

amt

TESTAMENTUM

Mivel egyáltalán nem célozom megtéveszteni az olvasót, rögtön itt az elején, még mielőtt nekilátna a könyv elolvasásának, el kell mondanom néhány nagyon lényeges dolgot; ezek hiányában ugyanis a mű élvezhetetlenül zavaros benyomást keltene (bár meglehet, így is ezt fogja tenni), és akkor pontosan az ellenkezőjét érem el annak, ami eredetileg a szándékomban állt.

Noha sok helyen megjelölöm a cselekmény színhelyét - városokat, falvakat és hegyeket, sőt, még magát az országot is, - ez a regény egyáltalán nem Amerikában játszódik. Műfajának, a fantasztikumnak sajátosságai követelik meg, hogy ne magyar nevekkal lássam el a szereplőket, mert úgy azok könnyen nevetségesnek hatnának. A helyszín azonban, amelyről írok, nagyon is a hazám, főként azoknak a problémáknak a tekintetében - itt a jogi és a politikai fejtegetésekre gondolok -, amelyek itt-ott felbukkannak a történet folyamán.

Keserédes fantasztikum - én ezzel a két szóval jellemezném a történetet. Az a világ, amelyről szól, véleményem szerint nagyon is valós, bár sokan nem hisznek benne. Azok azonban, akikről és akiknek szól, már régóta abban a világban élnek, velem együtt.

Nem vagyok biztos benne, hogy sikerült tökéletesen visszaadnom mindent, amit szerettem volna az olvasó elé tárni. Mindenesetre szavamot adom, hogy nagyon igyekeztem. Többre, sajnos, nem tellett.

A történet maga meglehetősen szabad szájúra, néhol egyenesen trágárra sikeredett - de hát az élet is pont ilyen. Sehol sem törekedtem egységességre: a dialógus stílusát mindig az adott szituáció határozta meg. John Irwingtől lestem el ezt a technikát; érzésem szerint ő is azon a véleményen van, hogy az ember vagy leírja a dolgokat úgy, ahogy vannak, vagy hagyja inkább az egészséget.

Az első rész első fejezetében van egy történet, amelyet az egyik főszereplő, Ralph alkotásaként mutatok be. Ez a történet eredetileg nem kapcsolódott szorosan ehhez a meséhez, utólag illesztettem bele. Nos, ezt a történetet szeretném így, külön mindentől annak a nőnek - egykori tanáromnak - ajánlani, akitől az első komoly bátorításokat kaptam az írással kapcsolatban. Örök hálára kötelezett, és úgy érzem, ennyivel mindenképpen tartozom neki.

Azok a fiatalok, akiket felvonultatok, bármennyire is meglepő a dolog, nagyjából valóságos személyek.

Az író egy olyan furcsa lény, aki amellet, hogy folyamatos grafomániában szenved, megpróbálja a saját életében összeszedett tapasztalatokat, élményeket véleménynyé transzportálva valamiféle félig-meddig idegen környezetbe helyezve leírni -, vagyis megszabadulni a fejében keringő gondoktól az alkotásvágyra hivatkozva a dolgok elidegenítésének eszközével.

Én magam is pont így vagyok ezzel; a regény szereplői ennek az elidegenítésnek a végtermékei. Ha a fantasztikus részleteket nem számítjuk ide, a szereplők valamennyien közelebbi-távolabbi ismerőseim, és némelyikükkel valóban megtörténtek a regényben előforduló események. Amennyiben valamelyikük (minden jószándékom ellenére is) magára ismerne, és ez sértené, előre is bocsánatot kérek tőle. Remélem, nem adtam ki senki titkait, és nem bántok meg senkit ezzel.

Utoljára még arra kérném az olvasót, hogy ne ennek a regénynek a hatása alapján ítélje meg a világot, amelyben él. Minden identitás egy külön világegyetem; minden emberi lélek maga is egy makrokozmosz. Amit itt leírtam, az egy olyan világ, amely egyre inkább a totális káosz felé tart; s az odavivő úton sorban veszni hagyja az Ember erényeit és értékeit; ám mindezek ellenére igenis tud gyönyörű lenni, ráadásul van egy olyan tulajdonsága - amely kiemelkedik az összes többi közül -, nevezetesen az, hogy pótolhatatlan. Pótolhatatlan, mert ideális terep minden tanulni és megfigyelni vágyó lélek számára.

Ez a regény azokról szól, akik, ha nincsenek is mindig tudatában, de egész életüket ezen erények megőrzésére tették fel.

amt

amt

TESTAMENTUM

regény

Őrizkedjetez pedig a hamis prófétáktól,
a kik juhoknak ruhájában jönnek hozzátok,
de belől ragadozó farkasok.
Gyümölcsikről ismeritek meg őket.
Vajjon a tövisről szednek-é szőlőt,
vagy a bojtórjánról fügét?

Máté evangélioma, 7:15,16

„Meg akartam mutatni, hogy sokkal gyönyörűbb világot tudok alkotni, mint Isten.
Még mindig nem jöttem rá, mit vétettem el, pedig évszázadok óta gondolkodom
rajta, kapitány. És tudom, csak egy emberi lélek képes ennek a titoknak a fátylát
föllebbenteni előttem. Jóvá kell tegyem bűneimet. Jóvá kell tegyem bűneimet...”

Michael Moorcock: Harcikutya

Megtisztítottam
szívemnek tükrét, - most a
holdat tükrözi

Renseki

*Gaál Andreának, az egyetlennek, aki miatt érdemes
volt belekezdeni ennek a könyvnek a megírásába.
Azt hiszem, sok ismerős dolgot talál majd benne.*

amt

Az alagút túlsó végén hirtelen felizzott valami vad, éles fény. Ralph megfordult, hogy lássa, mi az; mellette Nora ugyanezt tette. A lány valószínűleg azonnal rájött, mi történik, mert Ralph, mielőtt elnézett volna az alagút vége felé, még látta, hogy Nora arcából kiszökik a vér. A lány olyan sápadt lett, mint Wendy azon a bizonyos napon; - és ez kellemetlenül rémült gondolatokat ébresztett Ralphban.

A következő pillanatban azután benne is tudatosult, hogy egy vasúti alagút közepén állnak, - vajon mi más is jöhetne erre?

Hallotta, ahogy Bart talpa alatt megcsikordulnak a kövek, és ez a hang hirtelen elébe villantott egy oda nem illő, sokkal korábbi emlékképet: amikor Nora meg ő a hegyi tó jéghideg vizébe merülve kavicsokat hoztak fel a felszínre, és a parton, a napsütésben ülve dideregve-nevetve próbáltak meg velük zsonglörködni. Az egymáshoz súrlódó, nedves kövek adtak ki olyan hangot, mint most ezek itt, az alagút felszört talaján.

Az egy nagyon szép pillanat volt, gondolta Ralph.

Bart most szorosan mögéjük lépett, és kezeit a vállukra tette. - Mea culpa, barátaim - mondta halkán. - Bocsássatok meg érte. És mindenért.

A vonat éleset sípolt, ahogy túlhaladt az alagút elején. Reflektorának fénycsóvája messze megelőzte, de még mindig nem érte el őket. Ralph rájött, hogy mire a vonat vezetője egyáltalán észreveszi, hogy ott álldogálnak a síneken, már nem fog tudni lefékezni a szerelvényt. *Erősebb reflektorokat kellene tervezniük a vonatok elejére*, gondolta, de érezte azt is, hogy nem ezen kellene most gondolkodnia.

Odakint, az alagút bejáratán túl a napfény tisztasága élesen elválasztotta a két világot: az erdő és az alagút világát. Ralph csodálkozva fedezte fel, mennyire egyszerű és békés lett minden; a közelben ólálkodó halál sodorta rémült gondolatoknak a nyomát sem látta. *Ettől vagyunk másabbak*, jött rá, és várta, hogy valamiféle büszkeség töltse el; de a pillanat egyszerűsége nem engedett szabad utat az efféle érzéseknek sem. *A tökéletesség egyenlő az ürességgel.* Ralph üresnek és valahogy mégis tökéletesen felkészültnek érezte magát; ez a gondolat azután megrekedt a fejében, és úgy visszhangzott benne, mintha kikiabálta volna az alagút szikláinak.

A szerelvény zúgása egyre erősebb lett.

Bart felnevetett. Ralph hátrafordult, és ránézett.

A fiú hátralépett egy lépést, és színpadias mozdulattal a közelebbi vonat felé intett. - Érted már, Ralph? - kérdezte, és hirtelen, nagyon hirtelen elkomolyodott. - Ennél többet senki sem adhat nektek - mondta jóval halkabban, és ismét mosolygott. - És ennél többet senki sem vehet el tőletek.

Ralph bólintott, bár a szavak igazi jelentése csak néhány másodperccel később jutott el a tudatáig. De ahogy Bart kimondta őket, sőt, még inkább az, *ahogy* mondta őket, és ahogy mosolygott közben, Ralph megérezte az egyszerű szavak mögött rejlő igazságot. Bartnak nem kellett megmagyaráznia. És Ralph tudta, hogy Bart is tudja, hogy megértett mindent. - Ez most *az* az alagút, Ralph.

Bart a visszájára fordított mindent ezzel az utolsó tétével. Idecsalta őket, pontosan a vonat elé, hogy elvegye tőlük minden eljövendő közös percüket, amit boldogan tölthettek volna el ezen a földön, *ebben az életben*; s ugyanakkor megajándékozta őket a lehető legnagyobb ajándékkal, amely csak kevesek kiváltsága a mindenségben. Minden, amit eddig tett, új jelentést kapott. A harag, amit iránta érzett, egy szempillantás alatt köddé foszlott; és Ralphnak eszébe jutott, hogy ha most halnak meg, akkor örökké együtt maradhatnak odaát; és azt is tudta most már, hogy ennek a soha többé el nem válásnak egy másik lény önfeláldozása az ára. A kör, az egymást követő életek köre másodperceken belül örökre bezárul. A démon pedig ezen a percen ismét az lett, aki valaha, sok ezer évvel ezelőtt volt, amikor még odafent lakott, a teremője mellett, és még nem voltak gonosz gondolatai. És ezzel a tétével most valami olyan dolgot vállalt fel, amely ismét sok ezer évre előre megszabta a sorsát.

A Törvény alól senki sem kivétel.

- Köszönöm - mondta halkan Ralph, ahogy mindezt megértette, és Bart bólintott.

Nora érintését érezte meg hirtelen a tenyerében. A lány ujjai rákulcsolódtak a kezére, és őrjítő erővel szorították meg. Ralph egy pillanatra visszaadta a szorítást, hogy a lány tudja, vele van és ugyanazt érzi, amit ő. Odafordult Nora elé, hogy eltakarja előle a vonatot, és hogy a szemébe nézhessen.

- Nem lesz semmi baj, Ralph - suttogta Nora olyan halkan, hogy a fiú először nem is értette. - Nincs semmi baj - ismételte ő is, és hirtelen megölelte a lányt. Most már rendben volt minden. Megcsókolta Nora nyakát - egy pillanatra felvillant előtte a lány bőrének íze és a vágy, ami mindig elfogta ilyenkor -, és akkor a vonat még egyszer, utoljára felsikített, és már ott is volt.

Azután egy ideig nem volt semmi.

NYOLC ÉVVEL KORÁBBAN

1995-98. Pszichológia

Ralph

Hogy mi módon tanuljuk az életet, hogyan, miféle jelek között botorkálunk benne lépésről-lépésre, arról Ralph Clendonnak tizenkilenc éves korára már kialakult véleménye volt. E sokat hangoztatott és Ralph tizenkilencedik születésnapjára már-már életfilozófiává, sőt, a saját szemében szinte vallássá lett vélemény alaptételeit az „*úgysem tehetsz semmit ellene*”, valamint a „*minek ellenkezni, fogadd el*” című mondatok foglalták magukba. Persze sokan azt vágták rá, amikor Ralph ismertette velük ezen nézeteit, hogy mindez nem más, csupán rossz szájjú cinizmus, amely a frusztrációkat hivatott kivédeni; de a fiú nem sokat adott az ilyen megnyilvánulásokra, és főleg, egyáltalán nem tartotta magát cinikusnak. Saját maga jellemzésére még nem vállalkozott, hiszen tudta, hogy még nem ismeri magát olyan jól, hogy egyáltalán kijelenthessen akármilyen ezzel a témával kapcsolatos mondatot. Azt vallotta, javában benne jár még a tanulási folyamatban, s így nem nyilatkozhat ilyen nagy jelentőségű dolgokról.

- Egyenlőre tanulni tanultam meg, azt hiszem - mondta egy alkalommal a barátjának, John Livingstone-nak (John szerint egy kissé nagyképűen). - Meglátni és megtanulni felismerni azokat a jeleket, amiket Isten küld el nekünk. Mert igazából azzal kezdődik minden. A felismerésekkel. Az önismeret csak ezután jön.

John bólogatott. Amit a legjobban kedvelt Ralphban, az az volt, hogy nagyon sok dologról ugyanúgy vélekedtek, bár Ralph sokkal könnyebben fogalmazta meg a dolgokat, mint ő. Amit pedig már-már csodált benne, az az volt, hogy mennyire nyíltan merte felvállalni Ralph ezeket a szépen megfogalmazott véleményeket.

- És ezek a jelek szerintem mindenütt ott vannak - folytatta Ralph kis idő múlva. - Valahogy akármerre is nézek, szinte mindenütt látok valamit. Néha arra gondolok, hogy akár csoportosítani is lehetne őket, aszerint, hogy mire valók. Vannak olyanok, amelyek egy konkrét dologra hívják fel az ember figyelmét, hogy: né, koma, ezt jó lesz, ha az eszedbe vésed! Ezek mindig a saját jelenlegi életedre vonatkoznak. Aztán meg vannak olyanok is, amiket örökérvényűre terveztek, amik mindenkire igazak. Ezeket sokkal nehezebb felismerni. De ezek nélkül tök üres lenne ez a világ. Ezek rejtik ugyanis a szépséget és a harmóniát; önmagukban talán nincs is sok értelmük, de szimbolikájuk kiismerhetetlen.

Sokkal később, túl az egyetemen és néhány jelentősebb kapcsolaton, huszonhét évesen Ralph aztán elérkezett odáig, hogy úgy vélje, eléggé ismeri magát ahhoz, hogy lélekboncolgató vitákba bocsátkozzon bárkivel, aki hajlandó ilyesmire. Egy idő múlva észrevette, hogy nem mindenki alkalmas arra, hogy megossza vele a nézeteit; sokan nagyképűnek, tudálékosnak, sőt, egyenesen bolondnak nevezték. S eljött a perc, amikor Ralph végre belátta az ősi igazság létjogosultságát: az igazi bölcsek - hallgatnak. Hosszú út vezetett el eddig a felismerésig.

Menet közben voltak persze mindenféle dolgok: kellemes, büszke, lélekemelő percek, amikor úgy hitte, rájött valami nagyon fontos és alapvető igazságra saját magával és így közvetve a világgal is kapcsolatban. Ilyenkor a mámorító másodpercek után, amikor a tudás, azaz, ahogy ő nevezte, a Tudás egy-egy megtalálni vélt mondatának lassú izzása csillapodni kezdett, még

sokáig ízlelgette, formálgatta a mondatot, hogy az letisztuljon és tökéletesebbé legyen; és meglepő módon volt eset, hogy mire ez az ízlelgetés a végére ért, az eredmény pont az ellenkezőjét jelentette annak, amit először kigondolt. Ilyenkor csakugyan bölcsnek hitte magát, ám szinte minden esetben, kis idő múlva rá kellett jönnie, hogy sajnos sokkal bölcsőbbnek, mint amilyen valójában volt.

Ralph ennek ellenére szerette ezeket a perceket. Szeretett töprengeni, szeretett a mélyére ásni a dolgoknak, megfigyelni minden számba jöhető okot, analizálni őket és lehetséges következményeiket.

A dolgok az őt ért élményekből táplálkoztak, a jókból és a rosszakból egyaránt. Az élményeket maga az élet szolgáltatta, az élet pedig egy olyasvalami volt, amit Ralph az utóbbi időben elkezdett nagyon tisztelni. Lassan megértette végre, hogy miért írják néha ezt a szót nagy kezdőbetűvel. És lassan azt is megértette, hogy az Élet bizony, önnön bonyolultságánál és szépségénél fogva mindig is érthetetlen marad.

Az utóbbi időt úgy huszonhárom-huszonnégy éves korától számította; azt megelőzően most már, visszatekintve, valóban cinikusnak vallotta magát. Az akkori hozzáállására leginkább az „*elfogadom, bár nem értek egyet vele*” volt a jellemző; s ezt sokkal okosabb hozzáállásnak vélte, mint a jóval korábbi „*elfogadom, de nem érdekel*” vagy az egészen egyszerű „nem érdekel” típusúakat.

Ralph ennek ellenére nem volt teljesen elvakultan egoista. Kinőtte a világmegváltó gondolatokkal teli kamaszkort, és tudatosan igyekezett minél több emléket megőrizni belőle. Ezek az emlékek nem csak a tárgyakra, cselekvésekre és történésekre vonatkoztak, hanem a hozzájuk kapcsolódó emocionális élményekre és azok mozgatórugóira is. Mert azt már akkor, fiatalon is sejtette, hogy ezek a kiváltó okok és nem a következmények a fontosabbak számára az önmegismeréshez vezető úton.

Egy időben hidegnek képzelte magát, rettenthetetlennek és mindenkitől függetlennek. Igyekezett logikusan látni mindent és mindenkit. Sokszor okozott ezzel nehéz éjszakákat saját magának, amelyeken azon gondolkodott, hogy jól van-e ez így, hogy nem tudja eldönteni, valóban szereti-e a szüleit, vagy csak megfigyelni szereti őket? És a többieket? És mindenkit?

És legfőképpen: saját magát?

Később aztán kezdte azt hinni, hogy ez a lélektelennek tűnő logikus gondolkodásmód nagyon hasznos dolog, hiszen képessé teszi arra, hogy megvédje magát a kívülről jövő lelki támadások ellen. E támadások - a büntetések az anyja részéről, az ellene irányuló harag és a méreg - leperegtek róla, hiszen olyan totális közönyt mutatott a támadó felé, hogy annak dühe nagyon rövid időn belül értetlenségbe ment át, majd az értetlenségből előbb-utóbb kudarc lett. Ralph ezt a taktikát alkalmazta mindenkiel szemben, és roppant elégedett volt az eredménnyel.

Azután, nem sokkal később megismerte Johnnyt, és ráébredt, hogy barátságuk elmélyülésével párhuzamosan elveszíti a közöny alkotta fegyverét a fiúval szemben. Egy napon, amikor elismerte, hogy mégsem képes mindenkiel szemben alkalmazni a módszert, elgondolkodott annak mibenléte felett. Rájött, hogy ez csupán a menekülés egyik igen alattomos fajtája: észrevétlenül elkábítja gazdáját, felmagasztalással, ígéretekkal suttogja tele a fejét, miközben elszigeteli a többiektől.

És akkor már tudta, hogy nem elzárkózni kell a problémáktól, hanem szembenézni velük és lehetőleg megoldani őket. John mit sem tudott arról, mi mindenre tanította meg Ralphot a pusztá létével; Ralph pedig mindezt csak jóval később, évek múlva vallotta be neki.

John volt az, akivel végigjárták szinte valamennyi létező vallás templomait. Mindkettőjüket érdekelték a különféle irányzatok, nézetek. Azt már rögtön az elején elismerték, hogy az embernek szüksége van valamilyen vallásra; mint ahogy azt is, hogy nem az egyén választ, hanem a vallás választja ki az egyént. Elhatározták tehát, hogy nyitottak lesznek mindenre, egészen addig, mígnem majd egy napon azon veszik észre magukat, hogy igenis tartoznak valahová, valamilyen gyülekezetbe vagy felekezetbe. Együtt várták hát az igazit, amely majd elvezeti őket Istenhez. Ennek érdekében igyekeztek objektívek maradni: figyelmen kívül hagyták a tanítások azon részeit, amelyek a többi fajta hitre vonatkoztak. Nem hittek abban, hogy csak és kizárólag egyetlen út létezik. Úgy vélték, minél többet ismer meg, rostál át és végül fogad el az ember, annál nagyobb az esélye, hogy végül valóban közelebb kerül Istenhez.

Mindketten hittek Isten létezésében és fennhatóságában. Ahogy Ralph visszagondolt ennek a véleménynek az eredetére, nem tudott rájönni, hol vannak a gyökerei. Az apja ateista volt, kőkemény ateista, és fiát is ennek szellemében igyekezett nevelni, legalábbis addig, míg egy napon világgá nem ment, és magára nem hagyta kevésbé ateista feleségét Ralphal együtt. Apja véleménye szerint a vallás a társadalom mételye, a papok pedig a társadalom ingyenélői, sőt, élősködői. Ralph, visszaemlékezve apjának e mondataira, úgy vélte, nem kell komolyan vennie őket.

Később azonban rádöbrent, hogy az apja véleménye mellett a katolikus vallás legtöbb ceremóniájával és dogmájával sem ért egyet. Ekkor újra átgondolta az apjától hallottakat, és egy-két dologban most már igazat adott neki. Csakugyan vannak a papok között - nem is kis számban - olyanok, akik úgy veszik magukhoz az oltáriszentséget, hogy közben a lelkük legmélyéig rohadtak belülről. Amikor először olvasott Freudot, Ralph levonta a következtetést: a katolikus egyház által megkövetelt cölibátus a melegágya a katolikus papok között dívó különféle perverz és beteges hajlamoknak. Homoszexualitás, pederasztia, szadizmus, mazo-hizmus: mind-mind az elfojtott szexuális vágy kitörési kísérletei.

Ralph ettől kezdve úgy vélte, hogy a katolikus egyház erősen eltért attól az úttól, amelyet Jézus jelölt ki valaha Jeruzsálemben.

A kamaszkori lázadáshoz hozzátartozott az is, hogy bele vessék magukat minden olyan témába, amelyet az egyház, valamint a legtöbb keleti vallás is kimondottan tiltott. Egy időben John és Ralph kizárólag az okkultista és az ezoterikus könyveket bújták; de míg John ebben a témában is mindenre nyitott maradt, Ralph egyre inkább vonzódni kezdett a negatív oldalhoz. Gyakorolni kezdték azokat a dolgokat, amelyekre ezekben a könyvekben bukkantak, s amelyek a legtöbb vallás szerint a gonosz eszközei voltak. Ingát használtak, szellemet idéztek, éjszakákba menő vitákat rendeztek barátaik körében.

Ekkortájt kezdtek el kirándulgatni, eleinte csak a város körül, később azonban sokkal messzebbre és sokkal több időre is elmerészkedtek otthonról. Az erdő, a magány nyújtotta lehetőségek álmélkodással töltötték el a két fiataalt, és hamarosan ezek a túrák ugyanolyan nélkülözhetetlenné váltak számukra, mint a mindennapi étkezés.

Az erdei kirándulásokba való beleszeretés következményeként szinte törvényszerűen kezdtek el érdeklődni a kelta hagyományok iránt. Ahogy egyre mélyebb és hosszabb túrákat tettek az erdő sötét titkai közé, úgy falták odahaza azokat a könyveket, amelyek a kelta népek hagyományairól szóltak.

Ralphnak volt némi fenntartása ezekkel a könyvekkel kapcsolatban. Megfigyelte, hogy szinte mindegyik azzal kezdődik, hogy az író elmagyarázza, mennyire nem voltak hajlandóak írni a kelták, és hogy éppen ezért, az írásos emlékek hiánya miatt szinte semmit sem tudunk róluk. Mindezek leírása után ugyanezek az írók száz és száz oldalon keresztül elemezgették, hogy a kelták mit és hogyan csináltak.

Ralph homályosan bár, de sejtette, hogy e „tények” leírásakor nagyobb szerepe volt a képzeletnek és a más, hasonló vallások tradícióival való összevetésnek, mint a tudománynak. Miután az ötödik ilyen könyv elolvasása után sem látott sokkal tisztábban az ügyben, egy idő múlva úgy döntött, hogy ez sem az igazi: mégsem lesz sem kelta, sem druida, bár az erdei népek vallásait továbbra is tiszteletben fogja tartani és igazabbnak érezni, mint a városiakét.

Ezekben az időkben ő maga is komolyan érdeklődni kezdett az írás iránt. Ahogy elvégezte a középiskolát, egyetemre jelentkezett, több okból kifolyólag is. Egyfelől fogalma sem volt róla, hogy mit is akar majd kezdeni az életben, és az egyetem újabb öt év halasztást jelentett számára, amely idő eltöltése alatt majd bőven lesz alkalma gondolkodni e fontos kérdés fölül. Másfelől valahogy úgy érezte, hogy író szeretne lenni, és ehhez nem árt, ha van az embernek egy diplomája.

Az íráshoz, vélte Ralph, valami olyanféle letisztultság kell, mint a meditációhoz. Egyáltalán nem tartotta magát igazi írónak, és soha meg sem próbálta, hogy kiadót keressen azoknak a kész történeteknek, amiket ez idáig összehozott; inkább azt figyelte, hogy vajon mindenféle képzés hiányában egyáltalán fejlődik-e írásainak színvonala.

Eleinte persze, ahogy tudatára ébredt, hogy nem jó író, mindenféle magyarázattal próbálta meg vigasztalni önmagát. Az első ilyen magyarázatok egyike szerint pusztán „saját magának körmölget, mintegy napló helyett”. Azok, akik elolvasták ezeket a történeteket, ezt a verziót reálisnak érezték. Ralph elmondta, hogy ezek a füzetek pusztán azt a célt szolgálják, hogy néha, amikor erőt vesz rajta a szentimentalizmus, akkor elővegye őket, és beléjük lapozgatva felelevenítse a keletkezésük pillanatában eluralkodó hangulatot. Ez, mondta, minden szuperpontos, percekre leredukált naplónál többet ér. Így az egyetlen olyan olvasó, aki egy valamirevaló írónak számít (vagyis ő maga) éles, pontos képet kap a mű születésének pillanatáról, s abból kiindulva, egyre-másra rakosgatva az emléksímkok tégláit, hamarosan kiépül egy hatalmas vetítőfal, amin megelevenedhet minden abból a korból származó kép.

Később Ralph maga is csodálkozott, hogy miképpen agyalhatott ki ekkora baromságot. Azokban a történetekben, amelyekbe megpróbálta annak idején belevinni saját életének fontosabb eseményeit - persze olyan formában, hogy erre a kapcsolatra ne utaljon semmiféle konkrétum -, azt vette észre, hogy a valósághű ábrázolás bizony sok helyen erősen sántít, túloz, sőt, néhol kimondottan hazudik. A főhős szinte mindig ő volt, és még egy alaposabb elemzés is szinte kivétel nélkül minden esetben gáncs nélküli lovagnak minősítette volna. Ez a hozzáállás egyetlen döféssel végezte ki a történet alapvető értékeit, már ha egyáltalán voltak neki olyanok. Így hát Ralph egy idő múlva felhagyott az idealizált hősök leírásával, és eme cselekedete felett érzett örömeiben szinte azonnal beleesett a következő hibába, amikor is szereplői annyira részletes jellemzést kaptak, hogy azzal oldalakat lehetett megtölteni.

Ekkortájt kezdett el komolyabban érdeklődni más, elismert és klasszikus írók módszerei iránt. Elemezte a könyveket, és sokszor nem is a jelentéstartalmukra koncentrált, hanem a pusztán szavakra: még később azt figyelte, hogy hogyan alkalmazza tudatosan az adott író azt a stílust, amely jellemzi minden írását, és egyértelműen felismerhetővé teszi. Jegyzeteket készített, ha kellett, ötször-hatszor is elolvasta ugyanazt a művet, csak hogy rájöjjön a trükkre, amely olvashatóvá, és ami még fontosabb: nagyszerűvé teszi.

Eljutott egy bizonyos szintre, ahol érdekes játékot talált ki magának. Rövid, néhány oldalas sztorikat talált ki - mert ötlete, az mindig is rengeteg volt -, és megpróbálta a tiszta vázra felépíteni a történetet egy-egy kiválasztott klasszikus stílusában. Maga is meglepődött, hogy ez mennyire megy neki. Egyszer azután fogott egy mesét, és átültette egyik kedvenc írója, Stephen King stílusába, majd a kapott írást kinyomtatta, és John orra alá nyomta. King Johnnak is kedvenc írója volt; a fiú mániákusan gyűjtötte a műveit, és amikor Ralph azt hazudta neki, hogy ez a nyomtatvány egy fejezet az író készülő új novellagyűjteményéből, ami az Interneten már fut, azonnal nekiesett, és egy szuszra kiolvasta az egészet. Ralph kíváncsian leste az eredményt. Pár nap múlva John kissé száját húzva kérdezte meg tőle, hogy megtarthatja-e az irományt, mert igaz ugyan, hogy ha nem is a legjobb, de mégiscsak King, és eltenné a többi közé. Valamint azt is hozzátette, hogy Ralph megnézhetné neki a Neten, hogy mi lesz a könyv címe, és mikor fog megjelenni.

Ralph ekkor világosította fel John, hogy átverésről van szó. John hitetlenkedve rázta a fejét; és csak nagy sokára volt képes felfogni, hogy amit olvasott, annak semmi köze nincs Kinghez. Egy kicsit megharagudott a barátjára, de később már együtt nevetett vele. Még később azt mondta, hogy Ralphnak tényleg az írással kellene foglalkoznia. Ralph életében először tapasztalta meg, hogy a fejében olyan hatalom lapul, amellyel befolyásolhatja az emberek gondolkodását, és mindehhez csupán tollat és papírt kell használnia. Mámoros érzés volt.

Most már csak az volt hátra, hogy kialakítsa a saját stílusát.

Azok a görcsös írások, amelyek ekkortájt születtek, szinte mind a szemétkben végezték. Ralph ösztönösen ráérezett, hogy nem jó dolog a más íróktól ellesett stílusok keverékéből alkotott elegy szigorú keretei között írni. Ezek a történetek, még ha az alapjuk ötletes volt is, hamvukba holtan kerültek ki a tolla alól. Zavarosak és következtelenek, valamint sok helyütt olvasómegakasztók voltak. Ralph tisztában volt vele, hogy azok a mondatok, amelyeket leír, az adott pillanatban vagy napon csodálatosnak, világrengetőnek és felülmúlhatatlannak tetszenek; de amint eltelik egy nap, egy hét, és ő újraolvassa őket, legszívesebben széttepné az egészet úgy, ahogy van. S ráadásul úgy látta, hogy a legtöbbször javítani sem lehet. Azok a mondatok valahogy sohasem voltak a helyükön, a történetben mindig akadt egy pont, amikor megakadt és rájött, hogy mindössze olvas: nem tudott elvonatkoztatni és önfeledten belemerülni a mesébe. És azt is tudta, hogy mindez egyes-egyedül az ő hibája, mert ő az, aki képtelen tökéleteset alkotni.

Egy időre felhagyott hát minden kísérlettel, és inkább megint az olvasásba vetette magát. *Valamit még nem tudok, gondolta, valami nagyon fontosat, ami mindenképpen kell ahhoz, hogy jó legyen.* Eltelt egy év, és Ralph úgy érezte, megint valamivel tisztábban lát. Az írókat három csoportra osztotta magában. Az első csoportba azok tartoztak, akik azért váltak klasszikussá, mert remek mesemondók voltak, mint például Dumas vagy Tolkien. A *Gyűrűk Urát* Ralph olyan sokszor olvasta ki, hogy egész oldalakat tudott idézni belőle. Ezek az írók ráérősen, kényelmesen szövegetve a mese fonalát emberöltőket felölelő eseményekről meséltek, kiemelve egy-egy fontosabb, meghatározóbb szereplő életét. Tolkien ráadásul

némileg hasonlított Kinghez, mert ugyanazzal a trükkel tette hihetővé a hihetlent: a természetfölöttinek magától értetődő fiziológiát költött, és ezzel legyűrte az „ez tényleg hihetetlen” íróknak oly gyűlöletes akadályát.

A második csoportba azok tartoztak, akik pusztán leültek az asztalhoz, és leírták az összes gondolatukat, majd utána kerek történetnek álcázták az egészet. A rövidebb gondolatok novella formájában bontakoztak ki, a hosszabbak olyan regényekben, mint Orwell *1984*-e, vagy Irving *Garp szerint a világ*-ja. Ezek az emberek Ralph szerint nem annyira szépírók, mint brilliáns filozófusok és nagyon alapos emberismerők voltak.

A harmadik csoport azoké volt, akik keverték a két módszert. Asimov, Verne (akit meglepően kevesen ismertek Amerikában), valamint még jó néhány neves művész. Rájuk az volt a jellemző, hogy többféle alaphangú művet adtak ki a kezeik közül: komolyakat és kevésbé komolyakat is. Az ő könyveiknek valami konkrét célja volt: nem annyira a hangulat, mint inkább az író ismereteinek és kalandvágyának a megnyilvánulásai.

Egy napon azután megint leült a számítógép elé, és, miután az ötlet sehogyan sem akart kialakulni szavak formájában, hosszú percekig keresztül nyomogatta a billentyűket, majd kitörölte a sorokat, és kezdte előlről az egészet. S egy idő múlva elérkezett az a pillanat, amikor azon kapta magát, hogy az, amit ír, összefüggő és jónak tűnő, és már egyáltalán nem akarja kitörölni a képernyőről.

Ezt írta akkor:

Hárman ülnek egy asztalnál: egy nő és két fiatalember. Ők hárman minden vasárnap találkoznak egy régi kávéház teraszán, s elbeszélgetnek az élet dolgairól és a jövőről, ami bizonytalanul leng körülöttük. A fennálló viszonyok? Ők hárman régóta barátok. Furcsa barátság, furcsa beszélgetések. Döntések születnek a hófehér asztalnál egy csésze kávé és egy csésze tea fölött; olyan döntések, amelyek jelentősége a valódi, mindennapi életben teljesedik ki.

A nap süt, a kert gesztenyefái árnyékot vetnek előre és élettelenre egyaránt. Nyár van. Ők hárman pedig csak ülnek ott és beszélgetnek.

- Ha nincs múlt, nincsen jövő sem - mondja az egyik fiú.

- Mindig is létezett mindkettő. És mindig is létezni fognak - feleli a másik. - Te is tudod, hogy minden örök.

- Minden csak illúzió, nem? - kérdezi a nő, és gyors pillantásokat vált velük. - Eddig mást se hallottam tőletek, csak azt, hogy minden látszat. Bármít tehetünk, bármít mondhatunk, nem érdekes. Nincs igazán jelentősége.

- Ezek felfoghatatlan dolgok - tűnődik az egyik fiú. - Az agyunk képtelen rá, hogy megértse. Olyan ez, mint a végtelen. A jelentőség? Ki tudhatná, ki mondhatná meg, mennyire mélyen rejlik bennünk, a világban az igazi természete?

- Ez is végtelen - javítja ki a másik. - Sőt, ez maga a végtelen. Ezért nem tudod felfogni.

- Te talán igen?

- Nem, én sem. De én legalább sejtek róla valamit.

- Ha minden eleve el van rendelve... - kezdi az asszony, és a fiúk ránéznek, - illetve, ha minden mindig is létezett és létezni fog, akkor miért nem tudjuk, mi fog történni? Miért csak azt ismerjük, ami már megtörtént, ami elmúlt? És akkor miért fáj a változás?

A fiúk hallgatnak.

- Talán nem is a változás fáj, hanem az, hogy minden, ami elmúlik, magával visz belőlünk egy darabot - mondja aztán az egyik. - Az ember minden pillanatban eltemet valamit. Minden percben

elveszt egy érzést, egy hangulatot. A művészek ezeket az elveszett dolgokat próbálják megörökíteni. És ha jól csinálják, akkor az emberek megállnak egy kép előtt, vagy újra és újra elolvassák a verset, meghallgatják a dalt, hogy felidézhesék a pillanatot, amely megszülte őket.

- Akárcsak te, ugye ezt akarod mondani? - gúnyolódik a másik fiú. - Te és a verseid...

- Ne bántsd őt - szól rá a nő. - Ha jól tudom, te is írtál régen verseket. Azért, mert te abbahagytad, ő meg nem, még nem kell irigykedned rá.

- Nem vagyok irigy - mentegetőzik a fiú, jóval szelídebben. - Csak azt mondom, hogy talán mert ő így látja a dolgokat, még nincsenek valóban így. Nem csak fájdalomból áll a világ.

- Azt nem is mondtam - mondja a másik. - De a művészek nagy része nem az örömért alkot.

Hallgatnak.

- Ha minden örök, semmi sem múlhat el - szólal meg aztán a nő.

- Semmi sem múlik el - ismétli a fiú. - Semmi sem változik igazán. Csak mi érezzük úgy. Csak mi nem látjuk át az egészet.

- Akkor miért vagyunk itt? És mi lesz velünk? - sóhajtja a nő.

A fiú a szemébe néz. - Van egy ötletem - mondja hirtelen. - Játsszuk azt, hogy eltelt vagy ötven év, és mi már megöregedtünk. Régóta nem láttuk egymást, de most összefutottunk itt a kávéházban. Meséljük el egymásnak, mi történt az elmúlt ötven év alatt.

- Ez valami olyasmi, mintha jósolnánk egymásnak? - kérdezi a másik fiú kíváncsian.

- Egy kicsit olyan. Mint valami kész regénynek a vége, amely elkezdődött a főszereplő gyermekkorával, és most véget ér. A szereplők hamarosan meghalnak. Megöregedtek, és nincs más dolguk, mint várni a jó öreg kaszást. Ránéz a nőre, majd a barátjára. - Ki akarja elkezdeni?

- Kezdd el te - mondja a nő. - Elvégre te találtad ki.

- Jó - egyezik bele a fiú, és egy pillanatra elgondolkodik.

- Szóval, örülök, hogy látlak benneteket - kezdi. - Már ezer éve nem beszélgettünk. Elnézést, hogy nem írtam meg nem telefonáltam, de ott, ahol eddig éltem, eléggé körülményes volt a postára járás; meg aztán a címeteket sem tudtam már, miután mindketten elköltöztetek.

- Merre jártál? - kérdezi a nő.

- Afrikában. - feleli azonnal a fiú. - Miután az első könyvem írói honoráriumra lehetővé tette, végre elutaztam Kongóba, hogy megnézzem a dzsungelt. Két hónapot akartam maradni; de már a második héten beleszerettem egy lányba. Vele maradtam egy kis házban a dzsungel szélén.

- Te, a bogárfóbiás? - nevet a másik fiú.

- Igen, én, a bogárfóbiás - feleli a mesélő. - Szóval, rájöttem, hogy mindenhez hozzá lehet szokni. És tetszettek azok a hatalmas erdők meg a hegyek.

- De az írást nem hagytad abba, ugye? - kérdezi a nő.

- Nem bizony. Tucatsz híres könyvem jelent meg. És mind az életről szólt. Gazdag lettem, de nem éltem nagylábon. Csak üldögéltem a dzsungel széli kis házban, nagyokat sétáltam a hegyekben és közben írtam. Csendes életem volt, de nagyon szép.

- És miért jöttél haza?

- Meghalt a feleségem. Eltemettem, eladtam a házat, és már csak egyetlen dologra vágytam: hogy hazajöjjek, megkeresselek titeket, és elmeséljem, mi minden történt velem. Hogy elmondhassam, nem bántam meg semmit. Hogy elmesélhessem, milyen a dzsungel, amikor éppen kel fel a nap; hogy milyen bánatos az esős évszak; és hogy milyen szépen táncolnak a bennszülöttek.

- Nem is hiányoztunk? - évődik a másik fiú.

A mesélő végignézi őket. A hangja elkomolyodik. - Nekem minden hiányzik. Nekem semmi sem elég. Ezért írok. Ezért, és a bánat miatt. Ezért írtam le mindent. Hogy nyoma maradjon, és mások is elolvashassák. Én így teszem örökkévalóvá a dolgokat.

Hallgatnak.

- És ti? - kérdezi kis idő múlva a fiú. - Veletek mi van?

A másik fiú elgondolkodva tekint szét.

- Hát, nem sok minden - mondja. - Velem nem történt semmi. Soha nem vittem semmire. Elvégeztem az egyetemet, azután megnősültem. Két fiam született; ma már mindkettőnek családja van. A feleségem otthon ül. Szegény, hogy megöregedett! - Belekortyol a teájába, nevet. - Kellemes, átlagpolgári életutam volt. Biztos nyugdíj a hivataltól, és semmi különösebb nyom magam után, ahogy te mondanád. - Hátradől a széken; látszik, hogy befejezte. Elfordul tőlük, és hallgat; az arca szokatlanul komor.

- És te? - néz az Afrikából hazatért fiú a nőre.

A nő elmosolyodik. - Örülök, hogy hazajöttél. Örülök, hogy megtaláltál minket. Hogy mi van velem? Nos, én ott maradtam az iskolában. Tanítottam nyugdíjas koromig. A fiam felnőtt, és itt hagyott: elment Európába tanulni, és végleg ott ragadt. Néha jön tőle egy-egy levél. Emlékszel arra a lányra, akivel annakidején feljárogattál hozzám? Ő is Párizsba ment, ott is halt meg vagy tíz éve. A fiam találkozott vele odakint, ő írta meg, mi történt. És emlékszel a tanáraidra? Szinte egy sem él már rajtam kívül.

- Mind elmegyünk - mondja tettetett komorsággal a másik fiú, és visszafordul feléjük.

- Igen - mondja a nő. - Gondoltad volna, hogy ez lesz belőlünk? Gondoltad volna ezt, amikor régen ugyanitt üldögeztünk egy csésze tea mellett, és hármasan beszélgettünk mindenféléről?

- Sokat tanultunk egymástól - feleli a fiú. - És sokat köszönhetek neked. Ha te nem vagy, azt hiszem, sohasem kezdek el írni.

A nő hallgat.

- Valamit el kell mondanom - folytatja a fiú. - Most már elmondhatom, hiszen ötven évet vártam vele, és most már nem haragudhatsz rám érte. Annak idején szerelmes voltam beléd. Nem, nem a kávéházba járás idején; már jóval előbb, amikor megismertelek az iskolában. Rajongtam érted, szerettem az óráidat, és én voltam a legboldogabb, amikor összebarátkoztunk és meghívtál magadhoz.

- Bolondság - mondja a nő. - Sokkal idősebb vagyok, mint te.

- Tudom - feleli a fiú. - De akkor is. Te voltál az egyetlen, aki biztatott, aki elolvasta a verseket, aki tanított engem...

- De te nem a nőt láttad bennem, hanem azt a meghitt ismerőst, akit régóta ...kedvelsz. Az orvostudományban ismerik ezt a jelenséget.

A fiú a szemébe nézett és mosolygott. - Mondd ki nyugodtan azt, hogy „szeretsz”.

A nő visszanézett rá. Hallgattak.

- Ez egy hülye játék - szólalt meg a másik fiú.

- Ne rontsd el - szóltak rá azok ketten szinte egyszerre, de egyikük sem engedte el a másik tekintetét. A nap egy pillanatra eltűnt, de azután újra tiszta fénnel vonta be őket.

Azután a nő felsóhajtott, és felpillantott az égre. A játék véget ért. - Mi lesz velünk ötven év múlva? - kérdezte halkán, de senki sem felelt neki.

Később, ahogy lassan beesteledett, és hűvös szél támadt észak felől, felszedelőzködtek és mindhárman hazamentek.

A fiút, aki verseket írt, egy levél várta otthon, egy levél egy kiadótól, miszerint a beküldött kézirat elnyerte a zsűrirok tetszését, és hamarosan megjelentetik. A fiú kesernyően elmosolyodott. Félredobta a levelet az éjjeliszekrényen található papírhalm tetejére, és egy utazási prospektust vett elő. A prospektus elején vad, sötétzöld dzsungel képe volt látható.

Ahhoz, hogy jó író legyen, kellett persze az egyetem, már csak az ott eltöltött idő miatt is. Ralph, amikor végzett, és visszatekintett az ott töltött évekre, úgy vélte, sokkal tapasztaltabban és érettebben távozik, mint ahogy érkezett, noha nem tudta eldönteni, hogy ez vajon a megszerzett tudásanyagnak vagy pusztán a korának köszönhető.

Az utolsó előadás után az első útja akkori barátnőjéhez, Norához vezetett, majd két nap múlva hazautazott az anyjához, hogy meghívja a diplomaosztó ünnepségre.

Ahogy a nagy szürke Greyhound busz hazafelé vitte, Ralph visszaemlékezett rá, miféle érzésekkel a zsebében távozott otthonról.

Ralph anyja negyvenöt éves, elvált, megkeseredett asszony volt, aki nem várt már semmi újat és jót az élettől. Magányosan édegélt egy apró házban Idaho állam Idaho Falls nevű városának szélén; nem járatott újságokat és nem tartott otthon semmilyen háziállatot. Voltak bizonyos elvei - ha nem is sok, és nem is mindig helyesek -, melyekhez a végletekig ragaszkodott; ez gyakran elviselhetetlenné tette.

Ralph akkor költözött el tőle végleg, amikor elkezdett az egyetemre járni. Az egyetem és Idaho Falls között hétszáz mérföld volt a távolság: már a jelentkezési papírok postára adásakor tudta, hogy ez bizony jelentős fordulópont lesz az életében.

Amikor néhány hét múlva pedig megérkezett az egyetem nagy, vaskos, világosbarna borítékja a szükséges űrlapokkal, Ralph anyja összeszorította a száját, és bevonult a szobájába. Leült a fotelba a tévé elé, és bámulni kezdett valami ősrégi westernre.

Ralph tudta, hogy mire gondol. A feszültség azóta nőtt közöttük, amióta Ralph közölte vele, hogy el fog menni az egyetemre, és hogy valószínűleg kénytelen lesz kollégiumba költözni. Anyja akkor egyetlen szó nélkül bólintott, de a homlokán azonnal megjelent egy újabb ránc, és nem is tűnt el onnan soha többé.

Aznap este vacsora közben azután robbant.

- És mit gondolsz, miből fogjuk finanszírozni az egyetemedet? - kérdezte élesen Ralphektől. A fiú azonban túl régóta ismerte az anyját ahhoz, hogy ne készült volna fel előre az ilyen kérdésekre.

- Arra gondoltam, hogy eladom a szerszámokat - mondta.

Amikor Ralph apja mintegy tizenhat évvel ezelőtt úgy döntött, hogy elege van a poros kisvárosi mindennapokból, és szeretne valahová közelebb költözni a keleti parthoz, felesége közölte vele, hogy ő bizony egy tapodtat sem mozdul innen. Ralph anyja alsó tagozatosokat tanított a Idaho Falls-i általános iskolában, és remekül érezte itt magát. Apja viszont író volt, nyughatatlan, kesergő természetű ember, aki nem sokat tud egy helyben megülni a fenekén.

Néhány hónap múlva, miután egyikük sem engedett a saját akaratából, Ralph apja egyszerűen elment, és soha nem jött vissza. Elhatározásának komolyságát mutatta a tény, hogy a fészerben lévő műhelyből egy szöveget sem vitt magával; pedig az írás mellett a barkácsolás volt az egyetlen szerelme. Ezermester volt, szinte mindent megcsinált, amihez csak hozzányúlt, és nem is akárhogy. A környékbeli ismerősök gyakran hívták meg, hogy rendbehozzon ezt-azt a házban, vagy faragjon nekik valami szépet, amit kitehetnek az előszobába; John Clendon pedig szívesen ment mindig. Az írás mellett ebből tartotta fent magát. A szerszámait pedig valószínűleg jobban szerette még a feleségénél is.

Amióta nem volt velük, Ralph anyja bezárva tartotta a műhelyt, és csak akkor nyitotta ki, ha valamire szüksége volt onnan. Ralph feleannyira sem volt ügyes kezű, mint az apja volt; és őszintén szólva nem is igazán vonzották a ház körül elvégzendő munkák. Ralph inkább elméleti ember volt, míg az apja elméleti és gyakorlati is.

De akármennyire megbántódott is az anyja tizenhat esztendővel ezelőtt, a szerszámokra úgy tekintett, mintha ereklyék lennének.

- Nem - közölte egyszerűen.

Ralph felsóhajtott.

- Van némi megtakarított pénzem a bankban - mondta. - Az bőven elég arra, hogy egy vagy két évig fedezzem a kollégiumi költségeket. Emellett sikerült megszereznek a legkedvezőbb szociális támogatást, mivel egyedül élő asszony egyetlen fia vagyok. Az sem kevés pénz, és havonta fogom kapni. Csak ötszáz dollár kellene az első három szemeszterre, és kétszáz az útra.

- Nem - ismételte meg az anyja.

- Hétszáz dollár, anya, és...

- Azok a szerszámok apádéi, Ralph.

- Apa elment.

- Köszönöm, hogy emlékeztetsz rá. Attól még apádéi.

Ralph letette a kanalat. - Igazad van. Apámé ott minden. Apámé, aki tizenvalahány éve felém sem nézett. Csak abból tudom, hogy él, hogy Mr. Dickens boltjában láttam tavaly egy új könyvét. Még a címe is tetszett, anya: *A jó emberek gyermeke!*

Anyja a tányérjába bámult; rosszkedvűen kevergette a levest.

- Megmondtam neked, hogy nem tudom, lesz-e erre pénzünk - mondta azután kis idő múlva. - Amit az iskolában kapok, csak arra elég, hogy megéljünk. Nagyon szeretném, ha sikerülne eljutnod oda, de nekem nincs rá pénzem, hogy eltartsalak. Ha itthon maradsz...

- Nem maradok itthon! - kiáltott fel Ralph dühösen, és az anyja megdermedt. - Nem a pénz van a háttérben, igaz, anya? - folytatta a fiú.

- Ralph, csillapodj.

- Nem a pénzről van szó - folytatta Ralph némileg halkabban. - Arról van szó, hogy félsz, anya. Félsz egyedül maradni.

Anyja csak bámult rá némán, és nem felelt.

Ralph hirtelen megszánta. Átnyúlt az asztal felett, és megszorította a kezét.

- Tudom, hogy ez a baj. Látom rajtad. Negyvenhárom éves vagy, és öregnek érzed magad. - Az anyja még most sem szólalt meg, csak lesütötte a szemét. - És apa elhagyott, és azóta még nem volt egyetlen barátod sem. Pedig nem vagy öreg anya, és nem is nézel ki rosszul. Nem tudom, miért vezekelsz így, és nem is érdekel, mert a te dolgod. De én közben felnőttem, és el kell mennem az egyetemre, hogy diplomát szerezzek. Utána, ígérem, vissza fogok jönni, és nem hagylak magadra akkor sem, ha már tényleg öreg leszel. Feleséget és unokákat fogok hozni magammal, és nem fogod egyedül érezni magad. De mindehhez most az kell, hogy elmenjek oda, és tanuljak. És ha ezt nem érted meg, akkor is el fogok menni, és akkor is meg fogom csinálni. Nem tudom, hogyan, nem tudom, miből, de elmegyek. El *kell* mennem.

Az anyja még sokáig kevergette szótlanul a levest azon az estén.

Kilencszáz dollárt kaptak Idaho Falls vegyeskereskedésében a szerszámokért. Egyikük sem értett hozzájuk igazán, de szerencsére az öreg Merrill, a kereskedés tulajdonosa becsületes embernek bizonyult, és egy centtel sem rövidítette meg őket. Elismerő tekintettel tapogatott meg minden szerszámot, amit kipakoltak elé a pultra, és megdicsérte őket: remek minőségűek és jó állapotúak voltak. - Látszik rajtuk, hogy John szerette a munkát - mondta az öreg, és fizetett.

Amikor elment otthonról, az anyja még mindig nem békélt meg teljesen az új helyzettel. Ralph, ahogy eltette a pénzt, igyekezett kedvesebb és megértőbb lenni vele szemben; de a túske, amit anyja állhatatossága és önzése dőftt belé, még szúrta egy kicsit. Ám azon a hajnalon, amikor el kellett utaznia, Ralph azzal az érzéssel ébredt, hogy sokkal jobban érti és sokkal jobban szereti az anyját, mint eddig valaha.

John ekkortájt egy rendezvényen megismerkedett néhány Krishna-tudatú fiatallal, akik narancsszín köpenyeikben táncolva teljesen elvarázsolták a fiút. John attól kezdve szinte minden héten egy alkalmat egy közeli templomukban töltött, a bhakták és prabuk között, hogy megismerkedjen ezzel a távolról idekerült hittel, Visnu reinkarnációjának imádatával. Ralph is elment vele egyszer-kétszer, de őt nem vonzotta annyira ez a vallás sem; igaz, az egzotikus indiai ételeket, amiket a templomban ehetett, nagyon élvezte. John azonban nem tántorította el barátja közönyössége; így majdnem négy éven keresztül kitarott e hit mellett, és ha megkérdezték, teljes szívéből Krishna-tudatúnak vallotta magát.

Persze ez nem jelentette túrázásaik végét. Úgy látszott, hogy bármelyikük bármibe is fog bele, a hétvégi kirándulások és sátorozások mindenek felett állnak. A táború mellett ücsörögve teológiai és filozófiai vitákba bonyolódtak -; de az is előfordult, hogy csak csöndesen elmélkedve bámulták a lángokat, miközben örültek együttlétük pusztá tényének is.

Ekkor már mindketten betöltötték a huszonharmadik évüket. John egy Moira nevű lánnyal volt együtt, közel egy éve, Ralph pedig egy volt iskolatársával, Susannah Barsonnal járt, immár három éve. Susannah Idaho Fallsból költözött ide a családjával együtt, és amikor az anyja tévénézés közben egy alkalommal megkérdezte, hogy mit lát ebben a fiúban, amiért érdemesnek tartotta odaadni neki a szüzességét, így felelt: - Nem is tudom, anya - mondta elgondolkodva, majd hozzátette: - Azt hiszem, valamiféle biztonságérzet fog el az oldalán, és ez nagyon jó érzés. Tulajdonképpen amikor vele vagyok, mintha odahaza lennék, Idaho Fallsban. - Azután, látva anyja arckifejezését, még azt is hozzátette: - Különben is az én dolgom - azzal kísétált a szobából.

Susannah soha nem tudott hozzászokni a gondolathoz, hogy ő már nem ott lakik abban a poros, álmos kisvárosban.

Ralph viszont egészen pontosan tudta, mit szeret a lányban. Susannah korához képest rettenetesen önálló volt, és nagyon kemény tudott lenni, ha úgy érezte, bántani akarják. A szülei is tisztában voltak ezzel, úgyhogy - bár valamiért nem kedvelték túlzottabban Ralphot - inkább csöndesen és legjobb tudásuk szerint igyekeztek alkalmazkodni a helyzethez, miszerint a lányuknak immár olyan barátja van, akivel rendszeresen le is fekszik.

Ralph pedig szó nélkül tudomásul vette ezt a hozzáállást, és ő is igyekezett úgy viselkedni, hogy az kellemesen kitöltse azt az időt, amit Susannah családjával közösen kellett néha eltölteniük.

- Nem volt ez mindig így - mondta neki egyszer a lány. - Tudod, az a srác, akivel előttem jártam, sokkal unszimpatikusabb volt apának és anyának, mint te. Őt kifejezetten utálták, mert hosszú volt a haja és slamposan öltözködött.

- Lázadó kamaszkor - jegyezte meg Ralph.

- Olyasmi - bólintott Susannah. - De a lényeg az, hogy apa egy alkalommal, amikor már vagy két hónapja jártunk Johnnal, azt mondta nekem, hogy nem találkozhatom vele többet. Na, erre én az első adandó alkalommal, amikor senki sem volt odahaza, összepakoltam a zsákba, és kivonultam az erdőbe, egyes-egyedül. Még John sem tudta, hogy hová megyek, csak annyit, hogy pár napig nem fog látni.

Rettenetesen hiányzott, Ralph, és rettenetesen egyedül éreztem magam az erdőben; de tudtam, hogy muszáj kibírnom pár napig, mert ez az ára annak, hogy apáék észrevegyék, igenis felnőttem, és bár lehet, hogy a házukban lakom, és a kenyerüket eszem, de egypár dologba már nincs beleszólásuk. Szóval vártam három napot - fent voltam egyébként a Medvesziklánál, azt hiszem, voltál már te is ott -, azután lesétáltam Sonderbe, és hazatelefonáltam. Anya vette fel, és hisztérikus hangon követelte, hogy mondjam meg, hol vagyok, és azonnal indíts haza. No, erre közöltem vele, hogy remekül vagyok, és csak akkor lesz majd azonnal indíts haza, amint elfelejtik baszogatni John-t. És letettem. Visszamentem az erdőbe. Még két napot töltöttem el a sátorban - állítom, hogy életem öt legnyugisabb napja volt, ha nem számítjuk bele azt, hogy hiányzott John társasága -, azután megint telefonáltam. Ekkor már mindketten könnyörögtek, hogy menjek haza, és nem szólnak többé egy rossz szót sem.

Hazamentem. Anya sírva borult a nyakamba; apa még egy hétig nem szólt hozzám, úgy felhúzta az orrát azon, hogy a saját lánya ilyen lazán kifogott rajta. Azután persze helyreállt a béke, ők is belátták, hogy ha az elintézési módban nem is, de lényegében igazam volt, úgyhogy rám bízta, hogy kivel járok. Végül is Johnnal utána már nem sokáig voltunk együtt, és soha nem is feküdtem le vele, pedig ettől anyáék szerintem egyenesen rettegetek.

- És miért nem?

Susannah vállat vont. - Egy idő múlva meguntam a haját. És a slampos ruháit is.

Ralph nevetett.

- De annyi jó mégiscsak van a dologban - folytatta a lány, - hogy attól kezdve anyáék nem utálták ki a fiúimat, hanem inkább óvatosan elmondták a véleményüket róla, mindig hozzátéve: a te dolgod, lányom.

- És ezt őszintén tették hozzá? - kérdezte Ralph.

- Igen, azt hiszem. Így egyikünkben sem maradt semmiféle feszültség. Megváltoztak azóta az eset óta. Mindig elmondták persze, mit gondolnak, és én néha hallgattam is rájuk, néha pedig nem. Attól függött a dolog, hogy igaznak érzem-e a meglátásukat, vagy sem. Mert néha ők is tévedhetnek, nem?

- De.

- És most meg itt vagy te. Azt hiszem, a szüleim egészen új szempontok szerint látják a világot. Most már nem a szüzességemet féltik tőled...

- ... ami már nincs is...

- ... hanem az életemet - mondta Susannah. - Úgy értem, már három éve együtt vagyunk. Ez az első komolyabb kapcsolatom, meg az eddigi leghosszabb is. És szerintem anyáék attól félnek, hogy előbb-utóbb vagy teherbe esem, vagy hozzád megyek. Esetleg mindkettő.

- És akkor?

- Egyetemre járunk mindketten, Ralph - mondta a lány komoly hangsúllyal. - Nem hiszem, hogy a személyed ellen szól a kifogás. Inkább az időpontok miatt aggódnak.

Ralph és Susannah három és fél év együttlét után 1994 márciusában szakítottak, amikor is a lány közölte Ralphal, hogy egészen egyszerűen unja ezt a kapcsolatot, és szeretne valami újjal próbálkozni. Úgy tűnt, már nem hiányzik neki annyira Idaho Falls.

Ralphot villámcsapásként érte a bejelentés: napokig ivott és csavargott egyedül a városban, majd az erdőben. Többször is beszélt Susannahval, de a lány hajthatatlan maradt. Így Ralph, nem tehetvén mást, elbúcsúzott tőle, és ivott tovább.

John is ekkortájt veszett össze Moirával, így megint egymásra találhattak. Egy éven keresztül mást se csináltak, csak szórakozóhelyről szórakozóhelyre vándorolva éjszakánként azon versenyeztek, hogy ki szed össze több lányt, és ki fektet le többet közülük, egyetlen éjszaka erejéig persze csak, hogy reggel felébredve egyedül induljanak az egyetemre, majd délután-este újból kezdjék az egészet.

Zavaros időszaka volt ez Ralph életének. Miközben újabb és újabb kalandokba ment bele, kezdve a drogoktól a csoportos szexig, egy-egy tiszta pillanatában még mindig képes volt etikai kérdéseken gondolkodni. Eleinte, ahogy kezdett rádöbbenni arra, hogy jelenleg teljesen etikátlanul él, még mindig Susannaht hibáztatta önmaga helyett. Hiszen a lány miatt iszik és vadul el egyre jobban, mert ha a lány nem hagyja ott, tán még mindig boldogok lennének. Később rájött, hogy ez nem igaz. Susannah egyáltalán nem hiányzott neki annyira, mint ahogy azt másoknak állította; sőt, kezdte úgy érezni, hogy kapcsolatuk vége abszolúte semmiféle tragikus vagy egetverő következménnyel nem járt. Szép volt, jó volt, elmúlt. És Ralph most már úgy vélte, hogy életmódjáért egyes-egyedül csak önmaga a felelős. Ő maga tetszeleg önmaga és a világ előtt az elhagyott szerelmes hősszerepében.

Egy reggelen végül arra ébredt, hogy undorodik önmagától, sőt, a lánytól is, aki mellette aludt. Bár kifejezetten csinos lány volt, Ralph most mégis csak egy olyan nőt látott benne, aki naponta mással megy el, vagyis Ralph terminológiája szerint kurva; ő maga pedig, mivel kurvákkal kefélt, nem más, mint egy mocskos kurvapecér.

Ralph elhatározta, hogy véget vet ennek.

A Dallas Magyarázók Társasága

Ralph 1995 őszén ismerte meg Wendy McArthur.

Akkoriban, azon az őszön Ralph és John tagjai lettek egy kisebb társaságnak, amely olyan fiatalok gyülekezete (vagy ahogy John emlegette: gyülevészete) volt, akik életcélul tűzték maguk elé a kávéházakban lefolytatandó filozofálgatást a hétköznapiakon, valamint az erdőben való filozofálgatást a hétvégéken. Túlzás lenne persze azt állítani, hogy a Társaság ülésein elhangzó valamennyi dialógus megütötte volna a filozófia szintjét; de a hangulat általában remek volt, és akadtak *tényleg* komoly szintű elmélkedések is.

Ralph és John egy közös ismerősük révén kerültek be a Dallas Magyarázók Társaságába, ahogy ezt a csoportot hívták tagjai, még valamikor tavasszal, amikor a tévésorozat első szériájának utolsó epizódjait vetítették a tévében.

Ralph, amikor először találkozott ezzel a névvel, elképedt. A Dallasról annyit tudott mindössze, hogy van, iszonyatosan hosszú, és hogy a főszarkeverőt benne Jockeynek hívják. Ő maga még soha egyetlen részt sem tudott végigülni a szappanoperából, és mélységesen lenézte azokat az embereket, akik képesek voltak naphosszat beszédtemájukká tenni a Ewingok élettörténetének kacifántos cselekményét. Persze ugyanez vonatkozott mindenkire, aki *bármilyen* sorozatot bámult a tévében.

Elképedése láttán a közös ismerős (egy volt osztálytársuk az iskolából) felnevetett.

- Nem kell betojni, apafej - mondta vidáman. - A DMT ülései mellőzik a sorozat elemzését, és kizárólagosan az emberi faj nemesebbé tételét szolgálják.

- Basztok? - vetette fel érdeklődve John.

- Nem így értettem a nemesítést - rázta a fejét a volt osztálytárs. - Noha nem zárkózom el teljesen a kérdés elől. És persze rengeteg közöttünk a lány. - Bizalmasan közelebb hajolt, és a szája elé tette a kezét. - Megsúghatom, hogy némelyikük eléggé szolgálatkész. - Rájuk vigyorgott, majd kiegyenesedett, és felvette a korábbi hivatalos hangnemet. - De jelen helyzetben kizárólag a szellemi nemesítésről beszélek.

- Úgy, hogy közben a Dallast bámuljátok? Vagy a lányokat?

- Pontosan, a Dallast bámuljuk - bólintott a büszke tag. Ralph felvonta a szemöldökét. - És minden egyes alkalommal, amikor a film valamelyik szereplője iszik egy pohár whiskyt, mi is azt tesszük. Még hozzá kollektíve.

Ralph még jobban elképedt.

- Ez komoly? - kérdezte John. Rajta is látszott, hogy nem igazán hisz a fülének.

- Természetesen - bólintott újra az ismerős. - És én mondom neked, apafej, hogy nem egy rossz móka ám ez. Az elfogyott pia mennyiségéről a Társaság titkára pontos nyilvántartást vezet. A statisztikák szerint a tavaly augusztusban vetített 312. epizód volt a leghúzóssabb, mert akkor tizennégy üveg gabonaszörpöt eregettünk le a torkunkon egyetlen rész alatt.

A bejelentés komolysága annyira komolytalan volt, hogy egy pillanat múlva mindhárman harsány hahotában törtek ki. Ralph és John még aznap délután elmentek a Társaság ülésére, ahol a többiekkel együtt végignézték a 774. epizódot egy üveg whisky társaságában. Akkor nem történt egyéb, hiszen még újak voltak; megismerkedtek a tagok egy részével - mint kiderült, meglehetősen szabados hűségű és erkölcsű társasággal volt dolguk, melynek javarészét egyetemisták alkották.

Székhelyük egy bár volt, a Perk Café, amit az öreg Joe Hanson vezetett. Két alkalom után Ralph és John ugyanúgy megszerették ezt a csendes, ősz hajú öreget - Joe bácsit - mint a többiek. Joe bácsi a Társaság kedvéért minden csütörtökön éjjel tizenegyig tartott nyitva, és a Dallas kezdete előtt tíz perccel automatikusan felszolgált a whiskyket; - minden asztalhoz egy üveggel, amelyből egy üveg mindig, minden csütörtökön a cég ajándéka volt, és természetesen minden alkalommal másik asztal kapta.

Helyzeténél fogva természetesen ő volt a Társaság egyhangú szavazással megválasztott titkára is.

A csütörtök esték hamarosan a hét fő eseményévé váltak Ralph és John életében.

A 776. epizódhoz kötődő ülésen azután megjelent egy alacsony, vékony, szeszű hajú lány, akit a többiek a rég látott barátnak kijáró lelkesedéssel, Ralph és John pedig (egyenlőre) mit sem sejtő érdeklődéssel fogadtak.

Ő volt Wendy, az a lány, aki nem sokkal később Ralph párja lett, majd ezeröttszázhetvenhárom nap együttlét után alig néhány óra leforgása alatt - mindent és mindenkit, még magát a világot is beleértve - örökre elhagyott.

A Dallas Magyarázók Társaságának fő hangadója - és egyben alapító tagja - egy Bart Wilson nevű srác volt. Bart is egyetemre járt, pszichológia szakos hallgató volt, és a harmadik szemeszterét nyűtte. Elképesztő memóriával rendelkezett, különösen a filmek és az irodalom terén; talán ezért is lettek Ralphal meglepően rövid idő alatt olyan jó barátok. A fiú hamarosan rájött, hogy Bart Társaságának lényege nem a Dallas körül mozog, - sőt, nem is a piálás körül. Az alkalom volt az igazi lényeg, azok az esték, amikor összegyűltek, néha akár húszan is, és amíg peregték a kávézó tévéjének képernyőjén az események, mindenki beszédbe elegyedett mindenkivel; s ilyenkor, ahogy az lenni szokott, a világon minden téma előkerült. Semmi sem volt tabu előttük. *Egy bizonyos határig persze*, mondta később egy alkalommal Bart Ralphnak. Ralph ekkor már jó egy éve járt le közéjük (Johnny, ki tudja miért, egy idő múlva kissé elmaradozott), és olyan bizalmas viszonyba került Barttal, hogy az még azt is elárulta neki, hogy mi a társaság végső, egyetlen célja.

- Ez az egész csak egy hatalmas, hosszú távú kísérlet - mondta Bart.

Ketten voltak odakint az erdőben, egy jókora tisztáson, éjjel. Társaságnak nyolc doboz sört meg egy sátrat hoztak magukkal.

- Kísérlet? - csodálkozott Ralph. - Kinek a kísérlete?

Bart fellengzős pillantást vetett felé. - Természetesen az enyém - jelentette ki kissé nagyképűen. - Ki másé lehetne? Hiszen én hívtam életre az egészet.

Ralph hallgatott. Emésztette a hallottakat.

Bart maga elé meredt a tűzbe, és lábával óvatosan beljebb piszkált egy ágot.

- Most bizonyára kíváncsi vagy, hogy miért mondom ezt - szólalt meg egy kis idő múlva olyan halkán, hogy Ralph alig hallotta.

- Hát úgy valahogy - felelte.

Bart elmosolyodott. - Hát mert én is kíváncsi voltam, cimbora. Több dologra is.

- Mikre?

- Először is: magamra. Úgy értem, hogy arra, vajon képes vagyok-e létrehozni egy kisebb csoportot a semmiből, majd végig vezető pozícióban maradni. - Elégedett sóhajtás hagyta el az ajkát. - Azt hiszem, a kísérlet ezen része sikeres volt. A társaság létrejött, ma is működik, és még mindig én vagyok a főnök.

- Lófaszt - mondta Ralph vigyorogva. De Bart most nem volt mókás kedvében.

- Másrészt - folytatta tűnődve, figyelembe se véve Ralph iménti megjegyzését, - az is érdekelt, hogy az általam létrehozott társaság tagjai mennyi idő alatt lesznek képesek eljutni a totális őszinteség és egyenesség képességéig. Már ha egyáltalán képesek lesznek valaha rá. Úgy szedtem össze a tagokat, hogy életkorban és értelmi képességeikben nagyjából egyező színvonalon legyenek. A többi nem volt érdekes. Nem, faj, vallás, filozófia, életstílus... Minél színesebb, annál jobb. Még az alkohol sem volt véletlen. Bíztam benne, hogy a velem egy szinten állók már szintén túljutottak a piával való kísérletezés kamaszkori hányásos-hasmenéses-másnapos szakaszán; mint ahogy abban is, hogy aki nem, az hamarosan magától elmegy, mert nem fogja jól érezni magát közöttünk. Az első híradás alapján a Társaságról azt hinnéd, hogy fasza piázgatásokról van csak szó -, holott koránt sem így van. Megfigyelted már, hogy soha, egyikünk sem rúg be annyira, hogy rosszul legyen, vagy hülyeségeket beszéljen?

- Erre azért volt példa - mondta Ralph. - Néha.

- Néha! - ismételte Bart. - Helyes a válasz, néha. De nem ez a jellemző az ülésekre, igaz? A kísérlet ezen pontja is pozitívan zárult hát.

És a többi már jött magától. A tag hall a dologról. Ha eléggé elvont, akkor azonnal érdeklődni kezd iránta. Besétál, leül, beszélgetni kezd. A pia pont elég ahhoz, hogy oldja egy kissé a gátlásait. Adott minden optimális tényező. Először feltehetőleg azért kezd el beszélni, mert a tudatalattija felvillanyozódik a lehetőségtől: íme, te frusztrált állat, ezekkel beszélhetsz, hiszen semmit sem tudnak rólad, és ha baj van, egyszerűen kisétálsz az életükből, ugyanolyan könnyen, mint ahogy idejöttél. Később azután barátokra lel, nonverbálisan fogja a többiekből áradó jeleket, és ennek igencsak megörül.

- Milyen jeleket?

- Olyanokat, amik arról vallanak, hogy ők is pont ugyanolyanok, mint ő. Egyszerre csak azt veszed észre, hogy a veled szemben ülő fiú vagy lány ugyanazokat a jeleket produkálja beszélgetés közben, mint te magad: gyakran félrefordul, lesüti a szemét, idegesen nevetgél, satöbbi. Ezek a frusztráció jelei, Ralph, és ott vannak mindannyiunkban.

- Mindannyiunkban? Benned is?

Bart felnevetett. - Én már leküzdöttem őket, cimbora. Különben ezt sem mondanám el neked, nem?

- És mit küzdöttél le? A frusztrációd vagy a jeleket?

- Nagyjából mindkettőt - jelentette ki meggyőződéssel Bart. - De most nem rólam van szó. Csakis a társaságról. Az én lelki életem teljesen külön téma. - Megeresztett egy baljós vigyort.
- Abba most ne menjünk bele.

Ralph vállat vont, majd elhevert a fűben a tűz mellett. Odahúzott magához egy doboz sört, kinyitotta, és belekortyolt. Azután elhúzta a száját. - Valahol egy kicsit gusztustalannak érzem, amit csinálsz - mondta.

- Az is - vallotta be Bart, és lehajtotta a fejét. - Tudom. De nem tudok mást csinálni. Ez az életem. Ezért mentem el pszichológusnak.

- Akkor sem a barátaidon kellene kísérletezned.

- Ugyan már, sosem állítottam, hogy ezek mind a barátaim. - Bart összevonta a szemöldökét. - Vagy netán hallottál tőlem valaha is efféle kijelentést? Nem, ugye? Ezek nem a barátaim. Te vagy a barátom, Wendy és Jonathan Marsh... A többiek csak jó haverok.

- És kísérleti patkányok.

- Ez egyáltalán nem ugyanaz, mint a kísérleti patkányokkal - tiltakozott Bart. - Azoknak nincs választási lehetőségük. Azok azt teszik, amit az adott helyzetben meg kell és meg tudnak tenni. Etológiájuk, az van, de értelmük talán nem annyi, mint nekünk. A Társaság bármelyik tagja szabadon távozhat, ha úgy érzi, baj van. Ralph, ez a kísérlet szinte nem is létezik, hiszen nem a lelkük mélyére ás le, nem analizálja a tudatalattijukat, és nem regresszálja őket ide-oda eddigi életük menetébe. Ez pusztán szimpla megfigyelés, és nem befolyásolás. Csak azt lesem, mennyire tudnak az emberek megnyílni egymás felé. Ez annyira nagy baj?

Ralph vállat vont.

- Nem tudom - felelte kis idő múlva. - De ez így akkor sincs teljesen rendben. Értem, amit mondasz, és valahol igazat is adok neked; de valami mégis azt súgja, hogy nem jó dolog játszani mások életével.

- Az isten szerelmére, nem játszok senki életével! - fakadt ki Bart. - Honnan szeded ezt a baromságot?

- Szerintem nem baromság - felelte nyugodtan a fiú. - Csak az jutott eszembe, hogy ez, amit most itt elmondtál, még nekem, a barátodnak is zavaró egy kicsikét. Akkor mit szólnának hozzá a többiek?

Bart hallgatott.

- Remélem, hogy nem akarod elmondani nekik - mondta végül halkan.

- Szó sincs róla - rázta meg a fejét Ralph. - Bár azt hiszem, az lenne még csak az érdekes kísérlet. A professzor, aki az emberi őszinteség és nyíltság határait kutatja, olyanokon, akikkel szemben még ő sem őszinte. Hogy is van ez? - Mélyre hatoló pillantást vetett Bartra. - Ez lenne csak az igazán őszinte beszélgetés, nem? A szabad véleménynyilvánítás meg ilyenek. Nem ezt keresed? Nem? Hát akkor mitől félsz? Szerinted hány főre csökkenne a Társaság létszáma, ha mindez kiderülne? Szerintem körülbelül kettőre.

- Én nem félek, te hülye - mondta Bart kissé sértődötten. - Csak még nem hiszem, hogy véget kellene vetnem ennek az egésznek. Mert ez, amit te mondasz, valószínűleg - vagyis tuti - a végét jelentené a Társaságnak. Még nem volnának képesek elviselni az igazságot.

- Lehet - egyezett bele Ralph. - Fogalmam sincs, mit vársz, mit mondjak. A te dolgod, végül is. Én remekül érzem magam a Társaságban, bár most már egy kissé más szemmel fogom látni ott a dolgokat. - Felemelt egy fadarabot a tűz mellől, és a lángok közé dobta. - Anyám! -

mondta. - Ezentúl majd, amikor belépek a Perk Caféba, körülnézek, és csupa kísérleti patkányt fogok ott látni. Minek is kellett elmondanod...

Bart nem felelt.

Ralph már jó ideje járt Wendyvel, amikor ez a beszélgetés lezajlott közte és Bart között. Amikor másnap találkozott a lánnyal, megfordult a fejében, hogy elmeséli neki az egészet; de végül mégis hallgatott, és maga sem tudta megmagyarázni magának, hogy miért. Talán csak attól félt, hogy a lányt a kelleténél jobban bántja majd Bart hozzáállása a dolgokhoz, és így előbb-utóbb kimaradnak a Társaságból.

Később arra gondolt, hogy talán Bart érte el valahogy, hogy hallgasson.

Még mielőtt azonban megismerkedett volna Wendyvel, Ralph már akkor is érezte, hogy sokkal többet jelent neki a Társaság, mint hitte volna. Akkor még nem tudta mindazt, amit Bart elmondott neki, később pedig már képtelen lett volna e titok nyilvánosságra hozatala által lerombolni azt a világot, amelyet a csütörtök esték jelentettek mindannyiuknak.

Ralph akkoriban egy ideig úgy vélte - és erősen tiltakozott is a gondolat ellen - hogy őrajta is győzedelmeskedett a csordaszellem, a valahová tartozni vágyás ösztöne; végül belátta, hogy akár így van, akár úgy, teljesen mindegy. Neki való beszélgetések zajlottak le a tagok között, és Bart is egyre szimpatikusabbá lett a szemében. Örömmel tapasztalta, hogy ugyanúgy Bart is keresi az ő társaságát.

Csodálta a fiút, a tudását, a magabiztosságát. Bart nem csak az alapító tagja, hanem vitathatatlanul a Társaság fő mozgatórugója és az esze is volt. Beszélgetéseik egyre mélyebb és mélyebb témákat érintettek, és Ralph nagyon élvezte mindezt. Áldotta a napot, amikor bekerült, és áldotta a szerencséjét, hogy be is fogadták.

A Társaság gyűjtőhelye volt azoknak az egyéniségeknek, akik valami miatt máshonnan kiszorultak. A legtöbbjük persze frusztrációkkal (Ralph szerint egyesek egyenesen neurózisokkal és pszichózisokkal) küszködött, és ezért talált otthont és barátokat közöttük. Bár még nem ismerte a háttérben ható erőket, Ralph világosan látta, hogy itt mindenki magához hasonló emberekkel találkozik, s ezért érzi jól magát. Még párkapcsolatok is szép számmal szövődtek közöttük, akárcsak bárhol máshol, ahol sok fiatal szabadul egymás közelébe. Ralph nagyszerűen beilleszkedett közéjük, és remekül érezte magát.

Nem sokkal később, hogy Ralph és Johnny beléptek, találta ki Bart, hogy a Társaság tagjai valamennyien válasszanak ki maguknak egy olyan témát, amely valamiért közel áll hozzájuk, és írjanak róla egy szakdolgozat-félét.

- Nem számít, miről írtok - mondta nekik, amikor bejelentette a *DMT Első és Utolsó Írásos Pályázati Versenyét*, ahogy elnevezte a dolgot; - csak az, hogy tényleg szóljon valamiről. Annyit írtok és olyan formában, ahogy akartok, nem lényeg. De kérem mellőzni a teljes hülyeségeket - tette hozzá, látva, hogy egyesek máris vigyorognak. - Ez itt állítólag egy entellektüel társaság; nem szeretnék olyasmiket olvasni, mint amiket a *Holt Költők*-ben írtak a hülyegyerekek első versükként. Bármennyire is nehezebbre esik egyeseknek...

- Kiknek? - kiabálta közbe vidáman egy hang, de Bart nem válaszolt.

- ...egyeseknek, jó lenne, ha komolyan vennének. A legjobban sikerült írásokat felolvassuk, és egy-egy rekesz sörrel jutalmazzuk.

- És ki dönti el, hogy melyik a legjobb? - kérdezte kíváncsian Marie-Ann Botcha, egy nemrégiben bekerült szőke lány. Bart látta rajta, hogy valószínűleg rejtett írói ambíciókat dédelget, mert az arca visszafogott lelkesedést és némi zavart sugárzott.

- Mire készen leszte a dolgozatokkal, kitalálom - nyugtatta meg Bart.

- És feltétlenül muszáj ez? - érdeklődött a Marie-Ann mellett ülő srác, Robin Earl Smith. - Úgy értem, valamennyien vagy egyetemre járunk, vagy melózunk. Mikor lesz időnk megírni ezeket a dolgozatokat? És miről írunk?

Bart széttárta a kezét. - Ezt neked kell eldöntened, Rob - felelte. - De ha most megkérném az egész díszes kompániát, hogy tegye fel a kezét közülük az, akinek komoly megterhelést jelent az egyetem bölcsészka; akinek a sok fakultás vagy a meló mellett nincs semmire sem ideje - leszámítva persze az itt töltött órákat -, akkor mondd, Rob, szerinted hányan jelentkeznének? Vagy te nem hallottad még a pletykákat a bölcsészka képzés színvonaláról?

Rob nem felelt.

- Ne tévesszen meg az akaraterő hiánya - folytatta Bart. - És ne hagyd, hogy a lustaság csőbe húzzon. Ha valaki valamit meg akar csinálni, akkor meg is teszi. Kérdezd csak meg Ralphot, mikor a legjobb írni. Ő aztán igazán tudja.

- Te írsz? - kérdezte csodálkozva a lány, aki Ralph mellett ült. Sheila Johnsonnak hívták.

- Ralph? - villant meg Bart szeme, és Ralph érezte, hogy mindenki feléje fordul.

Lassan összeszedte magát. - Éjszaka - felelte kényszeredett mosollyal, és nagyon megörült neki, amikor látta, hogy a többiek figyelme ismét Bart felé fordul.

A mellette ülő lány azonban nem figyelt többé Bart mondanivalójára. Egy percre Ralph arcába bámult, mintha azon gondolkodna, miféle lény ül vele szemben. Ralph érezte ezt a megkülönböztetett figyelmet, de most valahogy nem örült neki. A lány kis idő múlva megint előrefordult, Bart felé, aki éppen arról beszélt, hogy három hónapjuk van a verseny leadási határidejéig.

Amikor Bart végre befejezte a felhívást, és visszaült az asztalához, hogy a Társaság nekifoghasson a rendes napi programnak, vagyis a Dallas 775. része bámulásának és a whiskynek, Sheila előredőlt, és szinte suttogva tette fel a kérdést Ralphnak:

- Meg szabad kérdezni, miket írsz? - A szeme úgy fénylett, mintha máris becsípett volna; pedig a bár tulajdonosa, Joe bácsi csak most kezdte el kipakolni eléjük az üvegeket. - Persze, ha nem akarsz válaszolni...

- Miért ne válaszolnék - mondta Ralph, mert hát mit lehet egy ilyen kérdésre felelni?

Sheila arca felragyogott.

Ralph közelebb hajolt az asztalhoz, és mindkettőjüknek töltött az italból. Egy másodperc erejéig az eszébe villant, hogy talán Bart nem véletlenül rendezte így a dolgokat, és persze nem véletlenül hívta el a saját asztalához Johnnyt ma este.

Mintha azt akarta volna, hogy kettesben maradjon ezzel a lánnyal.

Ralph óvatosan szemügyre vette Sheilát.

Korábban is látta már a lányt, de mindeddig nem keltette fel az érdeklődését. Sheila átlagos külsejű, csendes lánynak tűnt, aki szemüveget hordott és lófarkba kötötte a haját. Most, ahogy egy asztalnál ült vele, Ralph úgy látta, hogy ha levenné a szemüveget, egészen szép arca lenne.

A lány alakja is csak most tűnt fel neki. Kifejezetten jó volt, az a fajta, aki ha ruhában nem is mindig, de meztelenül mindenképpen remekül nézhet ki.

Talán nem véletlenül takargatja magát, gondolta a fiú. *Talán fél valamitől. Talán frusztráltabb, mint kellene.*

- Lányokról és fiúkról szoktam írni - felelte végül, és belekortyolt a whiskybe. - Kapcsolatokról, halálról, születésről... ilyesmikről. Nem nagy durranás.

- Hát ez nem sokat mond nekem - mondta Sheila. - Ebbe sok minden belefér. És szerintem igenis nagy durranás, ha valaki ír.

- Íroga - javította ki mosolyogva Ralph. - Én nem nevezném írásnak ezeket a... dolgokat.

Sheila is elmosolyodott. - Most csak álszerénykedsz, vagy tényleg nem tartod jónak őket? Az álszerénység ugyanolyan bűn, mint a hiúság - mondta oktató hangnemben. - Megmutattál már valaha is egyet valakinek?

- Még nem nagyon - vallotta be Ralph. - Bár ha megkérdezet Johnny barátomat, talán mesélhetne neked egy érdekes sztorit.

- Miféle sztorit? - érdeklődött Sheila.

Ralph elmesélte neki Stephen King legújabb internetes regényének történetét. Sheila nevetett, majd elkomolyodva azt mondta, hogy ha a legjobb barátját, aki valószínűleg elég jól ismeri őt, így át tudta verni a papíron, akkor igenis jók lehetnek az írásai.

- Lehet - vont vállat Ralph. - De egy ember az csak egy ember. És ott végül is egy koppintásról volt szó, nem egy önálló ötletéről.

Sheila elbizonytalanodott. - Nem értek igazán az irodalomhoz - mondta, - de nem lehetséges, hogy mindenki így kezd? Hogy először csak koppint innen-onnan, és azután szépen-lassan így alakul ki a saját stílusa? Kicsit hasonlít ez arra, ahogy az ember az egyéniségét szedi össze, nem? Eleinte csak másol, a szüleiéről, a környezetében megforduló emberekről, majd nekiáll szelektálni és változtatni a dolgokon. És ebből tevődik össze végül a végeredmény, az új egyéniség.

Ralph elképedve nézett a lányra. - Ez egy érdekes párhuzam - mondta. - Nem is mondasz hülyeséget. - Megint ivott. A lány határozottan kezdett tetszeni neki. - Igazad lehet. Biztosan valami ilyesmiről van szó. De ki tudja, hol van az a pont, ahonnan már az új egyéniségről beszélhetünk? Ahol az egyén túllép a másoktól ellesett dolgokon, és csak a saját reakcióit adja? Ráadásul szerintem egy csomó dolgon nem is kell változtatnia, ha eleve a neki is megfelelő reakciót másolta be a gyűjteményébe.

- Persze, persze - mondta Sheila. - Vannak dolgok, amiket megtart az ember. De az egy adott helyzetben alkalmazható válaszlépések variációinak a száma szerintem végtelen sok, így nem nagyon fordul elő, hogy két ember mindig, minden helyzetben ugyanolyan módon reagáljon.

Elhallgattak. A következő pillanatban egyszerre mozdult a kezük, és mindketten a poharukért nyúltak, hogy igyanak. Amikor ez tudatosult bennük, felnevettek.

Ralph aznap éjjel, ahogy hazaért, bekapcsolta a szövegszerkesztőt, és írni kezdett.

A társadalom problémáinak tükre az egyénre vetítve

írta Ralph Clendon

A modern társadalmak problémáinak kialakulását vizsgálva szinte minden esetben visszavezethetjük a kiváltó okokat a modern társadalmakban élő egyének alapvető problémáira. Ezen problémák, melyek zavart okoznak az egyén életvitelében, szükségszerűen zavart okoznak a társadalom működésében is, hiszen ha a gépezetben csak egyetlen csavar romlik is el, az az egész gépezet tönkremenetelét okozhatja.

Az egyén problémáit megfigyelve az alapos elemzés végeredménye a legtöbbször egyetlen szó: igazság.

Az igazság, pontosabban az igazság hiánya az a feszültségforrás, amely - még ha ennek nincs is tudatában -, elkeseríti, depresszálja, tönkreteszi az egyén lelki világát, vagyis mindenét. Az igazság hiánya a normális élethez való jogunkat aknázza alá, - és bármily hihetetlen, a leggyakrabban önmagunk vonjuk meg önmagunktól ezt a jogot. Az egyén életének legválságosabb pillanatai azok a percek, amikor megpróbál szembenézni magával, és kendőzetlenül nevén nevezni mindent, amit abban a percben lát.

Nem lehet pontosan definiálni ezt az egyetlen, mindenki által ismert jelentéssel bíró szót. Az igazság elvont fogalom, amelynek annyi jelentéstartalma és „igazsága” van, ahány oldalról szemléljük. Az éremnek csak két oldala van, az igazságnak ellenben annyi, amennyit a szemlélő jónak lát, s amennyit be mer vallani magának. Az én igazam a te szemedben már nem igaz, az ő szemében pedig egyenesen szemenszedett hazugság: az ugyanazon vita konklúziójaként levont tanulságot mindhárman igaznak - egyetlen, alapvető igaznak - tarthatjuk, pedig akár három, egymásnak tökéletesen ellentmondó tényről is szó lehet.

Az egyén számára mindig van egy alapvető igazság, amely a saját személyes hitvilágán, erkölcsi normáin, tanult jogi hozzáállásán alapul. Ez az alapigazság végigkíséri egész életén, folyamatosan fejlődve, alakulva, normalizálódva; negatív körülmények között erősen eltorzulva. Félretéve a fent említett három tényező kialakulásának problémáit, vizsgálatunk alapjául ezt a személyes igazságot, vagyis ennek felállítását, elismerését és megtagadását választottuk.

A személyes igazság felállítása

Képzeljük el, hogy van valahol egy, egyenlőre mindentől elszeparált lény, amely embernek nevezi magát. Ez a lény - a neve nem fontos - ül egy szobában, egy hatalmas tükör előtt, és önmaga tükörképét szemléli. Mivel még sohasem találkozott egyetlen másik lényvel (emberrel) sem, a saját képmását tartja az emberi faj etalonjának. Minden mozdulata, minden grimasza, minden kifejezése, melyhez valamely módon a testét használja kifejező eszköznek, számára az egyetlen tökéletes megjelenítés.

Ez a lény alaphelyzetben boldog, elégedett önmagával, hiszen nincs semmiféle viszonyítási alapja, amelynek segítségével megmérhetné önnön alkalmasságát. Nem létezik a tudatában a vágy, hogy megfeleljen bárminek is, hiszen nem kell másokkal összehasonlítani ugyanazokat a megjelenítési módokat, amelyekkel ő minden nap együtt él. Számára ő a legszebb, a legkifejezőbb, a legelfogadhatóbb.

Egy napon azután a szobába benyit egy másik lény, majd még egy; napról napra többen veszik körül lényünket, aki ijedten konstatálja, hogy egyfelől ez idáig mennyire magányosan élt, másfelől

hogyan ezek az új lények mennyire mások, mint ő. Az egyik nem sír, ha fáj neki valami, hanem a sarokba vonul duzzogni. A másik, ha bántják, agresszívvá válik és támadásba lendül. A lény, aki eddig magányos volt ott a tükör előtt, meglepődik ezen, hiszen mindeddig a fájdalomra csak egyetlen reakciót ismert: a sírást. Sokszor látta a tükörben, hogy ez az egyedüli helyes válasz a fájdalomra. Ám valahol tudata mélyén érzi, hogy ha elmondja ezt a többieknek, ha elvárja tőlük, hogy ők is ezt tegyék, ne pedig azt, amit ők akarnak - vagyis duzzogjanak vagy támadjanak - akkor megbántja, ne adj' Isten elveszíti őket. Lényünk pedig, aki már látja az egyedüllét és a társas lét közötti különbséget, inkább megállapítja magában, hogy igenis lehet, hogy neki van igaza, és egy kis fájdalom még nem elegendő ok sem a duzzogásra, sem a támadásra; de ezt a véleményét megtartja magának, és elhatározza, hogy a vele szembenállók felé az általuk kidolgozott és alkalmazott sémákat fogja mutatni.

Ennek oka pedig kizárólag az, hogy így nem veszíti el új társait, hiszen hasonló hozzájuk és jelét adta alkalmazkodóképességének is. Ezeket a nonverbális jeleket látva az új társak tudata örömmel konstatálja, hogy a lény a társaságukba való, hiszen hajlandó úgy viselkedni, ahogyan azt elvárják tőle.

A lény sírásba vetett hite azonban ott moccan valahol mélyen, az új társak megtartásáért hozott lelki áldozatok első tényeként a lény agyában. Ahogy telik-múlik az idő, a lény annyira hozzászokik az új sémához - azaz duzzogni kezd vagy támad -, hogy az ő személyes, ösztönösen kialakult viselkedéséről már-már el is feledkezik. Csakhogy az efféle viselkedésminták nem tűnnek el pusztán azért, mert tulajdonosuk nem alkalmazza őket. Átalakulnak valamiféle háttér-információvá, valamiféle sugallattá, amely egy fájdalmas szituációban ott szuszog a lény fejében: Duzzogj csak, támadj csak, ha jól esik... De tudod, hogy mit kellene tenned... Ül le, és sírd ki magadból a bánatod... A lény azonban eddigre már kifejlesztette magában azt a képességet, amely meggátolja őt abban, hogy ezt meg is tegye. Mert mit szólnak akkor ahhoz azok, akikért megtanult másképp reagálni a dolgokra? A magány újbóli felbukkanása rosszabb, mint elfeledkezni a vágyainkról. A nehezebb súly döntött.

A személyes igazság ilyen apró dolgokból, mint a sírás fájdalom esetén, tevődik össze minden emberben. Az ösztönös, alapbeállítottságból fakadó reakciók hosszú és széles skálán mozgó sorai azok a momentumok, melyek meghatározzák az egyén alaptermészetét. Ezek a tények, ha az egyénnek sikerül maradék nélkül szembenézni velük, és nevén nevezni valamennyit, alkotják az ego lényegét, az idealista felhangoktól mentes lényegét, azt az énképet, amellyel sajnos a legnehezebb szembenézni.

Valamennyi emberben kétféle ego létezik. Az egyik, az alapego (AE) az, amelyről eddig beszéltünk. Ehhez párosul a sokkal gyakrabban hangoztatott és a felszínen hordott idealizált ego, az IE. Az IE nem más, mint az alapego épülő, a másoktól ellesett ill. a másoknak való megfelelési vágyból származó tanult tulajdonságok együttese. Ugyanakkor az IE értelemszerűen nem lehet más, mint személyes alapigazságunk félig-meddig tudatos megtagadása, a feszültségek örökös forrása.

Az AE és az IE ütköztetésére bármikor elvégezhetünk egy egyszerű kísérletet. Ehhez a kísérlethez nincs szükség semmi másra, csak egy megfelelő méretű tükörré. Álljunk oda a tükör elé, és nézzük meg alaposan a tükörképünket. Gondolkodjunk el azon, hogy a kép valóban megfelel-e annak a képnek, amit vártunk. A fizikai jellemzők ugyanolyan fontosak, mint a lelkiek. Az vagyok-e, akit látok? Azt látom-e, aki valójában vagyok?

Az eredmény sokkoló hatású lehet. Ha valóban elég őszinte tudsz lenni magadhoz, azonnal észreveszed, hogy az IE, amely ott van a mindennapjaiddban, sokkal erősebb hatást gyakorol rád, mint az AE, amely viszont sokkal több valódi igazságot tartalmaz.

Jelen sorok írója évek óta kutatja az igazság kendőzetlen, mondhatni: direkt alkalmazásának hatását az emberi viselkedésre. Önmaga is elvégezvén ezt a kísérletet arra az eredményre jutott, hogy az IE jelenléte sokkal összetettebb, sokkal észrevehetőlenebb, mint azt az ember gondolná. A társadalomba való ön-integrálásunk érdekében pozíciók és felvett szokások egész seregét gyűjtjük össze, hogy kielégítsük a másoknak való megfelelésünk vágyát. Egy ember a legőszintebben, a legnagyobb nyugalommal képes az IE hatására kijelenteni magáról, hogy barátságos vagyok, vagy szeretlek téged - anélkül, hogy ez valóban így is lenne. Ezek az apró hazugságok teremtik meg sokak számára azt a biztonságot, amelyet a célszemélyek létezésébe való kapaszkodás jelent.

Önmagunk védelmére tehát az ismert alapigazság-rendszert, melyet az AE tartalmaz, képesek vagyunk olyan mélyre elásni, és olyan gyorsan megfedkezni róla, amennyire az csak szükséges.

Az AE voltaképpen nem más, mint a freudi ösztön-Én kifinomult és rögzült változata, amely már közelebb áll a szintén freudi értelemben vett Én-hez, amely kompromisszumokat, átfedéseket keres az ösztön-Én kirobbanó, öröme-vezérelte reakciói és az IE-társadalom meghatározott korlátai között.

Freud Én-je azonban már az IE megjelenése, és - ahogy azt már ő maga is megállapította - amennyiben ez az Én nem képes megfelelő módon szabályozni az ösztönkésztetéseket, akkor a lény belsejében feszültség, szorongás áll elő.

A feszültség előállhat tagadás, elfojtás, elfelejtődés útján. Ezeknél az eseteknél a negatívnak ítélt élmények lesüllyednek a tudatalattiba, - ám energiájuk, intenzitásuk változatlanul megmarad.

Az IE tökéletes megjelenési formája gyakorlatilag egyenlő Freud felettes-Énjével. Ennek felépítése megegyezik az IE felépítésével és funkciójával. De míg Freud szerint a személyiség e három tényező összessége, ahol az Én egyensúlyoz az ösztön-Én és a felettes- Én között, véleményem szerint a lelki problémák legtöbbje a két nagy csoport, az AE és az IE közötti súrlódásokból ered.

A tükörrel szemben ülő lény szépen sorban keresi a választ énképének, vagyis az AE-nek a kialakítása folyamán: Ki vagyok én? Mi vagyok én? Milyen adottságaim, képességeim vannak? Mit tudok és mit nem tudok? Mekkora az akaraterőm, a kitartásom, mik a céljaim, mennyire viselem el a kudarokat és a sikereket?

Ha a lény elér egy bizonyos fejlettségi fokot, akkor következnek a további kérdési önnön magához: Milyen élmények, történekek alakították ki jelenlegi reakcióimat? Honnan erednek az indítékaim? Honnan erednek a vágyaim?

Az IE-közösségben való életvitelhez ezeket a kérdéseket kell megvizsgálnia: Hogyan tudok megfelelni az irántam támasztott követelményeknek? Hogyan látják mások a társadalomban betöltött szerepemet? milyen hatást vált ki az én reakcióm a többiekből? És főleg: mennyire egyezik az a kép, amit önmagamról alakítottam ki azzal, amilyennek mások látnak?

Az egyén, miután átélte a másokkal, más egyénnel való találkozás sokkos állapotot előidéző komoly változásait, akaratlanul is átesik bizonyos emocionális változásokon. Ezek között szerepel a megértés, a félelem, a megtagadás, a bizonyosságra való törekvés, majd az eufória.

A tükör előtt ülő lényből immár társas lény vált, aki megismert egy sereg új tényezőt. E tényezők némelyikéhez most már a végletekig ragaszkodik, hiszen ezek jelentik új életének kapaszkodóit. Az új lény képes inkább teljes egészében elfelejteni régi életét, csak hogy az újat megtarthassa. A fordulópont lényegét az a valami adja, amelyre egyelőre nincs definíció; ha szóba kerül, csak úgy emlegetjük: az ember társas lény.

Az AE és az IE közötti különbségek az egyénre vonatkoztatva elképesztő veszélyeket rejtnek magukban. Ha nem lehetek az, aki valójában vagyok, mert alkalmazkodnom kell a többiekkel alkotott közösség elvárásaihoz, akkor elrejttem magamban azokat az alaptulajdonságaimat - az AE-t -, melyek nem felelnek meg ezeknek az elvárásoknak. Továbbá kialakítom az IE-t, amely kizárólag azokat a dolgokat tartalmazza, melyek beletartoznak a közösség által felállított viselkedéstartományba.

Ez a viselkedéstartomány általában a kölcsönös harmónia látszatának elérése érdekében van kialakítva; hogy mennyire működőképes, arról könyvtárakat megtöltő anyagokat lehetne írni.

Az IE szükségszerűen megköveteli - voltaképpen létrejövételének alapja - az AE elfedését. Az emberi agy azonban nem olyan, mint egy magnószalag, amelyről le lehet törölni a feleslegesnek ítélt felvételt, és egy másikkal betölteni a helyét. Az emberi agy háromnegyede mindmáig ismeretlen funkciót tölt be; arról, hogy ennek a feltűnően nagy „használatlan” területnek a nagyobbik része háttér-információk tárolásával foglalkozik, csak sejtések vannak.

Elképzeltető, hogy ez mit jelent. A test szerveit irányítása alatt tartó lélek szempontjából az agy az a szerv, amely nemcsak a funkcionális-idegi működéssel foglalkozik, hanem egyfajta emlékezet-

raktár szerepét is betölti. A lélek a tudatalatti segítségével osztályozza az elraktározandó emlékek fontosságát, és eszerint az osztályozás szerint ássa el mélyebbre vagy rakja le mindjárt a raktár előterében az információt.

Az osztályozásnál a különféle szempontú vizsgálatok végeredménye dönti el, hogy az aktuális élmény az AE vagy az IE kategóriájába tartozik. Az AE-kategóriás élmények hátra, az IE-sek előre kerülnek, mivel azokra szinte mindennap szükség van. Mint ahogy az ebből is következik, az AE-nek viszonylagos állandósága, konzisztenciája van, amely örökre beleég a lény tudatalattijába.

Értelemszerűen a kevésbé használt élményekhez az agy sokkal kevesebb emléknymot kapcsol, mint az IE élményeihez, így előkeresésük több időt, több energiát és nagyobb erőfeszítéseket igényel. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a tükör előtt ücsörgő lényünk a számára (csak) a közösségben kellemetlen tulajdonságait élményekké alakítva és jó mélyen elraktározva az agy hátsó zugaiban kénytelen mindenféle praktikákhoz folyamodni, ha egyszer eszébe jut, hogy szeretne visszatérni ősi önmagához, azaz előszedni az AE-t, és elfeledni az IE-t.

Bármilyen mélyre is kerülnek az AE-élmények, valós intenzitásukat soha nem veszítik el. Képesek kihatni az IE-re, noha nem tudatosan (hiszen az IE igyekszik totális uralomra törekedve minden kívülről jövő támadást leverni), hanem a tudatalattit felhasználva. Amikor az AE hatása az IE-re olyan jelentős, hogy az az egyén mindennapi életében is problémákat okoz - azaz nem felel meg az IE-közösségnek -, akkor traumáról, viselkedészavarról, pszichózisról beszélünk.

Egy példa az AE hatásáról és az IE torzultságáról

I. M. negyvenöt éves, elvált, egy gyermekes anya. Munkáját tekintve ügyintéző egy utazási irodánál, munkáját gyorsan, pontosan végzi, főnökei elégedettek vele. Hobbija az irodalom és a történelem, különösen Közép-Amerika történelem előtti időit tekintve. Fia huszonegy éves, egészséges, értelmes fiatalember, aki jelenleg a Harvard jogi karára jár.

Alaphelyzetben I. M.-ről elmondható, hogy kialakult, nyugodt, viszonylag érdekes életet él, amely mára már mentessé vált a nagyobb válságoktól és problémáktól. Csakhogy I. M.-nek van egy olyan, mások számára talán nem annyira nagy jelentőségű, számára azonban nagyon is zavaró problémája, amely megkeseríti egy kissé az életét -, noha szinte senki sem tud róla, hogy egyáltalán létezik.

I. M. problémája a szexuális életével kapcsolatos. Miután elvált, több kisebb-nagyobb kapcsolata is volt már az eltelt évek alatt. Az asszony legtöbbször elsősorban lelki, másodsorban a szexuális vonzódást tartja fontosnak; kapcsolatait is ezen elvek szerint ítéli meg. Azonban van egy félig-meddig eltitkolt pontja nemi életének, nevezetesen az, hogy az aktust megelőző előjáték során képtelen teljesen felszabadultan átadni magát vágyainak, s ez abban nyilvánul meg, hogy képtelen kezével megérinteni partnere hímveszejét.

Mindenki számára ismert dolog, hogy a szexualitásban a legapróbb zavar is roppant jelentőségűvé képes kinőni magát, ha a résztvevő felek teret engednek a dolognak. Egy ilyen aprócska gond például megghiúsíthatja az egész aktust, később az egész kapcsolatot, még ha az a többi tekintetben rendben is van. A partner ebben az esetben elbizonytalanodhat, hiszen I. M.-nek, mint nőnek e visszafogottsága elhitetheti vele, hogy a megkívánás nem kölcsönös, valamint hogy ennek a kölcsöntelenségnek valamiféle hátsó, rejtett tiltakozás az oka. I. M. számára is elbizonytalanító hatása van a jelenségnek, hiszen ő is azt hiheti, hogy valami nincsen rendben, akár saját magát, akár partnerét tekinti a hibásnak.

I. M. a probléma kivizsgálásának kezdeti szakaszában nem volt képes válaszolni arra, miért nem képes a kezével megérinteni azt a hímveszőt, melyet később, ha az aktus mégis létrejön, gond nélkül és örömmel a testébe fogad.

Elmondása szerint nem emlékszik semmiféle olyan dologra, amelynek ezt a reakciót kellene kiváltania belőle. Soha nem erőszakolták meg, soha nem csinált olyasmit a nemi élet terén, ami sokkolta volna őt, vagy traumát okozott volna az életében. Amikor az előjáték során kialakul egy olyan helyzet, hogy a kezét kellene használnia, egyszerűen lebénul, mintha valaki megtiltaná a kezének, hogy megtegye azt a mozdulatot.

A vizsgálat során hetek alatt sikerült csak intenzív beszélgetések alkalmazásával eljutni arra a pontra, ahol az asszony bevallotta, hogy a lebénulással egy időben mintha érezne valamiféle erős

vágyat is, hogy mégis megtegye; mintha ott állna egy sorompó előtt, amit ki kell nyitnia, és ki is akarja nyitni, de még nincs elég bátorsága hozzá. Arra a kérdésre, hogy emlékezete szerint állt már-e valamiféle hasonló sorompó előtt, I. M. nem tudott válaszolni.

Újabb beszélgetéseink során kiderült, hogy I. M. határozott, egyre jobban bevallott vágya a hím-vessző megérintése; kiderült ugyanakkor, hogy akárhogyan próbálkozik is, továbbra sem megy neki.

Mintha csak az IE tiltaná meg neki, hogy az AE szerint tegye azt, amit szeretne.

Mivel a további beszélgetések sem vezettek gyakorlati eredményre, I. M. esetében életkor-regressziós hipnózist kellett alkalmazni. Ennek az eljárásnak az a lényege, hogy a páciens mélyhipnózisban személytelenül visszanezézheti egész életének minden jelentősebb és kevésbé jelentős élményét, egészen a születése pillanatáig.

A felnőtt- és kamaszkori élmények nem szolgáltak magyarázatul az asszony problémájának kialakulására. Amikor azonban a gyermekkorhoz ért, egyszerűen visszatért a hipnózisból, sírva fakadt, és félt. Elmondta, hogy bár fogalma sincs, miért tette ezt, de valami hatalmas falba ütközött, amelynek nem látott át a túloldalára, - és igazából még csak odapillantani sem mert. Világossá vált, hogy ez az a pont, ahol valamiféle gyermekkori trauma érte. Hogy ennek a traumának köze van-e a problémájához vagy sem, az ekkor még nem volt előrelátható.

Az ismételt hipnózis során - hetekkel az első kísérlet után - I. M.-nek sikerült áttörnie azon a falon. Elmondta, hogy gyermekkorában (öt és fél évesen) az édesanyjával egy alkalommal olyan anyagi hullámvölgybe jutottak, hogy kénytelenek voltak néhány évig egy munkásszállóban lakni, ahol az amerikai nép legszegényebb (városi) rétege tengeti mindennapjait. Egy ilyen munkásszálló kulturáltsági, higiéniai és erkölcsi szintje mélyen az elvárt alatt létezik. I. M. és édesanyja - aki egyébként azóta elhunyt - a sokemeletes, körfolyosós épület hetedik emeletén laktak egy koszos, egyszoba-konyhas lakásban.

Az asszony visszaemlékezett rá, hogy a mindennapok szokásai szerint a gyermekek délutánonként a szálló udvarán és a folyosókon játszottak. A szálló ilyenkor nyüzsgő hangyabollyá változott, hiszen a legtöbben munka nélkül voltak, és egész nap a folyosón ücsörögve beszélgettek, sőt, sokan szinte az egész életüket ott töltötték.

I. M. számára ez a környezet felhőtlen volt és boldog, hiszen gyermekként fogalma sem volt hátulütőről és miértjeiről. Ő csak azt érezte, hogy egy hatalmas, sokemberes közösség tagja, ahol negyven-ötven gyermekkel játszhat, és kétszerannyi felnőttel beszélgethet, ha akar. Ismert mindent és mindenkit, és őt is valamennyien jól ismerték.

Ebben a korban az embernek még sokkal erősebb az AE-tudata, mint az IE. Az asszony gyermeki énje olyan volt, mint bármelyik másik hasonló korú gyermeké. Amikor elérkezett a nemi érés egyik legkorábbi szakasza, a gyermekkori érdeklődés nemének megállapítása és rögzülése, ő is érdeklődni kezdett fiúpajtásai különbözőségének mibenléte iránt.

Mindenki előtt ismert a gyermekkor két kedvenc játéka, a „papás-mamás” és a „doktorosdi”. Ez utóbbi főleg az, amely során a gyermekek egymás testének titkos (és tiltott) pontjaira kíváncsiak a leginkább. A játék során nem ritka egymás testének a megérintése, simogatása, ingerlése sem, hiszen a gyermek ekkor még csak felfedez, nem pedig tudatosan élvez, - ahogy azt néhány visszamaradt kulturáltságú közösség tagjai hiszik.

I. M. egy pincelejáróban elbújva játszott „doktorosdit” egy hasonló korú kisfiúval, amikor az anyja elkezdte keresni. Akkor talált rájuk, amikor a kislány éppen megérintette a fiú péniszét. Az anya a lehető legrosszabb verzióját választotta minden lehetséges reakciónak: megragadta a kislányt, és miközben hetedik emeleti lakásuk ajtajáig pofozta végig a folyosókon - mindenki szeme láttára - trágár szavak kíséretében körvonalazta a kislány jövőjét. Az anya szerinti jövőben az elkurvulástól kezdve a nemi betegségekig minden szerepelt. I. M. emlékei között a teljes megalázás és a fájdalom olyan szintű elegye párosult, hogy az örök életre kiható trauma kialakulását okozta a gyermekben.

Elemzés

Azzal, hogy I. M. édesanyja ekkora intenzitással érvényesítette a saját és a közösség IE-jének irratlan törvényeit, sikerült a kislány AE-jének az idevonatkozó (a másik nem testének) kíváncsiságát leredukálnia az abszolúte tiltott zóna egyik legfőbb tiltásává. A megalázás és a fájdalom okozta sokk szinte beleégette a kislány tudatába, hogy a másik nem szeméremtestének érintése „bűnös” dolog, amely számos, erkölcsileg és egészségileg káros következménnyel jár. A kislány tehát jól megjegyezte, hogy ezt nem szabad, tehát soha többé nem teszi.

A gyermekkori emlékek nagy részével együtt ez a jelentős momentum is elveszett, azaz elkerült a tudatos, az előtérben tárolt emlékek közül. Ennek konkrét okai vannak. Az IE egyik jellemző tulajdonsága, hogy igyekszik a számára károsnak ítélt szituációs emlékeket ún. énképvédő tendenciákkal a háttérbe szorítani. Ennek egyik fajtája a reakcióképzés. I. M. tudata az ismételt késztetés ellenére sem képes vágyainak (vagyis az AE-nek) megfelelően reagálni az ingerre; inkább, az elfojtott és elfelejtett élmény hatására pontosan az ellenkező reakcióval reagál. A tudatalatti vágy beleütközik a gyermekkori trauma falába, amely ijesztően és kegyetlenül hat I. M. tudatára. Ennek hatására az asszony - pusztá védekezésszinten - azért sem enged a vágyának.

Azzal, hogy I. M. alávetette magát a vizsgálatnak és a hipnózisnak, sikerült nevén neveznie problémája okát, vagyis megtudta, hogy annak gyökerei honnan erednek, mi volt a kiindulási alapjuk. Ezzel együtt I. M. szembesült AE-jének egy számára fontos tényezőjével, azt sikerült totálisan előtérbe helyeznie, a meglévő és idevonatkozó IE-tény fölé. Ez azt jelenti, hogy I. M. problémája a kezelés után heteken belül véglegesen megszűnt. Maga előtt látta a probléma okát, folyamatát, következményét, és ezzel rádöbbsent, hogy nem ő a hibás az ügyben, nem neki kell gátlásossága miatt szenvednie, valamint az ügy fontosságát is másképpen ítéli meg, - vagyis megoldotta a dolgot, és azóta szexuális élete sokkal felszabadultabb.

A társadalmi problémákra való visszahatás

I. M. esetét vizsgálva nem szabad megfeledkeznünk azokról a visszaható tényezőkről sem, melyek az asszony környezetével, valamint a környezethez való viszonyával állnak kapcsolatban.

I. M.-nek, míg a problémáját nem sikerült megoldania, gyakorta akadtak gondjai munkavégzése közben. E gondok főleg akkor jelentkeztek, ha az utazási irodába betérő ügyfelek között olyan férfi bukkant fel, aki valamilyen szempontból I. M.-et aktuális partnerére emlékeztette. Ezekkel a férfiakkal szemben az asszony gátlásosabban viselkedett, valamint akaratlanul is igyekezett a kontaktusok idejét a minimálisra lecsökkenteni.

Mindez persze a leggyakrabban semmiféle különbség kimutathatóságára sem volt alkalmas. I. M. megtanult együtt élni a problémáival, és IE-énje megtanulta azt is, hogy miképpen álcázza a „tüneteket”. A vele szemben álló ember semmiféle jelét nem látta annak, hogy az asszonyt bármi is bántja. Minderről csak az asszony tudott, és ő sem foglalkozott komolyabban a dologgal. Mindössze annyit állapított meg, hogy vannak bizonyos emberek, akiknek a jelenlétében nem érzi jól magát.

I. M. esete egy könnyedebb példa. Vannak azonban más esetek, amikor az ugyanezen elvek alapján működő hatásmechanizmusok sokkal látványosabban nyilvánulnak meg, és hatalmas rombolást képesek véghezvinni áldozatuk környezetében. A lényege ezeknek a dolgoknak, amiről itt beszélni szeretnénk, az az, hogy a társadalom egyetlen egyedének lelki problémái az „egy szög miatt az egész ország elveszett”-elv alapján a társadalom problémájává nőhetik ki magukat.

A lélek problémája, betegsége, zavara sokkal erőteljesebb formában is jelentkezhet, mint I. M. esetében történt. A probléma egy idő múlva deformáltságot, s ezáltal egyenesen deviáns viselkedésformákat eredményezhet; - ez pedig már valóban olyan jelenség, amely szorosan a társadalom működésével áll kapcsolatban, pontosabban annak normális lefolyását akadályozza. Az IE-társadalom egészen egyszerűen nem viseli el azokat az egyéneket, akikben az AE ismételtelen felszínre tör.

Az ösztönszerű AE megnyilvánulásait a társadalom sokféleképpen igyekszik IE-vé alakítani, vagy legalábbis beszorítani az IE keretei közé. Erre valók a törvények, a szokások, a hagyományok. A fajfenntartási ösztön ellanyhulásával például egy egyén képes lehet arra, hogy a neki ártó idegen,

de fajtabéli egyént megüsse vagy megölje, engedelmeskedve AE-jének bosszúálló vagy védekező ösztönének. Az IE-társadalom azonban tiltja az ölést, mindenféle modern indokra hivatkozva. A deviáns viselkedést ebben az esetben a bűnöző AE-ösztöneinek felszínre törése jelenti, amikor igenis út vagy öl, semmibe véve az IE-társadalom rendelkezéseit.

Amikor mindezt leírta, Ralph elégedetten hátradőlt, és a monitort szemlélte. Mennyi betű ömlik ki az emberből, ha végre megvan a motiváció! Ezen eltöprengett egy kissé, majd megállapította: jelen helyzetben az az egyetlen motiváció, hogy tetszelegni akar egy lány előtt.

Ralph dolgozata végül bekerült a három legjobb közé. Az egyetlen zsűror, Bart olvasta fel a többieknek, azzal az atyainak ható megjegyzéssel, hogy sokat tanulhatnak belőle.

A másik két győztes Wendy McArthur és egy Daniel nevű srác voltak. Wendy az erdőirtásról írt egy esszét, Daniel a Társaság pszichológiai felépítéséről, és a tagok szerepéről.

Amikor Ralph ezt meghallotta, nagyot nyelt. Volt valami perverz abban, ahogy Bart felolvasta Daniel dolgozatát, amely arról szólt, mennyire jó dolog, ha egy rakás fiatal nem az utcán csövezve szívja a cracket, hanem mondjuk szakdolgozatot ír a szabadidejében, és mellékesen egy csomó barát között jól érzi magát.

Daniel véleménye szerint az intellektuális fiatalok előbb-utóbb törvényszerűen valami csoportba tömörülnek.

Ekkor már túl voltak azon a bizonyos beszélgetésen, melynek alkalmával Bart elárulta Ralphnak a Társaság létrejöttének valódi okát. Ralph így biztosra vette, hogy ez a nyertes dolgozat kimondottan neki szól. Hogy Bart nem véletlenül döntött Daniel dolgozata mellett. És Ralph látta a fiú arcán, hogy élvezzi, amikor felolvashatja nekik.

- Pszichológusnak kellett volna menned, nem történésznek - mondta egy pár nappal később Bart Ralphnak, amikor csak ketten ücsörögtek a Cafében. - Nem így látod a helyzetet?

Ralph vállat vont. - Író szeretnék lenni - felelte. - Szerintem egy írónak értenie kell egy kicsit a pszichológiához is.

- Ó - mosolygott Bart. - És úgy véled, értesz hozzá?

Ralph ránézett. - Te döntöttél úgy, hogy az enyém a legjobb dolgozat, nem?

- Ez igaz - bólintott Bart. - Nagyon jól írsz, és szerintem minden esélyed megvan ahhoz, hogy egyszer majd jó író légy. De meg kell mondanom, hogy ez az egész AE meg IE-szöveg nem más, mint a freudi énképek egy átírata.

Ralph eltöprengett. - Lehetséges - ismerte be. - Bár én sokkal jobban beleveszem ebbe a felállásba az összes ösztönt, mint Freud. Szerintem ebbe beletartozik minden, amit magunkkal hozunk és amit itt szedünk össze.

- Ezt meg hogy érted? - kérdezte Bart.

- Úgy, hogy szerintem az AE tartalmazza az atavisztikus, az életfenntartó és a karmikusan továbbhozott ösztönöket is.

- Erről egy sort sem írsz a dolgozatban.

- Persze - nyugtázta Ralph vigyorogva, - mert ez csak most, ebben a pillanatban jutott az eszembe.

Bart elgondolkodott. - De azért azt hiszem, van benne valami - mondta kis idő múlva. - Freud csakugyan nem emlegeti a karmikusan lehozott ösztönöket.

- Pedig én hiszem, hogy azok is léteznek, még hozzá szép számmal. A lélek valószínűleg sokkal összetettebb, mint ahogy azt gondolnánk. Ott lapulnak benne a testi - faji-genetikai, létfenntartó, egyéb - ösztönök, és mellettük a lelki - a karmikus - ösztönök is. Ezek keveredése adja az AE-t. És később, az IE kialakulásánál van nagyon nagy jelentőségük a pozitív karmikus emlékeknek.

- Ösztönök vagy emlékek? - kérdezte Bart. Ralph vállat vont.

- Igazából nem is tudom - felelte. - Talán emlékeken alapuló ösztönök. Fóbiák. Satöbbi. Mint amikor valakit beleölnék egy folyóba valamelyik életében, és onnantól kezdve, míg rá nem jön, hogy mi van, végig víziszonyban fog szenvedni a következők folyamán.

- És mi van, ha rájön?

- Ha nevén nevezed az okot, könnyebb megküzdeni vele. Úgy van esélyed, hogy megszabadulj tőle.

Ekkor már Ralph és Wendy majdnem négy hónapja együtt voltak.

Ők ketten lettek a Társaság üdvöskéi, az álompár, hiszen már az első találkozásuk alkalmával feltűnően nagy összhangról tettek tanúbizonyságot; mintha csak mindig is ismerték volna egymást. A Társaságban egyre-másra szövődő alkalmi és hosszabb kapcsolatok példaképévé léptek elő nagyon rövid időn belül, és gyakran emlegették őket (különösen a hölgytagok) veszekedések során, pozitív felhangokkal a „bezzeg a...” kezdetű mondatokban.

Első beszélgetésük alkalmával kiderült, hogy Wendy is nagyon szeret túrázni, sőt, bivakolni is, legyen szó az erdő kemény talajáról vagy akár egy barlangról. Sok tekintetben igencsak hasonlított Ralph előző barátnőjére, Susannahra, és sok tekintetben - szerencsére - teljesen más volt. Ralph nem tudta eldönteni, hogy a kor hozta komolyodásnak vagy a lány alaptermészetének tudja be, de Wendy sokkal intelligensebbnek bizonyult, mint Susannah. És Ralph imádta ezért.

Sheila észrevétlenül tűnt el mellőle, mintha soha nem lett volna semmiféle viszony kettejük között. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy amíg Wendy nem került képbe, Ralph némileg ráhajtott Sheilára. A lánynak is tetszhetett a fiú igyekezete, mert egy szóval sem tiltakozott, amikor a Dallas egy whiskyben bővelkedő része közben Ralph kissé becsípve felajánlotta, hogy hazakíséri. Útközben vad csókolózásba fogtak, és ha Sheila nem figyelmezteti Ralphot, hogy sajnos a szülei otthon vannak, és az az álláspontjuk, hogy a lányos házak hírnevének nem tesz jót az ott alvó idegen fiú, ki tudja, valószínűleg eljutnak az ágyig. Ám Ralph kénytelen volt aznap este otthon aludni, egyedül, és... és a Társaság legközelebbi ülésén már Wendy-t leste.

Ralph azért észrevette, hogy amióta ő meg Wendy összejöttek, Sheila szinte alig jár le a Perk Caféba. Noha semmi komoly nem történt közöttük, a lány sértődöttnek tűnt. Valószínűleg többet remélt Ralphektől, mint amit néhány csókból és némi vágyból kellett volna következzen; igaz, Ralphnak is volt némi büntudata a lány felé, hiszen az után az este után szinte minden kapcsolatot megszakított vele, és csak Wendyvel foglalkozott. Később Sheila hirtelen eltűnt: amikor rákérdezett Barttól, Ralph azt a választ kapta, hogy a lány átment egy másik szakra, amit valahol Cheyenne-ben tartanak, és most ott lakik majd néhány évig. - De hát te Wendyvel vagy, nem? - érdeklődött Bart. - Vagy ezzel is, azzal is?

- Hülye - felelte erre Ralph, és ennyiben maradtak.

Ralph, Wendy és John hármában járták az erdőt. John még sokáig facér maradt, néhány rövid életű kapcsolatotcskát leszámítva. Ezek a lányok valahogy mind problémásak voltak a kis társaság számára; Ralph sokszor nem értette, miért nem keres a barátja egy Wendyhez hasonlót, aki kijár velük az erdőbe, és esze is van. De jól tudta, hogy nem szólhat bele John életébe, még a legkisebb mértékben sem, hiszen a fiú nyilván tudja, hogy mit csinál; ha meg nem, akkor majd túllép ezen a korszakon. Ralph mindenesetre szerencsésnek tartotta magát, amiért rátalált Wendyre. Össze sem tudta hasonlítani azokkal a lányokkal, akikkel John időről-időre megjelent.

Talán egy hónapja ismerték egymást, amikor a lány először jött el velük egy éjszakai túrára a Doghill völgyébe, ahol rengeteg vadetető volt szétszórva az ősrégi fák alatt. Szegény John ezen az éjszakán meglehetősen feleslegesnek érezte magát, noha ezt soha nem vallotta be egyiküknek sem. Vannak dolgok, amikről a barátok, még ha esetleg feleslegesen is, de örökre hallgatnak; és John nem akarta megbántani sem Ralphot, sem Wendyt.

Ahogy végighaladtak a völgyön keresztülvezető úton, néha meg-megállva, beszélgetve, John egyre inkább kiszorult a beszélgetésekből. Hamarosan észrevette, hogy már nem a szokásos általános témákról folyik a szó, hanem a barátja és a lány főleg a saját érdeklődéséről és érzésvilágáról nyújtanak felvilágosítást egymásnak. John elmosolyodott a bajsza alatt: ez már ismerkedés volt, két olyan ember ismerkedése, akik a szokottnál jobban érdeklődnek egymás iránt.

Így hát John csendben maradt, hagyta őket érvényesülni. Hallgatása reggelre meghozta a gyümölcsét: ahogy elérték Spokane határát, a buszmegállóig John és Wendy már kézenfogva ment.

Három nappal később egy mozi és egy sörözés után Wendy felment Ralphhoz, és lefeküdt vele. Szeretkezésük jó volt, de még nem az igazi; hiányzott belőle a párok összeszokottsága és bátorsága.

Reggel azután mindketten szótlanok voltak. Vasárnap lévén nem volt semmi dolguk, és a délelőttöt léha téblábolással és tévézéssel töltötték el. Nem szeretkeztek újra, és Ralphot ez félelemmel töltötte el, mert úgy érezte, Wendy lassan-lassan eltávolodik tőle. Nem tudta, mi történik, de megérezte, hogy a lány megbánta az estét.

Ebédet csinált, és míg a konyhában tevékenykedett, arra gondolt, hogy talán Wendy attól fél, egy jó barátot veszített el ezzel az éjszakával. *Talán elrontottam valamit, és rájött, hogy jobban jártunk volna mindketten, ha ez nem történik meg,* gondolta. Talán csak elkapkodták.

Ahogy ott állt a konyhában, és a forni kezdő vizet bámulta, rádöbbsent, hogy rettenetesen fél Wendy elvesztésétől. És akkor arra is rájött, hogy észrevétlenül, maga előtt is titkolva a dolgot beleszeretett a lányba.

Mit tegyen hát?

Ebéd után John jelentkezett telefonon, és pizzázni hívta őket. Megint összeszedett egy lányt, és közölte Ralphal, hogy ezúttal komoly a dolog. Ralph nem tudta, hányadik ilyen kijelentése ez Johnnak, de a hangsúly, és a telefonból áradó boldogság külön fájdalommal töltötte el.

Amikor letette a kagylót, gyökeret vert benne a gondolat, hogy minden mindennel összefügg, és mindennek megvan az ára; és már biztos volt benne, hogy elveszítette Wendyt. És nagyon elkeseredett.

Gyalog mentek a megbeszélt találkahely felé, ami mintegy hatsaroknyira volt Ralph bérelt lakásától. Útközben Ralph némán várta, hogy Wendy tegye meg az első lépést.

Kézenfogva sétáltak, amikor nemsokára a lány megszólalt.

- Ezt soha többé nem szabad megismételnünk - mondta halkan és szokatlanul komoly hangon.

Ralph bólintott. A lelkében felébredt a fájdalom, és agyából előtört a szerinte megfelelő válaszlépés: a védekezés.

- Rendben - mondta hangsúlytalanul. Wendy tétován sandított a fiúra; de az mereven előre bámult. - Magam is ezt akartam mondani - folytatta Ralph. - Nagyon jó volt veled, de... De csak elrontjuk a barátságunkat. A kapcsolatok mindig véget érnek.

- Így van - mondta Wendy, és elhallgatott. Aznap már nem beszéltek többé erről a témáról, de mindketten nyugtalanul aludtak, és mindketten azon törték a fejüket, hogy miképpen láthatnák viszont a másikat anélkül, hogy el kelljen árulniuk saját magukat.

Végül Wendy volt az, aki felhívta Ralphot, és találkozót kért tőle. Ez két nappal a pizzázás után történt, egy esős délutánon. Wendy az egyszerűség kedvéért egyszerűen közölte, hogy ha nem zavarja Ralphot, akkor felugrana hozzá, mivel van valami, amit meg kell beszélniük. Ralph, mivel már lemondott arról, hogy Wendy valaha is az övé lehet, mindenféle alternatívát talált ki Wendy feljövételének okaként. Arra gondolt, a lány talán terhes, és most ez okozza a problémát. Ahogy az ilyenkor lenni szokott, pozitív megoldásról nem is álmodozott. Bajt sejtett, bár nem tudta megmondani, mi lehet az.

Wendy megérkezett, Ralph udvariasan (és kimérten) hellyel kínálta. A lány zavartan ült le. Ralph ismét felöltötte egyik álarcát, és elhatározta, hogy még ha intelligensnek és jólneveltnek mutatkozik is a lány előtt, nem ő lesz az, aki először megszólal.

Wendy azonban nem is hagyott túl sok időt a kezdeményezésre.

- Szeretlek, Ralph - mondta egyszerűen, és kényelmesen hátradőlt a kanapén. Kimondta végre azt, amiért idejött, és nem állt szándékában többet mondani, legalábbis egyenlőre. Várta, hogy mit reagál a fiú.

Ralph pedig pár másodperc alatt szépen sorban végigszágulzott a fontosabb érzelmeken. Hitetlenkedés, értetlenség, félelem, majd hirtelen támadt öröm öntötte el. Leült a lány mellé, és átkarolta. A szíve hangosan dobogott.

- Én is szeretlek - mondta, mert nem jutott jobb az eszébe. Hol voltak már az elmúlt két éjszaka megfogalmazott, egész estét betöltő romantikus beszédek, melyek hallatán, legalábbis Ralph reményei szerint Wendy óhatatlanul a karjaiba omlott volna! A cikornyás és örült szerelemtől duzzadó mondatok közül most egy sem jutott a fiú eszébe. Helyettük egy oda nem illő gondolat fészkelte be magát az agyába, és nem tágitott onnan többé: *mennyire egyszerű ez! Mennyire szép minden az életben, ami egyszerű!*

Annál szebb valami, minél egyszerűbb.

Ralph ezt örökre megjegyezte. És akkor és ott elhatározta, soha semmit nem fog bonyolultabbá tenni, mint amilyen az eredetileg, amíg ezzel a lánnyal van.

Akkor persze még egyikük sem sejtette, hogy Wendy fejében már ott dolgozik valami - aminek soha, senki nem adott még tökéletesen illő nevet -, ami tizenegy éves korában keletkezett, amikor a lány kizuhant egy hintából, és alaposan beverte a fejét. Az ütés következtében kialakult agyrázkódásnak másfél hét múlva már nyoma sem volt, és Wendy egy hónap elteltével már nem is emlékezett az esetre.

Ez a valami azonban már ott volt a fejében. Néhány eltorzult sejtéből épült fel lassan és alattomosan, mintha nem sietne sehová, mintha csak várakozna a megfelelő pillanatra, amikor kiteljesedhet. Talán csak egy agytumor volt, talán mélyebb, karmikus összefüggéseket rejtett magában -, mindenesetre már jelen volt, amikor Wendy és Ralph másodszorra is szeretkezni kezdtek a kanapé előtti szőnyegen, szenvedélyesen és óvatosan, ízlelgetve egymást és élvezve a tényt, hogy mindez valóságos, és ők a világegyetem egyetlen emberpárja; boldogan, önfeledten szeretkeztek, mit sem tudva arról, hogy már nincs sok idejük hátra.

A Társaság ülésein ezidőtájt egy újabb téma jött divatba, a halál utáni élet kérdése, és persze azé a két lehetőségé, amely az elhunytakra várt a nagy esemény után: a mennyország és a pokol.

A tagság nézetei, mint ahogy az az éjszakákba mélyen belenyúló vitákból kiderült, meglepően sokrétűek voltak. Amikor a viták lassan beleestek az újabb és újabb fraktálok észrevétlenül kialakuló csapdáiba, és a konklúzió levonása csak egy távoli, ködös álommá vált, Ralph kezdeményezésére a tagság ismét tollat ragadott, azzal a céllal, hogy mindenki leírja egy darab papírra, mi saját nézeteinek lényege. A meghatározó szempont eme írások elkészítésekor a vélemények két nagy részre való bonthatósága volt: létezik-e a pozitív és a negatív oldal, azaz a menny és a pokol; és ha igen, hol találhatóak.

Néhány hét múlva, amikor végre az utolsó tag is leadta a maga kis irományát, Bart, Ralph és Colin Wilson nekiültek, hogy szigorúan „tudományos” alapon, mentesen mindenféle előítéllettől kielemezzék a műveket. Bart úgy vélte, hogy ha tárgyilagosak akarnak maradni (már amennyire ezt a tárgyilagosságot a téma jellege megengedte nekik), akkor mindenekelőtt valamiféle statisztikai kimutatást kell létrehozniuk. Az arányok mindhármukat meglepték. Egyetlen kivétellel - egy John Mullhure nevű srác mindössze annyit jegyzett meg egy üres A4-es papíron, hogy „Szerintem nincs élet a halál után, úgyhogy inkább igyunk valamit” - az összes tag hitt a mennyország és a pokol létezésében. Néhány vélemény szerint mindkettő még a halálon *innen* található; egyesek azonban úgy vélték, hogy csak a pokol létezik, és a mennyország az a bizonyos kollektív ID, ahol az összes elhalt egyén végső otthonra lel egy túlvilági közösségben, egy szupertudatban, - és ahol mindenki remekül érzi magát.

- A pokol - vélte azonban Ralph, - igenis odaát van. És ha valaki a reinkarnáció sorozata folyamán egyszerűen nem hajlandó bizonyos előrelépéseket megtenni, akkor a két élete közötti időt valószínűleg ott tölti el. Úgy értem, a pokol valamiféle karmatikus büntetőtelep, ahol a napjaid abból állnak, hogy folyton szembetalálkozol az általad elkövetett bűnökkel.

- Hmm. - Bart szeme megvillant, de nem mondott semmit. Colinnak ellenben az volt a meglátása, hogy a pokol bizony ez a világ, amiben élnek.

- Értitek? - magyarázta lelkesen saját verzióját. - Nincs olyan, hogy normális világ. Csak pokol és mennyország van. A mennyország az, amikor már nem kell többé leszületned - a pokolba. Vagyis ide. És ez nem mond ellent annak, amit te mondasz - fordult Ralphhoz. - Mert ez az a világ, ahol visszakapod azokat a bűnöket, amelyeket az előző életeid során követtél el.

- Szóval szerinted ez lenne az - állapította meg Ralph.

- Igen - bólintott Colin. - Mert mi is a pokol?

- Tényleg, mi? - érdeklődött Bart. Szemmel láthatóan szórakoztatta a téma.

Colin színpadiasan körbemutatott. - Ez itt - mondta meggyőződéssel. - Amit magad körül látsz. Az egész világ. - Előredőlt, rákönyökölt az asztalon szanaszét heverő papírokra. John Mullhure tömör megfogalmazású véleménye a könyöke alá szorult, de ő észre sem vette. - Ez

egy börtön - mondta halkán. - Egy börtön, amelyben a lélek minden pillanatban eszeveszesen küzd azért, hogy kiszabadulhasson a rácsok közül. És nem elég, hogy itt kell lennie, ezekkel a mindenkire érvényes megkötésekkel - úgymint gravitáció, társadalom, satöbbi -, de plusz még egy személyes börtönt is el kell viselnie. - Hátradőlt, elégedetten saját szónoklatával, és elvigyorodott. - Ó, igen - mondta csillogó szemekkel. - Nem könnyítik meg a dolgunkat.

A többiek döbbsen csendben bámultak rá.

- Te mániákus vagy - közölte végül Ralph. Colin még mindig elégedetten vigyorogva bólintott. Bart azonban megrázta a fejét, mint aki nem ért valamit. - De milyen plusz börtönre gondolsz? - kérdezte Colintól. - Mit kell még ezeken kívül elviselnie az embernek?

- A testét - válaszolta Ralph.

- Úgy van, a testét - mondta Colin, és elismerő pillantást vetett Ralphra. Bart ismét megrázta a fejét.

- A test csak bizonyos szempontból börtön - mondta, ahogy mindketten felé fordultak. - Mert nem csak korlátokat szab, hanem néha le is dönti azokat.

- Ezt mire érted? - kérdezte Colin.

- Arra, barátom, hogy ha nem lenne tested, nem is lennél képes meg tapasztalni a dolgokat. Nem csak a léleknek kell kiállnia bizonyos próbákat, hanem a testnek is, amelybe csomagolták. És a lélek erejének mértékét a legtöbb esetben a testen keresztül tudod lemérni. Ha elég erős lelked, a tested csodákra képes; gondolok itt olyan jelenségekre, mint a kung-fusoknál az Arany Harang, vagy a levitáció. A tested egy hordozóeszköz, amelyben ott lapul valahol a lélek. Minél nemesebb a lélek, annál erősebb a test is, amely tárolja.

- Aha - morogta Colin, - és mi a helyzet a nyomorékokkal?

- A nyomorékok - felelte Bart habozás nélkül, - a legtöbb keleti vallás tanításai szerint olyan lelkek, akik sok bűnt követtek el előző életeik során, s most, a nyomorékként letöltött életükkel próbálnak vezekelni ezekért a bűnökért. És ugyanezen tanítások szerint az, amelyik felemelt fejjel viseli a sorsát, és nem hagyja, hogy a testi fogyatékossága bármiben is megakadályozza, igen tiszteletre méltó személy; hiszen odafent önként vállalta ezt a testet, és idelent sem nyavalyog miatta, hanem igyekszik hasznosan és értelmesen eltölteni egy egész életet.

- Az öncsonkítás tehát ezek szerint valahol erény - mondta Colin.

- Ennek semmi köze az öncsonkításhoz - mondta Bart. - Az öncsonkítás itteni tett, amelynek semmi értelme. A nyomorék testet odafönt választod, mielőtt megszületsz. Ez nem öncsonkítás, ez felvállalás. Érted?

Colin bólintott. - A spártaiak mégis kitették a nyomorékokat és a satnyákat a sziklákra.

- Mert őket egyáltalán nem ezoterikus vagy karmikus célok vezérelték - felelte Bart. - Őket a tiszta fizika érdekelte. Minél nagyobb, minél erősebb volt a csecsemő, ők annál jobban örültek neki. Ők a testet tartották fontosnak, nem a lelket: harcosokat neveltek, nem teológusokat. Úgy hitték, kizárólag az ép test rejthet magában ép lelket. Spárta nem is vált örökkévalóvá: eltűnt az elveivel együtt. Agy nélkül - fűzte még hozzá elgondolkodva, - nem lehet a testet sokáig fenntartani.

- Az ép lélek pedig felettébb ritka dolog - mondta Ralph.

- Na ja - bólogatott Bart, és a szemébe nézett. - Senki sem tökéletes. Az ember tele van olyan tulajdonságokkal, amelyek, ha nem tanul meg uralkodni rajtuk, akkor, azok fognak őrajta uralkodni.

Ezen mindhárman elgondolkodtak kissé, majd Colin felsóhajtott, és az előttük heverő papírokra bökött a fejével. - Nos, mi legyen ezekkel? - kérdezte.

Bart vállat vont. - Azt hiszem, a legtöbb amit tehetünk, az az, hogy kihirdetjük nekik: a Társaság hivatalos véleménye az elkészített statisztikák alapján az, hogy igenis létezik mindkettő. A mennyország és a pokol - létező dolgok. És mindenki keresse ott őket, ahol akarja.

- Az emberi tulajdonságok közül melyikre mondanád azt, hogy az az ördög kedvence? - kérdezte pár nappal később Bart Ralphtól, amikor odahaza ücsörögtek, és az emberi lélek meghatározó vonásairól beszélgettek.

Ralph elgondolkodott a kérdésen, majd kis idő múlva bevallotta, hogy nem igazán érti azt.

Bart felsóhajtott. - Akkor kezdjük egy kicsikét előbből - mondta. - Hányféle emberi tulajdonság van?

- Rengeteg - felelte Ralph. - Nem tudnám most mindet felsorolni.

- Akkor mondd el azokat, amelyek nem túl hízelgőek egy emberre nézve.

- Erkölcstelenség - mondta Ralph. - Gyávaság. Hiúság. Agresszió.

- A depressziót hová sorolnád? - kíváncsiskodott Bart. Ralph csodálkozva pillantott rá.

- Az egy betegség - mondta megütközve. - Miért kellene a tulajdonságok közé sorolnom? - Elfordult, kinézett az ablakon, és valamiért egy pillanatra az a képtelen meggyőződése támadt, hogy odakint nem nyár van, hanem ősz, és percekben belül elered az eső.

Bart türelmetlenül legyintett. - Jó, jó, igazad van - mondta. - A depresszió valóban egy betegség. Csakhogy - emelte fel az ujját, - egy olyan betegség, amely néhány alapvető emberi tulajdonság feltételében alakul ki. Namármost, mik lehetnek ezek a tulajdonságok?

- A hiúság? - próbálkozott Ralph. Bart nemet intett. - Az... önsajnálát?

- Ez már jobb - bólintott Bart. - Az önsajnálát. - Az órájára nézett, és rávigyorgott Ralphra. - Gyere, menjünk le a Caféba. Igyunk valamit. Wendy mikorra jön?

- Nem is tudom - sóhajtotta Ralph. - Mennyi az idő?

- Fél öt.

- Egy óra múlva. Kiirom neki, hogy hol vagyunk - állt fel a székből, és papír meg toll után kutatott az asztalon.

- Az önmarcangolás - vélte Bart, miközben a Perk Café felé haladtak Ralphfal, - egy olyan emóció, amely közelebb áll a nemi vágyhoz és az orgazmushoz, mint hinnéd.

- Aha - mondta Ralph minden meggyőződés nélkül.

Bart elhallgatott. Pár lépésnyi csend után hirtelen Ralphra nézett. - Ne aházz itt nekem, cimbora, mert orron töröllek - mondta. - Ha esetleg más véleményed van valamiről, akkor próbáld meg értelmesen kifejtetni.

Ralph megütközve nézett rá. Bart keményen állta a tekintetét.

Ralph nem értette, mi történt. Az imént még teljesen normálisan beszélgettek, most pedig úgy látta, hogy a barátja talán még ölni is képes lenne, annyira dühös valamiért. De vajon miért?

- Most meg mi a fasz bajod van? - kérdezte végül.

- Semmi - vágta rá Bart. - Csak unom már, hogy én itt hónapok óta lankadatlanul igyekszem beléd verni a pszichológia és az önelemzés alapjait, ráadásul a helyes alapokat, te meg még mindig nem vagy képes odafigyelni arra, amit mondok. Annyi telik tőled mindössze, hogy „aha”. Ha nem akarsz beszélgetni velem, csak szólj, és kussban maradok. Ha meg igen, legyél szíves normális, kerek mondatokban beszélni hozzám. Azokból áll össze ugyanis az emberi dialógus.

- De én...

- De én, de én! De te mi? Azt hiszed, azért mesélek neked ezekről a dolgokról, mert annyira unatkozom? Menj te a picsába. - Bart lehajtotta a fejét, és kezeit zsebre vágta. - Nem is tudom, miért foglalkozom veled. vagy egyáltalán bármivel. - Elhallgatott. A belőle sütő rosszkedv szinte megégette Ralph arcát. - Mit törődöm én veletek?

- Nem tudom, hogy miről beszélsz - mondta halkan Ralph.

Bart megtorpant, és szembefordult vele. Egy arra siető idősebb férfi majdnem beléshaladt. Lesújtó pillantást vetett a két fiúra, és továbbment. Ralphék nem törődtek vele.

- Arról, cimbora, hogy... mióta is ismerjük egymást? Egy éve? Másfél?

- Nem tudom. Talán másfél.

Bart bólintott. - Én is úgy vélem. Nos, ha akarod, elsorolom neked a fontosabb gyermekkori élményeidtől kezdve a mostani életed fontosabb pillanatait minden dolgot. Akarod? Nem? Persze ez is felesleges lenne, hiszen ezekkel te is tisztában vagy. - Felsóhajtott. - De te? Te mit tudsz rólam? Tudod, hol születtem? Tudod, kik voltak a szüleim? Vagy hogy miért lettem ilyen, amilyen most vagyok?

Ralph hallgatott.

- Ugye nem? Hát akkor igazam van, vagy igazam van? - Bart ismét lehajtotta a fejét, és továbbindult. - Én nem érdeklek senkit. A kutya nem kérdezi meg, mi bajom, hogy vagyok, mit szeretnék. - Belerúgott egy elhajított papírzacskóba. - Velem senkise törődik.

Ralph néhány lépésnyire lemaradva követte. Teljesen megdöbbenett Bart kifakadása, hiszen mindeddig úgy ismerte a fiút, hogy az semmin sem izgatja fel magát, hogy nem fáj neki igazán semmi, és hogy mindent képes megmagyarázni és ezáltal legyőzni. Meglepte, hogy Bart panaszkodik, és az is, hogy neki is lehetnek olyan problémái, amelyeken nem képes egyedül úrrá lenni.

Hirtelen elfogta a büntudat. Bart igazat beszélt. Arra vágyott, hogy odalépjen a barátjához, és átölelje a vállát; de visszafogta magát, hiszen még homokosnak néznék őket. *Ezt is elvesztettük a gyermekkorral együtt, gondolta. Akkor még bármelyik barátomat megölelhettem.*

Bart hirtelen megállt, és visszafordult. A szemei könnyesek voltak.

- Senkinek se kellek - suttogta.

Ralph megtorpant. Ilyesmit még sohasem látott.

Bart egyenesen a szemébe nézett. A könnyei a következő pillanatban felszáradtak, és a szeme hirtelen nagyon távoli lett.

- Érezted már úgy egy jó szeretkezés után - szólalt meg teljesen normális hangon, - hogy sírni tudnál a boldogságtól?

Ralph szeme elkerekedett. - Tessék?

- Azt kérdeztem - ismételte meg Bart, - érezted-e már úgy szeretkezés után, hogy mindjárt sírva fakadsz a boldogságtól? Hogy gombóc van a torkodban?

- Azt... azt hiszem, igen - dadogta Ralph zavartan. Már nem tudta követni az eseményeket.

Bart elvigyorodott. A hangja olyanná vált, mint az egyetemen tanító oktatóké. - Nos, erről beszéltem. Az önmarcangolás eme igen intenzív fajtája percek alatt ugyanabba az emocionális állapotba juttat el egy embert, mint a boldogság állapota. Mármint például egy jó szex után, amikor ott hever a kedvesed a karodban, és te kielégülten és boldogan álmodozol az élet napos oldalairól. Érted?

Ralph még mindig nem értette, mi történik. De már lassan derengeni kezdett neki.

- Te most csak szórakoztál, ugye?

Bart nem felelt.

Ralph dühös lett.

- Szórakoztál, Bart? Poénból csináltad ezt az egészet, ugye?

- Nagyjából - mondta a fiú. - Ne haragudj, ez csak egy bemutató volt - tette hozzá békülékeny hangon. - Bár, ha jobban belegondolok, ez is onnan belülről jött - bökött a saját fejére, - ergo lehet benne valami.

A Cafében Johnny volt az első, akivel összefutottak. - Hallottátok, mi történt? - kérdezte a fiú izgatottan.

- Honnan hallottuk volna? - kérdezett vissza Bart nyugodtan. - Mint látod, csak most jöttünk le. Mi van?

- Webster - mondta tömören Johnny.

Bart és Ralph összenéztek.

- Mi van Websterrel? - kérdezte Ralph.

Daniel Webster, a Társaság egyik régi keletű tagja Ralph évfolyamtársa volt az egyetemen. Ő is történésznek tanult, akárcsak Ralph; és ő is rengeteget túrázott, bár együtt még sosem voltak sehol. Ralph jobbára csak innen, a Caféből ismerte.

- Meghalt - mondta Johnny. - Kiment a Doghill fölé, a Medve-szikla oldalába, és a hülye barom leugrott. Vagy lelőtték. A sátra állítólag még most is ott áll a kőfejtő tetején, üresen. Az egyik haverja találta meg.

- Jó ég - morogta Ralph. - És miért tette?

Félóra múlva befutott Colin Wilson, és ő már többet tudott az esettel kapcsolatban. Daniel Websternek alig két hete halt meg a barátnője, a fiú valószínűleg ezért lett hát öngyilkos; bár a rendőrség egyenlőre nem zárta ki az idegenkezűséget sem. - Lehet, hogy lelökte valaki -

mondta Colin titokzatosan. - A fene se tudja. Webster nem csak ide járogatott, hanem sokkal húzósebb bulikba is. Állítólag rákapott a heroinra is az utóbbi időkben. Lehet, hogy csak belötte magát, és repülni akart. Azt mesélik - halkította le a hangját, mint aki valami még súlyosabb titkot készül kifecsegni, - hogy egy tollat szorongatott a kezében, amikor rátaláltak.

- Miféle tollat? - hökkent meg Ralph.

- Madártollat, pupák - mondta Colin. - Valami madárnak a tollát.

- Vajon tényleg van-e a túlvilágon élet? - tért vissza a kérdésre később Colin, amikor a Webster-ügy lerágott csonttá vált.

Ekkorra már Wendy is megérkezett, bár eléggé fáradt volt, és arra kérte Ralphot, hogy ne maradjanak túl sokáig. Kissé nyomottnak tűnt, és fejfájásra panaszkodott.

Webster halála, úgy látszik, megint felszította ezt a témát. A halál most sokkal közelebb került hozzájuk, mint bármikor máskor.

- Persze, hogy van - közölte vele Ralph tömören.

- Honnan tudod? Láttad? - vitatkozott vele Colin.

Ralph felsóhajtott. - Az összes vallás erről mesél - felelte. - Az összes ember ebben reménykedik. A Társaság hetek óta erről beszél. Mi kell még? Bizonyíték? mert akkor a legjobb, ha mész, és felkötöd magad. Aztán gyere vissza, és meséld el, milyen volt.

- Vallásokra mindig is szükség volt, és mindig is szükség lesz - mondta Bart békítő hangon, és közben erősen Ralph szeme közé nézett. Ralph mondani készült valamit, de az a pillantás elhallgattatta.

- Ez így van - értett egyet vele Colin. - De miért? Miért van szükségünk rá?

Bart vállat vont. - Freud szerint szintizta pszichológia az egész. Isten nem más, mint az apafigurától való félelem egyenes következménye.

- Ez baromság - mondta Wendy.

- Szerintem is - szólalt meg Colin.

- Ezt csak az ateisták hiszik el - mondta Ralph. - Szerintem...

- Az ateisták? - csodálkozott Bart. - Te ismersz olyanokat?

- Persze - mondta Ralph. - Mi ezzel a probléma? Te talán nem ismersz ateistákat? Ott vannak például a tanáraid. Azok a diplomájukon és önmagukon kívül nem hisznek semmiben. Vagy ott van az anyám, aki szintén nem hisz Istenben.

Bart a fejét rázta. - Mondok én neked valamit, cimbora. Ha elfogadod, hogy Isten létezik, akkor el kell fogadnod a többi is, nem? A túlvilágot, a poklot, a mennyországot. Ezek nem létezhetnek egymástól függetlenül. Igazam van?

- Azt hiszem, igen - bólintott Ralph. - Bár nem mindenki hisz a pokolban, aki Istenben hisz.

- Ez igaz - mondta Bart. - Akkor úgy mondom, hogy az Isten és a túlvilági lét az a két dolog, amik nem választhatóak el egymástól. Ha nincs túlvilág, akkor mi szükség Istenre? És ha nincs Isten, miért lenne bármi is a halál után? Nem?

- Jaja.

- Na szóval - folytatta Bart, - megállapíthatjuk, hogy a túlvilág és Isten egy és ugyanaz. Akkor most keress nekem egy általam ateistának nevezett személyt - mondjuk például az anyádat -, és kérdezd meg tőle, hogy ha ne adj' Isten a szeretett kisfiacskája holnap feldobja a talpát, mi a fenének temetési el?

Ralph hallgatott.

- Érted? - kérdezte Bart.

- Nem egészen.

- Én sem! - kottyantotta közbe Colin.

Bart magyarázkodni kezdett. - Tudjuk, hogy egy civilizáció fejlettségének egész jó mutatója az, hogy miképpen szabadul meg a halottaitól. Egy kecskenyáj nem temeti el a halottait, sőt, egyáltalában nem törődik az elhullott kecskékkal, hiszen nem hisz semmiben. Nem tud semmi olyasmiról, ami miatt tiszteletet kellene adnia a halottnak. Nem fél semmi olyasmitól, hogy a tisztelet meg nem adása esetén valami baj történik; mondjuk hogy a halott vissza fog járni és kísértetni fogja. Érted már?

- Kapisgálom. Értelemszerűen tehát a temetés és a vallásosság ugyanaz.

- Hát, ezt én így azért nem merném kijelenteni - felelte Bart. - A temetés már egy kifinomult gyakorlati cselekvés. Én most az okokról beszélek. Arról, hogy *miért* temetkezünk.

A civilizáció sokak szerint ott kezdődik, ahol egy faj elkezd temetkezni. És ugyanott kezdődik a hit is. Eltemeted a halottat, mert ezzel felkészíted arra az útra, amely a túlvilágon vár rá. Eltemeted, mert félsz, hogy ha nem teszed meg, a halott zaklatni fog. A lényeg, hogy tudat alatt érzed, hogy a halállal még egyáltalán nincs vége a dolgoknak. Azt mondd, anyád ateista. De hidd el, csak a felszínen az. A tudatában mélyen eltemetve ott lapul ez a felkészítés és bizony ez a félelem is. Ha nem lapulna ott egyik sem, anyád ugyanúgy viselkedne, mint a kecskenyáj. Nem törődne vele, hol buktál fel és hol rothad szét a tested.

Ralph bólintott. - És mi van akkor, ha csak a helyhiányról van szó? Vagy a szokásokról?

Bart felvonta szemöldökét. - Arra gondolsz, hogy azért temetkezünk, mert milyen hülyén nézne ki minden sarkon egy rothadó hulla?

- Arra bizony.

- Akkor azt mondom: lehetséges, hogy igazad van. De akkor miért visznek az emberek virágot a temetőbe? Sőt, minek vannak temetők? Miért nem égetjük el a halottakat? Az lenne csak a helymegtakarítás.

- Nem biztos, hogy az emberek azért viszik a virágot a sírokra, mert arra gondolnak, hogy fog örülni a hülye halottja ennek ott a túlvilágon. Lehet, hogy csak azért teszik ezt, mert ez a szokás, vagy mert a múltra, a szeretett halott létezésének idejére emlékeznek.

- Ez is lehet - bólintott Bart. - Az emlékezés fontos dolog. De akkor is, szerinted a kecskenyáj bármelyik tagja megőrzi az elhullott tagot az emlékezetében? Vagy ha igen, gondol arra, hogy valamiképpen megemlékezzék róla, mondjuk minden évben a halál bekövetkeztének napján? Láttál már kecskét, amelyik virágcsokorral a kezében épp a vágóhíd felé tartott? Vagy meggyújtott a mezőn egy szál gyertyát, és elmerengett felette? Nem hinném. A halál felfogása az értelem legnagyobb átka.

- Talán erre való védekezési forma a hit a túlvilágban, nem?

- Talán. Semmi sem biztos, cimbora. Csak egy dolog - tette hozzá.

- Mi?

Bart elfordult, és felnézett mennyezetre, sőt, azon is túl, mintha a csillagokból akarná kiolvasni a választ. - Az, hogy mindenben eljön egyszer az utoljára - mondta halkan.

- Ilyen egyszerű lenne? - kérdezte Ralph, és Bart bólintott.

Ralph és Wendy utolsó együtt töltött napja meglehetősen egyszerűen indult. Ahogy a fiú később visszaemlékezett rá, mindig az jutott eszébe, hogy az élet megajándékozta őket egy olyan epilógusszerű befejezéssel, amilyent csak a jobb könyvek végén lehet olvasni; bár ez a gondolat némi büntudatot is ébresztett benne. Úgy vélte, nem szabadna élete egyik legfontosabb kapcsolatára úgy visszagondolni, mint valami regényre. Ott rejtett benne ugyanis a mindenképpen erőltetettnek ható idealizálás veszélye; Ralph pedig igyekezett minél tisztábban és pontosabban, hamis sallangoktól mentesen megőrizni Wendy emlékét.

Reggel, nem lévén más dolguk, csendes egyetértésben összecsomagoltak némi elemőzsiát és a legszükségesebb dolgokat egy sátorozáshoz, majd nem sokkal déli tizenkettő előtt nekivágtak az erdőnek. Valamiféle békés nyugalom szállta meg mindkettőjüket: az erdő is teljesen más volt, mint lenni szokott. Mesevilágban lépkedtek az úton, és keveset beszéltek. A nyár előszele birtokba vette a tájat; a virágokban már látszott a hamarosan kifejlődő termés ígérete, a fűszálak pedig tomboló zöld színnel ünnepelték az életet.

Észak felé tartottak, keresztül a sűrű erdőn. Ralph csodálkozva állapította meg, hogy bár hétvége van, sehol sem jönnek szembe velük a máskor oly nagy számban jelen lévő városiak, akik csak ilyenkor szoktak kiruccanni a zöldbe, hogy eltöltsenek egy kellemes (és Ralph szerint lenézni valóan elpuhult) délutánt a családjukkal a jó levegőn. A fiú nem értette, miért van ez a szokatlan csend, de nagyon örült neki. Így az egész erdő csakis az övék volt, és így igazán otthon érezte magát benne.

Wendy némán követte Ralphot az egyre keskenyebbé váló ösvényen. Átkeltek egy patakon; a víz hangos csobogással szaladt keresztül a köves gázlón, majd tovább kanyargott kelet felé, és eltűnt a fák mögött. Wendy megállt, lehajolt, és ivott egy keveset a vízből.

- Nem lesz bajod tőle? - érdeklődött Ralph. Bár ezen a környéken egyetlen nagyobb üzem sem szennyezte a patak vizét, azért nem árt az óvatosság.

- Nem hinném - felelte a lány. - Ittam én már ebből máskor is. Akkor sem lett semmi bajom.

- Rendben - mormolta Ralph, és továbbmentek.

Néhány mérföld után, egy ligetes tisztáson megálltak, és gázfőzőn melegített babkonzervet ettek. - Csak hogy jó szag legyen a sátorban estére - vigyorgott Ralph. A bab minden alkalommal felfűjta, és Wendy gyakran tiltakozott az esti bánásmód miatt. Most azonban nem szólt semmit, csak tudomásul vette, hogy ez az éjszakájuk szagosabb lesz, mint egyébként szokott lenni.

Ebéd után leheveredtek a fűre, és hamarosan mindketten elálmosodtak. Talán három vagy négy órát heverték egymás karjaiban, majd hogyanem mozdulatlanul: a nap eközben arrébb kúszott, és egy hatalmas fa árnyékában meglehetősen hűvös levegő borzongatta meg őket.

Azután Ralph felébredt, és óvatosan odébb húzódott Wendyől. Furcsa hangulat lett úrrá rajta, az a fajta kellemesen borongós, amely írás közben szokta meglepni. Egy darabig céltalanul

üldögélt, ízlelgette az elébe siető gondolatokat, majd elővette a zsákból a direkt erre a célra tartogatott füzetet, és írni kezdett.

Négyen voltak: két fiú és két lány. Párosával haladtak az úton a kora esti langy félhomályban, egyre csak fölfelé, a hegycsúcs felé. Az út szélesen-lustán kanyargott a hegyoldalban, néha élesen kanyarodva valamelyik irányba, hogy a ritkuló fák s a szürke földfelszín alól egyre gyakrabban kibukkanó sziklatömbök között felkapaszkodjon az előttük magasodó szirtre; oda, ahol a millió éves hegy kietlen kőmezőin egy barlang nyílt.

Az út, amelyről lassan eltűnedezték a fűfoltok, és helyüket fokozatosan kövek és sziklaforgácsok vették át, ott ért véget, a Pokollik előtt. Onnan már nem vezetett sehová.

A barlangot, amelynek jókora szádáját szinte csak akkor vette észre az ember, amikor már ott állt előtte, a múlt század elején fedezték fel; s mivel a Boszorkány-hegyen nyílt, a környék babonás, istenfőlö népe mindjárt el is nevezte Pokolliknak; s a név, átvészelve a felvilágosodást és a technika épp beköszöntő, lélektelen korszakának mindent modernizáló és mindennek új nevet adó világát, megmaradt. A bejárat magasan volt; s mivel az odavezető út csak eleinte tűnt kényelmesnek, de a vége felé egyre meredekebb és nehezebb lett, csak ritkán fordult elő ember a barlang közelében. Tudni persze mindenki tudta, hogy ott van; de nem volt jó semmire, nem volt szép vagy különleges értékekkel bíró, így nem is nagyon törődtek vele. Régebben persze, száz évvel ezelőtt még tolongtak a kincsvadászok, kalandorok, földmérők itt is, mint mindenütt; de amint kiderült, hogy ebben a fekete lyukban sem arany, sem ásvány, se elásott kincsek nincsenek, lassan el is maradoztak tőle.

A négy fiatal viszont mégis kíváncsi volt erre a barlangra. Geológushallgatók voltak valamennyien, s mellette megszállott turisták is, no meg persze mindenekelőtt fiatalok: szerelmesek és kalandkeresők. Majd' minden hétvégén együtt kirándultak el valahová, hogy kipihenjék magukat, mulassanak egy jót és hogy a gyakorlatban is kipróbálják az egyetemen tanultakat.

Egyikük - a legidősebb köztük, Tom, - még egy jelmondatot is kitalált, amely így hangzott: A Világ hatalmas, - de mi akkor is szarrá túrjuk! Ezt egy leletmentő gyakorlat során mondta ki, a többiek általános derülésére, s azóta ezt a mondatot gyakran emlegették, főleg, ha valami nehézségbe ütköztek valahol.

Most is ez volt a helyzet: az este lassan-lassan rájuk telepedett, és ők még messze voltak a barlangtól, útjuk végcéljától. Tom Betty mellett baktatott, mögöttük, kissé lemaradva a másik pár, Wilbur és Julie. Mind a négyen erősen lihegtek az alaposan megtömött, kétnapi felszereléstől púpos hátizsákok alatt; de az út nem vette figyelembe ezt, s nem volt hajlandó megkegyelmezni nekik: folyamatosan emelkedett, egyetlen rövid szakasznyi vízszintes nélkül. Tom, aki a legjobban viselte a megterhelést, néha hátrapillantott a többiekre. Betty szótlanul gyalogolt az oldalán: az alacsony, seszínű-hajú lányba meglepően sok energia és kitartás szorult, s nem volt nehéz követnie párja tempóját.

Wilbur és Julie arcán viszont nagyon is meglátszott már az a tíz-egynéhány mérföld, amit idáig megtettek. Épp elég ideje ismerték egymást ahhoz, hogy Tom, egy pillantást vetve a barátja arcára, elrendelje a pihenőt.

Valamennyien lerogytak az út szélére, úgy-ahogy kényelmesnek mondható helyet keresve a sziklás talajon. A hófehér mészkövek egyhangú sivatagában ruhájuk kirívó foltként virított még az esti félhomályban is.

- Általános lihegés - nyögte Wilbur. Mellette Julie törölgette izzadt arcát a saját pólójába, és a feje körül legyeskedő szunyogokat hessegette.

Tom ledobta a hátizsákját, és a nadrágja zsebéből előhúzott egy turistatérképet. Kinyitotta, nézegetni kezdte, és az arca egyre gondterheltebb kifejezést öltött. A többiek nem törődtek vele. Betty lehunyta szemmel pihent saját hátizsákját fotelként használva, Wilbur a kulcsáért kotorászott, Julie pedig arrafelé nézelődött, amerről jöttek.

A hegy déli, lankásabb oldalának lábánál, jókora zöldesfekete rengeteg után, a völgy szélén ott világítottak a kisváros fényei. Julie most ezeket a fényeket nézte, miközben a szíve - akárcsak a többieké - hangosan dobogott a mellkasában: s azután ő is lehunyta a szemét, úgy élvezte, ahogy a

dobogás egyre lassabb és szelídebb lesz. Wilbur erőtlen mozdulatokkal kínálhatta körbe a kulacsot, de rajta kívül senki sem akart inni.

Tom hol a térképre, hol a sötétbe vesző útra pillantott; majd felsóhajtott, és lemondóan elrakta a térképet. - Azt hiszem, ma már nem érünk oda a barlanghoz - jelentette ki. - Még legalább hat mérföld van addig.

Wilbur csodálkozva nézett fel rá. - Olyan sok? - kérdezte. - Hiszen ott a csúcs, az orrunk előtt! - És fejével a mondott irányba bökött. Tom leült Betty mellé; a lány egy pillanatra rásandított, azután újra lehunyta a szemét.

- Persze, a csúcs ott van - mondta Tom. - De a Pokollik nem ezen a csúcson nyílik, hanem mögötte, azon, amit innen nem látunk.

- Fasz - jegyezte meg tömören Julie.

- A két csúcs között van egy hágó, az a hosszú - magyarázta Tom. - Az legalább három mérföldes, viszont nagyjából szintben megy. Ha azt elérjük, akkor már könnyebb dolgunk lesz.

- Ma már nem jutunk fel odáig - szólalt meg halkán Betty. - Fáradtak vagyunk.

- Tudom - mondta Tom. - Ma itt alszunk valahol. Holnap reggel pedig folytatjuk. Van elég időnk.

- Itt? - nézett körül Wilbur. - Csupa kő minden. Hamarabb kellett volna megállnunk, még a fák között.

- Aludtunk már rosszabb helyen is - mondta Tom. - Kicsit szétpakoljuk itt a köveket, és szunya.

- Utálok a köveket - jelentette ki Julie, a leendő geológus; és ezen valamennyien jót derültek. A lihegés ideje lassan elmúlt, és helyét, mint rendesen, a jókedv vette át.

- Ki csinálja meg a vacsorát? - kérdezte Wilbur.

- Majd Tom. Ma ő a soros - vágta rá Betty és Julie egyszerre. Wilbur erre forgatni kezdte a szemét, és rosszullétet tetetett. - Akkor ma geológusvacsora lesz - évődött, és mindhárman, Betty, Julie és ő egyszerre kiabálták Tom felé: - Hideg, kemény, ízetlen!

Tom mosolygott. - "De ez, amijük van, micoda, drágaszágom? Elrágható? Ízes?" - idézte Gollam szavait a Gyűrűk Urá-ból. - S ha nem tetszik - tette hozzá nemes egyszerűséggel, - egyetek szart!

Miután kiröhígsélték magukat, Wilbur lassan feltápáskodott. - Gyerünk, csibék! - szólta oda a két lánynak. - Pakolászni, kapirgálni, lehetőleg folyamatos kárálás nélkül. - És máris körülnézett, hogy találjon egy alkalmas helyet, amely kevésbé köves, mint a többi.

- Csibék? - nézett össze a két lány. Wilbur szentelenül rájuk vigyorgott.

Valamennyien matatni kezdtek a zsákokban: fejlámpák kerültek elő. Hamarosan négy villódzó fénykéve pásztázta a földet.

A fejük fölött ott ragyogott az ég összes csillaga. Egy fikarcnyi felhőt sem láttak, amiből Tom arra következtetett, hogy a nappali meleg ellenére igencsak hűvös lesz az éjszaka. Persze ez nem zavarta őket, hiszen a hálózásokban akkor is kibírták volna, ha nulla fok alá megy a hőmérséklet.

Miközben Wilbur és a két lány elkezdtek megtisztítani az alváásra kinézett helyet a nagyobb kődaraboktól, Tom négy babkonzervet varázsolt elő a zsákjából és hozzá gázfőzőt, edényt. Hamarosan serényen kavargatta a babot, s az étel illata megkordította a másik három gyomrát.

Isholírok kerültek a földre, rájuk a négy hálózák. Sátrat nem hoztak magukkal, s így az időjárás kegyeire bízták magukat, remélve, hogy nem fog esni az eső. Tom műanyag tányérokra adagolta a babot, és - valamennyien elterülve a zsákokon - ki-ki nekilátott a vacsorának. Julie kenyeret szelt, s szétoztotta. A túra egyik legcsöndesebb időszak következett, (kivéve talán az alvást) amikor csak nyeldekléseket lehetett hallani az éjszakában.

Negyedóra sem telt bele, amikor felhangzott Wilbur elégedett böffentése.

- Will apánk szerencsére felfelé törekszik - jegyezte meg Betty. - S ma nem az altestén engedi ki a metánt.

- S a Világ így tovább lélegezheti ezt a remek, tiszta hegyi levegőt - fejezte be a gondolatot Tom. Julie lemondóan legyintett.

- Arra is sor kerül majd, ne féljete - mondta, és egy pillantást vetett a barátjára, aki elégedetten vigyorgott, mint általában mindig. - Ha nem kedvelnek az istenek, akkor éjszaka a hálózások felettébb bűdös egy hely lesz.

Wilbur nem válaszolt semmit a megjegyzésekre. Hanyatt dőlt a zsákokon, jobb kezét a feje alá dugta, és a csillagokat bámulta. Betty összeszedte a koszos tányérokat, némi vízzel tésék-lássék kilötykölte őket, majd nejlonba csomagolva a hátizsákjába rejtette a csomagot. Tom cigarettát vett elő, megkínálta a lányt. Rágyújtottak.

Csönd volt.

A hegyet nézték, amelynek fekete sziluettje ott magasodott közvetlenül előttük. Így sötétben sokkal közelebbinek látszott, mint amilyen valójában volt. Fél tíz felé járt az idő. A sötétbe burkolózott világ körülölelte őket a maga kifürkészhetetlen, néma titokzatosságával. Leoltották a lámpákat; s árnyakká váltak maguk is. Csak Tom és Betty cigarettájának vége izzott a sötétben.

Julie és Betty elbambulva figyelték, ahogy Tom sebes köröket rajzol a levegőbe a cigivel. A parázs a színek minden árnyalatában pompázó tűzkarikákat írt le előttük. Tom hol csökkentette, hol fokozta a sebességet; a ragyogó kör pedig elkápráztatta a két lányt.

Abban a pillanatban a hátuk mögött Wilbur felkiáltott, s felült. Ijedten fordultak feléje.

- Mi van? - kérdezte Tom.

Wilbur az égre mutatott, s kapkodva lámpát gyújtott. A fejlámpa erős sugara a csillagokat pásztázta.

- Mi van? - ismételte meg a kérdést Tom ingerülten. - Mi az?

- Valami volt ott - jelentette ki furcsán reszkető hanggal Wilbur. Julie gyanakodva nézett körül, de semmit nem látott.

- Hol, az égen? - kérdezte Tom, és maga is a lámpájáért nyúlt. Egy pillanat múlva mind a négyen az eget és a körülöttük lévő sziklákat vizslatták. Sehol nem moccant semmi.

- Mi volt az? - kérdezte Betty Wilburtól. - Nem tudom - felelte a fiú. - Egyszer csak elsuhant valami kurva nagy a csillagok előtt.

- Mi?

- Nem tudom - fakadt ki Wilbur. - Nem lehetett látni, mi az. De kurva nagy volt, és kurva gyors.

Elnézett a sötéten trónoló hegycsúcs felé. - Arra ment - mutatta.

Egy pár percig mindannyian arrafelé világítottak, de nem láttak semmi különöset. A sziklatömbök némán álltak őrt az éjszakában.

Azután Tom lekattintotta a lámpáját.

- Képzeldsz - mondta egyszerűen.

- Nem szoktam képzelődni - mondta Wilbur sértődötten. - Tudod jól, hogy nem. Valami volt ott. És arra ment, amerre mi.

Julie tétován szólalt meg. - Talán egy repülő - mondta.

- Azok nem tök feketék - mondta Wilbur. - Azok világítanak. Azonkívül hangjuk is van; ez meg csöndben volt.

- Ufó - mondta Betty.

- Képzett, modern gondolkodású emberek vagyunk - emlékeztette Tom. - Nem hiszünk az ufókban.

- Attól még lehetett az - próbálkozott Betty, de Tom csak a fejét rázta.

- Nem hiszem. Szerintem Will elaludt, és csak álmodta, hogy lát valamit. Velem is előfordult már ilyesmi.

- Nem álmodtam - jelentette ki Wilbur.

- Mindegy - vágta rá Tom. - Ha volt is ott valami, elment. Fáradtak vagyunk. Majd holnap megbeszéljük ezt az egészet.

Wilburön látszott, hogy mondani akar még valamit, de végül meggondolta magát, és bebújt a hálózásájkába. Lopva azért az égre sandított.

Tom, miközben a többiek lassan elhelyezkedtek, észrevétlenül a feje alá készítette a kését. Betty észrevette, hogy mit csinál, de nem szólt semmit: maximálisan megbízott Tomban, tudta, hogy a fiú semmit sem tesz feleslegesen.

Wilbur és Julie sutyorgott valamit. - Aludjatok már! - szólt rájuk Tom, miután elhelyezkedett Betty mellett. - Holnap még sok lesz a dolgunk.

És elcsendesedtek. De már valamennyiükben ott motoszkált valami furcsa érzet, hogy a hegy figyelni őket.

Másnap reggel Betty arra ébredt, hogy Tom nincs mellette. Álmosan nyújtózkodva felült, és körülnézett. Tom ott guggolt tőle pár méterre, és kávéfőzött a gázfőzőn. Betty ránézett a másik két fiatalra: Wilbur és Julie mozdulatlanul szuszogtak a hálózásokban.

Betty megrázta őket. - Ébresztő!

- Mmmmm - jött a válasz Wilbur felől.

Később ott álltak mindannyian a gázfőző mellett, és lassan kortyolgatták a forró kávéfőzött. A koffein aztán felébresztette őket.

Tom észrevette, hogy Wilbur felfelé kémlel, mintha a tegnapi látomás nyomait keresgelné a tiszta égbolton. - Nincs ott semmi, Will - mondta neki, és a fiú összerezett. Nem válaszolt semmit, csak megvonta a vállát.

Miután megreggeliztek, és összezsomagoltak, Tom és Betty elszívták a hagyományos indulás előtti cigijüket. Nem sokat beszélgettek közben, és nem volt olyan felhőtlen jókedvük, mint tegnap: az esti furcsa közjáték elgondolkodtatta őket. Amikor a cigi a végére ért, szótlanul álltak fel, s indultak útnak libasorban az ösvénnyé keskenyedő úton.

Ötven lépés után aztán váratlanul egy forrásra bukkantak az egyik mészkőtömb alján. A tiszta, gyöngyöző víz láttán valahogy oldódott a feszültségük; s valamivel vidámabban álltak meg. A régit kiöntve friss vízzel töltötték meg a kulacsokat, s meg is mosakodtak. Tom nevetve spriccelte le Bettyt a jéghideg vízzel; azután menekülni kezdett a lány elől, aki teli kulaccsal a kezében üldözte, hogy bosszút álljon rajta. Wilbur és Julie Bettynek szurkoltak; kiabáltak, nevettek; s még jobban kacagtak, amikor Tom megbotlott egy kőben, és karjait széttárva hasraesett, Betty pedig utolérte és nyakon zúdította a kulacsból.

És akkor felhangzott az az üvöltés.

Rövid volt, de mindent átható: megdermesztette a levegőt, a négy fiatalt; s a dermedtnél is dermedtebbé tette a sziklákat. Úgy érezték, mintha a föld is beleremegett volna. Nem volt iránya a szörnyű hangnak, nem volt forrása: mindenhonnan jött és mindenütt ott volt. S az ereje mindenk fölött való.

Ahogy végül elhalt, még jó pár pillanat kellett ahhoz, hogy magukhoz térjenek. Wilbur a forrás előtt állt, kezéből kiesett a kulacs, és minden ízében remegett, akárcsak Julie, aki mellett állt, és döbbeneten meredt valahová a távolba. Tom a földön ült, ott, ahol elesett: kezében szorongatta a kését, - hogy mikor vette elő, arra nem emlékezett. Betty egy sziklához lapult, és rémülten pislogott jobbra-balra.

Az üvöltés utáni csönd a Halál csöndje volt.

Aztán Wilbur kiabálni kezdett. - Megmondtam! Megmondtam! Valami van itt! Tom, igazam van! El kell tűnnünk innen!

- Nyugi! - üvöltött rá Tom, pedig ő sem látszott éppen nyugodtnak. - Betty! - nézett rá a barátnőjére, aki még mindig a szikla tövében remegett. - Gyere ide! - A lány odaszaladt hozzá, és Tom védelmezően megölelte. - Nincs semmi bajod?

A lány csak a fejét rázta, nem tudott megszólalni.

- Mi volt ez? - kérdezte Julie. - Mi az isten volt ez?

- Nem tudom - felelte Tom. - Fogalmam sincs. - És cigarettáért kotorászott a zsebében.

Wilbur tombolt. - Az volt az, amit tegnap láttam! - kiabálta. - Az a valami! Az üvöltött!

- A kurva életbe, halkíts már! - mondta Tom. - Fogd már be egy kicsit! - Wilbur elhallgatott. Látszott rajta, hogy nincs egészen magánál.

Tom meggyújtott két cigarettát, és az egyiket Betty szájába dugta. A lány oda sem figyelt, csak automatikusan szívni kezdte. - Rendben van - mondta Tom halkán. - Elmúlt. Elment. - Betty bólintott. Tom aggódva pátyolgatta.

- Ez az volt - motyogta Wilbur. Julie odalépett hozzá, és megfogta a kezét.

Tom is odament hozzájuk, megállt a fiú előtt, és tekintetét Wilburéba mélyesztette. - Mi volt az, Will? - kérdezte halkán. - Mit láttál tegnap?

Wilbur megrázta a fejét. - Nem tudom, Tom - felelte aztán. - Nem láttam jól. Talán tényleg egy ufo. Egy kibaszott űrhajó.

Tom mérlegelt, aztán döntött.

- Na jó - sóhajtott fel. - Ti itt maradtok. Én előremegyek, és körülnézek. - Megfordult, felnézett a csúcsra. Betty követte a pillantását.

- Tom! Ne menj oda! - mondta neki a lány, de a fiú nem reagált rá. - Menjünk vissza inkább.

Tom nem felelt, és Betty tudta, hogy hiába beszél. Tom már eldöntötte magában, hogy utánajár a dolognak, és ettől a szándékától nem tántoríthatta el semmi.

Végül a fiú Wilbur felé fordult.

- Ha nem jönnek vissza... - kezdte, és egy gyors pillantást vetett Bettyre, aki erre elfordult, - akkor rakjátok le a zsákokat, és menjetek vissza a városba. Szóljatok a rendőrségnek, vagy akárkinek. Bár ezt szerintem odalent is ugyanolyan jól hallották.

Wilbur bólintott. - Rendben. Ne menjek inkább veled? - Tom nemet intett. Wilbur, bár igyekezett nem kimutatni, szemmel láthatóan megkönnyebbült. - Maradj itt a lányokkal és vigyázz rájuk. Egyedül gyorsabban haladok.

- Tom!

Tom odalépett Bettyhez, és megölelte. - Vigyázok, kedves. És sietek. Nem lesz semmi baj. - Egy percig szorosan ölelte a lányt, aztán megfordult, és nekieredt.

Az ösvény egyre magasabb sziklatömbök között kanyargott. Tom sietve haladt előre a sziklás talajon. Egy helyen, a csúcson az út tízméteres falak közé ért, és hirtelen egy tágas, sík talajú kőfejtőbe érkezett. Itt már újra voltak fák; igaz, gyéresebbek és csenevészebbek, mint az odalent az erdőben. Az ösvény a kőfejtő tetején folytatódott a másik csúcson és a barlang felé.

De Tomnak nem kellett felkapaszkodni addig. Amikor kibukkant a sziklafalak közül a kőfejtőbe, azonnal észrevette a lányt a tisztás közepén.

A lány ott ült egy kidőlt fatörzsön, és a ruháját rendezgette, olyan otthonosan, mintha csak most ébredt volna fel s nem az erdőben, hanem a saját szobájában. De Tom, ahogy alaposabban körülnézett, nem látott se sátrat, se hálósákokat, semmit; csak egy lányt a komor sziklafalak alatt, a tisztás közepén.

Közelebb indult, s a lány felfigyelt rá. Felemelkedett a fatörzsről; s Tomnak csak ekkor tűnt fel, hogy milyen különös a lány öltözeke: mindössze egy hófehér lepel volt rajta, ravaszul rátekerve pompás testére, s vakítóan, mint a hó.

A lány magas volt, magasabb, mint ő. Hosszú, fekete haját vékony fonatokba rendezve viselte; a fonatokat gyöngyök fogták össze. Szeme feketén izzott, mint a szén, kicsi, piros ajkát hirtelen végignyalta, ahogy a fiúra nézett. Volt valami fura és távoli a megjelenésében; de akárhogy is erőlködött Tom, nem tudta megmagyarázni magának, hogy mi az.

- Hello - mondta végül zavartan, és még egyszer körülnézett, hogy találjon valamit, ami megmagyarázza ezt a furcsa jelenséget. De most sem látott semmit a lányon kívül.

A lány figyelmen kívül hagyta a köszöntést. - Szóval téged küldtek - mondta furcsa, sziszegő kiejtéssel. Végigmustrálta Tomot, majd elégedett csettintés hagyta el az ajkát. - Azt hiszem, alkalmas vagy a feladatra. - És a szeme már szinte falta a fiút.

Tom egyre jobban zavarba jött. - Tessék?

A lány közelebb lépett. - Tessék? Tessék? - gúnyolódott. - Ne add az ártatlant, szentem. Tetszel nekem, nagyon is tetszel. - Kígyózó léptekkel közeledett Tom felé. - Gyere!

Tom nem moccant. Amikor a lány már csak pár lépésre volt tőle, hirtelen felnyúlt a vállához, és leoldotta a ruháját: a hófehér lepel a földre hullt.

Tom szeme elkerekedett. A lány lélegzetelállítóan szép volt. Hosszú, fekete haja beborította aranybarna vállait; alakja festő ecsetjére kíváncszott. Szeme pedig leplezetlenül gyönyört ígért.

Meztelensége rabul ejtette a fiú tekintetét, s Tom egy pillanatra azt is elfelejtette, hogy miért jött ide.

- Gyere - búgta a lány, és lassan hozzásimult. - Teljesítsd be a sorsunkat!

Tom feleszmélt.

Hátrább ugrott, ellökve magától a lányt, aki dühösen felszisszent. - Állj meg! - kiáltotta Tom. - Várj!

- Mi bajod, szentem? - dünnyögte a lány értetlenül. Tomnak úgy tűnt, számára egyáltalán nem volt különös ez a szituáció.

- Te nem vagy normális! - kiabálta Tom. - Mit beszélsz itt hülyeségeket? És mit pucérkodszt itt előttem? És különben is, ki a fene vagy te?

A lány elkomorodott. - Azt hiszem, itt valami kis baj van - mondta gyanakodva. - Te nem a faluból jöttél?

- Milyen faluból? - értetlenkedett Tom. Zavartan kapta magát rajta, hogy egyfolytában a lány melleit bámulja. Elszakította onnan a tekintetét, és igyekezett csak az arcába nézni.

- Hát onnan - mutatta a lány. - A birtokomról.

- Miről beszélsz? - kérdezte Tom. - Miféle birtokról?

A lány elnevetette magát. - Te nem tudsz semmit! Te egy idegen vagy, egy betolakodó! - És csak nevetett, majd hirtelen rávillantotta fekete tekintetét. - Ezt elrontottad, szentem - sziszegte baljóslatúan. - Olyan helyre tévedtél, ahová nem kellett volna. S az életed lesz a fizetség érte! - közelebb lépett, mellei kihívóan ágaskodtak Tom előtt. Aztán a lány arcán váratlanul halvány aggodalom futott végig. Megtorpant.

- Nem láttál senkit az úton? - kérdezte. - Egy legényt, aki erre tart?

- Nem - mondta Tom. - Csak én vagyok itt, meg a barátaim.

A lány megpördült, átkozódni kezdett. - Biztos az a gyalázatos Foucalt! Az ültette tele mindenfélével az emberek fejét! Őt kellett volna elsőként elpusztítanom! - Visszafordult Tom felé. - Ötezer éve meggy rendben minden! - panaszkolta.

- Te hülye vagy - jött rá Tom a megoldásra. - Nem vagy komplett, bogaram.

A lány meghökkent. - Bogaram? De bátor vagy, szentem. - Ismét megvillant a szeme. - De én szeretem a bátor legényeket. Álmodni sem lehetne jobb Prédát így ébredés után. - Közelebb lépett; Tom hátrált egy lépést. A levegő hirtelen megtelt kimondatlan fenyegetéssel. - Tudod, úgyis itt az ideje egy kis változatosságnak. Mit szóltok hozzá? - kiáltott fel hirtelen, és a sziklafalakra nézett. Tom követte a lány pillantását.

És akkor a sziklák megmozdultak.

A fehér mészkövek sötétebbek lettek, és képlékennyé válva a tisztás felé igyekeztek. Útközben fogak, lábak, mancsok villantak elő az émelyítő hullámbásból, ahogy a lények egyre közelebb jöttek és alakjuk egyre határozottabb formát öltött. A lány nevetve figyelte Tom rémült arcát, ahogy a megelevenedett kövek lassan köréjük gyűltek és bekerítették a fiút.

- Ötszáz évente egy, az nem sok, gondolom. Ez a béke ára - mondta a lány, ahogy a sárkányok elnémultak körülöttük. - De a fajtád, úgy látszik, sosem tanul. Ötszáz évente egy férfi, aki segít, hogy a fajtám fennmaradhasson. Olyan sok ez?

Tom nem válaszolt. A lány kivillantotta a fogait, és végigmérte. - De most te is megfelelsz, ha a falu elfeledkezett a küldöttről. Velük majd később foglalkozom. - És közelebb lépett, karjait a remegő fiú nyaka köré fonta. Mögötte a sárkányfalka türelmetlenül toporgott. Tom érezte a lány testéből áradó forróságot, és ahogy megölelte, megszédült. Az alakváltó igazi lénye, az ősidőkből ittragadt anyasárkány vágya elkábította. Egyszerre megértett mindent. Mindig is itt voltak, gondolta. Itt, közöttük. És ötszáz évente egynek párosodnia kell a mi fajtánk egy legényével, hogy megőrizhesse alakváltó képességét és megtermékenyüljön. Azután jóllakik és alszik tovább.

A mesék a sárkányokról - igazat mondtak.

Már nem tudta, mi történik vele; érezte a lány ölelését, csókjait. Fülében hangosan dobolt a vér. A dobolásból kihallotta a vágyat: csak az zúgott benne; a párzás és az ölés mindent elnyomó vágya.

S amikor a lány megcsókolta, és a lángok elborították, Tom imádkozni kezdett.

Ahogy Julie, Betty és Wilbur odalent, néhány mérfölddel lejjebb Tom visszatértét várták, hirtelen még egyszer felhangzott egy üvöltés. De ez már felismerhetően embertől származott. Kétségbeesés és fájdalom hallatszott ki belőle; s a három fiatal rémülten nézett fel a hegyoromra. A Boszorkány-hegy azonban nem szólalt meg többet. És ők nem tudták, mihez kezdjenek.

Ralph hat óra tájban fejezte be az írást, elégedetten és megkönnyebbülten, hogy végre túl van rajta. Felébresztette Wendyt, aki fejfájósan ébredt és éppen ezért kissé mogorván. Még vagy egy fél órát heverték ott a fűben, és ezalatt Ralphnak sikerült rávennie a lányt, hogy elolvassa a frissen született művet.

Wendynek tetszett a történet, de szentül meg volt róla győződve, hogy a szereplők közül ő lenne a sárkánylány; Ralph hiába magyarázta neki, hogy ez nem így van, nem tudta meggyőzni a lányt. Vitakoztak egy darabig, majd elunták, és hallgattak. Azután, ahogy alkonyodni kezdett, felkeltek, összeszedték magukat, és továbbindultak a távolban látszó hegyek felé.

Késő délutánra érték el a hegyeket. Tartottak egy rövid pihenőt, és némi tanakodás után nekiveselkedtek, hogy felmásszanak a Medve-szikla felé vezető ösvényen. Mindketten jártak már ezen a helyen, és tudták, hogy a sziklától nem messze nyílik egy aprócska kis kőfejtő, aminek a szája dél felé mutat; remek sátorhelyet lehet ott találni, amely teljesen védett a hidegebb északi szélről. Elhatározták, hogy ott töltik az éjszakát, majd reggel hazamennek, és... és azután kezdődnek a dolgos hétköznapiak.

Hamarosan elérték a fenyőerdőt, amely keskeny sávban húzódott végig a hegy oldalában. Az ösvény idáig meglehetősen meredeken emelkedett, így hamar kifulladtak, és újabb pihenőt kellett tartaniuk. Ahogy kiértek a sűrűből, az út végre egy fokkal könnyedebbé vált. Ralph kézen fogta Wendyt, és elindultak a hegy csúcsa felé.

Alacsony fenyőfák között kanyargott az ösvény, felfelé tartva a sziklás hegyoldalba. Hamisítatlan északi táj terült el előttük, bármire néztek is. A ritkás fenyőliget talaját kőzúzalék és moha egyenletesen zöld szőnyege borította, amit ritkábban egy-egy nagyobb darab fehér mészkőszikla tört meg. A sziklák valamikor régen a hegyoldalból gurultak le idáig, majd az idő beágyazta őket a talajba, s most úgy néztek ki, mintha egyenesen a földből

sarjadtak volna az évente megújuló fűszálakkal együtt. A repedésekben gyíkok és bogarak tanyáztak, vagy sziklagyep vert gyökeret. Ralph és Wendy felfelé menet meg-megpihentek egy-egy ilyen szikla tövében: az egyikre Wendy fel is mászott, s onnan nézett körül.

Az idő lassan és kényelmesen telt ezen a békés helyen. Az ösvény a Medve-szikla tetejére vezetett, arra a helyre, ahol - emlékezett vissza Ralph, - egykor Susannah bujkált a szülei akarata elől. Most azonban egy teremtet lélek sem járt erre rajtuk kívül; és Ralph boldog volt, mert szerette Wendyt, és mert a lány is szerette őt; és tavasz volt, és jó idő, és messze maguk mögött hagyták a gondjaikat.

Ahogy lassan bealkonyodott, felértek a tetőre. Az ösvény itt egy váratlan, éles kanyar után véget ért: közvetlenül a hegy csúcsa alatt, pár méterre a Medve-sziklától belefutott egy parányi, gyepel sűrűn benőtt sziklaplaccba.

Leültek a pár négyzetméteres területen. Ralph a hátát a szikláknak vetette, Wendy pedig az ölébe telepedett. Előttük a hegy meredeken letört, és egy szakadék képződött a völgy és a hegy között. A szakadék oldalán karcsú vadvirágok ingatták fejüket, alján vízmosás és kövek. Azon túl pedig elképesztő panoráma az egész környékre: mintha valami tudatos erő hozta volna létre ezt a parányi kilátót, direkt az idelátogató emberek kedvéért. Ralph eltűnődött, vajon hanyadikként áll meg itt nézelődni; s vajon kik lehetettek és mi célból jöttek fel ide az előttük itt járók? Vajon ült-e már itt egy másik szerelmespár is valaha régen, hogy megnézzék a naplementét?

Előrehajolt, és megcsókolta a lányt.

A nap lassan lebukott a hegyek mögé, és Ralph szorosan magához ölelte a lányt. Wendy odahajtotta a fejét a fiú mellkasára, és elfészkelődött az ölében. Nem néztek egymásra, és sokáig nem szóltak egyetlen szót sem.

Az égbolt hamarosan sötétkékké mélyült. Az éjszaka előkúszott rejtekéről, és feltartóztatlanul birtokba vett mindent, amit a nappal hátrahagyott; a hegyeket, a földet, az erdőket. Ralph bámulta, ahogy az a kevés maradék árnyékuk is eltűnik a sziklafalról, majd szabadon engedte a tekintetét: hagyta, hadd kószáljon el céltalanul a távolba, amely előttük terült el.

A szél lassan feltámadt. Érezhetően hűvösebb lett a világ, de nem annyira persze, hogy a két ember barátságatlannak érezze. Olyan érzetet keltett bennük, mintha sokkal, de sokkal kézzelfoghatóbbá, tisztábbá, egyszerűbbé válna; mintha az a szél kisöpörne belőle minden bonyolult és ártalmas gondolatot. A nappali fényben megszokott dolgok most rejtélyessé, távolabbivá lettek; mégis, Ralph úgy vélte, pont ettől lesznek igazibbak és pótolhatatlanok. Ahogy felnézett a sorban előbukkanó csillagokra, s a fényük által épphogy csak megvilágított hegyekre, valahogy sokkal közelebbinek és otthonosabbnak érezte a világot, amelyben élt.

Az egész világ más lett.

- Az éjszaka elmosza a határokat - suttogetta maga elé a fiú.

Wendy feje megmoccan a mellén: bólintott.

- Tudod - folytatta Ralph halkan, - két világot látunk magunk körül. Az egyik az, amelyikben a mindennapjaidat töltöd, és annyira megszokott már a számodra, hogy szinte észre sem veszed. - Egy denevér húzott el a fejük fölött szapora szárnycsapásokkal, és pillanatok alatt beleolvadt az éjszakába. - A másik, a dolgok mögötti dolgok világa pedig általában csak éjszaka látszik. Csak akkor venni észre, hogy egyáltalán létezik.

- Ezt hogy érted? - kérdezte a lány suttogva.

Ralph kinyújtotta a kezét, és a távolba mutatott. - Látod ott messze, a hegyek és ég között azt a homályos határvonalat? Ott, ahol az ég és a föld sötétsége találkozik? Ugye, neked is erőlködnöd kell, hogy megtaláld azt a pontot. Hajszálvékony határvonal, és hiába nézed, hiába koncentrálsz rá egyre jobban, ugyanolyan könnyen elsiklik előled, mint amilyen gyorsan rátalálhatsz. Mintha valami baj lenne arrafelé a színekkel. - Wendy ismét bólintott. - Nos, ahol az a határvonal van, a maga homályos bizonytalanságával... az ott a Való Világ, Wendy. - Elhallgatott, majd egy perc múlva hozzátette: - Azt hiszem, valahonnan onnan származom, abból a világból.

A lány nem mondott semmit. Némán bámulta a messzeségben a horizontot, és azon tűnődött, mennyire igaza van Ralphnak. Eszébe jutott, milyen sokszor bámulta már meg a naplementét, majd utána a csillagokkal teliszórt eget, de még egyszer sem jutott eszébe, hogy miért vonzódik ő is annyira ehhez a látványhoz.

- Mindannyian onnan származunk - súgta Ralph akkor a lány fülébe; és még sokáig ültek ott a hegyi kőfejtő tetején, szorosan ölelve egymást, mit sejtve arról, hogy ez az utolsó közös éjszakájuk.

Wendy

Olyan villámgyorsan történt mindent, hogy Ralph napokig fel sem fogta, mi történt.

Reggel még semmi baj nem volt. Hat óra körül ébredtek fel a sátorponyván át beszűrődő napfényre és a madarak szokásos napköszöntő koncertjére. Egyszer Ralph arra gondolt, hogy azok az emberek, akik soha nem teszik ki a lábukat a városból az erdőbe, és arról beszélnek, milyen szívesen hallgatnának néha egy kis madárdalt, valószínűleg egyáltalán nincsenek tisztában vele, mit művelnek a madarak kora tavasztól késő őszig minden áldott reggel. Ez nem a tévében hallható kellemes, lágy csicsérgés volt, hanem ezer és ezer énekesmadár dallamtalan hajnali őrjöngése, amely kakofonikus és követhetetlen, és percekben belül az ember agyára megy.

A madarak napkeltekor kiülnek valami magas pontra, ahonnan kényelmesen rálátnak az éppen kelő napra, megköszörülnek torkukat, és előadják a fajtájukra jellemző teljes repertoárt. Természetesen nem érdekli őket, hogy rajtuk kívül még néhány dalos kedvű tollas lény is ugyanezt csinálja; így a dalokból káosz, majd kifejezetten fülbántó hangzavar lesz. És amikor ez az egész már-már az elviselhetetlenségig fokozódik, felébrednek a tücskök, és ők is rákezdnek; utánuk pedig, hogy ez az erdei szimfonikus koncert teljessé váljon, a békák kapcsolódnak be.

Az erdő ilyenkor egyáltalában nem csendes, gondolta Ralph. Az erdő ilyenkor megvadul, és hangosan hirdeti, hogy igenis él. A magányos turista pedig igyekszik meghúzni magát ebben a zűrzavarban. Vagy belezavarodik, és maga is énekelni kezd.

Megreggeliztek a kőfejtő ölelte kis tisztáson a fűben (és Ralphnak evés közben eszébe jutott, hogy remélhetőleg nem ez az a tisztás, ahol Daniel Webster a halálát lelte), majd kényelmesen összecsomagoltak és elindultak hazafelé. Mintegy hat mérföld állt előttük az első betonútig, ahol a kereszteződésben volt a Greyhound Spokane és Sonder közötti járatának megállója. Délelőttönként három busz is áthaladt itt; egy már jókor reggel, amely főként a Sonderből ingázó munkásokat hordta. Ralph és Wendy a másodikkal szándékozott hazajutni, amely tíz óra után néhány perccel állt be, és munkanapokon általában teljesen üres volt.

A délelőtt melegnek ígérkezett. Vizük nem sok maradt, így nagyon takarékosan bántak vele, főként Ralph, aki jobban bírta a nélkülözéseket, és egész úton egyszer sem ivott, hogy a lánynak több maradjon. Szótlanul indultak útnak, és útközben sem sokat beszélgettek: Wendy kissé rosszkedvűnek tűnt, bár Ralph úgy vélte, hogy talán csak a meleg nyomta el. A levegő közelgő eső illatától volt terhes.

Az erdő lassan elmaradozott mögöttük, és kiértek arra a pusztaságra, amely innentől egészen a város határáig terjedt. Végtelennek tűnő kukoricások között vezetett az út; Ralph egy helyen megállt, letört pár csövet, és elrakta a hátizsákjába, hogy később otthon megfőzzék. Egy árva lélekkel sem találkoztak útközben, és ennek mindketten nagyon örültek.

A kukoricáról Ralphnak eszébe jutott King egyik könyve, amelyben minden e téma körül forog, és meglehetősen titokzatos és félelmetes véget ér. Elmesélte Wendynek a történetet, bár

a lányt mintha nem nagyon érdekelte volna Ralph lelkes előadása. Szótlanul hallgatta végig, és Ralph ezen egy kissé megbántódott. Wendy azonban semmi jelét nem adta annak, hogy mindezt bánná.

A lány a buszon kezdett el panaszkodni, hogy megfájdult a feje; de mivel ez nem az első alkalom volt, és most nem is túl gyakran emlegette a fájdalmat, sőt, még viccelődni is volt kedve, Ralph nem gyanakodott semmire. Megfordult ugyan a fejében, hogy a lány az utóbbi időben mintha valamivel gyakrabban panaszkodna fejfájásra, mint régebben; de a gondolat kósza volt és nyomtalanul távozott, az aggodalom leghalványabb nyomait sem hagyva hátra. Mint a délelőtti nyomott hangulatot, Ralph ezt is a közelgő eső hatásának tulajdonította.

Amikorra hazaértek, Wendy már nagyon csendes volt. Szótlanul pakolta ki a hátizsákját; a tekintete valahová a semmibe meredt. Egy idő múlva Ralph arra figyelt fel, hogy a lány már vagy öt perce tanácstalanul mered a kezében tartott hálósákra, mintha nem tudná, hová tegye. A látvány kissé ijesztő volt.

Ralph akkor odament hozzá, magához vonta, és a szemébe nézett.

- Fáj még? - kérdezte, holott tisztán látta a lány szemén, hogy bizony igenis fáj neki.

- Ühüm - morogta a lány. Ez volt az utolsó szó, amit Ralph hallott tőle.

- Biztosan migrén - mondta neki, és gyengéden megcsókolta a homlokát. - Vegyél be egy gyógyszert.

Wendy vállat vont és fintorgott. Már egészen kis korában sem szerette a gyógyszereket, és ezzel most is így volt. Felsőhajtott, letette a gardrób parkettájára a hálósákat, a polc elé, ahol egyébként tárolni szokták, és otthagya. Ralph felsőhajtott, és a helyére tette. Azután nekiállt kipakolni a saját zsákját. Ahogy pakolászott, hallotta, hogy Wendy a konyhába megy. A lány ott álldogált az ablakban vagy tíz percig, kifelé bámulva, mintha csak gondolkodna valamin, majd megfordult, bement a fürdőszobába, és vetkőzni kezdett.

Tíz perccel később Ralph valami váratlan, éles csattanást hallott a fürdőszoba irányából.

Éppen a konyhában volt, és valami ehetőt keresett a hűtőszekrényben. A hátizsák tartalma szépen sorba rakva ott hevert a polcokon és a szekrényben, minden a helyén, szertartásos rendben. Együttlétük ideje alatt kialakult valamiféle ceremónia a hazaérkezéssel kapcsolatban: ilyenkor Wendyé volt az elsőbbség a fürdőszobában, Ralphé pedig a gardróbban, majd a hűtőnél. Persze Ralph mindig kettőjükre gondolva szedett elő valamit, ami vagy készen várta őket, vagy gyorsan elkészíthető volt. Egyikük sem szerette ilyenkor az időt húzni.

Ezen a napon éppen feltette főni egy jókora edénybe a frissen újt kukoricát, majd, tudva, hogy az legalább négy-öt óra, mire elkészül, benézett a hűtőbe. A felső polcon négy darab előre elkészített, felmelegíthető hamburger várt rájuk; ezeket akarta Ralph elővenni, amikor meghallotta a csattanást.

Olyan volt, mintha valami nagyobb tárgy elzuhant volna.

Az éles hangra azonnal megdermedt. A csattanás riasztóan hatott a ház csendjében, és idegenszerűségétől Ralph egy pillanatra úgy érezte, menten elszédül és a konyha kövezetére zuhan. Az ijedtségtől hangosan vert a szíve.

Baj van, üvöltött fel egy hang a fejében. Baj van. Ez nem a szappan volt, és nem is a tükör zuhant le a falról.

Wendy esett el.

A hűtőszekrény ajtaja tárva maradt, ahogy Ralph a fürdőszoba felé lódult. Aznap este, amikor Ralph végül kábán hazatért a kórházból, még mindig tárva volt: úgy is maradt reggelig, amikor már jókora víztócsa terjengett a padlón. De a fiú még akkor sem törődött vele, mint ahogy semmi mással sem.

Wendy a kád előtt feküdt. Meztelen volt; kezében még görcsösen szorongatta a zuhanyt, a gőzölgő víz egyenesen a mellére ömlött. De a lány, mintha nem érezné a tűzforró vizet, meg sem moccant. Ahogy kizuhant, lábai fennakadtak a kád peremén - a bal lábfeje megmegrándult.

- Jézusom, Wendy - suttogta Ralph rémulten. A következő pillanatban odaugrott a csaptelephez, és egyetlen mozdulattal elzárta a vizet. Alányúlt az eszméletlenül heverő lány testének, miközben pillantása Wendy arcára esett. A lány szemei nyitva voltak, de csak a fehérjük látszott. A szempillák idegesen remegtek, mintha a lány valamitől sokkot kapott volna.

Görcsös rángások futottak végig Wendy testén; lehunyta a szemeit, és hirtelen, mintha csak felszakadt volna benne valami nagy fájdalom, rengeteg könny áradt ki a szemeiből. De megszólalni most sem szólalt meg.

Ralph tudta, hogy nagyon nagy baj van.

Felemelte a lányt (úgy érezte, sokkal nehezebb, mint máskor), és elindult vele a nappali felé. Hirtelen erős rántást érzett, és kiszaladt alóla a lába: Wendy keze még mindig a zuhanyt szorongatta, az rántotta vissza őket. Ralph hanyatt esett, és bár egyik kezét időben le tudta támasztani a földre, azért derekasan bevágta a fejét a kád peremébe. - Istenem - suttogta rémulten, és megpróbált felállni.

Sajgott a feje, és amikor sikerült bejutnia Wendyvel a nappaliban álló heverőig, és odanyúlt a tarkójához, érezte, hogy egy kevéske vér szivárog a fejéből. Beletörölte a kezét a farmerjába, és azonnal megfordította a lány fejét is, hogy megnézzze, az nincs-e betörve valahol. De Wendyn nem látszott semmiféle külső sérülés.

Valamit tennem kell, gondolta Ralph. A szíve még mindig hangosan dobogott.

Egy pillanatra eluralkodott rajta a pánik. Küzdenie kellett, hogy ne rogyjon le a lány mellé, és ne ölelje magához az eszméletlen testet. Az esze görcsösen harcolt az idegek feletti uralomért. Tudta, hogy cselekednie kell, ha meg akarja menteni a lányt. Bármilyen idővesztéség végzetes lehet.

Ralph összeszedte magát. Wendy fölé hajolt, és óvatosan megpofozta. A könnyek szerencsére már elapadtak, de a pofozás eredménytelen maradt: Wendy nem tért magához. Ralph kirohant a konyhába, hozott egy pohár hideg vizet, és a lány arcába öntötte; de Wendy erre sem reagált. A szemei reszkettek a helyükön, és továbbra sem ereszkedtek vissza normális helyzetbe.

Ralph akkor végre a telefonhoz lépett, és tárcsázta a 911-et.

A kórházban mindössze fél óra telt el attól a pillanattól kezdve, hogy Wendyt betolták a műtőbe, és a szimpatikus, fiatal orvos - harmincéves lehetett, de olyan szemüveget hordott, amit valószínűleg a dédnagyapjától örökölt - már fel is bukkant a műtő lengőajtaján. Ralph még látta, ahogy letépi magáról a véres gumikesztyűt, és félrehajítja.

Felpattant a műanyag székből, és az orvos elé sietett. A férfi rosszkedvűnek tűnt, és Ralph szíve hangosan kezdett el dobogni. Tudta, mi történt, még mielőtt az orvos odaért volna hozzá, és közölte volna vele.

- Sajnálom, Mr. Clendon - mondta halkán az orvos, és Ralph lehunyta a szemét. - A barátnőjének agydaganata volt. Semmit sem tehettünk. Túl későn hozták be. Az agyburokban lévő nyomás már elérte a... - észrevette Ralph pillantását, és elhallgatott.

A kórház halványzöld csempés folyosója egy pillanatra elsötétedett és végtelenül hosszúra nyúlt. Középen ott állt ő és a ragyogóan fehér köpenyű orvos, aki részvétet árasztó arckifejezéssel fürkészte Ralph tekintetét. *Vajon csak hivatalból teszi?*, kérdezte magában fáradtan Ralph, és úgy vélte, igen. Ez a férfi naponta talán többször is kimondja ezt a mondatot, és mindig idegenekkel kapcsolatban.

Vajon akkor is pont így fogja ezt elmondani, amikor mondjuk a saját gyermeke hal meg?

Harag öntötte el az orvos iránt, de a következő pillanatban, mielőtt kitört volna, visszafogta magát. *Ez az ember egyáltalán nem tehet Wendy haláláról*

meghalt, Wendy meghalt

úgyhogy semmi szükség nincs rá, hogy itt és most jelenetet rendezzen.

Az orvos utolsó, befejezés nélkül maradt mondata még sokáig ott visszhangzott Ralph fejében. *Az agyburokban lévő nyomás...* Az orvos a vállára tette a kezét, és megszorította. - Legyen erős, Mr. Clendon. Esetleg hozathatok önnek valami nyugtatót, ha úgy érzi, hogy szüksége van rá. - Ralph megrázta a fejét, és érezte, hogy a szemét elöntik a könnyek

mint Wendy könnyei, amelyek áradtak belőle megállíthatatlanul, mintha előre elsíratná a mai napot

és a szíve elviselhetetlenül hangossá vált.

Talán azért nem esett össze ott helyben a hír hallatán, mert *tényleg* előre látta az orvos arcán, hogy mit fog mondani. Ralph ezen töprengett, ahogy később, hazafelé menet leült egy padra a Perk Cafével szemben, és megpróbálta újra átgondolni a történeteket. A szeme kivörösödött, pedig még egyáltalán nem sírt; legalábbis nem annyit, hogy a szemei így nézzenek ki. *Mr. Clendon*, gondolta, *maga nem sírhat az utca kellős közepén; maga már felnőtt ember, vagy mi. Magát már Mr. Clendonnak szólítják; főleg az orvosok: sajnálom, Mr. Clendon...*

Fáradtnak érezte magát, mint akit föbe kólintottak. Úgy érezte, nem kell sietnie sehová, és ráér mindenféle dolgon gondolkodni. tisztában volt vele, hogy még nem fogta fel Wendy halálát, és azzal is, hogy az igazi nagy fájdalom jóval később jön majd.

Egy darabig úgy érezte, mintha kettészakadt volna. Az egyik fele folyamatosan valamiféle mélységbe készült zuhanni; a másik viszont érdeklődve figyelte az előbbi minden rezdülését, reakcióját. Elszégyellte magát, és teljesen összezavarodott: nem tudta, hogy a gondolatai közül melyik számít rejtegetni valónak, és melyik nem. Hogyan illene viselkednie? Mit szabad és mit nem? És egyáltalán: érdekli ez őt egyáltalán? Mi számít most már?

A gyászban az a legszégyenteljesebb, gondolta, hogy az ember önmagát sajnálja benne a legjobban.

Ezt pedig szeretne volna elkerülni.

Estefelé jutott csak haza, miután egy utcai fülkéből értesítette Wendy apját a történetekről. Mr. McArthur, miután végighallgatta Ralph akadozó beszámolóját, nem szólt bele többet a telefonba. Ralph azt is elmondta még, hogy melyik kórházban van Wendy teste, majd várt még egy darabig, hátha Mr. McArthur mond valamit; de a vonal hirtelen megszakadt, és Ralph úgy döntött, hogy nincs ereje még egyszer telefonálni.

Miközben beszélt vele, hirtelen sajnálni kezdte, hogy nem ismeri jobban Wendy szüleit. Egyetlen egyszer jártak náluk, és az az alkalom arra is kevésnek bizonyult, hogy egyáltalán elkezdjék lerakni valamiféle kapcsolat alapjait. McArthurék csendes emberek voltak, akik elfogadták a tényt, hogy a lányuk abba a korba lépett, amikor a lányok már bizony összeköltöznek valakivel, akivel rendszeresen le is fekszenek; de mivel véleményüket megtartották maguknak, Ralphnak fogalma sem volt róla, hogy ellenzik-e a dolgot, vagy egyáltalán, mit tartanak felőle. Semleges témákról beszélgettek, és este, amikor elindultak hazafelé, Wendy sem mondott semmi konkrétat az ügygel kapcsolatban. Valószínűleg ő sem tudta meg, hogy mi a véleménye a szüleinek Ralphról.

Ralph most órákon át ácsorgott zsebredugott kézzel a fürdőszoba ajtajának támaszkodva, magányosan és elhagyatottan. A kád előtti kilépőre bámult

ott feküdt és haldoklott

és tökéletesen üresnek érezte magát. Fogalma sem volt róla, mit fog majd ezután tenni; fáradt volt és nem értette, miért nem csinál valamit, ami feloldaná a feszültséget. Később rájött, hogy talán azért, mert egyáltalán nem feszült. Nem voltak könnyei, és ezt valahogy megint csak egyetlen dolognak érezte.

Érzékelése beszűkült, és két dologra korlátozódott. Az egyik pillanatban elemi erővel tört rá a fájdalom; de a következő percben visszatért a fásultság, és a vágy, hogy üvöltözve szétörje az összes berendezési tárgyat a fürdőszobában, nyomtalanul eltűnt.

Odabent a szobában egy alkalommal megcsörrent a telefon. Nem vette fel. Nem érdekelte, hogy ki az.

Este tizenegy felé azután felsóhajtott, és bement a szobába. Leült az ágy szélére, és a tenyerébe temette az arcát. A megszokás azt követelte tőle, hogy feküdjön le, forduljon a fal felé, ahol közte és a tapéta között ott fekszik a lány, akit szeret; ölelje át és fúrja az arcát a lány vállgödrébe, úgy aludjon el. Ám az ágy most hideg volt és üres; Ralph odanézett, és lassan felfogta, hogy ez mindörökre így is marad.

Most hirtelen eszébe jutott, hogy fel kellene hívnia valakit, Johnnyt, Bartot, akárkit a Társaságból, és elmondani, mi történt. Már majdnem elindult a telefon felé, de ugyanilyen hirtelen meg is gondolta magát. Kinek panaszkodjon? És egyáltalán, minek panaszkodni? Mi köze ehhez bárkinek is?

Nem tudta, mit tegyen. Rájött, hogy az iménti telefonálási szándékot a magánytól való félelem keltette életre benne. Örült, hogy sikerült leküzdenie.

Kitántorgott a nappaliba, és kinyitotta a bárszekrényt. Odabent mindenféle ital várakozott,

Wendy mondta egyszer, hogy olyan ez, mint egy nemzetközi csúcstalálkozó: orosz vodka, francia konyak, ír és amerikai whisky, mexikói tequila

de most hiába bámulta őket, nem tudta, mit kezdjen velük.

Figyelmesen elolvasta az üvegek címkéit, minden egyes betűjüket, de ez sem segített. Egyetlen felirat, egyetlen betű sem kínált semmiféle megoldást. Semmire sem voltak jók.

Végül megragadta a vodkásüveg nyakát, és elindult vele a hálószoza felé. Félúton azonban megtorpant, és visszament, hogy becsukja a bárszekrény ajtaját. Ahogy odaért, maga sem tudta, miért, heves undort érzett minden iránt: fogta a vodkát, és egy dühödt pillantás után visszatette a helyére.

Egy perc múlva a földön fekvé zokogott. Hajnalban ugyanott ébredt fel, a bárszekrény előtt, a kihűlt padlón, hasogató fejfájással és több fájdalommal a szívében, mint eddigi élete során bármikor is.

Délután inni kezdett; most nem érzett semmit a tegnapi undorból. Egy óra alatt kényelmesen sikerült berúgnia, és közben arra gondolt, hogy mi lenne, ha eltörné a kiürült vodkásüveget, és a csonkkal elnyiszná az ereit. A vágás persze fáj, de az ital eltompítja az érzékeket; meg aztán mintha lenne valami pont erre való trükk a forró vizes fürdővel is.

Képek, leírások jutottak az eszébe. Mind a halál körül forogtak, és ez a töménység egy idő múlva visszaborzasztotta. *Az öngyilkosok a pokolra jutnak, vagy legalábbis újra kezdek az egész karmikus cirkuszt a legalacsonyabb helyről, ami csak létezik.* Meg aztán a halál sohasem olyan nemesi egyszerűséggel zajlik le, mint ahogy az a filmekben lenni szokott. A főhős gyengéden elbukik, elhanyatlík, megpihen: szó sincs azokról a dolgokról, amelyekkel a mentősök, az orvosok nap mint nap találkoznak. Stephen King írta valahol: a halál misztérium, és a temetés titok. Szó sincs a hányadékról, amit a mérget nyelt ember végigcsorgat mindenén, amerre csak elvonaglik; szó sincs az ürülekről, amely a fulladáskor szinte törvényszerűen előnt mindent, ahogy az agónia során a záróizmok felmondják a szolgálatot. Meg sem említik az eltorzult arcokat, amiket az izomgörcsök okoznak, amikor az altatók hatni kezdenek, s amelyek örökre odarögzülnek a vonásokra. Szó sincs a vér és a csapvíz elkeveredése okozta, híg-édeskés szagról, amelyet a kád áraszt, benne a zöldülni kezdő hullával, amely csodálkozó szemekkel mered a plafonra, mintha az kérdezné: csakugyan ez történt velem? És ami még szörnyűbb: azt a szagot nagyon nehéz eltüntetni. Ott ül mindenén, amit csak megérintett, és hosszú ideig röhög bele az ember szemébe.

Ralph úgy vélte, hogy a halott vérnek egészen más szaga van, mint az élőknek. A halott vér visszataszítóan émelygős, riasztó szagot áraszt, mintha csak figyelmeztetni akarná az embert, hogy vigyázz, halandó, itt a halál az úr! A halál, amely néha kiterjeszti a világ felett súlyos-fekete szárnyait, és feltartóztathatatlanul, sietség nélkül telepszik rá a kiszemelt prédára.

Egyszer, még gyermekkorában Ralphot az apja elvitte vadászni az Idaho Falls feletti rengetegbe. Szarvasra mentek, és az apja, remek nyomolvasó lévén, hamar be is cserkészett egy jókora bikát. Egyetlen lövés csattant csak az erdő csendjében, és azután már rohantak is a vadhoz, hogy megnézzék az eredményt. Ralph rettenetesen megijedt a lövés hangjától, de ugyanakkor meg is könnyebbült egy kissé: kilencéves lelkének a lövést megelőző pillanatok feszültsége elviselhetetlennek tűnt. Ám ahogy közelebb mentek a meglőtt vadhoz, a feszültség rémült némaságba csapott át. A bika „tűzbe rogyott”, ahogy az apja mondta büszkén: a golyó a szívét fúrta át, hogy a másik oldalon távozva utat nyisson a vérnek. A vér pedig széles sugarú félkört rajzolt az avarba, és azonnal gőzölgöni kezdett. Ők ketten megálltak a haldokló szarvastól néhány méternyire. Percekig tartott, míg az állat kiszenvedett. Ahogy ott hevert a földön, iszonyú erővel próbált talpra állni, mintha azt remélné, hogy attól rendbe jön minden; de a vér lüktetésével az erő is egyre jobban elszállt belőle, és hiába túrta a földet, hiába

bömbölt fel dühösen és fájdalmasan, soha többé nem mehetett el arról a helyről, soha többé nem látta meg az újabb tavaszt, nem nemzhetett borjakat; s mindezt azért, mert egy ember merő kedvtelésből úgy döntött, hogy ideje meghalnia.

Ralph akkor, amellet, hogy örökre beleégett a szarvas utolsó perceinek minden pillanata, egy kissé meggyűlölte az apját. Nem értette, nem tudta felfogni, hogy mi módon lehet képes erre valaki, hogyan lehet ekkora mérhetetlen szenvedést okozni pusztá szeszélyből. Az a szarvas még jó pár évet megélhetett volna egészségesen és erősen. Egy ekkora és ilyen erős lény mégsem tudott elmenekülni a láthatatlan gyilkos, a halál elől.

Ez volt az első halál, amelyet Ralph a két szemével látott.

Az apjáról eszébe jutott az anyja. Arra gondolt, hogy fel kellene hívnia; de azután úgy vélte, hogy előbb mégiscsak illene kijózanodnia, és persze erőt gyűjtenie. Magában bocsánatot kérve tőle elhatározta, hogy vár még azzal a hívással, egy napot, kettőt; majd meglátja, mennyit. Egyenlőre inni akart és gondolkodni a jövő felől; vagy ha azt nem is, hát inni mindenképpen.

Nem sokkal később a vodka feszíteni kezdte a hólyagját, és Ralph feltápászkodott, hogy kimenjen vizelni. Ahogy elhaladt az asztal mellett, ijesztő hirtelenséggel megcsörrent a telefon. Ralph megtorpant, lenézett a készülékre. Az háromszor is csöngetett, mire a fiú úgy döntött, hogy mégiscsak felveszi. Addigra azonban a vonal túlsó végén letették; és Ralph ettől úgy érezte, ez valamiféle figyelmeztetés volt, hogy ideje abbahagynia az ivást, mert különben elszalaszt valami fontos dolgot.

A telefon azután egy óra múlva megint csörögni kezdett, és Ralphnak most már volt érkezése, hogy időben felvegye. Ekkorra már megborotválkozott, lezuhanyzott, átöltözött és elszívott egy egész doboz Camelt. Kedvetlen volt és néha, amikor eszébe jutott a lány (vagyis majdnem folyamatosan), legszívesebben azonnal elrohant volna valahová, ahol megmondja valaki, mit kell tennie, hogy visszakapja. Megint eszébe jutott a gyász természete, és az is, hogy Freud írta azt valahol, hogy az emberi önzőség határtalan, hiszen amikor egy szerettünk meghal, már a sírja szélén is azt gajdoljuk: mi lesz most velünk? Nem a halott sorsa érdekel minket, a halott lénye, hanem a saját kis fájdalmunk, a saját érdekeink.

Hogy ez a tétel bizonyítást nyerjen, Ralph következő gondolata az volt, hogy elfogyott a cigije.

- Halló?

A telefon túlsó végén egy pillanatnyi csend után Johnny szólalt meg.

- Szia - mondta halkan. - Már másodjára hívlak. - *Ezek szerint Johnny volt az*, gondolta Ralph. - Most hallottam, hogy mi történt. - Johnny hallgatott egy darabig, majd, hogy Ralph nem mondott semmit, folytatta. - Nem tudok mit mondani, Ralph. Ha akarod, odamegyek.

Ralph megköszöörülte a torkát. Rekedt volt a hangja, amikor megszólalt.

- Kösz, Johnny - mondta. - Nem tudom, hogy segítene-e a dolog. - A mondat kissé ridegnek találta, ezért hozzátette. - Nem ellened van kifogásom, vagy bárki ellen... Csak nem tudom, mit kell tennem, vagy mit kellene tenni. Wendy... - elakadt, visszanyelte a torkába a fojtogató sírást. - Wendy nincsen... - mondta halkan. - Wendy nincs itthon, Johnny, és nem is lesz többé. És én... én... Nem is tudom, Johnny...

Johnny hallgatott. Egyikőjük sem került még soha ilyen helyzetbe, így a fiúnak fogalma sem volt róla, mit kellene mondania Ralphnak. Mondatok keringtek a fejében, amelyek ilyenkor szoktak elhangzani a filmekben, de vagy banálisnak érezte őket, vagy roppant nevetségesnek és erőltetettnek.

- Majd csak lesz valahogy - nyögte ki végül, és - barátság ide vagy oda - jobban érezte volna magát, ha végre leteheti a telefont.

- Ja - motyogta Ralph. - Majd csak lesz valahogy.

Bart Wilson nem vesztegette az idejét arra, hogy telefonáljon. Estefelé, amikor Ralph éppen azon kezdett el töprengeni, hogy mihez kezdjen, hová meneküljön el otthonról, egészen egyszerűen beállított, teljes menetfelszerelésben, egy üveg whiskyvel és egy doboz Camellel a kezében.

- Szevasz, Ralph - mondta teljesen hétköznapi hangon, amelyben nyoma sem volt bánatnak, részvétnak vagy bármi ilyesminek. - Szedd össze magad. Ki kell mennünk az erdőbe valahová, mert szeretnék mutatni neked valamit. Ezt neked hoztam, mert úgy éreztem, tuti elfogyott. - Ezzel a cigarettát Ralph kezébe nyomta. - Igazam van, ugye?

Ralph meglepődve nézett rá.

Bart ezzel a kijelentésével annyira meglepte, hogy hirtelen azt sem tudta, mit mondjon neki. A Társaság alapító tagja és titkos megfigyelője egykedvűen várakozott az ajtóban, és Ralph egy pillanatra azt hitte, hogy a fiú talán még semmit sem tud arról, ami történt.

Bart következő kijelentése azonban szertefoszlatta ezt a hitét, és egyúttal még nagyobb zavarba taszította.

- Nagyon sajnálom Wendyt - mondta Bart. - És téged is. Nem mindennapi tragédia, ha a kedvesünk hirtelen meghal.

Ralph tádogott meglepetésében.

- De ez még nem jelenti azt, cimbora, hogy el kell temetned vele együtt az egész világot, vagy éppenséggel magadat - folytatta kíméletlenül Bart. Csendessé vált a hangja, és őszintévé. Ralph nem tudta, mire vélje a dolgot. - Nagyon hülyén mutatnál ugyanis elevenen eltemetve a föld alatt. Inkább gyere velem, és mutatok valami olyasmit, amitől szemed-szád eláll.

Ralph végre összeszedte magát. Rájött, hogy a kíméletlennek tűnő mondatok mögött *valóban* igazi segítő szándék rejlik. A módszer talán még nem tökéletes -, de hát Bart még sem végzett pszichológus.

És különben is: ha megtiltom a világnak, hogy beszéljen róla, azzal vajon csakugyan meg nem történtté tehetem?

- Nagyon rendes vagy, Bart, de nem hiszem, hogy ennek most van itt az ideje - mondta. - Wendy még csak tegnap...

- ...Én is pontosan erről beszélek - vágott a szavába Bart, és megvillant a szeme. - Ne játszd itt nekem a hülyegyereket. Nem kell formális társasági szólamokkal bombáznod engem. A barátod vagyok, és tudom, hogy most a legrosszabb egyedül lenni. Társaságra van szükséged, és persze az erdőre, ami most sokkal inkább az otthonod lesz, mint ez a lakás. Azt hiszed, nem vagyok tisztában vele, min töröd a fejed?

- Miért, min? - kérdezett vissza Ralph élesen. - Én ugyanis nem vagyok tisztában vele.

- Hát olyasmiken, barátom, olyasmiken - mondta gúnyosan Bart. - Hogy egyedül vagy és ki kellene találni, hová menj el ma este; meg holnap este, meg a többi este még egy darabig. - Ralph összeszorította a száját: hallgatott. Bart hangja megint nyugodtabbá vált. - Meg azon is, hogy kivel beszélj, kit hívj fel, kihez fordulj segítségért. És persze azon, hogy nincs kit felhívnod, és egyedül érzed magad, és szeretnél inkább meghalni. - Bart előrenyúlt, megszorította a vállát. - Nem, barátom. Ha esetleg még senki sem világosított volna fel erről, hát megteszem én. Wendy halott. Nem a tiéd többé. - Egyenesen Ralph szemébe nézett. - És akármit is teszel, cimbora, nem fogja feltámasztani senki és semmi. Akármiben is hiszel, akármit is remélsz, meg kell szoknod a gondolatot, hogy nincs többé. Nem szabad elásnod, ami itt tegnap meg ma történt, mert mindig emlékezned kell majd rá, hogy volt egy lány, akit nagyon szeretted, és arra is, hogy milyen érzés, ha valami elszakítja tőlünk azt, akit szeretünk. Az élet nem állt meg, Ralph Clendon, még a te kedvedért sem. Szedd össze magad, kapard össze a zsákokat, szerezz ennivalót, mert én nem hoztam még egy rohadt hamburgert sem, és gyere. Elég az önsajnálattól. Világosan beszéltem?

Ralph bólintott. Félreállt az ajtóból, hogy beengedje Bartot, amíg összekészül.

Amikor szépen sorban elkezdte bepakolni a szükséges cuccokat a hátizsákba, megint elhagyta az ereje. Szerencsére Bart odabent maradt a szobában, mintha csak megérezte volna, hogy Ralphnak most jobb lesz egyedül; hiszen ahhoz, hogy idővel majd visszatérjen a normális élethez, meg kell tanulnia gond nélkül megtenni ugyanazokat a dolgokat, amiket azelőtt is megtett, amíg Wendy élt. A lány emléke mindennél erősebben jelen volt abban a helyiségben, ahol a túrafelszereléseket tartották. Az erdő és Wendy egyek voltak Ralph szemében.

A fiú egy pillanatra nekidőlt a falnak, mindkét kezével a hátizsákot markolva, és nagyokat nyelt, nehogy megint elsírja magát. Az érzés azután lassan megkönyörült rajta, és kiengedte szorításából; és Ralph folytatta a készülődést.

Beletelt néhány perc, mire mindent, amit eddig belerakott, kiszedett a zsákjából, és átrakta Wendyébe; bár a lányé ugyanaz a típus, méret és szín volt, mint az övé, mégiscsak *más* volt; és pontosan azért, mert egykor az övé volt. Ahogy végzett a pakolással, Ralph leült a földre, és megölelte a lány zsákját, amely immár a sajátja lett; és megint sírt egy keveset, mert elképzelte, hogy Wendyt öleli.

Az erdő egyáltalában nem volt másilyen, mint ahogy azt Ralph elvárta volna tőle. A csillagok nem hullottak le időközben az égről, sőt, még csak nem is voltak kevesebben; a szél is ugyanúgy meg-megsimogatta a fák lombjait, mint bármelyik őszi éjszakán. A világ természetessége most a fiú elé tárult. Bartnak igaza lett. Semmi sem állt meg. Wendy hiánya ott volt ugyan mindenütt; de ebben a percben a hiány is az élet szerves részévé vált, egy olyan folyamat alkotóelemévé, amely megállíthatatlan és örök; és a vele járó fájdalom, még ha nem is vesztett az erejéből, más megvilágításba került.

Az avar, ugyanúgy, mint máskor, harsányan zörgött a lábuk alatt. Néha egy-egy gally is megreccsent, amikor óvatlanul ráléptek.

- Hová menjünk? - kérdezte a város határában Bart. - Van valami ötleted? Vagy vágysz valahová?

Ralph vállat vont. - Végül is mindegy - mondta. Azután hozzátette: - Eddig azt hittem, te tudod, hová megyünk. Mintha mutatni akartál volna valamit.

- Ez így is van, de még nem gondolkodtam ezen - felelte a fiú. - A helyszín végül is mindegy. A lényeg az, amit mutatni akarok neked.

- Mit akarsz mutatni? - kérdezte Ralph.

Ahogy feltette ezt a kérdést, hirtelen rájött, hogy amióta Bart megjött, alig jutott az eszébe Wendy. *Bart valóban pszichológus*, gondolta keserűen. *Sőt, jó pszichológus.*

És elfogta valami hatalmas szeretet a barátja iránt.

- Szóval? - kérdezte ismét, mert Bart némán nézte őt, és nem válaszolt még az előző kérdésre.

A fiú széttárta a kezét, és a szemébe nézett.

- Egy démon - mondta egyszerűen, és elvigyorodott. - Ja és persze Wendyt is, csak hogy megnyugodj végre.

Bart

Ott álltak egy darabig az erdő szélén, ahol az ösvény kettéágazott. A bal oldali egy kőfejtő aljába indult, ami jó másfél mérföldre lehetett innen, közel egy Hillwalley nevű faluhoz; a jobb oldali pedig négy mérföld hosszan kanyargott a Witch's Dog Hill aljában, át a hegy túloldalára, és egy kis tó partján ért véget.

Az éjszaka lassan birtokába vette a világot.

- Egy démont - ismételte meg halkan Ralph, mint aki nem hisz a fülének. - Azt hiszem, te nem vagy egészen normális, Bart.

A fiú még mindig vigyorgott. - Normálisabb vagyok, mint hinnéd, cimborá. - Felsóhajtott, és nekiállt, hogy kibújjon a hátizsákja szíjazatából. - Szerintem még most és még itt ülünk le egy kicsit, hogy elmondjak neked egy-két dolgot, amiről nem tudsz. Mert bizony sok mindent nem tudsz még.

- Kajakra nem vagy normális - folytatta Ralph morogva, és nem moccant. Szinte nem is figyelt Bart szavaira, ellenben kezdett dühös lenni rá. - Meghalt a barátnőm, Bart. Fel tudod ezt fogni?! Azt sem tudom, mihez kapjak, vagy hogy hogyan éljem túl ezt az egészet... - Könnyek tódultak a szemébe, de ismét visszafogta magát. Nyelt egyet. A mellkasában felizzó düh segített.

Ralph ezúttal engedett neki, és hirtelen kirobbant. - Menj a fenébe a hülyeségeddel, Bart! Te tényleg ekkora barom vagy?

Bart leült a földre, bár az már harmatos volt, és kényelmes mozdulatokkal rágyújtott. Láthatóan egyáltalán nem lepte meg Ralph reakciója, és ez azt a halvány gyanút keltette a fiúban, hogy Bart előre megtervezett mindent... és sokkal többet tud, mint amit elmond. Lehetséges, hogy ez is csak egy afféle „figyeljük-meg-micsinál”-kísérlet; csakhogy ezúttal ő a kísérleti alany. És ez egyáltalán nem tetszett neki.

Ettől persze Ralph csak még dühösebb lett.

Bart odakínálta a cigarettát Ralphnak, és a fiú reszkető kézzel kivett egy szálát. Látszott rajta, hogy nincs tudatában a mozdulatnak. A dühe és a fájdalom a fejében teljesen lefoglalta. Bart tüzet adott neki. Igyekezett türelmes maradni. - Mielőtt belemennénk az elmeállapotomra vonatkozó vitába, fel kell tegyek neked egy kérdést. Szerinted hogy néz ki egy démon? Hogyan írnád le? Mire hasonlít?

- Mire hasonlít? Hogy mire hasonlít? Ki a faszt érdekel, hogy hogy néz ki egy démon?! - fakadt ki Ralph. - Mondd meg nekem, hogy ki a...

- Szenoj - mondta akkor halkan Bart, és anélkül, hogy felállt volna, kissé megemelkedett.

Ralph elnémult. Ahogy odapillantott, fejlámpájának fénysugara elszáguhdott Bart alatt, - és nem ütközött semmiféle akadályba.

Bart - nem csalás, nem ámitás - lebegett.

Ralph önkéntelenül is hátrább lépett.

Később, amikor már megnyugodott valamennyire, és képes volt tisztán visszaemlékezni a részletekre, úgy vélte, nem is az a tény volt az igazán zavaró, hogy ott áll az erdő szélén és egy lebegő embert bámul; hanem inkább az, hogy mindezt pont egy olyan ember csinálja, akiről eddig azt hitte, hogy nagyon jól ismeri. Az agya nehezen dolgozta fel azt a perspektívát, amit látott. Minden a lehető legnagyobb rendben volt a képen: ismerős fák, ismerős hangok, ismerős emberek. Ő ott áll az út szélén, ismerős cigarettamárkát szív - erről egyébként ebben a percben tökéletesen elfeledkezett -; a fák ismerős mozdulatokkal hajladoznak a fel-feltámadó szélben; Bart pedig ismerős pózban, ugyanúgy, ahogy a tábornok mellett szokott, üldögel a szeme előtt.

Csak éppen körülbelül másfél méterrel a föld felszíne felett.

Bart lebegett.

- Ha nem tudsz higgadtan válaszolni erre az egyszerű kérdésre - mondta teljesen nyugodt hangon, ott folytatva a beszélgetést, ahol az előbb abbahagyta, - akkor felelek helyetted én. Íme, így. - Könnyedén, mintha valamiféle tollpihe lenne, egy kicsivel még feljebb lebbent. Közben színpadias mozdulattal meghajolt.

Most már Ralph feje magasságában lebegett, teljesen mozdulatlanul, törökülésben.

- Ezt meg... ez... - dadogta Ralph, és még mindig nem tudott megmozdulni a döbbenettől, - hogyan...

- Hogy hogyan csinálom? - érdeklődött kissé gunyorosan Bart, és felnézett. - Nagyon egyszerűen, cimbora. Csak ki kell mondanom a valódi nevemet, és ugyanolyan hatalmam lesz minden felett, mint bármelyik másik angyalnak. Bármit megtehetek, amit csak akarok.

- De... szóval...

- Igen, az előbb démont mondtam - ismerte el Bart. - Így is van. Tudniillik, ha alaposabban áttanulmányoztad volna a Bibliát, magadtól is tudnád, hogy minden démon, akit Isten valaha is a pokolba száműzött Luciferrel együtt, egykor angyal volt. A Lucifert támogató angyalokból lettek a démonok, Ralph. - Egy pillanatra összeráncolta a homlokát, mint aki erősen gondolkodik. - Ha jól emlékszem, még a görögök nevezték el így minket, valamikor nagyon régen. A görög „demon” szó bölcsnet jelent; ők ugyanis - és ez bizony így is van, határozottan állítom neked - bölcsnek tartották a fajtámat. Áldja meg az Isten őket érte.

Bármennyire hihetetlen is, én az egyik ilyen démon-angyal vagyok, cimbora. Szenoj a valódi nevem. - Ismét meghajolt egy kissé. - Érezd magad megtisztelve, Ralph. Ha jól tudom, nincs még egy ember a földön rajtad kívül, aki valaha is láthatott ilyesmit; legalábbis ebben a században nem.

Ralph megdörzsölte a szemeit.

- Hidd csak el nyugodtan, cimbora - nevetett fel Bart. - És ne félj. Nem áll szándékomban bántani sem téged, sem más. Sőt, ellenkezőleg: segíteni szeretnék neked. Muszáj viszont ilyesmit csinálnom; ha csak úgy elmesélném ezeket neked, valószínűleg máris rohannál telefonálni, hogy diliházba csukass. Nemde? - Bart nevetett, majd hirtelen elkomolyodott. - És persze mindent meg fogok magyarázni, feltéve, ha végre lehiggadsz, és nem üvöltöztöl itt velem.

Ralph bólogatott. - Azt hiszem... - mondta akadozva, - azt hiszem... én már teljesen higgadt vagyok. Nem tekintve persze a tényt, hogy te itt... - Elhallgatott, és megrázta a fejét. - Hihetetlen... Tényleg te vagy az? Vagy ez álom? Mi a fene folyik itt? És... auuuu, bassza meg! - A cigaretta a kezében ezt a pillanatot választotta ki arra, hogy a saját végére érjen, és hője fájdalmasan belemarjon Ralph ujjainak végébe.

Ralph ledobta (vagyis inkább elejtette) a cigarettacsutkát, és rátaposott. A fájdalom viszont valamelyest magához térítette az iménti döbbenetből, valamint arról is biztosította, hogy nem álmodik.

Bart elmosolyodott, szép lassan kinyújtotta a lábait, kényelmesen visszaereszkedett a földre, és odalépett hozzá. Ralph nem hátrált el előre, bár most hihetetlenül idegennek érezte Bartot. Idegennek, - és különös módon ismerősnek is.

Bár nem volt tudatában, Ralph Clendon lelke mélyén épp most omlott össze annak a világnak a tökéletesen stabil és kiegyensúlyozott képe, amelyben már huszonöt évet leélt.

Bart egy démon. Bart egy démon. A reális világ ebben a pillanatban olyan távol volt, amennyire az csak lehetséges. Ralph tudta, ahhoz, hogy ne bolonduljon bele ebbe az estébe, el kell érnie azt az állapotot, amikor a realitás visszatér hozzá, most már kiegészülve azzal, hogy a barátja egy valódi, élő démon.

Minden igaz tehát. A mesék valóra váltak, a Biblia szavai testet öltöttek. *Bart egy démon. Slussz. Ezen nincs mit ragozni.* Ralph igyekezett elfogadni a tényt; pontosabban *tényként* elfogadni azt, amit látott. A lebegő Bart látványa szinte beleégett a retinájába: ha lehunyta a szemét, még mindig maga előtt látta. Vagy elhiszi, elfogadja és megpróbál együtt élni vele, vagy egészen biztosan diliházban végzi. Bár azt sem tartotta elképzelhetetlennek, hogy tulajdonképpen már meg is történt a dolog: a valóság az, hogy éppen most odahaza fetreng görcsökben a padlón, sikoltozva, míg elméje ezekkel a képtelenségekkel ringatja bele az örület egyre mélyebb és izzóbb bugyraiba; a szomszéd, Mrs. Everett, egy savanyú öregasszony pedig éppen felemeli a telefonkagylót, és a vonal túlsó végén egy fehér köpenyes elmeorvos máris riasztja a vidám és nagydarab fickókat, akik kényszerzubbonyt és injekciós fecskendőt lengetve alig várják, hogy foglalkozhassanak vele.

Bart most a földön ült, a harmattal teli füben, és várt. Ralph tudta, érezte, hogy a démon türelmesen, előre látva a dolgok menetét manipulálja őt; de ez, bár úgy vélte, haraggal kellett volna eltöltsse, mégsem így volt. Ekkora hatalomra nem lehet csak úgy egyszerűen dühös az ember; nem tehet mást, mint hogy meghajol előtte és elfogad tőle mindent úgy, ahogy van.

Az erdő csendesen várt Barttal együtt. Azután pedig, amikor eljött az ideje, a démon megmutatta Ralphnak a Való Világot.

- Megígértem neked azt is - szólalt meg egyszer csak Bart, - hogy találkozhatasz Wendyvel.

Ralph ránézett. - Lehetséges? Lehetséges ez? - kérdezte halkan.

Bart bólintott. - Van még valami ezek után, amiben kételkednél, barátom? - Széles mozdulattal körbemutatott. - Itt minden az enyém és a tiéd. A világ értünk van, és ezen az éjszakán csak értünk, nekem elhiheted. Téged nagy fájdalom ért; nekem viszont megvan a hatalmam ahhoz, hogy enyhítsek ezen a fájdalomon. És meg is fogom tenni.

Ralph lehajtotta a fejét. - De miért? - kérdezte. - Miért segítesz rajtam?

Bart egy darabig nem felelt. Amikor megszólalt, a hangja kissé szomorúnak tűnt.

- Mert a barátom vagy - felelte. - És mert valamikor a fajtád ellen fordultam, és már megbántam. Valamit tenni akarok valakiért, valami olyasmit, amely, ha nem is szokványos vagy nem is a legszabályosabb, de mindenképpen a hasznára válik az illetőnek.

- És miért pont én?

Csend.

- Egyszer majd elmesélem - felelte végül Bart. - Eljön majd annak is az ideje. Most nincs annyi időnk, mert az bizony eléggé hosszú mese lenne. Most más dolgunk van, és az éjszaka lassan elfogy. - Felnézett az égre, egy pillanatra lehunyta a szemét, és várt. Azután megszólalt.

- Feküdj a földre, Ralph, és hunyd le a szemed.

És Ralph lefeküdt.

Bart egy percre a fiút nézte, azután maga is elfeküdt a fűben. Lehunyta a szemét, és koncentrált.

Ralph érezte, ahogy a démon testéből - nem is a testéből, inkább a körülötte lévő térből, vagy az aurájából - kiválik valami, ami önmagát generálva egyre inkább elborítja a kis tisztást; lassan és elkerülhetetlenül beborít mindent, minden lélegző és nem lélegző dolgot egyaránt; és Ralph, ahogy ez a furcsa erő őt magát is hatalmába kerítette, hirtelen *érezni* kezdte a körülötte lévő világot.

Hallotta, ahogy a fű, amelyen feküdt, lélegzik és növekszik; a lélegzés üteme megegyezett saját szívének dobbanásával. Érezte a köveket a földben, érezte az apró lények nesztelen motoszkálását mindenfelé; a fák lombjának susogását és a szél hozta illatokat. A csillagok, a fű, a kövek egy idő múlva mind felvették ezt a különös ritmust, ezt a szívdobogást; - és Ralph rájött, hogy magát a teremtmény őserőt hallja, magát az Életet érzékeli úgy, ahogyan még sosem.

Tudta, ha most kinyitná a szemét, valami olyasmit látna, mint amit a Kirlian-féle fotókon látni: a világ, az élő és az élettelen dolgok egyaránt földöntúli fényben ragyognának, megmutatva valódi énjük kisugárzását; azt a fajta energiát, amelyet csak kevesen látnak az emberek közül, s amelynek látása képessé teszi a látót azoknak a csodáknak a megtételére, amelyet mások varázslatnak hívnának. Fogalma sem volt róla, honnan tudja mindezt, de olyan biztos volt benne, mint abban, hogy Ralphnak hívják. Mindazonáltal egy hang a fejében egészen egyszerűen megtiltotta neki, hogy kinyissa a szemét. Most nem a csodatételek képességének elsajátítása volt a cél, hanem valami sokkal nemesebb és sokkal távolibb.

Egy pillanatra elmerengett afelett, hogy kié lehet ez a hang.

A felfedezés furcsamód mégsem tette izgatottá, noha egyáltalán nem volt mindennaposnak nevezhető a helyzet. Ralph elcsodálkozott saját nyugalmán, és kísérletképpen kipróbálta, mi történik, ha végiggondolja a saját helyzetét. A barátnője két nappal ezelőtt meghalt. A barátjáról minden kétséget kizáróan kiderült, hogy démon; vagyis ezzel kiderült, hogy a démonok, ördögök, az Isten és az angyalok: ez mind-mind kézzelfogható valóság. Sejtette, hogy valószínűleg jelen pillanatban ő az egyedüli ember a földön, aki effajta bizonyosságot kapott; akinek ilyen élményekben lehet része. Vajon miért történik vele mindez? vagyis, pontosabban, miért pont ő a szerencsés - vagy szerencsétlen? - kiválasztott?

Vajon nem csak egy furcsa álom ez az egész?

A gondolat váratlan boldogsággal töltötte el, olyan intenzíven, hogy egy percre azt is elfelejtette, hol van. Az öserő létezése teljesen elkábította, elringatta és a csillagok közé emelte. Úgy érezte, repül; pedig háta alatt érezte a hideg éjszakai föld valóságát. De ez most mellékesnek tűnt. A szíve egyre lassabban és lassabban vert; és Ralph arra gondolt, hogy ha ilyen a halál, akkor szeretne minél előbb szembenézni vele.

Egy ideje már nem tudta, mit csinál Bart, sőt, egy jó ideje annak sem volt a tudatában, hogy a démon ott van mellette, és hogy ő az, aki mindezt kiváltotta. A Való Világban jártak, az ember által nem érzékelhető dimenzió küszöbén, ahonnan már csak egyetlen lépés a mindenség. A csillagok birodalma ott terült el a lába előtt, és Ralph lelke nevetve lépett be ebbe a birodalomba.

S amit ott látott, az ámulattal töltötte el.

Volt ott valami a fű és a kövek lélegzésén, a színek őrjöngő kavalkádján kívül is. Ralphot sokkoló erővel érte a felfedezés, hogy nincsenek egyedül ebben a világban: megnevezhetetlen körvonalú lények jártak-keltek mindenfelé körülötte olyan célokkal, amelyekről az egyszerű szemlélőnek elképzelése sem lehet. Mintha millió és millió világ létezése találkozott volna egyetlen metszéspontban, hogy megmutassa magát a fiúnak. *Ez a világ sokkal bonyolultabb és összetettebb, mint ahogy azt az emberek gondolják;* és Ralphnak most alkalma nyílt megbámulni a Teremtés sokszínűségét és tökéletességét. *Ezek a lények okozzák az álmokat, ők vannak befolyással miránk, gondolta; és mi még csak nem is sejtjük, hogy itt vannak körülöttünk. A világuk láthatatlan, de néha érzékelhető; és azok, akik csak egyetlen egyszer bepillantanak ide, soha többé nem felejtik el őket.*

A láthatatlan világban most valahol feltárult egy láthatatlan ajtó; valami fény lobbant rajta túl, és Ralph elindult a fény felé. A lények félreálltak az útjából, és Ralph magán érezte gondoskodó, szeretetteljes pillantásukat, ahogy nyomon követik az útját. Befogadták őt ebbe a világba.

Ez az éjszaka valóban értem van, gondolta.

Lassan sodródott a semmiben, és igazából nem tudta volna megmondani, hogy merre tart. Itt nem voltak sem irányok, sem súlypontok. A fény felé haladt, de nem tudta, hogy ő az, aki a fény felé tart, vagy a fény közeledik-e feléje? Elgondolkodott a kérdés felett, de egy pillanat múlva már nem érdekelte a válasz, mert valahol mélyen érezte, hogy ennek semmi, de semmi jelentősége.

És akkor, amikor már majdnem odaért ahhoz a fényhez, némán és mégis mindent betöltve megszólalt Wendy hangja. Ralph megtorpant, és igyekezett megfordulni, hogy lássa a lányt; de akármerre nézett, csak a csillagokat látta. A fény előtté lágyan lüktetett minden egyes kiejtett szó után; és Ralph érezte, hogy könnyek öntik el a szemét. A szavak nyomán hullámok támadtak a sötétben, amelyek áthatoltak a fiún, és ahogy áthaladtak rajta, nyomukban boldogság és néma megnyugvás támadt.

A könnyek ízét pedig megédesítették.

Ezek azonban már nem a gyász, hanem a viszontlátás és a megnyugvás könnyei voltak.

Nincs semmi baj, suttogta Wendy hangja, és Ralph tudta, hogy igazat mond. Wendy! gondolta a fiú, és megint keresni kezdte a lányt; de az nem mutatkozott és nem szólalt meg többé. *Wendy, beszélj hozzám!*

De a hullámok elsuhantak a végtelenbe, és nem tértek vissza többé; legalábbis egyelőre nem. Ez a három szó volt minden, amit Ralphnak hallania kellett; és ezzel egy idő múlva, amikor a látomás véget ért és ő megint ott feküdt a földön az erdő közepén, maga is tökéletesen egyetértett.

NÉGY ÉVVEL KORÁBBAN

1999-2000. Karma

A lányt Norának hívták; ennél többet Ralph nem tudott róla. Valahányszor rágondolt, még amikor Wendy élt, a fiút egy kevés bűntudat fogta el, hiszen be kellett vallania önmagának (ha másnak nem is), hogy bizony kívánja a lányt, ahányszor csak látja; mert Nora szőkésbarna, fiús frizurája és kellemes domborulatokkal ellátott alakja igenis kíváncsúsította őt a férfiak szemében.

Nora akkoriban a sarki fűszeresnél dolgozott részmunkaidősként. Amíg nem dolgozott, akkor ugyanarra az egyetemre járt, ahová Ralph; később, amikor már együtt voltak, nem győztek csodálkozni azon, hogy soha, de soha nem futottak össze az egyetem falai között.

Nora filmesztétikát és irodalomtörténetet tanult. Angoltanárnak készült, vagy irodalomkutatónak, - maga sem tudta eldönteni. Egyenlőre, hogy ne maradjon pénz nélkül, a fűszeresnél vállalt állást szeptemberig, amikor is majd döntenie kell. A tét a további életére volt kihatással: munka vagy szakosodás.

Szabadidejében ő is az erdőben keresett kikapcsolódást, szerette a nagyobb lélegzetű túrákat és az extrém körülmények teremtette kalandokat. Mindenben megfelelt tehát Ralph ízlésének, és a fiú néha arra gondolt, hogy bármennyire is szerette Wendyt, lehet, hogy jobban járt volna, ha Norával ismerkedik meg hamarabb.

Olyan fokú egyetértést tapasztalt ennél a lánynál, amelyet még soha életében. Megijedt szerelmének intenzitásától és a vágytól, amit a lány teste váltott ki belőle. Azon az éjszakán, amikor egymásra találtak, szinte egyetlen lendülettel szeretkeztek át az egész éjszakát. Ilyesmire Ralph még kamaszkorának viharos szerelmi jeleneiből sem emlékezett, sőt, elképzelhetetlennek tartotta, hogy ember erre képes lehet. Mégis, Nora olyan szintű szexuális vágyat és teljesítményt hozott ki belőle, amekkorát még soha senki.

Az a bizonyos nap pedig szintén meglehetősen egyszerűen indult. A Társaság bulit rendezett Colin Wilsonnál, Ralphhoz pedig a buli előtt pár órával váratlanul beállított Bart. Már megittak egypár indulás-előtti-üveg sört, amikor Bart feltette a kérdést, miszerint Ralph kivel szándékozik a buliba jönni. Ralph vállat vont. - Senkivel - mondta, de Bart tovább erőltette a dolgot.

- No, mégis, cimbora - mondta hunyorítva. - Egyedül akarsz jönni? Nincs senki, akit elhívhatnál?

Ralph elgondolkodott a kérdésen. Maga sem tudta, hogyan, de azonnal Nora jutott az eszébe, a sarki fűszereslány, akivel mostanában odáig jutottak, hogy akár egy óra hosszát is tudtak beszélgetni esténként a boltban, amikor Ralph a munka után beugrott valamiért. Csak egy hónapja tartott mindez, de Ralph olykor-olykor úgy érezte, hogy ezer éve ismeri a lányt; - és szemmel láthatóan Nora is valami ilyesmit érzett.

- Beugorhatnánk a boltba menet közben - mondta végül Ralph. - Van ott egy lány, akit el lehetne vinni. Norának hívják.

- Nagyszerű - mondta Bart, és felállt. - Akkor akár indulhatnánk is, nem? - Látta, hogy Ralph az órájára pillant. Még jó egy óra volt addig, míg tényleg indulniuk kell. - Adnunk kell egy kis időt annak a hölgynek, ha igent mond - mondta Bart magyarázó hangsúllyal. - Nyilván nem a kis zöld köténykéjében akar jönni.

Nora szerencsére csak pár saroknyira lakott, az egyetem egyik kollégiumában, három másik lánnyal egy lakásban. Ralph némileg meglepődött, milyen egyszerű volt feltenni a kérdést, és milyen természetesen hatott a lány igen-je. Nora bezárta a boltot - mert amúgy is pont záróra volt - és elkísértette magát a kollégiumig. Jó húsz perc múlva már vidáman és csinosan (*örjítően*, gondolta Ralph), könnyedén Ralphba karolva mentek a buli felé.

Ahogy így hármasban baktattak az utcán, Ralph azon kapta magát, hogy féltékeny Bartra. A démon könnyed (és némileg

túl

sikamlós) tréfákkal szórakoztatta a lányt; és Ralph ennek egyáltalán nem örült. Egy idő múlva szótlanná vált, rosszkedvűvé, és már bánta, hogy nem egyedül találta ki Nora elhívását, és nem egyedül vágott bele ebbe az egészbe. Bár ő vezette a lányt, az mégis többet figyelt Bartra, és Ralph szerette volna, ha a fiú nem velük jönne.

Azután végre odaértek Colin lakására, és Bart végre elszakadt tőlük. Nora immár teljes egészében az övé volt. Ittak és táncoltak, beszélgettek és nevettek, és egészében véve minden jóra fordult.

Aznap éjjel Ralph szeretkezett Norával. A lány kollégiumi szállásán voltak; hétvége lévén a három másik szobatárs szerencsére hazautazott, így az egész szoba az övék lehetett.

Néhány héttel később Nora felmondta a kollégiumi szállást, és odaköltözött Ralph lakásába. Így nyertek egy kevés időt azáltal, hogy nem kellett a két hely között folyton ide-oda rohángálniuk, és Nora is közelebb került a munkahelyéhez. Ralph úszott a boldogságban, meg persze a büntudatban is; egészen addig, míg egy napon rá nem jött, mi a baja. Kiment Wendy sírjához a temetőbe, és elmesélt neki mindent. Bár Wendy ezúttal nem szólt hozzá, Ralph biztos volt benne, hogy a lány nem haragszik rá Nora miatt, és amiatt sem, hogy abban a lakásban, ahol ők éltek egykor boldogan, Ralph most egy másik nővel él.

- Ez így van rendjén - mondta Bart, amikor Ralph elmesélte neki, hol járt. - Tisztázd le a dolgokat magadban, magaddal, és ne rágódj felesleges hülyeségeken. Wendy is azt akarná, hogy élj boldogan, ha már nem lehetsz vele.

Ralph hálás volt Bartnak ezekért a szavakért.

Telt-múlt az idő, és Ralph észrevette magán, hogy egyre jobban beleszeret Norába. A lánnyal remekül megértették, és sokkal érettebben szerették egymást, mint Wendyvel vagy akárki mással valaha is; Ralph úgy vélte, ezt a kor és a tapasztalat hozta magával, és talán még valami, aminek egyenlőre nem tudott nevet adni.

Kapcsolata Norával lassanként visszaadott neki mindent, amiről azt hitte, hogy Wendy magával vitte a sírba. Eltelt egy év, és Ralph újra megtanulta élvezni az életet úgy, ahogy az elébe jött; és Wendy emlékéből pontosan az lett, amit Bart jósolt azon az estén, amikor kivitte

az erdőbe, és megmutatta igazi valóját. Ralph csak most kezdte felismerni a démon szavaiban rejlő bölcsességet. Wendy immár a múlthoz tartozott, ahhoz a múlthoz, amelyet az ember örökkön magába zárva hordoz, és amely, még ha néha fájdalmas is egy kissé, szorosan hozzá tartozik.

A múlt azonban néha igenis előtört valamelyikük lelkének mélységeiből; és ilyenkor le kellett ülniük, hogy megbeszéljék a dolgokat. Ralph új taktikát alkalmazott ebben a kapcsolatban - és ennek az újdonságnak a létét is a korának és a tapasztalatnak tulajdonította -, mégpedig azt, hogy azonnal és őszintén mindent megbeszéljt Norával.

Ez persze, talán pont az újszerűsége miatt néha kényessé tette a helyzetet. Egy alkalommal például a tréfálkozásnak indult beszélgetés hirtelen bántóan élessé vált. Az egész úgy indult, hogy Ralph megkérdezte Norát, nem szokott-e eszébe jutni néha egyik-másik régi barátja.

Nora azt felelte, természetesen eszébe jutnak.

Ralph ekkor egy pillanatra elfintorodott.

- Mi van? - kérdezte ingerülten Nora. - Most meg mi nem tetszik? Te papolod folyton, hogy a legjobb az igazság, még ha fáj is, nem? Kérdeztél, válaszoltam. *Ez az igazság.*

Ralph bólintott. Egy percre hallgattak, majd a fiú lehajtotta a fejét.

- Tudod - mondta, - könnyű arról beszélnie az embernek, hogy miben hisz, hogy mik az elvei. Ezek valamiféle kivetítésben, úgy értem, másokra értve tökéletesen igazak. Nem okoznak semmiféle problémát. Tiszták, hidegek. De abban a percben, amikor a pároddal kell mindezt eljátszanod, már sokkal nehezebben lenyelhetők. Nem tudom. Lehet, hogy egyéni ízléstől vagy... vagy beállítottságtól függ, de vannak olyan témák, amelyekről tudom, hogy hogyan kell gondolkodnom, és igyekszem is úgy gondolkodni és a megfelelő viselkedést produkálni... De nehéz, Nora, átkozottul nehéz. Ezek a kérdések és a válaszok, ha valóban őszinték, a zsigereimbe vágnak és a hormonjaimat basztatják. Tudom, az eszemmel tudom, hogy nem szabad és nincs is értelme féltékenynek lennem a múltra, hiszen még csak nem is ismertük egymást, semmi közünk nem volt egymáshoz; de a jelenlegi éned, a jelenlegi cselekedeteid mozgatórugói ott vannak beágyazódva az előző kapcsolataidban. Nem?

- De - felelte a lány. - Lehet. Nem tudom.

- Én azt hiszem, igen - mondta a fiú. - És amikor arról beszélsz, hogy az előttem lévőekkel hogyan és miként feküdtél le, nekem úgy kell visszafognom magam, hogy ugorjak fel ebből a székből, és ne markoljak a hajadba üvöltve, hogy hogy képzeled, hogyan mertél másokkal is szeretkezni, hogyan merted ugyanazt csinálni velük, amit velem, és miért nem én vagyok mindennek a kizárólagos birtokosa. Lobog bennem a féltékenység, Nora, ilyenkor lobog a legjobban; ugyanúgy, mintha teszem azt most lenne egy olyan helyzet, hogy én mondjuk dolgozom, te meg valakivel beszélgetsz valahol, vagy egy közös ismerősünk éppen fent van nálad, és tudom, hogy csak beszélgettek, de akkor is... Érted? Ahogy ezekről a dolgokról beszélgetünk, egyfolytában dühös vagyok, hogy hogy merészeltél járni velük, csókolózni velük, lefeküdni velük, hogy mertél mást is szeretni, élvezni, magadba engedni, a szádba venni, ilyenek, amikor ez csakis nekem jár. de nem akarom ugyanazokat ismételni, amiket már mondtam. Férfiöszton? Sovinizmus? Annak nevezed, aminek csak akarod. Uralkodom rajta, amennyire csak lehet, de hidd el, nagyon fáj. Ez a dolog valahol nagyon mélyen belém van programozva, és a tudatomnak szabályosan harcolnia kell ellene. Mert ha viszont nem beszélünk ezekről a dolgokról, akkor sohasem ismerlek meg igazán úgy, ahogy előttem még senki.

Nora rámosolygott, de mosolya kissé szarkasztikus volt. - Mondjak valamit, Ralph? Ezek a dolgok bennem is éppen úgy megvannak, mint benned. Nem hiszem, hogy ez szigorúan csak a te fajtád osztályrésze. Amikor a régi barátnőidről beszélsz, sokszor én is szívesen felülvöltelek, hogy fogd már be, nem érdekel, nem akarom tudni, hogy kivel hol jártál, ki milyen volt az ágyban, miket műveltél velük és kinek milyen hibái voltak. - Egy pillanatra lehajtotta a fejét, a földet bámulta. Azután megint Ralph szemébe nézett. - És a legrosszabb mind közül Wendy, mert ő meghalt, pont akkor, amikor a legjobban voltatok egymással, és ez ellen tényleg nem tudok mit tenni. Mert ő csupa jó emléket hagyott hátra maga után neked, amikre szívesen emlékszel. Ez olyan, mintha... nem lennék egyedül a fejedben meg a szívedben, érted?

Ralph előrenyúlt, megszorította a lány kezét.

- Persze, hogy értem - felelte. - Bennem is ez van, azt hiszem. - Egy pillanatra elgondolkodott. - Azok, akik előtttem voltak, mindannyian emlékeket hagytak maguk után. Általában nem csak rosszkat, még ha nem is maradt meg egyikük sem melletted; voltak azért kellemes emlékek is. Az első csók, az első szeretkezés, satöbbi... Az én feladatom, ha meg akarlak tartani, az, hogy valahol elfeledtessem veled ezeket az emlékeket... Nem, nem is jó szó az „elfeledtessem”; inkább úgy mondom: elhomályosítsam ezeket az emlékeket, hogy velem jobban érezd magad, hogy ragaszkodj hozzám, hogy soha nem akarj otthagyni. Ne is tagadd, hogy néha akaratlanul is összehasonlítod ennek a mostani kapcsolatnak egy-egy momentumát az előzőekkel, és általában bizony nem a rossz pillanatokat választod ki erre az összehasonlításra, hanem a jó dolgokat. Vagyok-e olyan jó, mint ikszipzilón, megértem-e e úgy, amit mondasz, ugyanolyan erősen öllelek-e, ugyanolyan jó-e a fejem, ilyesmik. Nem?

- Lehet - felelte óvatosan Nora.

- Lehet? - húzta fel a szemöldökét a fiú. - Biztos vagyok benne. Én is ezt teszem; te miért ne tennéd? Mindenki ezt csinálja.

Nora vállat vont.

- Amikor pedig előkerül egy volt barátod - folytatta Ralph, - bennem bizonytalanság támad. Miért jutott eszedbe? Miért van rá szükséged, hogy előásd a múltat? Talán nem felelek meg valamiben? És ez az a kérdés, ami fájni kezd, és idegessé, ingerültebbé tesz. Ez a kérdés, mármint ahogy én olyankor érzem, a pozícióm veszélyeztetni. Az a másik, a régi ott van benned, tehát nem vagyok egyedül, nem csak az enyém vagy, hanem azé a régen végetérté is; és ez egy kicsit olyan nekem, mintha megcsálnál.

- Eszembe sem jut ilyesmi - mondta Nora.

- Tudom, kedves - mosolyodott el Ralph. - Vagy legalábbis remélem. Megbízom benned, úgy, mint még soha senkiben; de most nem arról beszélgetünk, hogy megcsalsz-e vagy sem. Én is tudom, hogy ez nem az, ezeket talán csak én érzem így. Koránt sem biztos, hogy igaz dolgokat beszélek, olyanokat, amik általánosságukban mindenkire érvényesek. De rám minden bizonnal igen, hiszen belőlem jönnek és engem zavarnak. - Felsóhajtott. - Egyszer majd talán megtanulom leküzdeni ezeket a dolgokat is.

Nora odahajolt hozzá, és megcsókolta. - Nem kell félned - mondta. - Volt már olyan barátom, akit megcsaltam, és egyáltalán nem éreztem jól magam utána. És nem szeretem kétszer elkövetni ugyanazt a hibát.

- Az jó - mondta a fiú. - Ennek igazán örülök. Én is csaltam már meg lányokat, és ha nem is az első után jöttem rá, hogy tisztességtelen a dolog és nemcsak az áldozattal szemben, de már rájöttem. És hidd el, én sem tenném meg soha többé.

Hallgattak.

- És akkor... - szólalt meg később Nora, - mi a megoldás? Jobb, ha nem beszélünk ezekről a dolgokról? Ha elhallgatjuk a múltat, és csak a jelennel törődünk?

Ralph megrázta a fejét. - Nem hinném. Azzal semmit sem oldasz meg, ha hallgatsz. Azzal csak még mélyebbre ászd el a dolgokat. Az pedig nem egészséges.

A lány lehajtotta a fejét. - Akkor?

- Akkor küzdeni fogunk ellene - mondta Ralph. - Méghozzá mindketten. Feltéve, ha azt akarjuk, hogy együtt tudjunk maradni az elkövetkezendő életben.

- Mindben - mosolygott rá Nora.

- De mi van akkor, ha mégis felbukkan a régi? - kérdezte Nora másnap este, miután már mindketten bebújtak az ágyba.

Ralph odébb húzódott tőle, és felkönyökölt. Nora tekintetét fürkészte.

- Ezt meg hogy érted? - kérdezett vissza óvatosan.

A lány kényelmesen elhelyezkedett, és a mennyezetre bámult. - Mi van akkor - mondta, - ha egy szép napon mégiscsak felbukkan az ember régi párja, és mindenáron békülni akar? Ha ismét ugyanazt az oldalát mutatja, mint egykor, amikor megszerettette magát az emberrel?

Ralph elgondolkodott a kérdésen, majd gyanakodva azt kérdezte: - Felhívott valaki? - Nora enyhén rosszalló pillantást vetett rá, de a fiú folytatta. - Tudnom kellene valamiről?

A lány felsóhajtott. - Jaj, istenem, ne légy már ennyire féltékeny! - hirtelen hátat fordított Ralphnak. A fiú keze bizonytalanul kinyúlt, és megsimogatta a lány vállát. - Szó sincs semmi ilyesmiről - mondta erre Nora. - Egyszerűen csak kíváncsi vagyok. Tudomásom szerint egyikünk sem került még ilyen helyzetbe. Vajon hogyan viselkednénk?

- Nem tudom - mondta Ralph.

Hallgattak egy darabig.

- Azt hiszem - mondta végül Ralph, - nem okozna különösebb problémát a dolog. Ha felhívna valaki, vagy esetleg összefutnék valakivel az utcán, az már semmiképpen nem ugyanaz lenne, aki valaha volt. Az emberek változnak, kicsim, és ez alól senki sem kivétel; ha az illető azt az arcát mutatná felém, ahogyan régen megismertem, tudnám, hogy csak játszik. És ha játszik, akkor célja van. És ugyanakkor hazudik is, mert nem önmagát adja.

Nora hallgatott.

- Nekem nem kell senki sem, aki hazudik nekem - folytatta a fiú. - Lehet, hogy egy lánnyal jó volt együtt lenni - sőt, biztosan az volt, ha együtt voltam vele -, de a hangsúly itt a *volton* van; mert akármilyen történet, akárhogyan is történt, már elmúlt. És annak, hogy vége lett, bizonyára megvolt az oka.

Egy kapcsolat, ha véget ér, sokféle nyomot hagyhat az emberben. Megaláztatást, hiányérzetet, fájdalmat, keserűséget, cinizmust. Ahogy mondani szokták, az egyetlen gyógyír mindekre az idő. Csak arra kell vigyázni, hogy ha már elegendő idő telt el, akkor az ember reálisan tudjon visszanézni arra a kapcsolatra: ne idealizálja a másikat, hogy fokozza a saját önsajnálátát; és persze ne idealizálja önmagát sem, mert az ugyanoda vezet. Akármennyire is fájhat a végső következtetés, ki kell mondania, és be is kell ismernie önmagának. Senki sem tökéletes. És

nem biztos, koránt sem biztos, hogy a másik volt az egyedüli hibás fél a kapcsolat tönkremenetelében.

- De mi van, ha visszajön? - makacskodott a lány. - Mi van akkor, ha ott áll veled szemben, és neked eszedbe jutnak a régi szép napok?

Ralph elmosolyodott. - Erről tegnap beszélgettünk, nem? - kérdezte. - Ezért kell azon igyekeznünk, hogy újabb és újabb szép napokat töltsünk együtt. Hogy ezek elhomályosítsák azok emlékét. És hogy az ember tisztában legyen vele, mennyi vesztenivalója van. - Megfogta Nora vállát, és magához fordította a lányt. Nora hozzásimult, és Ralph megsimogatta. - Ne félj, kicsim - mondta halkan. - Nem kell félned semmitől. Senki sem vehet el tőled.

Aznap éjjel Ralph leült a számítógép elé, és ezt a történetet írta:

Jeremy egy sziklatömbön ült, magasan az erdő fölött; onnan nézte, ahogy elfogy a világ.

Senki és semmi sem utasította erre, se Isten, se ember; se elhivatottság, se az ősök követelőző génjei. Egyszerűen csak szeretett ott ülni, és naphosszat bámulni a tájat; s a táj gyakran visszanézett rá, és elmesélte neki bűjét-bánatát.

Jeremy szerette a világot, de a kort, amelyben élt, nem. A század erkölcsét és életstílusát megismerte és elfogadta olyannak, amilyen, de soha nem érezte a magáénak; inkább valamiféle enyhe felsőbbrendűséget érzett felette; és elnézően mosolyogta meg a nyughatatlan emberiség lelkendezését a század nagy „vívmányai” iránt. Jeremy régen észrevette, hogy a fajtája az apró dolgok tökélyre fejlesztésében a lehetetlenségig fokozta az erőfeszítéseket; ugyanakkor a kor hőroszai, a tudósok meg a mérnökök mélyen hallgattak az igazán komoly problémák megoldását illetőleg. Néha az újságok közöltek cikkeket, - meglepő módon szabályos időközönként, fedezte fel Jeremy, - amelyek arról szóltak, hogy végre valaki valahol felfedezte a rák ellenszerét, vagy épp megoldotta a túlnépesedés vagy az üvegházhatás okozta problémákat. Ezek a cikkek arra voltak hivatva, hogy a tömegeket újra és újra hamis álomba ringassák, mégpedig az ősi „minden csoda három napig tart” elvén, hiszen meggyőzték az embereket arról, hogy egy újabb veszély hárult el a fejük fölül. A balga tömeg pedig engedelmesen lelkesedett egy darabig, majd a hétköznapi apró-cseprő gondjai újfent elterelték a figyelmét arról, amitől már úgysem kellett félnie a cikkek szerzői szerint.

Jeremy már régóta nem hitt az ilyen híreknek. Külön kis féltett világában a betűknek nem jutott hely: így nem kellett féltennie magát a hírdömping ártalmas és hazug áradatától. Jeremy elviselte a világot, és a világ cserébe nem vett róla tudomást.

Ha hazament, csak az üres lakás várta a város eldugott kis utcájának eldugott kis bérházában. A szülei évekkal ezelőtt meghaltak; azóta magányosan élt. Nem költött semmire, így hát a munkával töltött évek alatt összespórolt pénze, amit előrelátóan egy bankban helyezett el, hadd kamatozzon szorgalmasan, kényelmes, szolid életet biztosított a számára. Kerülte az embereket, a szórakozóhelyeket, az alkoholt meg a drogokat és a többi káros szenvedélyt; így barátai sem voltak, hiszen senkivel sem talált közös nevezőt. Egyedül csak az erdőbe járt ki rendszeresen, fel a hegyre, a felhagyott kőfejtő sziklaormáéhoz, ahol letelepedett megszokott helyére, és csak bámulta az eléje táruló látványt.

Gyönyörű kilátás nyílt a szikláról, főleg régebben, amikor a világ még nem kezdett el elfogyni. Tőle jobbra a zöld rengetegben piros tetejű, apró házakból álló falvak lapultak; közöttük itt-ott kivillant a kanyargó szürke betonút a fák alól. Az utak egy bizonyos bonyolult szisztéma szerint valamennyien a város felé tartottak; Jeremy néha elképzelte, hogy patakokat lát, amik egy nagy tóhoz - a városhoz - sietnek haza, hogy azt vizükkel táplálják. Az utakon, különösen hétköznap, színes, kisebb-nagyobb autók meg kamionok vánszorogtak minden különösebb cél nélkül. Hétféteken jóval kevesebb volt a forgalom, mintha minden autó fedél alá húzódott volna pihenni.

Éjszakánként még jobban ki lehetett venni, hogy pontosan merre kanyarognak a szürke betonkígyók, mert az autók lámpájának fénye átszűrődött a sötétbe borult erdő fái között. A fények

éjjel szinte kivétel nélkül mind a város felé tartottak, mintha menedéket remélve menekülnének a fenyegető sötétség elől. A város a maga csillogó színpompájával kiemelkedett a környező feketeségből: olyan volt Jeremy számára, mint valami hatalmas, élő álomkép. A sok ezernyi pislákoló, hunyorgó fénypont és a csillagos ég között ilyenkor szinte lehetetlen volt meghúzni a határvonalat.

De mindez már a múlté. A falvak, az erdő és az utak lassan mind eltűntek, sorban egymás után, mint amikor áramszünet idején kialszanak az utcai lámpák; és helyüket a feneketlen Űr foglalta el. Jeremyt csodálattal töltötte el a látvány, ahogy a Föld szemmel láthatóan fogyatkozott, és az Űr egyre nagyobb darabokat harapott ki belőle. Minden este hazament, és figyelte az embereket, akik fejvesztve kapkodtak, nem értettek semmit és csak a menekülés lehetőségeit fontolgatták; pedig már nem volt hová menekülni. Jeremy senkinek sem árulta el a titkot, hogy ismer egy helyet, ahonnan az egész folyamat szemmel tartható. A szikla az övé volt, és nem állt szándékában senkivel sem osztózni rajta.

Reggelente már korán felmászott a kőfejtő tetejébe, elfoglalta a helyét, és nézte a pusztulást. Ami eltűnt a világból, annak semmi emléke nem maradt; és az Űr egyre csak terjeszkedett, kérlelhetetlenül és megállíthatatlanul. Volt valami megfellebbezhetetlen erő ebben a terjeszkedésben; s úgy tűnt, hogy az univerzumot nem hatja meg az emberiség kétségbeesett helyzete. Talán az univerzum már rég lemondott az emberiségről, régebben, mint Jeremy.

Egy napon aztán már nem volt hova hazamennie. Ott ült egymagában a szikláján, a Föld utolsó maradékaiként; körülötte csak a néma Űr tátongott a maga végtelen mélységeivel. A szikla a semmiben keringett a csillagok között, és nem fogyott el, mint a többi dolog. Csönd volt. Nyugalom.

Jeremy akkor elmosolyodott, és nekilátott valami újat teremteni. Talán másodszor majd jobban sikerül, gondolta.

Talán egy újabb világban nem lesz annyira egyedül.

Nora elolvasta ezt a történetet, de nem fűzött hozzá semmit. Magában azt gondolta, hogy a tegnap esti beszélgetésük nem csak órá volt hatással, hanem minden bizonnyal Ralphra is; és hogy ez a pár soros mese búcsúzkodás. Búcsú a múlt bizonyos részleteitől, melyekben - és ezt a lány csak titkon merte remélni - ott van valahol Wendy McArthur is.

A múlt olyan, mint egy temető, amelyben az ember alkotta gondolatok folyton exhumálásra kerülnek, vélte Ralph. Az ember ugyanis néha erős késztetést érez a mindennapok sűrűjében, hogy egy percre megpihenjen a temetőben, a saját sírkertjében azon a bizonyos kis padon, és elmerengjen azokon a dolgokon, amelyeket egykor itt eltemetett.

Körüljárja néhányszor a sírt, virágot is tesz a kis edénykébe, majd visszaül a padra, s tovább mereng. De a merengés, ahogy telik az idő, túl vontatottnak, túl egyszerűnek, túl unalmasnak tűnik a számára. És akkor kerül elő, egyenesen az egyszerűség és az emlékezés kényszerének kavargó forgatagából az első kegyeletsértő gondolat, az első hullagyalázás: mi lenne, ha megbolygatná egy kicsit azt a sírt? Mi lenne, ha nekiállna, és odébbblökne a lábával egy rögit, csak hogy ne legyen ennyire visszataszítóan, irigylésre méltóan nyugalmas minden? Mi lenne, ha megtörné ezt a nyugalmat, csak hogy bosszút állhasson azon, ami benne fekszik?

És mindig, mindig eljut végül odáig, hogy őrjöngve essen neki a sírnak, és kiássa a benne-lévőt; hogy dühösen, morogva hányja maga mögé a földet, leásson a mélybe, és újra a kezébe vegyen mindent, amit a múlt a földbe rejt.

S ha a kezében van, újra és újra megforgatja, megnézi, a fény felé tartja; hiszen megint meg kell vizsgálnia minden oldaláról, minden aspektusából, minden lehetséges nézetéből. A hajdani kérdésekre adott válaszok most már banálisnak tűnnek; az egykori megnyugvásnak

nyoma sincs. Minden kérdés így kezdődik: mi történt volna, ha...? Hová vezetnek a szálak? Itt lennék-e most, ha akkor nem azt teszem, amit tettem?

Mi az igazság?

A kéz megtapogatja, a szem megnézi, a száj véleményt mond róla. De az agy soha nem fogja megkapni az annyira áhított válaszokat, és a múlt soha nem fog egy parányit sem módosulni. Olyan, amilyen: megváltoztathatatlan és kérlelhetetlen; ködös és egyértelmű egyszerre, és ami a legdühítőbb: minden mindegy neki.

És ha mindezen túl van, az ember hirtelen elszégyelli magát. Észbe kap és elretten, hiszen amit tesz, az valóban nem más, mint hullagyalázás. És akkor fogja, gyengéden visszahelyezi a sírba az elhunytat, óvatosan betemeti, és a kicsinosított hantra friss virágot tesz. Önmagának olyan magyarázatokat keres, amelyek nem igazak ugyan, de arra bőven elegendők, hogy a legközelebbi alkalomig abba a hitbe ringassák: minden rendben van, nincs semmi baj. Mert a legközelebbi alkalommal úgyis megint ugyanez fog történni.

Sors

Az egyetem véget ért. A diplomamunka elkészítésének átvirrasztott éjszakákkal és rengeteg kávéval telített időszaka úgy múlt el, mint egy hosszú, nyomasztó álom, és Ralph a vizsgák és ünneplések után, zsebében a ropogós, friss diplomával úgy érezte, mostantól övé lesz az egész világ.

Egy egész napot otthon töltött Idaho Fallsban, az édesanyjánál; egyben meghívta őt a diplomaosztó ünnepségre. Az ünnepség rendben lezajlott, majd Ralph anyja visszautazott, magára hagyva őket a városi életükkel együtt, amely - mint kiderült - még mindig nem tetszett neki. Mint mondotta, soha nem tudná felcserélni az Idaho Falls-i életet ezzel a nagyvárossal, a csendes kis faluszéli házat egy olyan többlakásossal, amilyenben fia és Nora lakott. Ralph anyja szerint a város remek dolog, hiszen összegyűjti mindazokat, akik nem tudnak megmaradni a fenekükön ott, ahol születtek, és így azok, akik otthon maradnak, legalább megszabadulnak a nyughatatlan bajkeverőktől.

Az asszony látogatása felkavarta egy kissé Ralphot. Hazautazása után némi nosztalgikus rosszkedv fogta el, és hamarosan rádöbbsent, hogy bizony honvágya van. Bár az utóbbi időben - és ezalatt az utóbbi négy évet kell érteni - úgy érezte magát, mint aki mindig is ide tartozott; Ralph most úgy vélte, hogy ő igenis egy egyszerű falusi gyerek, aki elkerült otthonról, és hiába állja meg a helyét a városban, mindig is oda fog tartozni, ahová született.

Volt némi romantika abban az elképzelésében, hogy egy napon majd, amikor már befutott, sikeres íróként, megöregedve és megbékélve mindennel, hazamegy meghalni a csendes kis hegyi faluba, anyja házába. Elmerengve sétálgatott a lakásban, vagy lenn az utcán, de a gondolatai messze északon jártak, a végtelen erdőkben, a patakok partján, az Öreg-Indián-barlang baljóslatú és rossz emlékü szádájánál (ott a hatvanas évek végén egy csapat fiatal gyerek keveredett különös kalandokba, és az egyikük bele is halt), vagyis egyetlen szóval: otthon.

Nora is végzett, és úgy döntött, diploma ide vagy oda, amíg nem sikerül valami zsírosabb állást kifognia, marad a boltban, ahol egészen jól lehetett keresni, és különösebben megszakadnia sem kellett. A munka elviselhetően könnyű volt, a beosztás is megfelelt neki, és Simpson úr, a tulajdonos örömmel hosszabbította meg a lány szerződését a következő év elejéig tartó hatállyal.

Bart lediplomázott, de neki hátra volt még a szakosodás kétéves procedúrája. Amikor megkérdezték, hová megy, azt felelte, hogy kriminálpszichológus akar lenni, ezért vállalja a további tanulást a munka helyett.

Ugyanakkor elmondta azt is, hogy mennyire alattomosan van megoldva az egész képzési rendszer.

- Úgy képzeljétek el - mesélte az indulásuk előtti napon, - hogy az utolsó két évem volt a hivatalos szakosodási idő. Felvettem a kriminalisztikát és egy rakás más hasznos tárgyat. Erre mi történik? Az a néhány tiszteletreméltó professzor, akik ezeket az előadásokat tartják, folyton elkésnek, elnapolnak, satöbbi. Hát hogy lehet ez, kérdeztem magamban. Amikor aztán végre pontosan megtartották az előadásokat, mindenről beszéltek, csak a tárgyról nem.

Rengeteget tudtam meg Amerika gazdaságáról, földrajzáról, sőt, az átlagamerikai mindennapi életéről is. De arról, amiről az előadásoknak szólnia kellett volna, szinte semmit. És akkor egyszer csak megvilágosodott. Odakint, a kar folyosóin, szép nagy hirdetőtáblákon ugyanezen tiszteletreméltó professzor urak nevei szerepeltek olyasféle hirdetésekben, melyek az érintett tárgy szaktanfolyamokon való elsajátításáról szóltak. Na, itt van a kutya elásva. Amit ugyanis nem adnak le az órákon, azt megtanulhatod a tanfolyamaikon - persze súlyos dollárokért, hiszen e tanfolyamok értékes órákat rabolnak el mentoraink szabadidejéből. És még hálás is lehetsz nekik érte, hogy ilyen kis önfeláldozó természetűek, és mindent megtesznek a leendő pszichológusokért. - Bart felnézett a mennyezetre. - Hála a Magasságosnak! Így hát, hogy tovább tágítsam amúgy sem éppen szűk látókörömet, úgy döntöttem, hogy vállalom a szakosodást, és még két évig megmaradok a tanulói jogviszonyban. Így ugyanis kapok némi kedvezményt e remek tanfolyamok díjából, sőt, ha minden jól megy, egyiket-másikat megpályázhatom az ösztöndíj-támogatásból is.

- Ő tehát az tovább húzza az időt - mondta később Ralph Norának, ahogy maguk mögött hagyták Bartot, és ott álltak a vasútállomáson a megpakolt hátizsákokkal, hogy az utolsó vakációjuk két hetét délen, egy kis tó partján töltsék el.

- Időhúzásnak tartod? - kérdezte Nora. - Szerintem helyesen teszi. Sima pszichológusi végzettséggel elhelyezkedhetne mondjuk egy kórházban, vagy egy börtönben, esetleg egy iskolában. Vagy nyithatna egy saját rendelőt, ami vagy bejön, vagy nem. De ha ezt végigcsinálja, akkor irány az Állam Bácsi valamelyik jól fizető, biztos apparátusa, ahol még karriert is csinálhat.

- Lehet - bólintott Ralph. - Csak valahogy nem tudom elképzelni Bartról, hogy valami diliház sötét pincéjében egy elmebeteg sorozatgyilkost faggat, vagy hogy pisztollyal az oldalán ő és a társa Washington sikátorait járva nyomoznak egy szabadlábon lévő elmebeteg sorozatgyilkos után.

- Miért nem? - kérdezte a lány.

- Mert Bart nem ilyen - vélte Ralph.

- Miért, milyen Bart? - tette fel a kérdést Nora később, már a vonaton, ahogy elhagyták a város határát, és a szerelvény dél felé száguldott a kukoricaföldek között.

Ralph elgondolkodott.

- Voltaképpen - felelte, - nem is tudnám megfogalmazni. Nem azt nehéz elképzelni, hogy Bart ért ezekhez a dolgokhoz, hiszen tudom, hogy ért hozzá, és azt hiszem, te is tudod. Most már te is eléggé jól ismered őt. Inkább az a fura, hogy Bartnak egy rendes, rendszerességgel együtt járó állása legyen. Hiszen ő olyan fajta ember,

démon

aki jár-kele a világban, beszédbe elegyedik mindenkiel, és mindenről elmondja a véleményét. Érted? Nincs olyan szakma, ami illene hozzá, amelyben el tudnám őt képzelni. Neki - egy pillanatra elgondolkodva bámulta az elsuhanó kukoricaszárazakat, melyek zöld-sárga masszává folytak össze a vonatablakon túl, - valami ilyesmit kellene csinálnia. Beszélgetni az emberekkel és... és tanítani, azt hiszem.

- Azaz a világot irányítani? - kérdezte Nora jókedvűen.

- Nem, azt azért nem - nevetett Ralph. - De a tanítás... Az talán mégiscsak illene hozzá.

- Egy jó pszichológus is sokat tanít - mondta Nora.

- Igen, ez így van. De még egy jó pszichológus is helyhez kötött. Ott ül egy kényelmes székben, a páciens háta mögött, és néha kénytelen szabványkérdéseket feltenni neki. Kénytelen másoknál bevált sémákhoz igazodni. Bart nem ilyen. Egyszer elmesélte, hogy mi a véleménye ezekről a hagyományos módszerekről.

- És mi?

- Hogy nem sokat érnek. Szerinte jók voltak a maguk idejében, amikor az alkalmazásuk újdonság volt. De az emberiség lassan változik, és ezek a módszerek nem jönnek be mindenkinek. Bart szerint a direkt kérdezős módszer egy sokkal fejlettebb valami.

- Az milyen?

- Az olyan - magyarázta Ralph, - amilyent nap mint nap alkalmaz velünk, és mindenkivel szemben. Feltérképezi magának az illető jellemét, méghozzá úgy, hogy az első perctől kezdve folyamatosan kérdez. A kérdések feltevésekor nincs semmiféle szabály. Arra kérdez rá, ami éppen érdekli. Amit fontosnak tart. Ha például arra kíváncsi, hogy szereted-e a seggbekúrás, hát megkérdezi. És tudod mit? Általában válaszolnak is neki. Van benne valami olyasmi...

- ...sárm...

- Igen, valami olyasmi, ami arra készíti az embereket, hogy őszintén válaszoljanak neki. Lehet, hogy ez az ő őszinteségében rejlik, vagy a feltett kérdések megfogalmazásában; esetleg mindkettőben.

- Hát - mondta Nora, - az biztos, hogy érdekes egy figura. Azt hiszem, a barátaid közül őt kedvelem a legjobban.

- Tán még tetszik is? - kérdezte félíg-meddig tréfásan Ralph, és Nora szemébe nézett.

- Hát, ha te nem lennél... - nevetett Nora, majd ránevetett, és odabújt Ralphhoz.

Ralph azonban megjegyezte magának ezt a mondatot.

Ekkoriban Ralph gyakran elgondolkodott Bart felől. Persze nem feltétlenül amiatt, amit Nora mondott róla; inkább azt próbálta meg felmérni, mekkora befolyással bír a démon az ő saját kis életére. Bár nem tudott végső, tökéletesen kielégítő következtetést levonni, annyit azért megállapított, hogy Bart bizony eléggé mély befolyással bír rá.

Nem csodálkozott el ezen. Bart léte volt az a csoda, amelyre titokban minden ember vágyik; a tény, hogy a legjobb barátja egy valóságos, élő, két lábon az emberek között járó démon, kiemelte őt a világból. Amikor végigfutott ezen a gondolaton, rájött, hogy nem is abban rejlik a dolog misztikusságának lényege, hogy személyesen ismer egy démont, egy olyan lényt, aki egyenesen a mennyekből vagy a pokolból származik, hanem inkább abban, hogy a bizonyosság, amelyet Bart hozott el neki, az egész világnak ad egy sajátos, magasabbrendű tökéletességet; egy titkos tudást, a dolgok mögötti dolgok létezésének igazságát, - vagyis a Való Világot.

Bart démon volta furcsamód nem mondott ellent semmilyen általa ismert törvénynek. Úgy simult bele az ismert világ egészébe, mint egy szép alakú pohár az ember kezébe; nem okozott törést, sőt, még egy pillanatnyi zavart sem. Ralph elmosolyodott, ahogy eszébe jutott, amikor Bart lebegni kezdett előtte az erdő sötétségében; mára már ez az emlék sokat veszített a varázsából, és ugyanolyan természetessé vált, mint bármi más. *Bart egy démon, és erről csak*

én tudok, gondolta Ralph, és ez így van rendjén. Nem tudom, miért, nem tudom, miért nem tudom; de érzem, hogy minden a legnagyobb rendben van.

Másfelől azonban úgy vélte, egész hátralévő életében figyelnie kell önmagát, nehogy a démon becsapja, és a saját titokzatos céljaira használja fel. Elcsodálkozott rajta, hogy ilyesmi is az eszébe jut, hiszen Bart viselkedése semmiben sem változott a korábbihoz képest; mégis, hiába adta meg neki a maximális bizalmat, valami megnevezhetetlen, baljós előérzetű tüske ott mocorgott benne. Talán a féltékenységre szülte? Talán jobb lenne démonnak lenni és olyasféle hatalommal bírni, mint Bart? Erre a kérdésre Ralph nem tudott választ adni, mint ahogy arra sem, mi történne, ha kiderülne valahogy, hogy ő maga is természetfeletti származással bír.

Voltak ilyen gondolatai, természetes, hogy voltak; hiszen kapcsolatba került a Teremtés egyik szemtanújával, és már nem menekülhetett el a téma elől az ateizmus vagy a közönyösség védőbástyái mögé. Ha akarta, ha nem, a Teremtés megérintette őt; és amikor ez eszébe jutott, biztos volt abban, hogy mindez nem a véletlen műve. Valakinek, valahol nyilván valami célja van Ralph Clendonnal, és ő már alig várta néha, hogy az igazán jelentős események végre elérkezzenek, és ő megmérettessen.

Délután érkeztek meg a Mephremagoog-tóhoz, amely már első látásra is a hasonló nevű, kanadai nagy tó kistestvérének bizonyult. A tó partján, körben a hatalmas fenyevesekben kempingek bújtak meg (szerencsére nem túl sokan), valamint egy szálloda, amelynek - s ezen mindketten elcsodálkoztak, - volt saját medencéje is.

A tó északi partján lévő kempingben verték fel a sátrat. A kemping meglehetősen olcsónak bizonyult, és kellemesen üresnek. A főszezon kezdetéig még jó három hét volt hátra; ahogy a tulajdonos, egy negyvenéves, molett hölgy mesélte nekik, akkor majd megtelik a tábor a mindenfelől ideseregülő fürdőzőkkel.

A két hét lassan, kényelmesen, napsütötten telt el; mintha ez alatt az idő alatt egy másik világba léptek volna át. Mindketten alaposan leburnultak, sokat fürödtek a tóban és alaposan kipihenték magukat. Sokat beszélgettek mindenféle dologról; sokat ettek és nagyszerűen érezték magukat. Azután pedig, ahogy a hazautazás napja lépésről-lépésre közeledett feléjük, egy csöndes nyári estén Ralph megállapította, hogy bár elviselhetően békésnek tartja ezt a fajta életet, azért hiányzik neki a nagyváros nyüzsgése, a lakása, az egyetem, a Perk Café -, és persze, mindennek felett, Bart.

Azután hazaérkeztek, és a barátaiktól kapott, a hazatérő ismerősöknek kijáró hagyományos (és néhány napos) ünneplés után lassan visszarázódtak a szürke hétköznapiak taposómalmába. Úgy tűnt, velük együtt érkezett meg a városba a nyár vége is, és a levelek megsárgulva ringtak az ágakon az egyre hűvösebb esti szélben. Éjszakára már nem mindig hagyták nyitva az ablakot; a tónál töltött meleg napok emléke már kevésnek bizonyult ahhoz, hogy az éjszakából benyúló hűvös levegő ujjainak simogatását elviselhetővé tegye.

Nem sokkal később azután a nyár még egyszer, utoljára összeszedte az erejét, és egy kellemes, de rövid ideig tartó időszak erejéig visszahozta nekik a kánikulát; végül ezek a napok is elmúltak, és beköszöntött az igazi ősz.

Néhány nappal később Ralph elhelyezkedett a helyi lap szerkesztőségében, egyenlőre mint tördelő. Később, mondta újdonsült főnöke, ha beletanul a dolgokba, akár riporter vagy szerkesztő is lehet belőle. Ralph úgy vélte, ez a munka jó alapozás lesz ahhoz, hogy előbb-utóbb saját esszéket, glosszákat és egyéb sz-betűs dolgokat jelentessen meg. - Ha minden jól megy, író lesz belőlem - mondta büszkén Norának. - És akkor enyém lesz a világ. A tudás már megvan, - már csak egy helyes kerek segg és egy jó hosszú nyelv szükségeltetik.

A munka kellemesnek és érdekesnek bizonyult. Nora elnézően vette tudomásul, hogy jelenleg bizony a második helyre szorult vissza a Ralph-féle slágerlistán. Az új életvitel, az új kollégák és mindenek felett: az új lehetőségek ígéretének bűvöletében Ralph rengeteg időt töltött a szerkesztőségben; Nora reménykedett benne, hogy mindez hamarosan véget ér majd; az újdonságok taposómalommá fakulnak, a munkával töltött idő pedig lecsökken arra az egészséges szintre, amelyet megérdemel.

Amikor aztán végre otthagya az íróasztalát, és végre hazatért otthonába, párja oldalára, Ralph újabban megint sokat ült a számítógép előtt. Norának már volt alkalma megtapasztalni, hogy az írási kényszer hullámokban jelentkezik a fiúnál, és jelenleg, úgy tűnt, éppen egy ilyen hullám csúcsain jártak. Ralph néha egészen hajnalig nyomkodta a billentyűket, majd másnap újraolvasta a termést, és egyetlen dühös mozdulattal letörölte az egészet, mert nem tetszett neki.

- Valami korszakalkotót akarok - jelentette ki egy reggelen. - Olyasmit, amibe belemeg mind, aki elolvassa.

Nora csendesebb, visszahúzódozóbb lett. Szerette Ralphot, és megérezte, hogy ha viszont-szeretet vár tőle, akkor most engednie kell egy kicsit. *Talán tényleg igazi író*, gondolta a lány, és tudta, hogy ha így van, akkor vagy enged, vagy mehet, amerre lát.

Ralph pedig mindebből nem sokat vett észre. Teltek-múltak a napok, mire sikerült fel-eszmélnie: mindez a véletlen műve volt persze, és azé az újságcikké, amely egy szerdai reggelen került a keze alá.

A cikkben a huszonegyedik század új betegségéről, a munkamániáról írtak. Ralph végigfutott a cikken, majd az egészet átolvasta előlről és alaposan; végül megállapította, hogy állításai meglehetősen igazak és csakugyan magukban rejtik azokat a veszélyeket, amelyeket a cikk írója megjelölt. Elképzelte a saját életét, és rádöbben, hogy bár még nem alakult ki nála is ez a fajta betegség, de mindenképpen jó úton halad felé. A fenyegetés megérintette, és megrémisztette. Csökkenteni kezdte a tempót, és figyelme ismét Nora felé fordult: akkor látta csak, hogy a lány mennyire egyedül érzi magát mellette, és hogy ez mennyire nem helyes.

Ralph ekkor szilárdan elhatározta, hogy ezen változtatni fog. Ismét többet foglalkozott kettőjükkel, és megpróbált ismét a régi Ralph lenni. Íráskényszerének igyekezett korlátokat szabni, ésszerű időbeosztás szerint tevékenykedni, - és persze, ezektől függetlenül, engedve a lelke mélyén lapító önzésnek, valamilyen úton-módon mégiscsak megszerezni magának a világot.

Eme nemes elhatározások után ezt az „enyém-lesz-a-világ”-hangulatot már csak egy apróság árnyékolta be; ám ez a nüansznyi árnyék hamarosan sokkalta nagyobb lett, és végül már komolyabb fenyegetést jelentett számukra, mint a megszűnőfélben lévő munkamániaprobléma. Ralph ősszel általában a szokottnál szomorkásabb hangulatban járt-kelt az emberek között. Igazából úgy érezte magát, mint akinek semmihez sincs kedve, mint aki állandóan egy végtelenített epilógusban él, s éppen ezért nincs is értelme számára bármibe is belevágni. Nora

viszont egyáltalán nem érzett ilyesmiket; őt messziről elkerülte ez a tipikus őszi hangulat, s így egy napon rákérdezett a fiútól, hogy voltaképpen mi baja van.

- Semmi - felelte Ralph, és kibámult az ablakon. Odakint éppen eleredt az eső.

- Látom - mondta erre Nora. - Azt hiszed, át tudsz rázni? Éppen elég ideje vagyunk együtt ahhoz, hogy tudjam, mikor milyen kedved van. - Kiment, behozott két üveg sört, és kibontotta őket. Leült a kanapéra, felrakta az asztalra a lábát, és Ralphra nézett. - Szóval? - kérdezte hamisítatlan „beszélj-mert-addig-úgysem-hagylak-békén” hangon.

- Nincs jó kedvem - morogta Ralph maga elé.

- Azt látom - felelte Nora. - De miért nincs?

Ralph felsóhajtott. - Talán az idő miatt - mondta. - Esik. Sokat esik.

- Azt mondtad, szereted az esőt.

- Ez így is van. De mégis, valahogy szomorúvá tesz az ősz. Depresszióssá. Főleg akkor, amikor egyedül vagyok itthon. Akkor...

- Mi van akkor? - kérdezte Nora.

- Húzószak azok a délutánok - felelte Ralph.

- Húzószak? - vont a szemöldökét a lány.

- Azok - bólintott a fiú, és hosszasan sóhajtott. - Azokról a délutánokról beszélek, amikor olyan végtelenül lassan vánszorog az idő, és te egyre csak az órát lesed, mert egyedül vagy otthon. Nincs már semmi dolgod, kínodban már el is mosogattál talán, vagy rendet raktál, nem is tudom... Érzed, hogy valami nincs rendben a világgal. Céltalanul lődörögsz fel-alá az üres lakásban; ha van otthon valami jó és új könyv, abba belelapozol, de nem köt le; előszeded a fiók aljából a régi fényképeket, megnézegeted őket, és fáj, hogy minden, ami rajtuk látható, már régen elmúlt.

Azután felállsz, és a régi cédek meg a még régebbi kazetták között keresgelsz valami értelmeset; eszedbe jutnak olyan zenék, amiket ezer éve nem hallgattál, pedig régen majd' megőrültél értük; és most mégsem kellene. Eszedbe villan egy másik régi zene, előkeresed; de mire megtalálod, már ha egyáltalán előkerül, már nem is akarod meghallgatni. Olyasmit akarsz, ami nincs meg neked, eszedbe jut, hányszor elhatároztad már, hogy megveszed, de mégsem; és most átkozod magad, hogy pont az kell, ami nincs.

Elgondolkodsz a zenék felett. Rájössz, hogy minden zene hangulatifüggő; s ekkor rádöbben, hogy tulajdonképpen magányos vagy és depressziós, és micsoda hülyeség ez az egész, itt állsz, mint egy nagy rakás szar, és nyavalyogsz, pont mint Kaffka, és már utálsz magad emiatt. Otthagysz a zenéket, a könyvespolchoz lépsz, és elámulsz, mennyi könyvet gyűjtöttél össze, - és hogy most mennyire nem ér semmit egyik sem. Órákig lehet ezt csinálni, mire kialakul benned a vágy, vagyis nem csak kialakul, hanem megfogalmazódik: egyedül vagy és társaságra vágysz; feladatokra, amiket meg kell oldani; nehézségekre, amiket le kell küzdeni. Ezek nem a fáradtság vagy fásultság jelei, egyáltalán nem azok. Most nem azt akarod, hogy egy sosemvolt mesevilágban heverhess a napon hobbitok között, és távoli népek dalait énekelgetve múlasd az időt. Arra akkor vágysz, ha belefáradsz a mindennapokba, és előre utálsz az előtted lévő mindennapokat. De most nem erről van szó. Ilyenkor az is jobb lenne, ha a mindennapi teendőket kellene csinálnod, de emberek között, barátok között, akárkik között; csak ne egyedül. Értesz engem? Erre mondtam azt, hogy az ember végső soron valóban társas lény.

El lehet vonulni a világtól persze, de sohasem végleg. Előbb-utóbb, ha a világ nem is nyúl utánad, akkor te találsz valami ürügyet arra, hogy visszatérj hozzá. Még a remeték sem magányosak, hiszen társul fogadnak minden élő és élettelen. Kimennek az erdőbe, beveszik magukat egy barlangba, - de beszélgetnek a madarakkal, a fákkal, és így nem érzik magukat annyira egyedül. A remete nem a társaságtól menekül el; pusztán az emberek társaságától.

S ezért rosszabb az amikor egyedül vagy otthon. Se kutya, se macska, még ebihalak sem: tökéletes a magány érzése, s éppen ezért oly fájdalmas.

- Én ilyenkor nekiállok végigtelefonálni a barátaimat - mondta Nora sokkal megértőbb hangon. Ralph monológja szemmel láthatóan elgondolkodtatta. - Bár mostanában szinte soha nem ér rá senki, Bartot kivéve.

Ralph bólintott. - Hirtelen mindenkinek túl sok lett a dolga. Még a legjobb barátainknak is. És mégsem szabad haragudni rájuk.

- Már miért kellene haragudnunk rájuk? - csodálkozott Nora.

- Miért, te nem szoktál dühös lenni, ha itthon unatkozol, és senki sem akar veled foglalkozni? - kérdezte Ralph. Ellépett az ablaktól, egy pillantást vetett a másik üveg sörre, majd a bárszekrényhez ment, és elővett egy üveg bort. - Nem érzed úgy, hogy a barátaid cserbenhagynak? Hogy te nem átalld őket folyamatosan zaklatni néha, ők meg szarnak a fejedre?

Nora nem felelt.

- A magányt nagyon könnyű haraggá diszponálni - folytatta Ralph, miközben kibontotta a bort, és töltött magának és Norának. - Csak roppantul nem egészséges. És kár a haraggal befeketíteni egy régi barátságot, pusztán azért, mert a másik nincs ott, amikor szükség lenne rá.

Nora bólintott. - Lehet - mondta. - De vajon a barátod-e az, aki nincs ott, amikor szükség van rá?

- A barátság - mondta Ralph, - egy nagyon bizonytalan oszlopokon nyugvó valami, amelyet sokszor olyan dolgok rontanak el, amelyek meg sem történnek.

- Ezt nem egészen értem - mondta Nora. - Hogy érted azt, hogy meg sem történnek?

Ralph vállat vont. - Kissé nehéz ezt elmagyarázni. - Előredőlt, hosszan ivott a borból, majd eltűnődött egy pillanatra.

- Valami olyasmiről van szó, hogy az élet közbeszól - mondta. - Van egy barátod, akivel az égvilágon mindent meg tudsz beszélni, de tényleg, semmilyen titkaitok nincsenek egymás előtt. Talán még a farkad hosszával is tisztában van.

- Gratulálok - nevetett Nora. - Ez igazán szemléletes példa. Még tán melegek is? Hm?

- Nem, nem melegek - vigyorodott el Ralph is. - Legfeljebb csak egy kicsikét. De nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy hosszú éveken keresztül együtt vagy vele éjjel-nappal, jóban-rosszban, satöbbi. Azután egy napon nem tud eljönni hozzád, mert valaki mással találkozik. Egy lánnyal, mondjuk, és te érzed, hogy te aztán valóban nem kellesz oda.

- Ez még nem rombolhat le egy igazi barátságot. Pont az előbb mondtad.

- Nem is ezt mondtam. Folytatom. Az élet megy tovább, de a barátod egyre több időt tölt a lánnyal. Egész álló nap egymást bújják, te meg úgy érzed, valahol valaki magasról szarik a

fejedre. Megsértődés. Ám egy napon a barát felhív, és együtt mentek el valahová, te, a párod, ő, meg a lány.

- Édesnégyes - mondta Nora.

- Jaja - bólogatott Ralph, és megint ivott. - És te azt hiszed, hogy megint rendben van minden. És tudod mit? Igazad is van. Ezek mind olyan dolgok, amelyek beletartoznak az életbe.

Azután egy napon, ahogy telik-múlik az idő, és növegettek felfele, egymáson tanulva meg minden emberi fejlődésfok örömeit és bánatait, előfordul, hogy a lányok kiesnek, cserélődnek. Vagy nem, de ez tökmindegy. Dolgozni kezdtek, mert vége a boldog, lusta suliidőknek. Színre lép a pénz, illetve a folytonos pénzhajhászás. Újabb kapcsolatok, újabb szünetek a barátságban. Az a barát, akit gyermekkorod óta ismersz, valahol mélyen folyton ott ül a tudatodban, és vigyorog, mint a vadalma, mert a fejedben még mindig ugyanolyan minden, mint régen: az emberi agy ilyenkor csak a pozitívumokat látja. Tudsz még követni?

- Hülyének nézel, kedves? - kérdezte a lány.

- Bocs. Csak olyan eltompultan néztél. Szóval, te arra a barátira emlékszel, akit bármelyik pillanatban fel lehet hívni, és elcsábítani akárhová, ahová neked kedved van; de mielőtt a telefonért nyúlsz, eszedbe jut, hogy jó, dél van, és azért, mert te szabadnapos vagy, és unatkozol, attól ő még keményen dolgozik, és este lesz csak szabad, tehát kirándulás kilőve, mozi lehet még talán, *ha* nem lesz fáradt. És eszedbe jut az is, hogy lehet, hogy amikor hazaér a melőből, akkor inkább mégis a kis feleségével lenne, és nem pedig veled; így a telefon végül a helyén marad, hiszen azt tudod, hogy jól van, és már azt is, hogy nem tudtok igazából találkozni, akkor meg minek hívd fel egyáltalán? Hogy megzavard? Belegondolkodsz: tudod, hogy tudja, hogy gondolsz rá, hogy találkozna vele, hogy jókat röhögnél vele valahol kinn az erdőben vagy egy moziban: és tudod, hogy mindez ott van az ő fejében is, de nincs idő ilyesmire, és különben is, holnap reggel neked is melőzni kell menned. Érted már? Nem történik semmi negatív, nem vagytok fasírtban, nem utáltatok és nem untatok meg egymást, csak épp az élet nem hagyja, hogy ugyanolyan sűrűn találkozzatok, mint régen. - Ralph felemelte a poharat, és hosszan ivott.

- Tehát az idő szól közbe - summázta Nora elgondolkodva. Egy pillanatig a fiút nézte, majd ingatni kezdte a fejét.

- Tuti van valami megoldás - mondta végül. - Nem lehet, hogy az élet ennyire megnyirbáljon valamit, ami jó.

Ralph felnevetett. A bor kezdett a fejébe szállni, de most nem törődött ezzel. Az őszi rosszkedv lassan tovaszállni látszott. - Jaj, kicsim, az élet mást sem csinál, mint megnyirbál mindent, ami egyszer jó volt.

- Mindent? - kérdezte mosolyogva Nora, és kacérkodva végignyalta az ajkait. - Úgy véli az úr, hogy valóban mindent?

Ralph vigyorgott. - Na jó, nem mindent. De: az élet ugyanúgy hullámszik, mint minden ezen a világon. A jót rossz követi, aztán a rosszat megint jó. Folyamatosan nem létezhet egyik sem.

- Miért nem?

- Ez ugye nem egy komoly kérdés volt - felelte Ralph, és a lány nemet intett. - Akkor jó. A folyamatos jó vagy a folyamatos rossz vége mindig ugyanaz: tudathasadás, diliház, szedálás, öngyilkosság, pederasztia.

- Pederasztia? - csodálkozott el Nora.

- Csak vicceltem - vigyorgott Ralph, és az üvegre nézett, amely már csak félig volt tele borral.
- Azt hiszem, kezd a fejembe szállni - mondta.

Nora is az üvegre pillantott, majd Ralphra; a szemében játékos fény villant.

- Akkor most bármit kérdezhetek, ugye? - kérdezte. - Kénytelen leszel az igazat, csakis az igazat felelni nekem.

- Azt hiszem - sóhajtotta színlelt beleegyezéssel a fiú. - Ne kímélj, rózsám, kérdezz. Ha van Isten, megúszom a dolgokat.

De végül Nora mégsem kérdezett semmit Ralphtól. Egy idő múlva bekapcsolták a tévét, és némán bámulták a műsort. Ralph csendesesen üldögélt a lány mellett, és fogalma sem volt róla, hogy a beszélgetést követően Nora arra a téves következtetésre jutott, hogy ez a rengeteg nosztalgikus rosszkedv Ralphban valamiféleképpen csakis az ő hibája; és persze azé a lányé, aki ott lapul Ralph múltjában, és aki folyton felbukkan, ha kell, ha nem. Nora úgy vélte, Ralphnak igenis hiányzik a múlt, és benne Wendy; és hogy beszélhet a fiú akármit arról, hogy övele sokkal jobb, és övele minden más, azért Wendy mindig is ott lesz kettőjük között. Ahogy Ralph, főleg a jótékony hatású bornak köszönhetően lassan kicsúszott a rosszkedv nyomasztó takarója alól, úgy takarózott be most ugyanazzal a takaróval Nora. Csak ült ott, bámulta a tévét, fogta Ralph kezét; de a fejében már megfogant a gondolat, mely szerint Ralph soha nem lesz teljesen az övé.

Napokkal később, míg Ralph dolgozott, Nora pedig szabadnapos volt, a lány felhívta Bartot, és találkoztat beszélt meg vele a Caféban. Úgy intézte a dolgokat, hogy lehetőleg ne legyen ott egyetlen közeli ismerősük sem, mert kizárólag Barttal szeretett volna beszélni. A fiút érezte már annyira a saját barátjának is, hogy szabadon kiönthesse neki a lelkét; és ki más lett volna Bart helyett a megfelelő alany erre? Hiszen Ralphról akart vele beszélni.

Amikor összeháldkoztak, elvonultak a Café egyik hátsó zugába, a fenyőből ácsolt boxok egyikébe, és ott telepedtek le. Nora elmesélte Bartnak, miféle gondolatok gyötrik napok óta, és azt is, hogy szerinte Ralph nem mond igazat neki.

- Nem azért persze, mert kímélni akar, vagy merő ragaszkodásból - mondta a lány. - Inkább azt hiszem, ő maga sincs tisztában ezeknek a dolgoknak a mélységeivel. Olyan sokat beszél arról, hogy mennyire kiismerte már önmagát; de szerintem ez egyáltalán nincs így. És ez a tegnapelőtti kifakadása a magányról és a depresszióról... Hallanod kellett volna. - Nora szomorúan ingatta a fejét. - Mintha teljesen egyedül lenne, és mintha nem velem. Hát most mit kellene még tennem? Nagyon szeretem őt, de úgy érzem ilyenkor, mintha elveszíteném. Mintha nem lenne rám szüksége.

- Nem hiszem, hogy nincs rád szüksége - mondta Bart. - Amiről beszélt, az valóban a depresszió. Az ellen pedig nem sok mindent lehet tenni. Vannak persze megfelelő gyógyszer, de én nem igazán hiszek bennük. A depresszió egy betegség, Nora, aminek lehet csökkenteni az intenzitását, de megszüntetni teljesen szinte lehetetlen. Kell hozzá egy bizonyos hajlam, meg a megfelelő környezeti és lelki tényezők, és akkor jön, feltartóztat-hatatlanul jön. Ralphnál, azt hiszem, az ősz válthatja ki, ahogy ő maga is bevallotta. De Ralph író, és az írók általában hajlamosak efféle dolgokra. hiszen ebből meríti az alkotóerőt, ebből a dolgok múlandósága felett érzett fájdalomból.

- De akkor is - ellenkezett Nora, - én úgy érzem, nem tudok megküzdeni ezzel a fájdalommal. Nagyon jó együtt lenni vele, és nagyon szeretném vele leélni az életemet. De...

- De akkor fogadd el őt ilyennek - vágott közbe Bart. - Ha szereted, viseld el, hogy néha ilyen is tud lenni. Vagy ha nagyon nem bírod, akkor ülj le magaddal és mérlegelj. Sorold fel, mi az, ami jó vele, és mi az, ami nem. És dönts el, mit akarsz.

Nora hallgatott.

- Hiszel a sorsban, Nora? - kérdezte Bart.

- Hiszek - felelte a lány.

- És abban, hogy valaki, valahol mindent előre megír a számunkra?

Nora elmosolyodott. - Azt hiszem, abban is.

Bart bólintott. - Akkor azt is tudnod kell - mondta, - hogy ha ez a valaki elrendeli egy személy halálát, akkor arról is gondoskodik, hogy az illető önként és dalolva jusson el addig a pontig, ahonnan nincs tovább.

Nora nem felelt. Lehajtotta a fejét, és elgondolkodva nézte a poharát.

- Wendy halála - folytatta Bart, - mert hiszen ez az a téma, ami a leginkább böki a szemedet, mélyen megrázta Ralphot. Emlékszem, úgy kellett őt erőszakkal visszaráncigálni arról az útról, amely egy nagyon csúnya lejtő felé vezetett. Lehet persze, hogy tévedek, és egy idő múlva saját magától visszafordult volna. Lehet. Ki tudja? De azt hiszem, nagyon jó volt az, amit tettem. És lásd be, ha Wendy nem hal meg - egy furcsa pillantást vetett a lányra, pont akkor, amikor Nora is felnézett végre; - akkor te sohasem foglalhattad volna el a helyét.

Nora hümmögött.

- Most arra gondolsz - mondta Bart halkán, - hogy mi van akkor, ha nem ez volt a feltétele a kapcsolatoknak. Hogy mi lett volna, ha Wendy tovább él, és néhány év múlva esetleg mégis összevesznek Ralphal, és te tisztán, büntudattól mentesen lépsz be a képbe. Így van?

Nora bólintott.

- Nos, nem hiszek ebben - szögezte le Bart. - Hidd el, minden úgy történt, ahogy történnie kellett. Wendynek mennie kellett, mert kitelt az ideje. Ralphnak gyászolnia kellett, és gyászolnia kell mindörökké, mert ez meg így van rendjén. Neked pedig az a dolgod, hogy ezzel a gyással együtt fogadd el a barátodat, mert ő is ugyanúgy elfogad téged olyannak, amilyen vagy. A múltat senki sem tagadhatja meg önmagától. Nem lehet skatulyába zárva egy fiók mélyére sülyeszteni, mint holmi régi limlomot. Együtt kell tudni élni vele. Hozzátok tartozik. A tiétek.

Nora ivott egy kortyot, majd letette a poharat. - De vajon Wendy is önként és dalolva ment a halálba? - kérdezte. - Nem hinném. Nem volt szép halála.

- A halál sosem szép - sóhajtott Bart. - Az önként és dalolva pedig csak egy kifejezés. A halál mindig az, aminek látjuk. Ha valaki sokat szenved előtte, akkor a szerettei végül megváltásnak látják. Ha valaki hirtelen megy el, tragédiának. De nem létezik olyan, hogy „felesleges” halál. Ezen a földön mindennek és mindenkinek célja van.

Néha nehéz meglátni ezt a célt, ezt az értelmét a halálnak, mert csak sokára tisztul ki a kép. Néha azonnal, amikor az illető másokért vagy másért áldozza fel önmagát. Ezernyi cél, ezernyi indok. Sosem tudhatjuk biztosan. Néha pedig akárhogyan is vizsgáljuk a dolgot, nem

látjuk a lényeket, csak a hirtelenséget és azt a rengeteg lehetőséget, amellyel a halál elkerülhető lett volna. Ezeket érezzük értelmetlen halálnak.

Nemrégiben hallottam egy történetet. A Neten van egy honlap, amelyen a Darwin-díjasok története szerepel.

- Mi az a Darwin-díj? - kérdezte Nora.

- Nem tudod? - csodálkozott Bart. - Nos, ezt azok kapják, akiknek feltűnően hülye halállal múlnak ki e boldog árnyékvilágból.

- Ez meglehetősen morbid - mondta Nora.

- Az bizony - felelte Bart. - Pont ez benne a kurva jó. Nos, az egyik legjobb eset főszereplője egy tipikus fiatal menedzser, aki egy nagyobb cégnél dolgozott Washingtonban. Egy felhőkarcoló tetejében volt a cég irodája, megrakva mindenféle bürokratával és nyakkendő-s léhűtővel. Fiatalos, vidám társaság, tele mókával és kacagással, no meg persze pénzzel.

A srác, úgy huszonhat-huszonhét éves, ereje teljében lévő menedzser éppen a hivatali ebédidő elköltéséhez készülődött néhány hasonszörű cimborájával. Mivel unták már az üzemi kosztot, elhatározták, hogy ma valami különlegeset csinálnak. A hangulat amúgy éppen rózsás volt: a meló ment, a jókedv a tetőfokára hágott. Tudod, milyeneke ezek: ide tolnak egy aktát, oda egy tervrajzot, és közben örülnek neki, hogy milyen szép is az élet. Fiatalok, tanultak, sikeresek. Műveltségük már odáig is kiterjed, hogy hatalmas intelligenciájukra hivatkozva bármekkora állatságot megengedhetnek maguknak a poénkodás jogcímén.

Ahogy ott ültek az irodaház ebédlőjében, és kitekintettek egy pillanatra az ablakon, hirtelen észrevettek egy hotdog-árust, aki éppen akkor tolta be a kis kétkerekű kocsiját az irodaház elé, és máris nekiállt árusítani. Washingtonnak e belvárosi részén ritka látvány volt az efféle utcai árus. Nem mintha ott nem lehetne megvenni a jogokat; csak éppen a hely tömve van a gyorsétterem-láncok üzleteivel, és az ilyen egyszemélyes vállalkozás nem nagyon él meg mellettük.

A menedzserek összenéztek. Hősünk, emelkedett hangulatában fenn hangoztatta, hogy mennyire unja már a helyi kosztot, és hogy íme, ha már a sors útjukba küldte ezt a hotdogost, ő bizony lerohan hozzá, és amúgy paraszt módra hotdogot fog enni; kecsöpösen-mustárosan, lecsöpögtetve a nyakkendőjét és mindezt ráadásul két pofára.

A többiek röhögtek, és biztatták. Hősünk erre még jobban rágerjedt a témára, és kijelentette, hogy ha hajlandóak vele fogadni néhány dollárba, még azt is megteszi, hogy lerohan, kikapja az árus kezéből az árut, befalja az orra előtt, és visszarohan az irodába. Mindezt persze csak a móka kedvéért.

A többiek ezt persze nem hitték el neki, és fogadásokat kötöttek, ki ellene, ki mellette. Amikor elegendő pénz gyűlt össze, a srác elindult a lifttel lefelé. A többiek vele mentek, és megálltak a földszinten a bejárati ajtókat hatalmas üvegtáblái mögött, hogy onnan ellenőrizték a fogadás teljesítésének körülményeit. Onnan pont ráláttak az árusra, és ennek köszönhető, hogy ez a sztori végül felkerült a Netre. Jópáran nézték végig ugyanis, ahogy a srác összeszedi a bátorságát, kirohan az épületből, egyenesen az árus elé. Ahogy odaért, félretolta a sorból a legelől álló embert, harsányan és diadalittasan beleröhögött az árus képébe, majd kikapta a kezéből az éppen elkészített hotdogot. Ezután eszelősen röhögve bal kezével csöbe fogta a kiflit, a szájához illesztette a végét, és a jobb kezével rácsapott egy hatalmasat a hotdog túlsó végére.

Az árus és a vásárlók dermedten a rémülettől nézték az öltönyös állatot, aki röhögve letámadta őket. Végignézték, ahogy eme elképesztő módon a szájába préseli a hotdogot, majd azt is, ahogy a röhögése krákogásba fullad, majd áticsap hörgésbe. A srác még két lépést tett vissza, az irodaház felé, majd a járdára zuhant, kettőt-hármat rúgott, és nem mozdult többé.

A boncoláskor kiderült, hogy a röhögés okozta a vesztét: a virslit a légsövébe ékelődve találták meg. Ahogy rácsapott a hotdogra az istenbarma, a virslit egyenesen oda tolta be, egy darabban, forrón. Pár másodperc alatt megfulladt. S mindezt miért? Pusztán azért, mert aznap egy hirtelen támadt gondolata azt sugallta neki, hogy ne a megszokott ebédjét egye.

A sors egy elkerülhetetlen valami. Ha te úgy érzed, hogy azt írta elő a számodra, hogy Ralph társa légy, akármi történt is vele vagy veled a múltban, akkor tanulj meg együtt élni minden apró kis rezdülésével, minden szavával, minden erényével és hibájával. Vállald fel a sorsodat, Nora, vagy engedd el őt. Rajtad áll, hogy mit teszel.

Nora sokáig gondolkodott még ezen.

Hogy az őszi depresszió, vagy pedig a munkamánia, esetleg mindkettő eredménye volt-e Ralph következő írásának ihletője, azt még ő maga sem tudta volna megmondani. Néhány óra leforgása alatt született meg, és bár Ralph másnap már úgy vélte, hogy sok mindenben hasonlít a Jeremy történetéhez, végül mégsem dobta ki, hanem eltette a polcra a többi ötlete közé.

Odakint tavasz volt, napfényes, lombusogós tavasz; Jeff számára az utolsó. Ezzel tökéletesen tisztában volt. A gondolat nem egyik pillanatról a másikra lepte meg; már hetek - vagy hónapok? - óta sejtette, ott motoszkált benne, hogy az ideje bizony lejárt.

Hosszú élete volt; eleinte, fiatalkorában meglehetősen mozgalmas és változatos; ez azután szépen lassan, észrevétlenül csillapodni kezdett, akárcsak ő maga. Akkoriban ragadott tollat először, és írogatni kezdett, csak úgy a maga öröme, céltalanul és kitaróan. Soha nem gondolt arra, hogy megjelentesse a műveit; úgy vélte, hogy másokat nem érdekelne az a rengeteg történet, amit kitalált. Tulajdonképpen Gloria, a barátnője küldte el titokban az egyik írását egy pályázatra hajdanán, ahol a mű fényes diadalt aratott. És Jeff egy csapásra híres író lett.

Most ott állt az ablaknál, és felsóhajtott. Gloria, az áldott emlékü asszony, aki ötven éven át kitartott mellette, aki gyöngéden és csöndesen szerette, egészen tavalyelőttig. Jeff akkor temette el élete egyetlen igazi szerelmét.

Odakint beborult. Az ég kékje minden átmenet nélkül sötétebb lett; hűvös szélrohamok támadtak a semmiből, belekapaszkodtak fákba és megrázták a lombjukat. A nap még kitartott, hősiesen küzdött a gyorsan suhanó viharfelhőkkel.

Jeff imádta a tavaszi viharokat.

Egyszer egy író-olvasó találkozón megkérdezték tőle, hogy honnan veszi ezeket a furcsa témákat a regényeihez. Zavartan mondott valamit arról, hogy az ötletek úgy pattannak ki a fejéből, mint Zeusznak Héra; de az igazság persze nem ez volt. Az igazságot csak Gloria és ő tudta.

Jeff az álmaiból merített. Ha a tél elmúlt, és a tavasz a maga harsogó frissességével betört a kis házba, Jeff szélesre tárta a szobájában az ablakot, és hanyatt feküdt az ágyán, ami az ablak alatt állt; és nem csinált semmit, csak várt. Várta a vihart, és azt az érzést, amit csakis ő ismert.

Fogalma sem volt, hogy mikor érezte először, pedig sokat tűnődött rajta; kereste az eredetet és az okot, de nem tudott rájönni. Abba is beletelt egy kis idő, mire az írás kényszerét és a vihart kapcsolatba tudta hozni egymással; és örült, hogy a tudatos előidézés ellenére az nem veszített semmit a minőségéből.

Ha eljött a vihar ideje, amikor még sütött a nap és már esett az eső, Jeff ébren álmodozott az ágyon. Ahogy az esőcseppek halkán kopogtak a párkányon, ahogy a vihar illata belengte a szobát és ő meg-megborzongott a hűvös levegő érintésétől; az maga volt a tökély számára. Egyetlen pillanatot sem szalasztott volna el soha. Először az emlékek jöttek: Jeff elképzelte, hogy sorban kilépnek a fejéből a régen eltűnt barátok, leülnek köré és nagyot beszélgetnek vagy épp csak hallgatnak, és bámulják az esőt odakint.

Utána mindenféle gondolat lepte meg, bámulatra méltó rendezetlenségben és csillogó kavarodásban. Néha követni sem lehetett őket, olyan gyorsan váltogatták egymást; ilyenkor átadta magát a lendületüknek, az őrzítően gyors sodrásnak: mintha egy nem létező, vad patak forgatná a testét. És ebből az örvénylésből lassan kiemelkedtek a világok és a szereplők, az események; és Jeff boldogan szemlélte a filmet, ami a lehuny szemei mögött pergett.

És az eső csak esett, a nap sütött és ő fázott; de nem moccant meg, nem takarózott be, nehogy elriassza a képeket. Lassan-lassan álomba merült, rövid, mély álomba; és amikor felébredt, már tudta, miről írjon. És akkor nekifogott, és igyekezett mindent pontosan úgy leírni, ahogy álmában látta. A csodás történetek megállás nélkül töltötték be az üres papírlapokat; s aztán este Gloria is megjelent, némán melléült, hogy meg ne zavarja, és olvasni kezdte a mesét.

Jeffnek néha büntudata támadt, amikor egy-egy új könyve megjelent, és az emberek lecsaptak rá, vásárolták drága pénzért és istenítték őt. Ilyenkor úgy érezte, hogy becsapja őket, hiszen azokat a történeteket igazából nem is ő találta ki, csak ő volt az a szerencsés, aki leírhatta őket. És sok-sok évvel az első könyve után még mindig nem a hírnévért és a pénzért írt; egyszerűen csak szeretett álmodni. Amikor ott feküdt az ágyában az álom és az ébrenlét határán, valami csodára várt, ami elmenekíti ebből a világból. Várta, hogy napon a szél kivágja a szoba ajtaját, és egy magas, fekete ruhás alak jöjjön érte; aki elvezeti őt valamelyik álmában látott világba, ahol egy olyan kor várja, ahol a jó az jó, a rossz az rossz; ahol a kard éles, a bor zamatos és ezernyi kaland kínálja magát. Mindig oda vágyott, abba a világba.

És most megint kitört a vihar. Egyedül volt a házban, Gloria nélkül, magányosan és öregén. Mert Jeff megöregedett, és a fekete alak mégsem jött el érte.

Lefeküdt az ágyra, a sarkig kitárt ablak alá; s a titok ígérete most is izgalommal töltötte el. Lehunyta a szemét, és várta az álmait. Arra gondolt, hogy esetleg nem, még sincs itt még a vége, és még itt maradhat egy kis időt, hogy írjon még valamit. Az eső csöndesen kopogott az ablakpárkányon, a napfény az arcát simogatta, és Jeff magán érezte az összes év terhét, amit csak eddig leélt. Az álmok még vártak magukra, de végtére is nem sietett sehová; türelmesen várt. Amikor megborzongott, elmosolyodott, és hallgatta az esőt, beszívta a tavasz illatát, és boldog volt. És akkor hirtelen egy szélroham feltépte a szoba ajtaját. Jeff odapillantott, és megdöbbant a szíve.

Az ajtóban ott állt a fekete alak, és mosolygott rá. Jeff az arcát is láthatta, és elcsodálkozott, amikor felfedezte, hogy ő maga az az alak, jóval fiatalabban, mint ahány éves ebben az órában volt. És akkor már nevetett. Egész életében a csodákra várt, s most, hogy a végére ért, a csodák eljöttek érte. S ahogy nevetett, a fekete alak elindult felé, és a kezét nyújtotta.

És Jeff megtalálta az álmait.

Álom

Nora véleménye szerint Ralph legutóbbi írása eléggé sötét hangvételű ugyan, de elsősorban mégsem a depresszió szülte.

- Hanem? - érdeklődött Ralph. Mindig szívesen hallgatta meg mások véleményét a műveivel kapcsolatban, bár a legtöbbször nem sokat adott rájuk. Nem nagyon szeretett változtatni az írásain.

- Szerintem - mondta a lány, - ez inkább valamiféle műhelytitok-vallomás.

- Úgy gondolod? - mosolyodott el Ralph.

- Úgy - bólintott a lány. - Több mint egy éve alszom minden este melletted, kedvesem, és tudom, hogy általában nem normális dolgokról szólnak az álmaid. El sem tudnád képzelni, néha miket művelsz, amikor alszol.

- Nofene - vont a szemöldökét tréfálkozva a fiú.

- De tényleg! - nevetett Nora. - Néha olyan vadul hányod-veted magad, mintha sárkányokkal vagy szörnyekkel küzdenél. Néha meg úgy csinálsz, olyan mozdulatokat teszel, mintha vívnál. Néha motyogsz is, gondolom, az már az én szerencsém, hogy általában érthetetlenül.

- Hát - vakargatta meg a feje búbját Ralph, - szó ami szó, szoktam érdekes dolgokat látni álmomban.

- Nem sokat mesélsz róluk - jegyezte meg a lány.

- Nem, csakugyan nem - ismerte el a fiú. - Mert néha magam is eléggé elborzadok tőlük. Ez a legutolsó is például... - mondta titokzatosan, és elhallgatott.

Nora szemrehányóan bámult rá. - Most már meséld el! - parancsolta. - Utálom, ha valaki csak célozgat valamire. Tessék befejezni.

- Befejeztem - nevetett Ralph.

- De nem így! - mondta a lány. - Rendesen! - Elhelyezkedett az ágyon, kislányos arckifejezést öltött, és várt. - Tessék elmesélni szépen, mi volt az. Miről álmodtál?

- Nagyon furcsa álom volt - mondta Ralph, és elfészkelődött Nora ölében. A lány megsimogatta a fiú arcát, és várta, hogy beszéljen.

Ralph lehunyta a szemét, és egy pillanatig némán várta, hogy az álom emlékei előkússzanak rejtekükről. Ahogy annak a bizonyos éjszakának a hangulata ismét kitökéletesedett, mesélni kezdett.

- Egy olyan világ volt - kezdte, - ahol nem lehetett tudni, mennyi a valóság és mennyi a varázslat. De az egész, ha jobban belegondolok, inkább a realitás felé húzott. Ez a realitás azonban nagyon bizonytalan lábakon állt. - Söhajtott egy nagyot. - Ugyanúgy dolgoznunk kellett, meg minden; csak valahogy mégis más volt, mint ez a mostani élet.

- Én is benne voltam? - kérdezte a lány kíváncsian.

- Nem is tudom - felelte habozva Ralph. - Benne volt a lány, akit nagyon régóta és nagyon szerettem; de nem láttam soha olyan közről az arcát, hogy azt mondhatnám: te voltál az. Azt hiszem, te voltál. De az is lehet, hogy nem. Ez a rész nagyon homályos.

Egy hatalmas tér ugrik be elsőnek. Körben fák, olyan ligetszerűen, és egy csomó ember, akik felfelé bámulnak. Mindannyian. Felnézek, és odafönt valami határozatlan körvonalú valami vibrál, iszonytató magasságban, a kék ég előtt.

- Ufó?

- Nem, nem hiszem - rázta meg a fejét a fiú. A homloka Nora melleinek alját súrolta, és ez az érintés egy pillanatra elterelte Ralph figyelmét az álomról. Felnyúlt, megsimogatta a lány mellét, majd folytatta. - Nem hiszem, hogy ufó. Valami más volt, de hogy mi, azt senki sem tudta. Hatalmas tömeg állt a téren, és mind emiatt a valami miatt gyűltek össze. És mindenki félt. Én is féltam. Nem tudtuk, mi a fene az, de azt tudtuk, hogy nem jó, hogy itt van.

Az emberek halkán találgatták, hogy mi lehet az. Egyszerre azután ilyen pletykaszinten elterjedt, hogy van valaki odafent, egy ember. El tudod képzelni a helyzetet? Ott állsz, felfelé meredsz, és valami olyasmit látsz, amely túl valószínűtlen ahhoz, hogy félelmet keltsen benned. A körvonalait nem is igazán tudod kivenni. Nincsenek neki ugyanis olyanok. Folyton csak a szemed sarkából látod, hogy ott vibrál valami: de ha erőlködsz, hogy élesebben lásd, azonnal eltűnik. Mégis érzékeled valamilyen szinten, hogy hatalmas, majdnem beteríti az egész égboltot, és abszolúte nem szabályos: tüskés, tornyos, hézagos az egész, mint valami várkastély vagy nem is tudom, micsoda. És akkor egyszerre csak arról sugdolózik mindenki körülötted, tényként emlegetik, hogy annak a valaminek a tulajdonosa lejött, itt volt, és elragadott egy lányt, akit odafönt tart fogva. És egyszerre azon kapod magad, hogy - először csak szemlesütve, mintha tőled is félnének - elhangzik a hátad mögött a neved, majd előtted is, de sosem nyíltan; és rájössz, hogy ezek az emberek itt rajtad kívül mind tudnak valamit, amit te nem, pedig igenis közöd van hozzá, sőt, egyenesen rólad van szó. És lassan eljut a tudatodig, hogy az a lány, akit emlegetnek, a te barátnőd; és eszedbe jut, hogy reggel óta nem láttad, pedig már dél van, és ott állsz a szikrázó napsütésben valami ismeretlen, idegen dolog alatt, amitől mindenki retteg, és tudod, hogy egyedül te vagy az az egész bagázsból, akinek fel kell mennie oda. És akkor majdnem összeszarod magad a félelemtől, és az érzések úgy jönnek elő szépen lassan belőled, mintha direkt a kedvedért játszanának kérdezz-felelek.

- Ajjaj - morogta Nora.

- Ajjaj bizony - helyeselt Ralph. - Ajjaj. És akkor már tudod azt is, hogy mindenki rád figyel, és azt várják, hogy na most vajon mihez kezdsz.

Elhúzódnak tőled, mintha leprás lennél. A kíváncsiságuk enyhe rosszindulatba csap át, hiszen miattad van ez az egész, akármilyen is ez, miattad jött, hogy elrabolja a kedvesed és harcba kényszerítsen; és várják, hogy lépj már előre és csinálj valamit. Akármelyikhez fordulnál oda, tudod, hogy felesleges, mert egyik sem fog segíteni: csak bábázkodni akarnak és ott lenni az eseményeknél, de a seggükbe egy zabszem sem férne fel. Igaz, neked se.

Kettős minden érzelmed. Egyfelől ölni akarsz, bárminek nekimenni, ami bántja a kedvesedet; másfelől utálod az egészet, és legszívesebben megvárnál valakit, aki tudja, mit kellene tenni. Ekkorra már határozottan tudod, hogy az a valami odafent gonosz, veszélyes és nehéz ellenfél; nem tudni, honnan, de felrémlik előtted, hogy ez nem úrhajó, nem repülő vár, hanem egyszerűen csak egy másik dimenzió teremtménye, egy olyan idegen lényé, amely annyira idegen, hogy a földi agy fel sem foghatja idegenségét. Hirtelen a napnál is világosabbá válik, hogy a Föld egy olyan szektorába ért az űrnek, ahol az egymás mellett, vagyis az egymásban

létező világok közül kettő most metszi egymást, és te ezalatt a metszet alatt álldogálsz; és az a valami, ami ezt a szörnyűséget lakja, elragadta a lányt.

És akkor a lány egy pillanatra feltűnik odafent. lenéz, és kiabál valamit, amit nem értesz; de azt tudod, hogy bajban van és segítséget vár tőled. Eszement ötletek villannak fel, hogy mihez is kellene kezdeni; végül egy helikopter emel fel addig a pontig, ahol az imént még a lányt láttad. Gépfegyveres katonák biztosítanak téged, egy kötélén lógsz, beülőben, ahogy a helikopter megpróbál ráereszkedni a néha fel-felvillanó részekre. Ám mindez csak káprázat: és akkor már nem félek, hanem dühös vagyok, és frusztrál az egész, egyre komolyabban, mert akárhogy is igyekszem közelebb kerülni hozzád, egyszerűen lehetetlen, és megállapítom, hogy ez egy olyan tárgy, amely főleg csak illúzió, és ugyan ő azt csinál velünk, amit akar, de mi meg sem tudjuk érinteni, hiszen egészen lazán keresztülcúszik rajta a kezünk; és a fene sem érti, hogy akkor a lány hogyan került oda, és miért nem látszik, miért nem esik le a földre, és hogyan juthatnék hozzá. És akkor vége.

- Vége? - kérdezte Nora egy pillanatnyi csend után. Ralph kinyitotta a szemét, ránézett, és elmosolyodott.

- Vége, kedvesem - ismételte meg. - Felébredtem. Itt volt a vége.

Nora maga elé meredve emésztette a hallottakat. Ralph hagyta, hadd gondolkodjon; ő maga is az álmán tűnődött.

- Egy biztos - szólalt meg végül nagy sokára a lány. - Freud elélvézne, ha elemezgethetne téged egy óracsát.

- Aha - mormolta a fiú. Hasra fordult, arcát a lány ölébe fúrta. Nora a hátát kezdte simogatni. - Azt meghiszem - mondta Ralph. - Tudom, hogy egy csomó része megmagyarázható mindennek. Vannak benne szociofóbiás és frusztratív elemek is. De maga az a köntös, amiben mindez megjelent... beszárás. - Még mélyebbre fúrta az arcát, és mondott valamit, amit Nora nem értett.

- Tessék? - kérdezte a lány. Ralph felemelte a fejét, úgy mondta megint.

- Azt hiszem, ez nem az én álmom volt - mondta. - Ez az álom úgy jött valahonnan.

Amikor elmesélte Bartnak is az álmot, a fiú megcsóválta a fejét.

- Valóban különös - jelentette ki, majd hamiskásan Ralphra kacsintott. - Én a helyedben felkeresnék egy jó pszichológust.

- Éppen azt teszem - felelte neki Ralph. - Állítólag te az vagy.

- Csak leszek, cimbora, csak leszek - mondta Bart. - Feltéve, ha előtte nem raknak ki az egyetemről.

Ralph felvonta a szemöldökét. - Miért, kifelé áll a szénád? Csináltál valamit?

Bart nemet intett. - Szó sincs ilyesmiről. De, én marha, beadtam egy zárthelyit, amit lehet, hogy nem kellett volna.

- Mert?

- Mert az a címe: Hogyan teremtettem újra a világot, miután Isten nyugdíjba ment.

- És ez akkora gáz?

- Nem tudom. De azt hiszem, igen. Az még hagyján, hogy Freud nézetein harsányan röhögök benne, de sajnos ugyanígy röhögök Mr. Argle tételein is.

- Az meg ki? Sosem olvastam tőle semmit.

Bart legyintett. - Hidd el, sokkal jobb ez így. Mellesleg ő a kar dékánja. Nála kellett intéznem a szakosodást. És volt már korábban is egy vitám vele. Ez a második eset, hogy olyasmit tettem, ami nem tetszik neki.

Ralph a homlokát ráncolta. Felsóhajtott.

- És mi a helyzet Freuddal? Mi a bajod vele?

Bart kérdő pillantást vetett rá. - Ezt most komolyan kérdezed? - Ralph bólintott, de nem túl határozottan. Bart megcsóválta a fejét. - Azt hittem, egy véleményen vagyunk felőle. Hiszen te írtad róla, hogy hülyeség az a fajta hármás énkép, amit kitalált, nem?

- Én ilyet nem is írtam - tiltakozott Ralph.

- Dehogynem - felelte Bart. - Egészen pontosan a Társaság pályázatára készült művedben. Ott remekül kifejtetted, hogy egyáltalában nincs szükség a Freud-féle én-re; arra az én-re, amely az ösztön-ént és a felettes ént koordinálja.

- Aha, szóval arra gondolsz...

- Arra bizony. Azt hittem, tisztában is vagy azzal, amiről írsz. Nos, azt hiszem, igazad volt, bár ezek után nem tudom, mennyi tudatosság van a dologban. Mindenesetre egyetértek veled.

- Ebben az én-dologban?

- Úgy bizony, cimbora. Ebben az én-dologban. Mert mit mond Freud? Az ösztön-én vele születik az emberrel, tehát genetikusan meghatározott dolog; alapjai az embert hajtó energiák összessége. Működése kirobbanó, azonnali, önérdekektől vezérelt. Ezt a fajta személyiség-összetevőt nevezted te el Alapegónak, AE-nek, csak nálad pluszként a többihez még némi karmikus emlékképek is társulnak.

Azután ott van a felettes-én, amit te Idealizált egónak, IE-nek nevezel. Freudnál ez az, ami az ösztön-énből fejlődik ki, és funkciója teljes egészében megfelel annak, amit te leírsz az IE-nek. Ebben nincs is semmi hiba. Ám Freud szerint van egy harmadik dolog is, a nagybetűs ÉN, amely e kettőt igazgatja és próbálja meg folyamatosan az egyén számára a legkedvezőbb egyensúlyban tartani.

Lehet, hogy igaza van. Én viszont most azt mondom: mi van akkor, ha én nem látom sehol ennek az ÉN-nek a létezését? Mert bizony ezt mondom, ha a fene fenét eszik is. Tényleg nem látom. Hol van ez az ÉN? Miben nyilvánul meg a működése? Az egyén viselkedésének minden mozzanatát meg tudom magyarázni az AE-vel és az IE-vel; minden tettünk gyökereit vissza tudom vezetni e két összetevő valamelyikébe. És ahogy írtad, az IE az, amely kordában tartja az AE-t; az az a felettes dolog, amely képessé teszi az egyént a társadalmi normák betartására. Mi szükség van akkor az ÉN-re? Maximum azt tudom elképzelni, hogy e két összetevő összességét nevezzük így, hiszen ebből állunk. Ez létezésünk esszenciája.

Argle professzor úr szerint viszont mindez baromság. Sőt, ahogy a szavaiból kivettem, ez talán több, mint baromság: ez eretnokség. A professzor szerint minden bizonnyal máglyán a helyem. És attól félek, ez a vélemény hamarosan az egész karban el fog terjedni rólam. - Bart megint megcsóválta a fejét, mint akivel valami hülye dolog történt, és nem érti, hogyan történhetett ez és miért pont vele.

- Hát, ez tényleg nem egy egészséges dolog. - Mondta Ralph halkán. - Mindegy. Majd kiderül, mi lesz. Most inkább hízelegjünk egy kicsit az egómnak, és beszéljünk az álmomról. Szerinted mit jelent?

Bart vállat vont; és ezzel a rándítással Argle professzor úr fenyegető jelenléte köddé oszlott. - Igazából fogalmam sincs. Nagyon összetett álomnak tűnik. Ha lecsupaszítod róla a szokásos típusos dolgokat - szociofóbia, frusztráció, satöbbi - még akkor is ott van valami nagyon furcsa benne.

- Ugyanezt mondtam Norának is. Hogy leginkább a körítés zavar. A típusos dolgokat én is felismerem.

- A körítés... Igen, az lesz az. Persze nyugodtan ráfoghatnám, hogy pusztán élénk egy kicsit a fantáziád; de hát a fantázia pontosan a tudatalattidból táplálkozik. Onnan szerzi be az alapot, azután, még jobban is, mint Spielberg, kidolgozza és eléd tálalja a kész filmet.

- De mi lehet az alap?

Bart megint csak vállat vont.

- Nem néztél mostanában valami hasonló képvilágú filmet? - kérdezte. Ralph nemet intett. - Valami új könyv? Fénykép, ami megragadott? Semmi? Pedig ez csakugyan kívülről jött, ahogy mondtad. Persze én ezt nem úgy értem, ahogy te; te túl nagy spiritualitást tulajdonítasz neki. Én csak egyszerű ingerekre gondolok.

Ralph hallgatott.

Bart szomorkásan megcsóválta a fejét. - Hát akkor ülj le a gép elé, cimbora - tanácsolta. - És kezdj el írni.

Ralph csodálkozva pillantott rá. - Mi a fenét kezdjek el? - kérdezte.

Bart vállat vont. - Amit akarsz. Semmit. Engedd, hogy kijöjjön belőled az, ami ki akar jönni. - Előrenyúlt, és megveregette a fiú vállát. - Mást úgyse nagyon tehetsz.

Abban a pillanatban (*írta aznap éjjel Ralph*), amelyben az AE és az IE találkozik, az egyén szinte kivétel nélkül minden esetben zavarba jön. Ezek azok a percek, amikor az ember megtorpan, és elcsodálkozik, miközben egyre csak azt hajtogatja magában, hogy mennyire nem ismeri önmagát.

Ha azonban a feszültség, amit ez a találkozás gerjeszt, mélyebben gyökeredzik, akkor a tudatalatti általában az éjszakát választja ki arra, hogy megoldást keressen az egyént gyöttrő kérdésekre. Ezek a gondolatok nem állnak semmiféle tudatos irányítás alatt, így olyan szabadsággal bírnak, amely minden képzőművész álma: korlátlanul, akadályok és gátak nélkül hömpölyöghetnek végig az egész éjszakán, s ha mást nem is, legfeljebb egy kis nyugtalan forgolódást okoznak gazdájuknak.

Ezeket a gondolatokat nevezzük álomnak.

Az AE és az IE, mint az álmok gazdag forrása, szimbolikusan is rengeteg néven illethető. Tökéletesen beleillenek például a dualista világkép-rendszerekbe. Nevezhetjük őket jingnek és jangnak. Vagy - és ez a legtalálhatóbb mind közül - Jónak és Rossznak, Dr. Jekyllnek és Mr. Hyde-nak.

Az AE, az egyén ösztönös és az előző életeiből magával hozott tulajdonságainak összessége, lecsupaszítva a sallangoktól, összefüggésektől és elvonatkoztatva az ok-okozati logikától, teljes IE-tudatunk minden bizonyosságával Rossznak nevezhető, hiszen ellentmond mindannak, amit az IE-társadalom megkövetel tőlünk. Az AE a kisebbik, folyton rosszalkodó testvér, aki csak bajt okoz nekünk és másoknak, pontosan azért, mert más. Más, mint a többi. Integrációja az IE-társadalomba a felejtés tudományának tökéletesítése, az uniformizálódás, az egyéni tulajdonságok részleges vagy teljes elhagyása. Ugyanebből kiindulva elmondhatjuk, hogy e szempontból vizsgálva az IE a Jó; a beilleszkedett, viselkedni és tolerálni tudó, freudi felettes én.

De vajon helyes-e ez a meglátás? Egy társadalom működése megköveteli az IE elfogadását. Azok, akik ezt nem látják be, normális esetben kirekesztődnek a társadalomból: örültekházába, börtönbe kerülnek; rosszabb esetben valamiféle szenvedélybetegségbe vagy az öngyilkosságba menekülnek. A társadalom nem tűri az AE kitöréseit és az IE semmibe vételét; legfeljebb csak akkor, ha a társadalom normálisnak tartott körülményei elromlanak. A katasztrófák túlélői, azok, akik veszély esetén AE-énjük tulajdonságaiba kapaszkodva felrúgják az IE szabályait, általában hősökké válnak. Ha lezuhan egy repülőgép az Andokban, és a túléléshez bizony a halottak húsának elfogyasztása a feltétele, akkor az IE sok esetben mégiscsak legyőzetik, és a kannibál AE kerül a felszínre.

És hogy mindezt miért fogadja el a későbbiekben az IE-társadalom? Mert az IE tudatalattija azt mondja: igaz ugyan, hogy ezek az egyedek itt tiltott dolgokat követtek el, de a céljuk a túlélés volt, a faj túlélése, a mindenek felett való cél, a végső konklúzió.

Látható tehát, hogy a világ működéséhez mindkét én szükségeltetik. Ám ha az AE-nek nagyobb szabadságot adnánk, a társadalom nem volna képes többé zavartalanul működni; sőt, egy idő múlva felbomlana, és anarchiába torkollana.

Az AE folyamatos felszínén maradásának tehát egyértelműen negatívak a következményei. Felvetődik a kérdés, hogy az egyén számára nem az AE és az IE súrlódásaiból keletkező álmok azok a levezető csatornák, melyek segítenek számára az IE-társadalom biztonságában megmaradni?

Az álmok felfokozott „költői szabadsága” az egyetlen olyan dolog az IE-társadalomban, amely nem áll semmiféle ellenőrzés alatt. Orwell könyvében a Gondolatrendőrség ötlete sokkal szörnyűbb veszélyt enged sejtetni, mint ahogy azt az olvasó első ránézésre gondolná. Az álmok, a feszültségek feloldói (vagy éppenséggel néha pont az okozói), az egyénnek a teljes szabadság látszatát ajándékozzák. Titkuk abban rejlik, hogy még magától az álmodótól is függetlenek, noha az ő élményeiből táplálkoznak. Misztikus, irányíthatatlan mesék, melyekben szükség szerint keveredik a valós élményalap és a tudatalatti költeménye. Találkozik bennük az IE tiltása (nem szabad, mit szólnak hozzá, nem illik), és az AE ösztöneinek kitörése (tedd). És ha az álomban már megtettem, miért kellene megtennem a valóságban is?

De vajon egy álom pontos választ adhat-e arra, hogy mi az, amit meg kell tennie a valóságban? Ralph még napokig gondolkodott a témán, és még a könyvtárba is benézett, hogy kikölcsönözzön egy-két témába vágó könyvet. Ahogy sorra végigolvasta őket, megállapította, hogy az álmodás technikai körülményeinek leírásán kívül semmi újat nem talált bennük; úgy látszik, a halál és Isten létének kérdése mellett ez a másik olyan titok, amelyet még soha senkinek sem sikerült megfejtenie, és minden bizonnyal a jövőben sem fog.

Egy napon azután elvonult az erdőbe, egymagában, hogy rendszerezze a gondolatait. Bár egy tapodtat sem jutott közelebb a megoldáshoz, legalább megnyugtatta önmagát azzal, hogy megtett minden tőle telhetőt. A téma így végre úgy döntött, hogy békét hagy neki; és Ralph testben-lélekben megkönnyebbülve lobogtatta fehér zsebkendőjét a álom-kérdés távozásának estéjén.

Ralph, Nora és John ezen a hétvégén egy kicsit messzebbre merészkedtek az erdőben, mint szoktak.

Az Északnyugati Turistaúton felmentek észak felé, majd jó húsz mérföld megtétele után letértek róla nyugatnak, be a Mohawk-erdőbe. Errefelé igazi ősvadon fogadta őket, és persze jóval kevesebb turista, mint a város közelében. Ezt a helyet inkább a vadászok szerették, akik magányosan járták a vízmosásokat, szarvasok és medvék nyomait követve.

A fák itt valahogy mások voltak, mint „odahaza” a Witch's Dog Hill körül. Ezerötszáz láb körül jártak a dús aljnövényzetű hegyoldalakban, olyan ösvényeken, amelyek egyáltalán nem voltak rendesen kitaposva. Sok helyen elő kellett venniük a térképet meg a tájolót. Ralph már bolyongott egyszer errefelé pár évvel ezelőtt; de a vadon rettenetes nagy volt, és igazából egyikük sem járta még be.

Moha borította, kidőlt fatörzseken másztak keresztül, szikla-ölelte tavak mellett haladtak el. Minden gyönyörű volt és új, és nagyon jól érezték magukat. Egy mély szakadék szélén ebédeltek meg, majd pihentek egy órácskát. Estére azután egy elhagyatott, ősi kőfejtő félkörében találtak menedéket; itt verték fel a sátrat, mert itt nem fújt a szél. Tűzet raktak, és körbeülték: az éjszakák errefelé a nappali hőség ellenére is meglehetősen hűvösek voltak.

Megvacsoráztak és beszélgettek. Már útközben is sokat beszéltek, mindenféle témáról, ami az eszükbe jutott; de most, amikor az erdő lehelete előidézte a régi időket, amikor Ralph és Johnny még csak kettesben járták az erdőt, és keltákról, sámánokról meg ilyesmikről beszélgettek, valahogy megint erre terelődött a szó. A hátizsákokból előkerült egy üveg vodka, meg egy Coca-cola. Elheverték a tűz körül, a lángokat bámulták, és tökéletesnek érezték az egész életet.

Nora hallgatta őket egy darabig, majd felállt, előkereste a törölközőjét, és elment a kőfejtő keleti oldalánál csobogó patakhoz, hogy megmosakodjon, meg hogy elmossa az edényeiket. A fiúkkal ellentétben ő egyetlen napra sem szerette kihagyni az alapos tisztálkodást.

- Volt valami a múltban - mondta Ralph elmerengve, miután a lány eltűnt a sötétben. - Történt valami jelentős esemény, amely rögzült az emberiség kollektív emlékezetében. Nagy jelentőségű eseménynek kellett lennie, mert ott maradt a nyoma minden népcsoport mondáiban és meséiben, az összes legendában, amit ismerünk. Sőt, több ilyen esemény is történhetett a kezdet kezdetén. - Elgondolkodva vakargatta meg a feje búbját. - Ha feltalálná valaki az időgépet, szívesen elmennék azokba az időkbe, hogy megnézzem, mi is történt valójában.

- És mit néznél meg? - kérdezte John.

- Sok mindent. - Ralph kényelmesen hanyatt dőlt a fűben.

Hallgattak egy darabig, azután John a patak irányába tekintett. Onnan, ahol ültek, nem látszott a lány, csak a fejlámpa sárgásan világító fénye.

- Nem bántja ez a dolog? - kérdezte hirtelen John Ralphektól. A fiú értetlen pillantást vetett rá. - Úgy értem, nem panaszkodik emiatt? Hogy néha kihagyjuk őt a beszélgetésből?

Ralph is a patak felé pillantott. - Nem is tudom - mondta. - Még sohasem mondtam ilyesmit. - Elgondolkodott egy percre, aztán folytatta. - Egyszer megbeszéltük már veled, hogy egyikünk sem lehet féltékeny a másik múltjára. Az, hogy mi volt előtte, megváltoztathatatlan, nem?

John bólintott. - Persze, persze, ebben igazad van; de nem érzed udvariatlanságnak, hogy ő is itt van, mi meg a régi szép időket emlegetjük?

- Nem is emlegetjük a régi szép időket.

- Dehogynem - ellenkezett John. - Nem azt mondom, hogy ez minden második szavunk... De a témák, amiket itt felhoztunk ma, meg az „emlékszel” kezdetű mondatok...

Ralph vállat vont. - Nem hiszem, hogy ez problémát okozna Norának.

- Csak olyan csendes ma. Nem szokott ilyen lenni.

- Majd elmondja, ha valami baja van - közölte erre Ralph.

A kőfejtőben végigfutott a hűvösödő este első szélfuvallata. Zajos csattogással Nora tért vissza a patakról, kezében csörömpöltek az elmosott edények, lábán a vizes papucs.

- Belemásztál a patakba? - érdeklődött John. Nora bólintott. - Aztán majd jól felfázol, és pár év múlva elkezdesz csodálkozni, hogy mi a faszért nem születik egyetlen gyereked sem.

Nora vállat vont. - Ne félts te engem - mondta, és eltűnt a sátorban.

John is vállat vont, majd előrenyúlt, megragadott egy kólásüveget, és hosszú kortyokban ivott.

Némi zörgés után minden elcsendesedett odabent. Ralph gyanította, hogy a lány lefeküdt.

Bocsánatkérő pillantást vetett Johnra, majd felállt, és odament a sátorhoz. - Alszol?

- Még nem - jött a válasz. Ralph bemászott, és odabújt a lányhoz.

- Valami baj van, kedvesem? - kérdezte halkán, hogy csak Nora hallja. A lány nemet intett, és megsimogatta Ralph arcát. - Olyan furcsa vagy ma.

- Csak fáradt vagyok - suttogta Nora. - Sokáig akartok még ott kint ülni?

- Nem tudom - felelte Ralph őszintén. Hallgatott egy pillanatig, aztán elmondta a lánynak, mit mondott az imént John.

Nora megrázta a fejét. - Nem hiszem, hogy ezzel kizárnátok a beszélgetésből. Csak ilyenkor nem igazán tudok mit hozzátenni a dolgokhoz. Ezek a ti emlékeitek, amik persze érdekelnek engem; de hát mit mondjak hozzá én? - Belecsókolta Ralph szája sarkába. - Akkor sértődnék csak meg, ha úgy emlegetnéd azokat az időket, mint sokkal jobbakat a mostaniakhoz képest.

Ralph elmosolyodott. - Erről szó sincs. Ezek az idők sokkal szebbek, hölgyem, mint amiket valaha átéltem.

- Helyes - kuncogott Nora. Azután kislányossá változott a hangja. - Siess mellém, jó?

- Jó - mondta Ralph. Megcsókolta a lány homlokát, és visszament Johnhoz.

Leheveredett a földre, és az eget bámulta. Ismét az előző téma járt a fejében.

- Azt hiszem, a teremtéssel kezdeném - szólalt meg pár perc múlva. - Azután elmennék, és megnézném a Sétán lehajítását a pokolba. Sőt, megnézném az egész ember előtti sztorit, meg persze Ádámot és Évát, Káint és Ábelt; Noét, Mózeszt, Jézust, Egyiptomot, az inkákat... -

Elhallgatott. Az oldalára fordult, felkönyökölt és Johnra nézett. - Te jó ég, most, hogy így belegondolok... Több ezer év eseményeit kellene végignézni, hogy választ kapjak mindenre, ami érdekel.

John bólintott. - Szerintem is. Tudod, a történelemmel az a baj, hogy az, amiről szól, annyira régen történt, hogy egyetlen forrás sem mondható százszázalékosan hitelesnek. Tényleg az lenne az egyetlen megoldás, hogy visszaküldjünk egy elfogulatlan valakit, aki vállalja, hogy leír és levideózik mindent, ami lényeges, és...

- De mi a lényeges? - vágott közbe Ralph. - Mit nevezhetünk lényegesnek?

John széttárta a karjait. - Amiket az előbb soroltál, azt hiszem. Meg ami még eszünkbe jutna, ha leülnénk, és alaposan átgondolnánk ezt az egészet. Nem lenne egyszerű dolog, az biztos.

Mindketten elhallgattak. A gondolat, amelyet ez a beszélgetés fölvetett bennük, a fejükben újabb és újabb problémákat tárt eléjük, és persze újabb és újabb távlatokat is.

Pár percnyi hallgatás után Ralph és John egyszerre nézett fel. - Ezek fraktálok - vigyorodott el John. - Hagyjuk abba, jó?

- Rendben - bólintott Ralph, és a vodkásüvegre pillantott. - Közelebb adnád?

Miután ivott, Ralphot csak nem hagyta nyugodni ez a gondolat. - Azért furcsa, hogy ez a téma vonz a legjobban.

- Melyik?

- Hát a teremtés - felelte a fiú. - Isten, az angyalok, a sátán, ilyesmi. Ki volt Ádám? Hogy nézett ki? Hogyan beszélt? Mit mondott a kígyó Évának? Miért nem büntette meg Isten Káint jobban? Ó, ha ezekre megtudhatnám a biztos választ!

- Akkor?

- Akkor valahogy úgy érezném, hogy... hogy tisztább lett a lelkem. - Elgondolkodva bámulta a sorban előbukkanó csillagokat. Egy néma, gondolatokkal teli órával később azután mindketten lefeküdtek aludni. Nora halkán gügyögött, amikor Ralph mellébújt, és a karjaiba simult.

Ralph még sokáig ébren maradt és gondolkodott azon az éjszakán.

- A lelkek - mondta Bart pontosan hét nappal ezután, amikor ketten mentek fel a Witch's Dog Hillhez sátorozni, - odafent teremtnének meg a semmiből. Ez a semmi voltaképpen az az állapot, amit az emberiség vallásai ezerféle névvel illettek már, - nirvána, Isteni Tudat, szupertudat, közös ID, satöbbi. Lehet, hogy ez a semmi maga az isten, aki mindent irányít, aki személytelen, mégis mindenütt ott van és mindent lát, mindenről tud. Nem hinném, hogy bármelyik vallás tartalmazná a tökéletes, a végső magyarázatot a világ működésére.

- Azt hittem, te tudod a választ - mondta csodálkozva Ralph. - Hiszen te egy démon vagy, aki a világ teremtésének legelejétől részt vett a dolgokban.

Bart bólintott. - Igen, történtek bizonyos dolgok a világban, amelyekről tudok. Ott van például Jézus - tudni akarod, mi az igazság?

- Persze, hogy tudni akarom. Hogy is mondtad egyszer? „A bizonyosság maga a megváltás”.

Bart elismerően fejet hajtott, azután folytatta. - Nos, nem tudom neked megmondani, mi az igazság Jézussal kapcsolatban, cimbora. Bármilyen hihetetlen, semmivel sem tudok többet, mint te. - Megcsóválta a fejét. - Azt hiszed, a démon valamiféle rangot jelent a tudás had-

seregében? Még egy démon sem lehet soha biztos benne, hogy valóban van Isten, hogy valóban van Mennysország és Pokol -; sőt, még a maga létében is örökké kételkednie kell. Értesz engem?

- Hát nem nagyon. Azt hittem...

- Ne higgy! - figyelmeztette Bart nagyon komoly hangon. - Elárulom neked, hogy csak egyetlen igazságról tudok. Ez a világ, amelyben élünk (te is, én is, mindenki) úgy működik, ahogy működtetjük. Ez az igazi csoda, cimbora. Én azt hiszem magamról, vagyis úgy tudom, hogy én egy démon vagyok: képes vagyok egy csomó olyan dologra, amikre senki más nem, és emlékszem a teremtés kezdetére. De vajon valóban így van-e ez? Lehet, hogy csak azért tudok csodákat tenni, mert elhiszem, hogy képes vagyok rá; te pedig azért látod csodáknak a tetteimet, mert hiszel bennem. Érted? Senki sem tudhatja a végső igazságot, mert az káoszhoz vezetne, és elvenné tőlünk a hit oltalmát. A hit erőt ad, Ralph, hogy átvészeld a dolgokat. A bizonyosság elveszi tőled a hited. tudást csinál belőle, amelyhez sem szeretet, sem remény, sem jószág nem szükségeltetik.

Én úgy tudom, mert úgy emlékszem rá, hogy Jézus Isten fia volt, aki eljött, hogy megváltsa az emberiség bűneit. De az is lehet, hogy mindez csak az én téveszmém, és soha nem történt meg. Vagy megtörtént, mert egykor egy galileai ács fia ezt hitte magáról, és ennek megfelelően viselkedett.

A valóság alakítható. Képlékeny dolog, nagyon is az. Tény, hogy vannak ma is emberek, akik a pusztá akaratukkal manipulálni képesek a tárgyakat. Levitáció, pirokinézis, telekinézis, telepátia - ezek, ha nem is megmagyarázott, de létező dolgok. Van valami mélységes titok, amely körülveszi egész létezésünket. Emberek, démonok és angyalok járják az utcákat, és némelyik tud a többiről - vagy éppen magáról -, némelyiknek pedig fogalma sincs semmiről. Én démon vagyok, Ralph, de nem vagyok biztos benne, hogy te nem vagy az. Vagy hogy én nem ember vagyok-e, aki démonnak hiszi magát.

- Miért, valóban ennyire nem tiszták az emlékeid? - kérdezte Ralph.

- Amennyire visszaemlékszem - mondta halkán Bart, - az nem túl sok. Semmi olyasmi, amit le nem írt a fajtád jónéhány-ezer esztendővel ezelőtt. Akkor még sokkal, de sokkal szorosabb volt a kapcsolat az Égiek és az emberek között. Sokkal több volt a próféta; úgy értem, az olyan próféta, akinek a szavai mögött valódi tudás lapult. - Bart egy pillanatra elgondolkodott.

Ralph kíváncsian figyelte. Újfajta érzést fedezett fel magában, ahogy a barátjára nézett. Tiszteletet és némi félelmet is érzett; de ez a félelem nem az angyal-démon hatalmának szólt; inkább magának a ténynek, hogy az, aki.

- Akkoriban mozgalmasabb volt az élet odafent - emlékezett vissza Bart. - Az ember még nem is létezett, amikor én és a többiek már igen. Mi, vagyis az angyalok voltunk az elsők, akiket Isten megalkotott. Legalábbis azt hiszem, bár ki tudhatná biztosan, hogy mi történt *előtte*? Ez még számomra is olyan titok, amelyre talán soha nem kapok választ.

Ott volt az Éden kertje, a hely, ahonnan valamennyien származunk. Soha nem volt a Földön, ahogy azt néhányan állították. Az Éden a Való Világ része, cimbora, azé a világé, amelynek innen csak a határait láthatjuk. Négy kapuját két folyó fogta közre, két kristálytisztá vizű folyó. Idignának és Buranunának hívták őket -, a sumérek később ugyanígy nevezték el azt a két folyót, amely odalent az ő földjüket fogta közre, s amelyeket később a görögök Tigrisnek és Eufrátesznek neveztek. De a névazonosság nem jelent konkrét azonosságot: az Idigna és a Buranunu a Való Világban folyt, a Tigris és az Eufrátesz pedig csak emléket állított nekik.

Az Éden kapuit négy angyal őrizte: északon Mihael, délen Uriel, keleten Szuaj, nyugaton pedig jómagam, Szenoj. Ádám ekkor még nem élt odabent, s maga ez az őrség is csak jelképes volt, hiszen odakint nem volt semmi, ami rátörhetett volna a kertekre. A világ még csak akkor volt kialakulóban. Ám mi mégis ezer éven át hűségesen vigyáztuk a bejáratokat. Istennek tervei voltak az Édennel.

Amikor a világ már készen állt rá, hogy majdan befogadja, Isten megteremtette Ádámot, a „maga képére”, ahogy azt a Biblia is írja. Ádám ott élt az Édenben, békében és boldogságban, és semmire sem volt gondja. Egészen addig, amíg meg nem ismerte Lilithet, az angyalt, a nőnemű angyalt, aki nem sokkal később a felesége lett.

Mert nem Éva volt az első felesége Ádámnak, hanem Lilith. Lilith gyönyörű volt, fiatal és persze halhatatlan, mint mi valamennyien. Nem mondom, hogy a velejéig romlatlan, hiszen vele kezdődött minden baj; de mégis, azt hiszem, valóban szerette Ádámot, azért ment hozzá. Még a halandóságot is vállalta, csak hogy gyermeket szülhessen a férfinak; ez persze sohasem sikerült nekik, magam sem tudom, miért. Talán Isten nem engedte meg, mert előre látta, mi fog történni.

Lilith felvállalta a halandóságot. Isten azt mondta neki, csak addig lesz halandó, amíg Ádámmal él együtt, amíg tiszta szívéből szereti. S ha gyermeket szül neki, akkor örökre halandóvá válik: együtt öregszik meg a férfival, akit ő maga választott; s együtt is száll a sírba.

Lilithből azonban hiányzott valami: az állhatatosság. Néhány esztendő múlva, ahogy a várva-várt gyermek mégsem született meg, és egyre erősödött benne az érzés, hogy a halhatatlanság kiváltságát feleslegesen pazarolja el, úgy döntött, hogy vége. Elhagyta Ádámot, és mivel csalódottsága és dűhe Isten ellen fordította, megszökött az Édenből: kihasználta, hogy a kapuőrök figyelme a tétlenségben meglazult.

Lilith északra távozott: ott értük utol, a tengerparton. Isten Szuajt, Szanszenojt és engem küldött utána, hogy beszéljünk vele, és vezessük vissza az Édenbe, a többiek közé, ahol az otthona van.

- Szuaj?... - szólt közbe Ralph, és egy pillanatra a távolba meredt, mintha látna ott valamit. - Milyen különös név!

- A barátom volt - mondta Bart csendesen. - A legjobb barátom. Ahová én mentem, oda ő is. Ketten együtt legyőzhetetlennek éreztük magunkat. És a legeslegjobb angyaloknak mind közül. Engedelmesek voltunk, és erősek. Erő és alázat! Micsoda párosítás!

Lilith dűhe azonban erősebb volt az engedelmességénél és a mi együttes erőnkénél. Szembeszállt velünk. Úgy viselkedett, mintha megőrült volna. Küzdöttünk, és Szuaj meghalt. Mert a halhatatlanságot az egyik halhatatlan elveheti a másiktól; ez azonban hatalmas gonoszsgot feltételez; és ekkor megtudtuk, hogy Lilith már gonosz, és így nem való közénk. Szanszenojjal együtt visszafordultunk hát, és fájt a szívünk - csak egy halt meg ténylegesen, de mi kettőről számoltunk be Istennek. Ő pedig azt mondta: ha Lilith nem hisz többé Benne, és menni akar, hát menjen. Legyen viperák és férgek anyja, ha állhatatlansága és türelmetlensége miatt nem várta ki az időt, hogy gyermeket szülhessen az Embernek.

Nem értettük Isten eme döntését, de nem vetettünk fel ellene semmit. Meggyászoltuk Szuajt, és visszamentünk az őrhelyünkre.

Egy napon azután Isten összehívott minket, és azt akarta, hogy hódoljunk az Ember, a tökéletes teremtmény előtt. Néhányunk szó nélkül megtette ezt, ám sok angyal - velem együtt - megtagadta a parancsot. Nem értettük, miért tökéletesebb egy halandó, egy esetlen, hús-vér

lény, mint mi, a halhatatlan szellemi teremtmények. Főleg, hogy már ennyi bajt okozott nekünk. Balgaságunkban és vakságunkban nem láttuk be, hogy nem Ádám létezése volt Lilith távozásának és Szuaj halálának közvetett oka. Mit tagadjam, nem kedveltük az Embert, akinek a megjelenése felkavarta az angyali létezés alapvető nyugalmát és harmóniáját. - Bart megrázta a fejét. - Ma már persze tudom, hogy mindez csak az engedelmesség és a szerénység próbája volt. Isten folyton próbára tesz valamennyiünket: és mi elbuktunk azon a próbán.

A dolog vége az lett, hogy néhányan dühünkben Isten ellen fordultunk. Lucifer vezetett minket, és seregét azok irányították, akiknek a neve mind a mai napig fennmaradt minden ember tudatában: Belzebub, Astaroth, Baal, Belial, Azazel, Asmodeus, Sadriel. És persze velük voltam én is, a Nyugati Kapu egykori Őre, a lázadó angyal, Szenoj.

Zavaros idők voltak azok. Míg az Édenen kívül csata csatát követett, és sokan elhullottak mindkét oldalról - emlékszem, még Gábiel is majdnem belepusztult - addig az Édenkertben Ádám mit sem sejtett az egészről. Ne feledd: az angyalok ugyanolyanok, mint az emberek. Dühük pusztítóbb, mint ezer atombomba. Ha azt mondom: csata, akkor világégetést képzelj el, bolygók pusztulását, ezer éves sötétséget, halált.

Isten ezalatt nem maradt tétlen. Kivette Ádám egyik oldalbordáját, és megteremtette belőle Évát: a karmikus szimbolika immár fizikai valósággá vált. Azóta a két ellenkező nem örökkön-örökké a másiknál keres valami megfoghatatlant; mert miképp a lélek, úgy a test is kettéválasztott, és magányosnak érzi magát a párja nélkül.

És akkor Lucifer elküldte hűséges alvezérét, Sadrielt, hogy valamilyen úton-módon válassza el egymástól Ádámot és Évát, akik békésen éltek az Éden kellős közepén. Ha ez sikerül neki, akkor Isten egyik legnagyobb csodája vesztette volna el az értelmét, és az Ember nem népesíti be az egész világot. Azt hiszem, Lucifer valamiféle eltorzult gondolata révén abban bízott, hogy Isten akkor belátja végre, hogy mi, a halhatatlanok vagyunk az egyedüli figyelmére érdemes faj, és talán abbamarad ez az egész értelmetlen háborúskodás. Vajon hogyan képzelte ezt? Nem tudom.

Sadriel nem ölte meg (mert annál jobban félt Istentől), csak elcsábította Évát; és tudod, szó sincs semmiféle almafáról meg ilyesmiről, hacsak azt nem nézzük, hogy állítólag egy almafa alatt esett meg a dolog. A híres tudás fája, és az alma nem más volt, mint a szex. Éva gyermeket szült Sadrieltől: Káint. - Bart felnevetett. - Ha a papok ezt biztosra tudnák! Az imádott őszanya volt az első olyan nő, aki egy ördöggel szeretkezett. Néhány ezer évvel később az inkvizítorok boszorkánynak nevezték az ilyen nőket, és máglyára küldték őket.

Ádám semmit sem tudott a dologról. Igaz, mi magunk sem. Azt hiszem, senki sem ismeri a pontos körülményeket, még talán Isten sem. Sadriel hatalma elégséges volt ahhoz, hogy elrejtse kettejüket *mindenki* elől. Ugyanolyan könnyen lehet, hogy valóban meghódította Évát, mint ahogy az is, hogy egyszerűen megerőszkolta. Éva, ahogy azt hallottuk, rajongott Ádámért; nehéz elképzelni hát, hogy pár óra alatt valaki ennyire könnyen elcsábította. Még ha az a valaki Sadriel volt is.

Azután ott van a kígyó-legenda: könnyen el tudom képzelni, hogy van valami alapja. Talán Sadriel, hatalmánál fogva, magára öltötte Ádám alakját. Ahogy egy kígyó csúszik-mászik, tekergőzik a földön, Sadriel valószínűleg úgy vette le Ádám alakjában a lábáról a nőt. Éva talán sohasem tudta meg, hogy aznap nem Ádámmal szeretkezett az almafa alatt, bár ennek ellentmondani látszik a tény, hogy Éva szégyellte az aznap történeteket; és bizony akkortájt kezdett el bujkálni Isten elől. Talán csak utólag tudta meg, és talán akkor sem bánta teljes szívéből. Ma már senki sem tudja, mi is történt valójában.

A mese, hogy ekkor, emiatt kezdtek el mindketten ruhákat hordani meg szégyenkezni, nem igaz. A ruhákat már sokkal előbb is viselték. Éva volt az, egyedül ő, aki bujkált Isten tekintete elől; és a férje persze, noha nem sejtette az igazi okot, vele ment. És Isten szörnyű haragra gerjedt, amikor tudomást szerzett a történekekről. Nem világosította fel Ádámot a megcsalásáról, de haragjában kiűzte őket az Édenből, le a Földre, hogy ott éljenek ezentúl.

Éva pedig „kínok közt” megszülte Káint, akiről Ádám azt hitte, hogy a saját gyermeke. Szeretettel nevelte, akárcsak a nemsokára megszülető Ábelt, aki valóban az övé volt. Éva sohasem árulta el neki, hogy Káin egy ördög sarja; ezért állt Ádám Káinnal együtt értetlenül a jelenség előtt, amikor Isten nem fogadta el Káin áldozatát, csak Ábelét. És tudod, ezért áll azóta is értetlenül az emberiség Isten „felületessége” előtt, miszerint hogy miért nem büntette súlyosabban Káint, amikor az féltékenységeben megölte Ábelt. Hiszen a Biblia az egyik leg-szörnyűbb bűnként írja le a testvérgyilkosságot; csakhogy arról nem sokan tudnak, hogy ez valójában nem testvérgyilkosság volt.

A többit tudod. A csatákat sorra elvesztettük. Mihael lángoló kardja, amellyel a kaput őrizte, sorra legyőzött minket. A Pokolra vetettek minket, és egy időre be is zártak oda. Mondhatom, szörnyű egy hely volt.

- Hol van hát a Pokol? - kérdezte Ralph. - Azt mondják, itt van valahol a földön...

- Badarság - felelte Bart. - Azok a dolgozatok, amelyeket együtt olvastunk, tévedtek. A Pokol is, akárcsak az Éden, a Való Világban van. Bár ez is zavaros egy kicsit, hiszen a Való Világot és ezt az ittenit nem sok választja el egymástól.

- Teljesen összezavarsz.

- Mert nem tudok válaszolni neked - mondta Bart. - Talán mert nincs is válasz.

Egy darabig mindketten hallgattak. Azután Bart egyszer csak megszólalt. - De van valami, ami sokkal inkább nyilvánvaló ennél - mondta halkan.

- És mi lenne az? - kérdezte Ralph.

- A Való Világ - felelte Bart, és Ralph szemébe nézett.

Ralph hallgatott. Egy pillanatra élesen látta maga előtt a képet, ahogy ott ül a sziklán Wendyvel, és átöleli azon az estén, amely egy nappal később már millió évekre távolodott el tőle. Most mintha valaki más szemével látta volna saját magát és a lányt; és egy pillanat múlva rájött, hogy ebben a pillanatban Bart szemével látja a dolgokat.

Akkor beszélt a lánynak a Való Világról. De vajon Bart honnan tudja ezt?

- Elárulok neked egy titkot - mondta Bart, és Ralph visszatért *ehhez* a világhoz.

- Mégpedig?

- A Való Világ létezik, cimbora - mondta a démon, és elmosolyodott. - Amit Wendynek mondtál, igaz volt, az utolsó szóig. A Való Világ egy létező világ, amely ott húzódik meg a másik mögött. A dolgoknak ott van az igazi jelentéstartalma; a tárgyakkak, embereknek, lényeknek ott bujkál az igazi neve. És igen, néhányan megjártuk már azt a helyet. folyton visszavágyunk oda, és folyton a határait kutatjuk, ahol be tudnánk lépni a szépség és az igaz dolgok földjére, az álmok birodalmába. De a határ folyton csak felvillan a szemünk előtt, és azután újra eltűnik. Ez az örökös keresés aztán arra ösztönös minket, hogy minél több

emlékképet megragadjunk abból a múltból, amit ott töltöttünk el, és leírjuk, lefessük, eldaloljuk azokat. - Felnézett az égre. A csillagok szelíden visszanéztek rá. - A művészek, az alkotó emberek mind érzik ezt. Onnan jön minden készítésük.

- Soha nem tudjuk elérni, ugye? - kérdezte Ralph, és érezte, hogy eltölti valami végtelen szomorúság.

- Soha - bólintott Bart. - Legalábbis ebben az életünkben, ebben a létformánkban nem. De látogatásokat igenis tehetünk belé, mert közelebb van, mint hinnéd.

- Ezt hogy érted?

Bart ránézett. - Mondok neked pár dolgot, cimbora - mondta kis idő múlva. - Aztán meglátjuk, mi lesz a meglátásod velük kapcsolatban. - Körbenézett, mintha keresne valamit; majd hirtelen előrenyúlt, és megragadott egy darab követ a tűzhelyet alkotó körből. Felemelte, és a tenyerén tartva Ralph felé nyújtotta.

- Ez egy kő - mondta halkan. - A föld csontja, ahogy Tolkien mondta a *Gyűrűk Urá*-ban. Ugyanazok az atomok alkotják, mint a te testedet. - Elhallgatott, és várt egy percet, hogy Ralphnak legyen ideje elgondolkodni a hallottakon. Akkor folytatta: - Az energia az anyagból származik, tehát örök. Vagyis, kiforgatva egy kicsit a régi törvényt, az anyag nem vész el, csak átalakul. Mi következik ebből?

- Hogy az én testem atomjai valamikor egészen másvalamit alkottak. Mondjuk egy követ. Még előbb a világűr anyagát. Mindannyian a csillagokból származunk - felelte Ralph, de még mindig nem értette, mire akar Bart kilyukadni.

- Ez mind igaz. Nos, folytatom. Az anyaggá alakult atomok helye bizonyos tartományban kötött, méghozzá évmilliárdokon keresztül. Vagyis ez azt jelenti, hogy a te atomjaid valamikor réges-régen ide kerültek a Földre, vagyis a Földbe, majd mindenféle érdekes hatás következtében átalakultak, és jelenleg a te testedet alkotják.

- Porból lettünk, porrá leszünk.

- Pontosan... Persze, előfordulhat az is, hogy bizonyos atomok - biliárd és biliárd - soha nem alkotnak élőt. Mindig...ööö...élettelenek maradnak. Vagyis amit mi, emberek élettelennek nevezünk.

Ralph bólintott.

- Érted már? - kérdezte Bart.

- Értem - felelte Ralph, és valóban értette. - Azt akarod mondani, hogy a Való Világot ugyanazok a részecskék alkotják, mint engem, téged, a tüzet, az eget, mindent. - Bart elégedetten mosolygott rá. - Vagyis a Való Világ nem más, mint ennek a világnak egy bizonyos nézőpontból való szemlélése.

- Úgy van! - kiáltotta Bart. - Látod! Te is látod!

- Látom - nyugtázta Ralph.

Bart széles mozdulattal körbemutatott. - Itt ülünk a Való Világ kellős közepén, csak az agyunk nem látja. Csak a szemünk nem érzékeli. Ezt a világot csakis megfelelő tudatállapotban érzékelheted, amikor tiszta vagy, nyitott vagy, érzékeny vagy a felfoghatatlan felfogására. Amikor eléred ezt az állapotot (vagy nevezzük inkább hangulatnak), akkor van az, hogy éppen látogatást teszel a Való Világban.

- Azt hiszem, szoktam érezni, mikor van az. Olyan érzés, mintha ébren álmodna az ember. És utólag mindig úgy emlékszik rá, úgy véli, mintha elvesztett volna valamit azokban a percekben; mintha végérvényesen és mindörökre elhagyta volna a boldogságot és a megkönnyebbülést.

- Igen, igen, ez az - bólogatott Bart. - Olyankor úgy hiszed, hogy nincs semmi baj, nincs semmi más, csak te és az életed; és nincs semmi dolgod, csak a pusztaság létezése -, mert a többi jön magától. Ez a Való Világ lényege, cimbora, a Létezés, nagy L-lel. Ott mindennek megvan a... - előrehajolt, és visszatette a kezében tartott követ pontosan oda és pontosan úgy, ahogy elvette, - ...a maga helye.

Egy ideig hallgattak.

Regresszió

Egy napon Bart azzal állított be Ralphhoz kora délután, hogy szeretne neki megmutatni valamit.

- Ki kell mennünk hozzá az erdőbe - mondta magyarázatképpen. - Nem kell semmi cucc, mert nem alszunk kint. Csak csendre van szükségünk. Estére itthon leszünk.

Ralph éppen befejezte az aznapi munkáját a gépen. Nora este tízig volt műszakban a boltban. Addig nem akadt semmi dolga.

- Rendben - mondta. - Ugorjunk be útközben Norához. Szólok neki, hogy elmegyünk.

Túrabakancsot húzott, és elindultak. Meleg nyári nap volt.

Bart a Medve-sziklához vezette Ralphot. Úgy sejtette, így hétköznapi senki sem fogja zavarni őket; márpedig a dolog, amire készültek, zavartalanságot igényelt.

Bart úgy vélte, itt az ideje, hogy Ralph visszanézzon egy kicsit a múltjába, a nagyon távoli múltjába, hogy megértsen egy-két dolgot. A regressziós hipnózis komoly dolog, vélte a démon, és előbb-utóbb a legtöbb léleknek át kell esnie rajta; hiszen sok esetben ez az egy módszer van a dolgok rendbetételére.

Démoni képességei sem voltak elegendőek ahhoz, hogy lássa egy lélek teljes életútját, a kezdetektől a végig. Bart előtt ugyanúgy rejtve volt a múlt és a jövő, mint az emberek előtt. Sok mindent érzett persze, és még több mindenre ráérezett; de a pontos valóságot ő sem láthatta.

Tudta például, hogy Ralph, bár sohasem beszélgettek ilyesmiről, még jóval a megismerkedésük előtt próbálkozott már ilyesmivel, de sohasem lépte át azt a határt, amely az előző életeit elválasztotta egymástól. Sokszor medített régebben - néha még most is megtette -, és alaposan begyakorolta az autogén tréninget is, a módszert, amely alkalmassá tette arra, amit most Bart kívánt tőle.

A helyszín megválasztása futó ötlet volt csupán. A múlthoz kellett kötődnie, de nem vidám vagy mulattató eseményekhez. Komoly helynek kellett lennie, és a démon úgy vélte, ez megfelel majd a célnak. Nagyon jól tudta, hogy Ralph itt járt utoljára Wendyvel, mielőtt a lány meghalt.

Nem mondta el Ralphnak, hogy miért jöttek pont ide; és ahogy a fiú ott nézelődött csendesen a sziklapiacson, Bart tudta azt is, hogy az a nap jár az eszébe.

Hagyta, hadd nézelődjön.

- Miért hoztál ide? - kérdezte azután csendesen Ralph, ahogy befejezte a nézelődést és az emlékezést.

- Meditálni - felelte a démon, és elmosolyodott.

Ralph és Bart egymás mellett ültek a sziklaplaccon, nagyjából egy méter távolságban egymástól. Órák óta meditáltak ebben a különös lelkiállapotban, amelyet hónapok óta gyakoroltak már Bart útmutatásai alapján. Bart félig-meddig tréfásan önregressziós félhipnózisnak nevezte ezt az állapotot; Ralph pedig nem értette, hogyan tud a démon még ezzel is viccelni. Számára mindez valamiféle különös varázslat volt, amelynek segítségével behatolt a csodák birodalmába, és végre pusztá önmaga lehetett. Amikor meditált, elfelejtett minden kötöttséget, ami ehhez a világhoz láncolta. A Való Világban lépkedett, érezte a dolgok valódi színeit, ízét és lényegét; s a legcsodálatosabb az volt, hogy mindezt igaznak találta és végtelenül kellemesnek.

Ismét rátört az az érzés, amit akkor érzett, amikor Bart elvitte őt Wendyhez. A dolgok és az időpontok, a helyek és az érzések között valamiféle titkos kapcsolat állt fent; de Ralph tudta, hogy nem most van itt az ideje ezen eltöprengeni. Más dolguk volt. Most azért jöttek, hogy lássák, ha a színek megint előtörnek a reális világ misztikus sarkaiból. Oda igyekeztek mindketten, egyenesen a Való Világ ragyogásába; - és most már szabad volt felnyitnia a szemét, ha a bőrén furcsa borzongást érez, és biztos benne, hogy odaért.

Itt és most nem volt jelentősége semminek, amit odaát tett. A realitás egészen új értelmezést nyert, olyan fogalmak testesültek meg a szeme előtt, amikről másoknak talán fogalma sem volt; és a fiú behunyt, mégis látó szemmel és értő szemléléssel követte barátját ebbe a birodalomba.

Egy ponton azután valami éleset pattant, és a világ kinyílt előttük.

A színek úgy borítottak el mindent, mint amikor valami lassú méreg ömlik szét az ember szervezetében. Ralphot valami földöntúli boldogság kerítette a hatalmába: úgy érezte, valahol, valakik befogadták valahová, s maga is a Való Világ része lett. Bíbor folyókban festette meg a fény a földet; a sziklák kéken izzottak; az ég napsárga lett. Minden más lett, és mégis valódibb, mint eddig valaha; a hely csábító volt és otthonos, és mindenek felett: gyönyörű.

Még mindig csukva volt a szeme, mégis látta mindezt. Lenézett a kezeire: bíborlilán örvénylő fény kavargott körülöttük. Ralph tudta, hogy a saját auráját szemléli. Eszébe jutott az a nap, amikor itt ültek Wendyvel, és sajnálta, hogy akkor csak megérezésként élte át mindezt, nem valóságként; de legfőképpen azt bánta, hogy nem volt alkalma megmutatni a lánynak ezt a világot.

Azután a következő gondolat megnyugtatta. Wendy minden bizonnyal már régesrég ebben a világban járja az erdőket, nem győzve csodálni bámulatos sokszínűségét, és végtelen, meglepetésekkel teli békéjét.

Bartra nézett, és még lehunyt szemhéjain át is elvakította a démonból áradó hófehér ragyogás. Bart egyetlen izzó energiává változott, amely bevilágította környezetét, és sajátos színezetet adott mindennek.

Nézd csak, mutatta a démon, és Ralph odanézett.

Most úgy vélte

érezte

hogy egy mező közepén áll, ahol

semmi más nem látható, csak a virágokkal borított zöld mező és fölötte a ragyogóan kéklő ég.

- Ez a nihil, Ralph - szólalt meg mellette Bart hangja a semmiből, és Ralph odanézett, de nem látta sehol a démon.

- Koncentrálj erősebben - utasította a démon. - Képzeld el, hogy itt vagyok melletted. És akkor ott is leszek.

Ralph engedelmeskedett. Lehunyta a szemét, és maga előtt látta Bartot, ahogy az ott meditál mellette a sziklán a

reális világban (s a Való Világban ragyogva)

mezőn. S ahogy kinyitotta a szemét, Bart csakugyan ott volt, de felegyenesedve állt mellette, és mosolygott.

- Íme - mondta a démon, - az akarat csodája az anyag felett. Jól csináltad, cimbora.

- Miért vagyunk itt? - kérdezte Ralph, és elfordult, hogy körbejártassa tekintetét északról északig.

- Neked kell tudnod, hiszen te hoztál ide - felelte Bart halkan. Ralph szinte nem is hallotta a választ; megint azon gondolkodott, hogy azok, akik rendszeresen kábítószerrel használnak, vajon mit szólnának ehhez az élményhez. - Ez a világ olyan, amilyennek látod. A színek fölötti hatalom kezébe adja az atomok feletti hatalmat. Ezt ne feledd. Amit itt látsz, az mind a te műved. Most te vagy ennek a helynek az istene.

Szeme a messzeséget kutatta: a távolban, ahol az ég és a föld összetalálkozott, sötét színű fellegek gyülekeztek. - Vihar lesz - mondta Bart. - Vihart kavarsz a gondolataiddal. Mi bánt?

Ralph elmerengett a kérdésen.

- Nem tudom, ki vagyok - felelte, és elcsodálkozott, hiszen úgy érezte, mintha valaki más szólna az ő szájával. Nem volt biztos benne, hogy valóban ezt akarta-e mondani; de mivel már megtörtént, nem is törődött vele.

A szavak, a folytatás szavai megint csak maguktól buktak ki a száján. Ez volt az, amit Ralph a legjobban szeretett a meditálásban. Ilyenkor a tudatalattija kapott szót, ő irányított mindent.

- Nem tudom, ki vagyok - ismételte halkan Ralph. - Nem tudom, honnan jöttem. Csak azt tudom, hogy nem egyedül voltam ott, bárhol is legyen az az „ott”. Egy voltam valaki mással, vagy másokkal; de valami elválasztott minket. Sokan a Való Világban maradhattak; néhányunknak azonban le kellett születniünk ismét, hogy megtanuljuk az utolsó leckét: a hűséget és a rendíthetetlen tudást.

Bart figyelmesen hallgatta.

- Odalent azután - folytatta Ralph, - találkoztam veled, hogy a tanítóm légy ezen az úton. - Egy pillanatra elhallgatott, és a távolba meredt. - Utazók vagyunk, Bart, örök átutazók, akik folyamatosan hazafelé tartanak. A társaim... - elakadt.

- Mi van a társaiddal? - kérdezte kis idő múlva Bart.

Ralph még mindig a távolba meredt. Hirtelen lehunyta a szemét; a mozdulattal egy időben a fellegek kavargása az égen varázsütésre felgyorsult. A démon felpillantott az égre, s elakadt a szava. Még a lélegzetét is visszafojtotta: Ralph most egy olyan valamit élt át, ami keveseknek adódott meg egész életük során, még azok közül is, akik eljutottak ide, a Való Világba.

Meditáció a meditációban!

Ralph lehunytt szempillái meg-megrezdültek, mintha a fiú álomba merült volna. A horizonton a viharfellegek kavargása egyre fokozódott. Néha már egy-egy villám is lecsapott, de a távolság még mindig akkora volt, hogy a hang csak késve ért el hozzájuk.

Bart tudta azt is, hogy ha az a vihar előbb éri el őket, mint ahogy elcsitul, akkor valószínűleg nagy baj lesz.

Ralph még mindig álmodott.

- A társaim... - szólalt meg végül meglepő hirtelenséggel, - a társaim..., én vagyok.

- Te vagy... Mi vagy te? - kérdezte a démon.

Ralph továbbra sem nyitotta ki a szemét.

- Mind én vagyok - mondta. - Azok, akik itt vannak körülöttem. Mind egyek vagyunk. A különbség csak látszat. Valamennyien az én személyes univerzumom részeiként létezünk; még te is, démon. Valamennyien az én kedvemnél fogva lélegzünk, eszünk, sétálunk, halunk meg e földön.

- Isten vagy? - kérdezte csodálkozva Bart.

- Isten vagyok - jelentette ki Ralph. - Az én univerzumom egyedüli istene. Hát nem érted? Igazad volt, amikor arról meséltél, hogy miképpen működik a világ. Mi működtetjük, Bart, mi, azok a lények, akik alkotjuk. Isten odafent - emelte mutatóujját az ég felé, - csak felügyeli mindezt. A szabad akarat a legcsodálatosabb dolog, Bart, mert tényleg abszolút szabadságot jelent mindenki számára. Minden teremtet lélek számára. Nora...

Elhallgatott.

- Mi van Norával? - kérdezte Bart türelmetlenül. Nem szeretne volna, ha Ralph pont most, egy döntő felfedezés előtt ébredne fel.

És Ralph nem ébredt fel.

- Nora és én... - kezdte. Egy pillanatra megint elakadt, de azután folytatta. - Nora meg én voltaképpen egy lélek vagyunk, azt hiszem.

- Azt hiszed?

- Látom. Látom, hogy egyek vagyunk. Ezért vagyunk hát annyira egyformák! Értem már. Látom őt, Bart, és az egész históriát. Mindent látok. Látom, ahogy megteremtenek minket - engem -, és szabadon engednek az univerzumban. Látom, ahogy megszületünk. Szárnyunk van, és angyalok vagyunk. Egyetlen test, egyetlen lélek. És látom, amikor ellene fordulunk annak, aki megteremtett minket; mert nem hisszük, hogy a Másodszülött fontosabb lehet nálunk.

Zuhanást látok, fájdalmat érzek, ahogy letépik a szárnyainkat. Démon vagyok, aki pusztít dühében, és örök bosszút esküszik a Másodszülöttek ellen. Azután eljön a napja, hogy a lélek anyaggá lesz, testet ölt és elpusztíttatik; és a halál először igázza le egy halhatatlan életét. A démonok nem halhatatlanok, csak az angyalok azok.

- Az angyal-lét és a démon-lét között pont az a különbség - suttogta Bart maga elé, - hogy az angyalnak soha nem kell testet öltenie. Örökké a Való Világban maradhat. A démon pedig folyton megszületik, minden tudásával egyetemben, a reális világba.

- Kettéosztanak, Bart, mert túl erős a lelkem - mondta aztán Ralph, még mindig álmódva. - És a kapott fél-lelkeimet megint csak ketté. Mit tesznek velem? Félek. Újabb sötétség, újabb születés. Hol lehetnek a többiek? Keresem őket, de nem találom. Eltelik egy élet, és én még mindig egyedül vagyok. Megint mennem kell, megöregedett a testem, és nem lakhatom benne tovább.

A következő születés, a következő élet. Már nem emlékszem rá, mit keresek itt, de keresek valakit, folyton keresek. Hol lehet? Ki lehet az? Miért kell megtalálnom?

És most már tudom, hogy Nora az. Mindig is ő volt az. A négy Másikból az egyik, a legfontosabb számomra. Angyal-lelkem azon része, amely csakis a jót tartalmazza belőlem, - belőlünk. Aki visszasegíthet a Mennyei Atya elé, hogy a bocsánatát kérjem. Halandó vagyok, és soha többé nem akarok angyal lenni. Megszerettem a Másodszületteket, és megelégszem az ő korlátaikkal.

- Behódolsz neki! - álmélkodott Bart, és a hangjából kiérződött, hogy valóban őszintén csodálkozik. - meghajolsz a Másodszülett előtt!

- Meghajolok előtte - bólintott Ralph. - Most már igen. Mert ez az igazság.

Bart közelebb lépett. - Mi az igazság? - kérdezte halkán, de izgatottan.

Ralph nem felelt.

- Válaszolj nekem! - A démon hangja egyszerre alázatos lett. Az erőviszonyok megfordultak. Most már Ralph volt az, aki többet tudott; aki több volt valamivel, aki ősbibb volt nála.

Ősbibb!

- Az igazság... - morogta Ralph, - fájdalmas dolog. Alázatra nevel. Fejet kell hajtaniod előtte. Meg kell hajolnod előtte. Térdre kell hullanod előtte. - Hirtelen kinyitotta a szemét, és Bartra nézett. Bart nem volt teljesen biztos benne, hogy a barátja látja is őt. - Az igazság az, hogy tévedtünk, amikor fellázdadtunk Isten ellen. Ádám valóban tökéletesebb, mint mi, angyalok.

Bart elképedve bámult rá.

Mint mi, angyalok! Ralph csakugyan ezt mondta volna?

Közelebb lépett hozzá.

- Mi voltunk a piszkozat - folytatta a fiú kíméletlenül. - Mi voltunk az elsők ugyan, de nem a jobbak. Halhatatlannak teremttettünk, de akarat nélkülünk. Őriztük a kapukat, mert azt a feladatot kaptuk, hogy őrizzük őket; de soha nem kérdeztük meg, hogy miért kell ezt cselekednünk. Élveztük az életet az Édenben és a Földön, de soha nem kerestük az okokat. A kíváncsiság hiányzott belőlünk, és a nyughatatlanság. Csak velünk a világ üresebb volt, mint amilyennek lennie kellett. Érted te ezt? Mint egy szép, színes kirakat, ahol soha nem változik semmi. Nem volt fejlődés, nem voltak kérdések, nem hiányoztak a válaszok.

Éppen ezért vagyunk ellentétei az emberi fajnak. Az ember kérdez. Az ember keres. Mi nem kérdezőnk, nem keresünk, csak szó nélkül teljesítjük Isten akaratát. Mi nem vágyunk az örök nyugalomra; - az ember végcélja viszont mindig is ez. Ezt keresi, ezt kutatja. A nyugalmat, amit a Való Világ jelent majd a számára.

Így teljes ez a világ. Így kerek Isten alkotása... Amikor te, Szanszenoj és én, Szuaj...

- Szuaj? - Bartnak leesett az álla. - Szuaj?

Ralph elhallgatott egy pillanatra. - Igen, én, Szuaj - jelentette ki magabiztosan. - Így hívnak. Így hívtak, mielőtt...

- De hiszen Szuaj meghalt - mondta Bart. - Lilith ölte meg a tengerparton, amikor...

- Igen, Szuaj meghalt - vágott a szavába Ralph türelmetlenül. - De a lelke nem tűnt el nyomtalanul. Semmi sem tűnik el többé, amit az Úr megteremtett. Szuaj lelke sokáig várakozott a semmiben, azután újra megszületett... emberi formában.

Én voltam Szuaj. Én voltam ott veled, amikor Lilithet beértük a tengerparton. Én voltam az, akit elpusztított a dűhe. És én voltam az is, akit akkor négy részre szakítottak, hogy a halhatatlanságom elvegyék. Mert csak így tudtam megtanulni mindazt, ami tudok. Hogy egyszer minden angyal - így vagy úgy - de megjárja ezt a világot is.

Nora lett az egyik. A másik kettő soha nem született le erre a világra: odafent keringenek álomba merülve a szférában, és semmit sem tudnak semmiről, ami idelent folyik. Ők a legboldogabbak talán mindannyiunk közül. És te pedig, barátom, Szenoj; te vagy az, aki tanítasz engem... hogy tanulhass magad is! - Ralph kinyújtotta a kezét Bart felé. - Ha, démon! Hogyan hihetted, hogy szabad akaratodból választottál engem a barátodnak ebben az életedben? Vagy azt hiszed, hogy létezik olyan dolog a világon, amely nem az Úr akaratát szolgálja?

Ralph utolsó szavai felszárnyaltak az égbe. Erejük mindenható volt. Bart térdre hullott, Ralph pedig széttárta kezeit, és a viharzó háttér előtt hirtelen felfénylett az alakja; de nem úgy, mint ahogy egy fakuló filmfelvételen látja az ember, ahol a kontúrok elmosódnak, és az alakzatok más értelmet kapnak. Villámok csaptak le a távolban a mezőre, és a mennydörgés hangja elnyomott minden más zajt. Már majdnem elérte őket. Ralph alakja magába gyűjtötte a nap fényét, és Bart szeme előtt hirtelen kibontakozott az az erő, amelynek hatalmát oly régóta nem látta, és amely most a koromfekete felhők alkotta égbolt alatt megformálta Szuaj angyali alakját. Ralph-Szuaj, az angyal széttárta fényszárnyait, és az ég felé emelte az arcát. - Hamarosan! - kiáltotta az angyal az ég felé. - Hamarosan, Uram!

És a vihar elenyészett.

Amikor magához tért, Ralph csodálkozva meredt Bartra. - Mit mondtam? - kérdezte. - És hol jártunk?

Bart a szemébe nézett. - Nem emlékszel semmire? - kérdezett vissza hihetetlenkedve. - Egyetlen képre sem?

Ralph megrázta a fejét. - Csak valami nagy, nyílt mezőre... vagy tengerre, nem tudom. Mondtam valamit? Beszéltem egyáltalán?

Bart felsóhajtott. - Nem, cimbora - hazudta, és elnézett a hegyek felé. - Semmi érdekeset. És talán jól is van ez így.

EGY ÉVVEL KORÁBBAN

2001-2002. Huszonhét

Szex

Nora és Ralph az ágy előtt ültek a földön, és pattogatott kukoricát meg burgonyaszirmot rágsáltak. Odakint tiszta erőből tombolt a nyár. A levegő fülledt volt, de a napsugarakat szerencsére az ablakon kívül rekesztette a vastag sötétítőfüggöny.

Egy órával múlt dél; még hat teljes órájuk volt addig, míg fel nem kell kerekedniük - persze csak ha kedvük van - levánszorogni a súlyos melegben a Perk Caféba, ahol biztosan találnak valakit, akivel eltölthetik az estét.

A tévében éppen véget ért egy film. Ralph rövid tanakodás után olcsó költségvetésű B-kategóriásnak ítélte. Nora ezzel ellentétben azt mondta rá, hogy szerinte a film szexis volt.

- No és melyik része volt szexis? - érdeklődött Bart hunyorítva. - A történet maga? Vagy netalán maga a főszereplő srác?

Nora ránézett. - Számodra melyik a kellemetlenebb? - kérdezte évődve.

Ralph eltűnődött.

- Nem is tudom - mondta. - Azt hiszem, egyik sem. Ha ugyanis azt mondom: a történet - és meg kell hagyni, akkor bizony jobb véleménnyel voltam az ízlésedről, mint amilyen - (Nora erre gyengéden oldalba vágta), akkor azt mondom: ez van. Nyilván az ifjú hölgynek közeleg a menstruációja, és még egy ilyen műszeretkezést is, mint amit az imént láhattunk, erotikusnak tart. Ezt a tézist alátámasztani látszanak szempilláinak azon verdeségei is, melyek arról tanúskodnak, hogy a film felhúzta egy kissé, és arra vágyik, hogy...

- Elég - közölte Nora. - Egyáltalán nem erről van szó.

Ralph vigyorgott. - Ahá. Szóval mégiscsak a főszereplő gyerek volt szimpatikus a hölgynek. - Tettetett fájdalommal a hangjában folytatta: - Akkor sajnos itt az ideje, hogy elváljanak útjaink. Ezek szerint a szexuális teljesítőképességem, markáns arcvonásaim, nyers férfierőm nem üti meg azt a mércét, amit a hölgy igényel.

Nora nevetett. Jó kedve volt.

- Bár ez utóbbit erősen megkérdőjelezném - jelentette ki Ralph.

Nora felvonta a szemöldökét. - A teljesítőképességet? És azt ugyan mire fel?

A fiú nem vállat vont. - Olyanokra alapozom eme állításomat, mint például a - kissé felemelte a hangját, félig lehunyta a szemét, és Norát kezdte utánozni - „még! még!”, vagy a „nagyon jó vagy” - ismét mély lett a hangja, - kijelentések.

A lány a tévére bámult. - Ne csináld ezt, mert elpirulok - mondta. - Én egy jó házból való úrihölgy vagyok, ha nem tudnád. Elöttem nem illik ilyesmikről beszélni.

- Csinálhatom is éppen - replikázott Ralph.

Nora végigmérte. - De nagy a szája az úrnak! - felelt vidáman. - Talán kissé el lett kaptva az utóbbi időben!

- Ugyan - morogta Ralph. - Szó sincs elkapatásról. Senki nem kapott el semmit. - Hirtelen alázatos pillantásokat lövellt a lány felé. - Ó, úrnőm! - mondta. - Kegyed oly kegyes hozzám, hogy aláveti magát akaratomnak, és úgy vonaglik az ágyb...

- Perverz disznó! - sikkantotta Nora, és rávetette magát.

Vad csókolózásba fogtak, majd egy pár perc múlva kissé lecsillapodva ültek vissza. Szinte egyszerre nyúltak a földre rakott tálba a kukoricáért; a kezük egymásnak ütközött. Egymásra mosolyogtak, és a tévére bámultak, amiben éppen egy hírműsor kezdődött.

Ralph egy ideig némán meredt a képernyőre, de szemmel láthatóan nem fogta fel a látottakat.

- Min gondolkodsz? - kérdezte Nora. Ralph megrázta a fejét.

- Voltaképpen semmin - felelte. - Csak eszembe jutott, hogy mekkora szerencsénk van egymással.

- Ezt hogy érted?

- Hát hogy nem csak agyilag vagyunk megfelelők egymásnak, hanem az ágyban is - mondta a fiú. Nora érdeklődve nézett rá. Ralph folytatta. - Mert egy kapcsolatot, bármilyen jó is emberileg, vagy hogy úgy mondjam, plátói szempontból, teljesen gallyra tud vágni, ha az érintett felek nem felelnek meg egymásnak a szexben.

- Ez így van - mondta erre Nora.

- Hát ezért mondtam azt, hogy szerencsére mi remekül passzolunk egymáshoz. Én is igyekszem kielégíteni a vágyaidat, te is az enyémet. És úgy tűnik, ez remekül működik kettőnk között.

- Nekem is úgy tűnik. De hogy jutott most ez eszedbe?

- A film miatt - felelte a fiú. Azután hozzátette: - Még arra is féltékeny vagyok.

- Aha. Érdekes. - Nora kihívóan nézett Ralphra. A fiú elvigyorodott.

- *Érdekes?* Egyszer, egy szép napon egyetlen szó nélkül ki foglak nyírni.

- Ahhoz még nőnőd kell, kisfiam.

Ralph hallgatott egy percig, majd folytatta. - Szóval az a gondolatom támadt, hogy milyen furcsa: még az is zavar, ha egy másik férfit nézel szeretkezés közben. Persze, tudom, hülyeség. És mégis. Ez az egész szex-téma eléggé zűrzavaros.

- Hát fejtse ki.

- Jó - mondta Ralph. - Szóval, szerintem a szexben az a legérdekesebb - mondta Ralph, - hogy ez az egyetlen olyan emberi tevékenység, amely sokkal több jelentőséggel bír, mint ahogy azt hosszú évek gondos tanulmányozása ellenére is hisszük.

- Ez egy szép kerek mondat volt - jelentette ki Nora, - de akkor sem értem.

Ralph nevetett. - Jó, jó, megmagyarázom. Magyarázkodásban úgyszólván nagy vagyok. - Előredőlt, és megcsókolta a lányt. - Mondtam már, hogy nagyon szeretlek?

- Szoktad emlegetni - bűgta Nora sejtelmesen, és elégedetten vigyorgott. - Szóval?

- Kényes téma - mondta Ralph.

- Nem baj - mondta Nora, és Ralph bólintott.

- Rendben. - Nagy levegőt vett, és nekivágott. - Szóval azt hiszem, hogy ki tudja, miért, de nem foglalkozunk eleget ezzel a dologgal.

- Úgy érted, hogy nem szeretkezőnk eleget?

- Nem, nem, dehogy - felelte a fiú. - Úgy értem, hogy itt állunk majdnem harmincévesen...

- ...huszonhat... - kottyantotta közbe Nora.

-...huszonhat évesen - javította ki magát Ralph, - és még mindig nem tudunk egy csomó dolgot a szexről. Pedig azt hiszem, mindketten nagyjából jó tíz éve nem vagyunk szüzek, igaz?

- Nagyjából - bólintott a lány.

- A minap azon gondolkodtam - folytatta a fiú, - hogy miért olyan jó veled szeretkezni. Hogy miért is élvezem én annyira, holott nem csinállok mást, mint eddig.

- És?

- Hát... rájöttem, hogy igenis csinállok egy rakás új dolgot. Nem nagy dolgok persze, nem túl nagy változtatások, de valahol igenis azok, és igenis sokkal jobbra tesznek minden alkalmat.

Nora széttárta a karjait. - Kíváncsian várom a nézeteit, professzor.

Ralph érezte, hogy nemcsak a téma kényes, de a helyzet is. Ez a beszélgetés minden bizonnyal csak nagyon nehezen fog megmaradni az elméleti síkon.

- Arról lenne szó, hogy veled, azontúl, hogy eszméletlenül belédestem, azért jó a szex, mert meg merek csinálni olyan dolgokat, amiket eddig soha senkivel sem mertem. És nem tudom, hogy miért pont te vagy a kivétel; hiszen egyáltalán nem undorító vagy perverz dolgokról van szó.

Nora bólogatott. - Woody Allen mondta: a szex annál jobb, minél mocskosabb.

- Jaja - mondta Ralph. - És igazat szól. Azok a dolgok, amiket csinálunk egymás testével, önmagukban is élvezetet okoznak; de valahogy magukkal vonnak valamiféle enyhe szégyenérzetet is. Ez nem tudom, honnan ered; lehet emberi hülyeség, de lehet az eredendő, paradicsomi időkből származó szégyenérzet is a puszta meztelenségünk miatt is. Nem tudom. Csak azt tudom, hogy veled szemben ez szűnőben van; méghez a rohamléptekben szűnik meg. Mintha sosem lett volna.

Nora hallgatott.

- Amikor benned vagyok - folytatta Ralph, - gyakran kívánom meg a szád is.

- Igen. Észrevettem.

- És valahol ezzel a megkívánással együtt jelentkezik a szégyen is. Szégyellem, hogy ennyire önző akarok lenni, hogy abba akarom hagyni azt, amit te is élvezel, és azt akarom, hogy csak velem foglalkozz. És ott lapul az a gondolat is, hogy talán megharagszol érte, mert önző vagyok, és csak a szád kell, amiben neked nincs semmi, de semmi élvezet.

- Élvezed, amikor a nyelveddel izgatsz? - kérdezte hirtelen Nora.

Ralph felvonta a szemöldökét. - Igen - felelte azután. - Igen. Nagyon.

- Na látod - mondta a lány. - Én is élvezem, ha a számban vagy.

Hallgattak.

- De miért? - kérdezte a fiú. - Abban neked mi a jó? Mert hogy nekem mi benne a jó, azt tudom.

- Miért, neked mi a jó? - kérdezte Nora. - Úgy értem, ha a nyelvedet használod?

Ralph eltűnődött. - Nem is tudom... - felelte. - Azt hiszem, egyfelől maga a látvány; azután a tudat, hogy mit is csinállok, meg az, ahogy te mozogsz közben, és érzem, hogy élvezed. No meg persze a feromonjaid is, amik csak úgy áradoznak odalent - kacsintott rá a lányra.

- Értem - felelte Nora. - Nos, akármilyen furcsán is hangzik, nálam is hasonlóak a tünetek. Amikor a számban vagy, izgat a látvány, az erekciód látványa. Izgat a tudat, hogy mit is csinállok éppen; ennek talán ahhoz a halvány megaláztatáshoz lehet köze, ami ott van minden nőben, amire valahol tudat alatt mindannyian vágyunk. A nagy, erős akarátú férfi, aki azt tesz velem, amit akar; és én kénytelen vagyok minden óhaját teljesíteni, hiszen erősebb nálam. Érted? Azt hiszem, a kulcsszó itt az „erősebb”, esetleg a „kihasználni”. És végül, de nem utolsósorban izgat a tudat, ahogy élvezed, amit teszek: hogy elég ügyesen csinálom-e és hogy meglesz-e az eredménye. Az is nagyon izgalmas ám. Érezni a számmal, a nyelvemmel az ízedet, ahogy ott lüktetsz és... - Nora felsóhajtott, és elhallgatott.

Ralph csak bámult a lányra, majd nyelt egyet. - Aha - mondta, mert jobb nem jutott az eszébe.

Nora észrevette ezt, és ránevetett. - Ki ne merd mondani, hogy most mire gondolsz - mondta. - Amilyen szemérmes vagyok, még nekiállok elpirulni.

Ralph is nevetett. - Szemérmes, te? - Kinyúlt, magához vonta a lányt. Az egyáltalán nem tiltakozott.

Tíz perc múlva már vadul szeretkeztek. Szenvedélyesebben és felszabadultabban, mint eddig valaha.

A Perk Cafében Bartba futottak. A fiú egyedül üldögélt a törzshelyén, a bal hátsó sarokban; egy félig teli üveg bor volt előtte, és három kávé.

- Nocsak - vonta föl a szemöldökét Nora. - Számítottál ránk?

- Természetesen - felelte nyugodtan Bart, és Ralph tudta, hogy a barátja most megint éppen kiélvezi démon voltát és a szemérmetlen igazmondás nyújtotta fekete humort.

Nora erre nem reagált, csak leült az asztalhoz, és maga elé húzta az egyik kávéját. Az arcán látszott, hogy egy pillanatra még eltűnődik azért Bart válaszáért; de mielőtt komolyabb magyarázatot követelhetett volna, Ralph közbelépett. Utálta, amikor Bart ezt csinálja.

- John? - kérdezte, hogy elterelje a lány gondolatait.

Bart vállat vont. - Vártak egy darabig, azután elmentek Moirával együtt valami Justinehez. Azt a lányt nem ismerem. Kurva meleg van még mindig, nem? - Töltött nekik a borból, és eléjük tolta a poharakat.

- Justine fiú - mondta Nora. - Csak francia. Lyonból jött, és John évfolyamtársa volt az egyetemen. Most valami geológiai szaktanfolyamot szervez, és John érdeklődik a geológia iránt.

- Értem - mondta Bart. - És ti? Hol kódorogtatok ennyi ideig?

- A szexről beszélgettünk - vágta ki Nora, mielőtt Ralph megszólalhatott volna. A fiú ránézett, és látta a lány arcán, hogy annak a témának bizony koránt sincs még vége.

Bart úgy csinált, mint aki elcsodálkozik. - A szexről? - kérdezte. - És melyik részéről? A gyerekcsinálásról, a pedofiliáról, a koprofiláról, a szado-mazo-nekrofi...

- A normális szexről - jelentette ki Nora nyomatékosan, mielőtt Bart befejezhette volna.

- No persze, ez már csak így van normális fiatalok között - mondta Bart. - De vajon hol ér véget a normális szex, és hol kezdődik a perverzió?

Nora és Ralph hallgatott. Bart várt egy keveset, hadd gondolkodjanak el a kérdésen, majd váratlanul Norára kacsintott.

- Mondd meg nekem, Nora, te honnan tanultad meg a szexet? - kérdezte. A lány összeráncolta a homlokát, így Bart megmagyarázta, hogy mire kíváncsi. - Úgy értem, te mondjuk egy könyvben olvastad először, hogy mit tud egymással kezdeni egy nő meg egy férfi, vagy filmen láttad, esetleg a barátnőidtől hallottál a dologról? Gondolom, nem anyád világosított fel a részletekről, és nem is magadtól jöttél rá mindenre.

Nora bólintott. - Hát nem - felelte zavartan. - Azt hiszem - úgy emlékszem -, először egy könyvben olvastam a... a részletekről, ahogy te mondtad. Valami huszadrangú regényecs-kében. Abban volt olyasmi, hogy nem csak a közösülés jelenti a szexet, hanem millió más dolog is.

Bart bólintott. - Igen, ez az - mondta. - Mindig, minden korban voltak emberek, akik szabadon kezelték a szexualitást, úgy, ahogy az valójában van. A dogmák elhagyása napjainkban szinte százszázalékos, legalábbis a felvilágosult országokban. Az emberek már nem igazán hisznek abban, hogy a szex bűnös dolog, amit kizárólag bezárt szobában, takaró alatt lehet csinálni. A középkorban ezt hitték, persze csak a férfiek és a feleségek. A kurvák már akkor is tudták, hogy mi kell egy férfinak -, és teljesítették is.

- No és a férfiak is a kurvák kívánságait, nem? - kérdezte Nora. Bart bólogatott.

- Minden bizonnyal. Másképp nem működik a dolog. Vagy legalábbis nem olyan jól, mint kellene. - Egy pillanatra elgondolkodott. - Leszögezhetjük tehát - jelentette ki, - hogy a szex csak akkor jó, ha teljesen felszabadultan, minden egészségtelen gátlást levetve üzzük. - Jelen-tőségteljes pillantást vetett Ralphra és Norára. - Persze megint csak eljutunk addig a kérdésig, hogy kinek mit jelent ez az „egészségtelen gátlás”.

- Azt, amit szeretnék csinálni, de nem biztos, hogy merek. Vagy nem mindenkivel merem megtenni - mondta Ralph.

- Aha - morogta Bart, - akkor mondd meg nekem, cimbora: ha az én szemszögemből egészséges az, ha mondjuk Nora fenekébe hatolok, igazam van-e?

Ralph egy pillanatra megdöbbsent, de azután rájött, hogy Bart nem személyeskedésnek szánta az előbbi mondatot, hanem valóban színtiszta példaként.

Bart, mint mindig, durva volt, de lényegre törő.

- Nem, nem egészséges - mondta Ralph.

- Miért nem? - érdeklődött Bart vidáman. - Melyik részével van a baj? A fenékbetolással vagy azzal, hogy a más barátnőjére pályázom?

- Muszáj pont engem baszogatni? - kérdezte hidegen Nora. Bart kedélyes mosollyal a szája szélén odabólintott neki, majd visszafordult Ralph felé.

- Nos?

Ralph vállat vont. - Mindkettővel. Az, hogy a máséra pályázol, egészségtelen hatalomvágyról uralkodik, meg arról, hogy a te partnered nem képes kielégíteni, vagyis nem teljesíti a vágyaidat. A fenébe hatolás pedig... ööö... - Ralph elakadt. - Nem is tudom. Nekem mindenestre nagyon idegen. Annak valahogy olyan homokos-íze van, nem?

- Már miért lenne homokos íze? - kérdezte Bart. Norára pillantott. - Te élveznéd, ha valaki a fenekedbe hatolna?

- Bart!

Ralph megszorította a lány kezét. - Csak beszélgetünk, Nora - mondta, de ő maga is furcsa pillantást vetett Bart felé. - Ezek csak elméletek.

- Úgy van - erősítette meg Bart. - Ha nem akarsz, ne válaszolj erre a kérdésre. De...

- Nem élvezném - mondta hirtelen Nora. - Abszolúte nem tetszene. Már a gondolat is undorít. Valahogy... olyan fájdalmas éle van a gondolatnak, ahogy elképzelem a dolgot... Brrr!

- Értelek - mondta Bart. - Mégis, vannak olyan nők, akik kifejezetten élvezik ezt a fajta szexet, és igenis követelik az ágyban a partnerüktől. Perverzek ezek a nők? Mert az ő meglátásuk szerint ez is ugyanolyan természetes dolog, mint mondjuk beleélni valakinek a szájába. Ez is, az is erotikus... és persze perverz is, nem? Nézőpont kérdése az egész.

Egyikőjük sem felelt.

- Ők semmi különöset nem látnak ebben - folytatta Bart. - Sőt, lehet, hogy éppen a franciázást tartják undorítósnak, ami nektek például egészen magától értetődően jó.

- Honnan tudod? - kérdezte Nora, mire Bart egy pillanatra önkéntelenül is Ralphra pillantott.

Nora követte a pillantását, és kérdőn felvonta a szemöldökét. - Ennyire jó barátok vagytok? - kérdezte Ralphtól. A fiú kényszeredetten vállat vont. Nora nem firtatta tovább a dolgot, de Ralph tudta, hogy ezt nem úszta meg ennyivel.

- Lényegtelen - mondta Bart. - Azt akarom mindebből kihozni, hogy észrevegyétek: bármennyire is ragozzuk a dolgot, képtelenség meghatározni, hol az a határ, ami elválasztja az erotikát a pornótól. Megítélés kérdése az egész; és mindkét fél vágyaihoz igazítva kell kijelölni.

Ám ha ezt a határt nem merjük az egyéni ízlésünkhöz igazítani, az nagyon veszélyes. Akár a határvonal alatt marad az egyén vágya és igénye, akár túllépi azt, a hatás mindenképpen káros mind rá, mind a partnerére. Akkor nincs meg az a finom egyensúly, amely életben tartja a kapcsolatot, vagyis a kapcsolat szexuális részét. Akkor ott valamelyik fél egyfolytában szenved, még ha nem is mondja ki, nehogy elveszítse a másikat.

Elképzelni is nehéz, mi mindent okozhat ez egy ember lelkében. Akár örökre meg is nyomoríthatja. És a kiváltó okok ezerféle indokra vezethetők vissza. Van, akit megerőszőnek fiatakorában. Észlelitek? A támadó vágya és igénye jóval a „partnerrel” kialakítandó határvonal fölött van, sokszorosan túllépi azt, hiszen az áldozat nem akar semmit; a támadó azonban mindent akar, és mindent el is vesz, mert erősebb. Agresszivitás és szex. Közösülés. Orális erőszak. Verés. Örök traumát okoz.

Vagy az ellenkező eset: a partner nem képes teljesíteni a vágyakat. A közösen kijelölt határ alatt marad az egyik fél igénye. Én azt akarom, hogy a szádban mehessek el, és te örömmel nyelj le mindent. Te viszont undorodsz ettől. Vannak fokozatok. Megteszed, de nem örömmel, és ez látszik is rajtad. Megteszed, de nem mindig. Esetleg egyáltalán nem teszed meg. A vágyam nem teljesül. Előbb-utóbb találkozok valakivel, aki viszont örömmel csinálja

meg nekem, és én gondolkodás nélkül ott foglak hagyni ezért a másikért. - Bart felsóhajtott, és Norára nézett. - Elnézést, hogy csak a férfi szemszögéből elemeztem a kérdést. Természetesen ugyanez igaz a hölgyekre is. Nekik is lehetnek olyan kívánságaik, amelyektől a férfi viszolyoghat. Bár azt hiszem, ez sokkal ritkábban fordul elő, mint fordított esetben. A férfiak valahogy szabadabban veszik a szexet.

- Igaz - mondta Nora. - Náluk viszont elég gyakran hiányzik a kölcsönösség.

- Vagyis?

- Vagyis gyakran csak a maguk örömeivel törődnek.

- Hát igen - hajtotta le a fejét Bart, mintha egész neme miatt neki kellene szégyenkeznie. - Nagyon nehéz a sorsotok - mondta végül halkan.

Egyszerre mind a hárman elhallgattak. Azután a pillanat elmúlt, és Bart a poharakra és a kiürült üvegre nézett.

- Hát ez kifűjt - állapította meg, majd Norára pillantott. - No, te szegény, elnyomott teremtés - Nora szeme veszedelmesen villant, de azután már mosolygott, - hoznál nekünk, a teremtés koronáinak egy másik üveg bort?

- Egye fene, legyen - állt fel a lány az asztaltól. Megragadta az üres üveget, és elment a bárpult felé.

Bart visszafordult Ralphhoz.

- Talán ezért mondták a görögök, hogy a teremtés koronái sokkal jobban megértik egymást, mint a ők a nőket vagy a nők őket.

- A görögök mind buzik - felelte erre Ralph vállrándítva.

- Ne beszélj ilyen csúnyán - mondta Bart. - Azok is emberek, nem? Nem?

- Nem is tudom - mondta Ralph. - Végül is nincs velük semmi bajom. Talán igazad van. Valahol ők is csak emberek.

- Ez a nagyon korrekt vélemény, Ralph - mondta Bart. - De mit lépsz akkor, ha téged talál meg valaki?

Ralph elgondolkodott. - Volt már rá példa. Az egyik nyári melón, odahaza Idaho Fallsban, egy közértben. Éjjel dolgoztam, állandóan csak éjjel. nem volt rossz meló, és elég jól is fizetett. Ráadásul éjszaka nem volt főnök, úgyhogy egy csomó kaját meg piát meglovasítottunk egy Bud nevű sráccal.

- Bud buzi volt? - érdeklődött Bart.

- Nem, dehogy - rázta a fejét Ralph. - Egyikünk sem volt az. De elég sok érdekes alak mászkált arrafelé. Beugrottak piáért meg cigiért; vagy más egyébért, amit elfelejtettek délután megvenni. Volt ott egy büfészleg is, az is elég népszerű volt. A bolt a Denver felé vezető út szélén állt, úgyhogy a kamionosok is hozzánk jártak kávézni.

- Amerikai romantika - vigyorgott Bart. - Vécé is volt? Tudod, úgy hátul, ahogy kell. Ahová az ilyen buzik elvonulnak kamatyolni.

- Az is volt - mondta Ralph. - De sosem láttam ott egy buzit sem kamatyolni. Sőt, mást se.

Szóval egy éjjel bejött egy srác, és pezsgőt akart venni. Alacsony, hosszú szőke hajú, kékszemű. Elegáns bőrgatyát meg bőrmellényt viselt. Még sohasem láttam azelőtt. De a viselkedése alapján úgy hittem, denveri. Nem tudom miért gondoltam ezt, de erre emlékszem.

Odajött hozzám, végigmért, és mosolyogva megkérdezte, hogy melyik pezsgőt ajánlanám egy jó kis buliba, merthogy ő most a születésnapját fogja ünnepelni a barátaival.

Tizenhat éves voltam, és sohasem szerettem a pezsgőt. Fogalmam sem volt róla, mi a különbség két üveg között a címkén kívül, úgyhogy fogtam és ráböktem az egyikre, hogy az nagyon jó, és azt vigye. Persze, legalább kilenc dollárba került. A srác megköszönte a felvilágosítást, levette a polcról az üveget, és elindult a pénztár felé.

Ma már nem lenne az, mert változott egy kicsit a világképem, de azt kell mondanom, akkor és ott szimpatikus gyereknek tűnt. Tudod, mintha azt éreznéd, hogy régi barátok vagytok. nem igazán tudom elmagyarázni, miért van az, hogy néha valakivel kapcsolatban ezt érzed; de egészen biztosan te is éltél már át ilyesmit.

- Meglehet.

- A srác azután hirtelen megtorpant. Visszafordult, odajött hozzám megint, és mosolyogva megkérdezte, hogy nincs-e kedvem eljönni abba a buliba. És nekem abban a szent pillanatban esett le, hogy ez a gyerek meleg, mint egy jól sikerült hotdog, és az én seggemre pályázik. És tudod mit? Mégsem fogott el semmiféle harag iránta. Ilyen, hát ilyen, kit érdekel? Továbbra is ugyanolyan szimpatikus maradt.

- Nem lehet, hogy félreértetted? Lehet, hogy csak egy szimpla kérdés volt, mindenféle hátsó gondolat nélkül.

- *Egyértelmű* kérdés volt, Bart. Nem lehetett félreérteni. Abban a második mosolyában minden benne volt.

Nem is ez az én problémám. Gond nélkül nemet mondtam neki, közöltem vele, hogy bocs, de én maradok a lányoknál.

A gondok később jelentkeztek. Tudod, engem is érdekel a pszichológia, ha nem is olyan komolyan, mint téged. A lényeg az, hogy elolvastam ezt-azt a homoszexualitásról. Tudom, hogy minden ember látens homoszexuális. Tudom, mit értettek ezalatt a névadó görögök. Láttam és olvastam is az Örült nők ketrecét.

- Vagyis, ha jól értem, érdekel a téma. - Bart szeme kifürkészhetetlen volt. - Úgy értem, hogy voltaképpen *izgat* téged ez a téma, igaz?

Ralph bólintott. - Igen, valamiért igen, bár nem abban a perverz értelemben, ahogy te véled. - Bart elvigyorodott. Ralph visszavigyorgott rá, majd elkomolyodott, és folytatta. - Régebben sokat hülyéskedtem ezzel, akárcsak az a sok gyökér a Monty Pythonban. De most csak erről az egy esetről akarok beszélni. Az volt ugyanis az első, amelyik után egy pár hónappal eszembe jutott: miért pont engem kérdezett meg?

A primitív buzik nem kérdeznek, Bart, hanem letámadnak, elcsalnak, leitatnak, satöbbi. Ők agresszióval párosítják a ferdeségüket, és többnyire kisebbeket próbálnak meg megszerezni. De ez a srác annyi idős volt, mint én, kurvára nem látszott primitívnek. Ez a srác teljes őszinteséggel és bevallással partnert keresett.

- Értelek - bólintott Bart komolyan.

Ralph lehajtotta a fejét. - Okozott ez a kérdés pár nehéz éjszakát akkoriban nekem. A srác nem ment ki a fejemből. A fajtája, a nem primitív homoszexuális, - meglepően sok közöttük a művész, főleg a zenészek között vannak -, nem leplezi a szükségesnél jobban a dolgokat. És megtanulja felismerni az... az olyanokat, mint ő. És ajánlatot tesz nekik.

Bart szeme megvillant. - Buzi vagy, cimbora?

- Nem, nem vagyok! - vágta ki Ralph. - Egyáltalán nem.
- Meg sem fordult még a fejedben a dolog?
- Nem, nem hinném. Nem többször, mint másoknak. De sohasem próbáltam ki.
- Akkor?

Ralph nagyot sóhajtott.

- Attól félsz, hogy esetleg egy hangyányival nagyobb benned ez a látens dolog, mint másokban? Vagy mint az egészséges mérték?
- Nem tudom. Furcsa dolog a normális szex is, nemcsak a homo része. Norával nemrég beszélgettünk erről.
- És?
- Sosem tudhatod, kiben milyen vágyak rejlenek. Nagyon nehéz kihozni valakiből ezeket a dolgokat. És még akkor sem biztos, hogy valóban elmondott mindent. A tudatalattiról pedig nem ismerek említést tenni.

Lehet, hogy csak azért azonosítjuk a homoszexualitást a perverzióval, mert elképzelhetetlennek tartjuk, hogy egy ember valóban szerelmes legyen egy vele azonos nemű emberbe. Azt hiszem, én magam is valahol egészen biztosan lelki deformációt látok a dologban; azonban azt is elhiszem, hogy ez a deformáció az abnormális... és a tünete talán nem is annyira. Érted? Azt akarom megmagyarázni neked, hogy a homokosok inkább betegek, nem perverzek. Sok filmet láttam ezzel kapcsolatban, és mindegyikből azt szűrtem le, hogy ők is ugyanolyan emberek, mint te vagy én; csak valamikor régen - általában gyermekkorukban - történt velük valami, ami ezt eredményezte, ezt a torzulást.

Bart tanácstalanul vállat vont. - Azt hiszem - mondta halkán, - legalábbis azok alapján, ahogy megismertelek rövid barátságunk története során, hogy te nem vagy buzi. Ha az lennél, tudnál róla. Ismered annyira magadat. És vagy annyira őszinte magaddal, hogy fel is vállalnád.

A látens homoszexualitás terén is igazad van. Az bizony ott lappang mindenkiben. A nők sem különböznek e téren sem a férfiaktól. Beszélgettem erről lányokkal, akik ugyanolyan izgató jelenségnek tartották két szeretkező férfi látványát, mint ahogy a férfiak annak tartják a „két-kiscica-mosdatja-egymást”-effektust. Ezek a lányok általában azt is kipróbálnák, milyen érzés lefeküdni egy másik lánnyal. És a beszélgetések során megfigyelhettem, hogy mennyire természetesen képesek erről a témáról beszélni, ha az első gátat már felszakítottad bennük.

- Mármint?
- Úgy értem, ha te is őszintén beszélsz velük.

Ralph felderült. - Ezek szerint te vagy a buzi - vigyorgott.

- Ezek szerint menj az anyádba, cimbor! - felelte szintén vigyorogva Bart. - Nem vagyok buzi, mint ahogy te sem. De le ne merj hajolni a jelenlétemben, mert mindketten meghalunk.
- Csak ha előtte leszopsz. Mindig is imádtam azt a kis csücsöri....
- Hát ti? Egymásra találtatok?

A kérdés kettévágta a beszélgetést. Nora állt meg az asztal mellett, kezében a teli üveg borral. érdeklődő pillantásokat lövellt felváltva mindkettőjükre.

- Hát mi - felelte Bart, és felnevetett. - Azt hiszem, bogaram, éppen időben érkezted ahhoz, hogy megakadályozd a barátod elcsábíttatását.

- Elcsábítottatását? - kérdezte Nora. - Ki meri baszogatni az én barátomat?

- Ó, csak én - mondta Bart, és nevetett.

Ralph vele tartott.

- Komolyan - morogta Nora vészterhes hangon.

Ralph és Bart úgy tettek, mintha megijedtek volna. Egymás szavába vágva igyekeztek válaszolni, mintha csak az életük függene ettől.

- Szóval ahogy odamentél a pulthoz...

- ...és mi meg itt maradtunk, ugye...

- ...nő és pia nélkül...

- ...mi másról beszélgethettünk volna, mint a...

- Buzulásról! - vágta ki Ralph, és röhögött.

Nora fejcsóválva ült le az asztalhoz. - Ma már nem kaptok több bort. Azt hiszem, túl meleg van ehhez.

- Ugyan már, asszony - csattant fel jókedvűen Ralph. - Tudd, hogy hol a helyed.

Bart nevetett. - Nesze, ezt megkaptad. - Látva Nora baljós pillantását, még hozzátette: - De ugye igazából otthon ő a papucs? Mondd, hogy így van!

- Így van - jelentette ki határozottan a lány, és elmosolyodott. - Otthon még azt sem meri kimondani, hogy...

- ... vedd a szádba, kedves! - fejezte be helyette Bart, mire a két fiú eszméletlen röhögésben tört ki.

Nora megvárta, amíg befejezik, és csak azután válaszolt, - meglehetősen hűvösen.

- Ma csak erről tudtok beszélni?

Bart bólintott. - Ez egy ilyen nap, kedvesem. Biztos a levegő teszi.

Nevetgéltek még egy kicsit, azután lecsillapodtak.

- És a csoportos szex? - kérdezte kis idő múlva Bart. - Ki hogy viszonyul hozzá?

Nora a poharába bámult.

Ralph vállat vont. - Nekem még nem volt benne igazán részem.

- Igazán? - vonta fel a szemöldökét Nora. - Mit értesz igazán alatt?

Ralph Bartra nézett. Azután vissza Norára. - Hát, hogy is mondjam... Volt már olyan, hogy egy lányt ketten, ugye, de más nem. Igazi sokemberesben még nem sikerült részt vennem. És nem is akarok - tette hozzá gyorsan.

- Most csak szépítéd a dolgokat, vagy tényleg nem akarnád? - kérdezte Bart vigyorogva.

- Kösz - morogta Ralph. - Nem is te lennél, ha ezt most nem kérdezted volna meg. - Hallgatott egy percig. - Na jó! Úgy tűnik, ez a nagy őszinteségek napja. - Lapos oldalpillantást vetett Norára, azután folytatta. - Ha nem lenne párom, és lenne rá alkalom, talán belemennék valami olyasmibe, hogy több lány és én. Ha eleget innék, vagy bedrogoznék, talán rá lehetne beszélni a csoportosra is, természetesen a homokos részek mellőzésével. De mivel van egy kedvesem, most már senki sem tudna belevinni ilyesmibe.

- Ez világos - mondta Bart. - De miért nem tudnának belevinni ilyesmibe? Azért, mert te, azaz az ízlésed nem engedi, vagy mert könnyen lehet, hogy Nora is ott lenne, - és akkor másokkal kellene osztozkodnod rajta?

- Mindkettő miatt - felelte Ralph.

Bart ekkor Norára nézett. - És te?

A lány ivott egy keveset a borból, csak azután válaszolt.

- Nekem... - mondta, - ...volt már nekem is ilyesmiben részem. Még az egyetemen, egy bulin. - Ralph érdeklődve pillantott rá. Nora lehajtotta a fejét. Szemmel láthatóan nehezeire esett beszélni a dologról. De azért összeszedte magát, és folytatta. - Két sráccal ismerkedtem meg. Haverok voltak. Egy alkalommal egy buliban meglehetősen sokat ittunk. Magam sem tudom, hogyan jutottunk el a kollégiumba. Egész éjjel együtt voltunk, részegen henteregtünk a szobában.

A fiúk összenéztek, és hallgattak.

- És jó volt? - kérdezte végül Bart.

Nora lassan bólintott egyet. - Végül is jó - vallotta be. - De nem hiszem, hogy józanul meg tudnám csinálni. Másnap reggel elmondhatatlanul szégyeltem magam. És persze most már abszolúte nem vágyom ilyesmire. Túl sok lenne a veszítenivalóm. - Merészen előrenézett. - Én azt mondom, ez is azon része a szexnek, amit nem árt kipróbálni, ha éppen nincs komoly kapcsolata az embernek. Csak így jöhetsz tisztába vele, hogy tetszik-e vagy sem.

- A puding próbája a megevés - jelentette ki Bart, és ezzel oldódott egy kicsit az érezhetően feszült légkör. - És mi volt benne a jó?

- Miért, neked mi volt benne a jó? - kérdezte Nora Ralphtól.

Ralph vállat vont. - Nem is tudom. Azt hiszem, csak a látvány. Hogy előlről-hátulról...

Nora fölényesen legyintett egyet. - Akkor én még jobban is jártam - mondta. - Nekem nem csak a látvány tetszett. Én *éreztem* is. Dupla annyi kéz, dupla annyi farok...

- Ez igen! - Bart elégedett vigyort küldött Nora felé. - Nem hittem volna, hogy ilyesmire is ki mersz térni. Hogy...

- Kezdünk elharapódzni - szólalt meg Ralph. Mindketten ránéztek. - Tudom, hogy intellektüel társaság vagyunk meg minden, de most az én barátnőmről van szó. - Nora hátradőlt a széken, és összefonta a kezeit. - Szóval szép dolog ez a nagy szabadszájúság, meg az intelligens célkitűzések egymás és önmagunk megismerése érdekében, de... a kurva életbe, nem beszélhetnénk most már másról is? Hülye érzés azt hallgatni itt - főleg részegen - hogy a kedvesem egyszer teljesen elolvadt két faroktól. Még ha az én két farkam lett volna...

- Legyen - egyezett bele Bart, és Norára kacsintott. - Mit szólsz például ahhoz, hogy az ívhegesztés sokkal előnyösebb módszer a lánghegesztéssel szemben? - Látta a másik kettő döbbent arcát, és vigyorogni kezdett. - Hm? Mi a véleményetek?

Mint hamarosan kiderült, a következő nap is ilyen volt. Ralph korán ért haza a szerkesztőségéből, és útközben összefutott Barttal. Bart feljött hozzájuk.

- Nora mikor jön? - kérdezte, amikor hazaértek, és a lakást üresen találták.

- Egy jó óra múlva - felelte Ralph. - Mert?

- Semmi különös - rázta a fejét Bart. - Mit fogunk csinálni?

- Ezt hogy érted?

- Ahogy mondom. Hogy máshogy érteném?

Ralph elgondolkodott. - Kikell mosnom egy-két cuccot, de más dolgom nincs. Ráérek.

Bart bólintott. - Nagyszerű. Ha megjön Nora, úgyis elhúzok. Lemegyek a Caféba. Nem akarom a fiatalságot az egészséges nemi élet élésében gátolni.

Ralph nevetett. - Ugyan már! Van időnk bőven egymásra. Nem gátolsz te itt semmit semmiben.

Bart szeme megvillant. - Szóval, teljes életet éltek? Nincs semmi probléma?

- Nincs.

- Csak mert tegnap egész nap erről volt szó - mondta Bart. - Az ember azt hinné, azért beszéltek annyit róla, mert valami gond van.

Ralph megrázta a fejét. - Ez rossz következtetés, Bart. Pusztán azért beszélgettünk annyit a szexről, mert most ez a téma volt terítéken. Ez még egyáltalán nem egyenértékű a problémákkal. Ne pszichoanalizálj engem, nem áll jól.

A démon vigyorgott, és komikusan fejet hajtott előtte. - Elnézését kérem, édes úr. - Bementek a szobába, és leültek a kanapéra. Ralph fogta a távirányítót, és kapcsolgatni kezdte a tévét. Egyik csatornán sem talált semmi érdekeset, így egy zenei adón hagyta, és lehalkította kissé, hogy hallják egymás szavát.

- Kérsz valamit? - fordult végül Bart felé. - Kaja, pia?

- Egy sör jólesne - felelte Bart. - Idegesít ez a kurva meleg. Felforr tőle az ember agya.

- Jaja - mormolta Ralph. Kiment, hozott két doboz sört a hűtőszekrényből. Kibontották a dobozokat, ittak.

Ralph észrevette, hogy a barátja őt nézi.

- Mi van? - kérdezte.

Bart a fejét rázta. - Semmi. Csak még mindig a tegnapi beszélgetésünk jár a fejemben.

- Kanos vagy?

- Nem, cimbora. Csak még nem érzem befejezettnek a témát. Ne érts félre, nem a ti személyes titkaitok érdekelnek, csak... Valami furcsa egy dolog ez a férfi-nő kapcsolat, nem? Hiába ismered a karmikus történetét, a teológiai, filozófiai, pszichológiai, akármiológiai nézeteket erről a kérdésről; ha ott állsz egy kapcsolat kellős közepén, csupa-csupa talány vesz körül. Sosem mehetsz biztosra, és sosem állíthatsz fel általánosságokat.

- Aha.

- A nők furcsa lények, cimbora - mondta Bart. - Olyan titkaik vannak, amiknek a létezéséről még álmodban sem hinnéd el, hogy valóságosak lehetnek. Azt hiszem, ott lehet a hiba, hogy mi, férfiak...

- ... vagy mik...

- ... nem hiszünk a nők valóságosságában.

Ralph felvonta a szemöldökét. - Ez egy kétségtelenül szép szó, de mit értesz valóságosság alatt?

Bart vállat vont. - Mindent, ami az. A hús-vér valóságot. Hogy a nők is emberek, csak egy kicsit másmilyen alakjuk van.

- Konkrétan?

- Konkrétan? Például hogy egy nő is ugyanúgy vágyik a szexre, mint ahogy egy férfi. Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy a nők... tisztábbak, erkölcsösebbek. Hogy nekik nem biológiai szükségletük a szex, mint nekünk.

- Lehet.

- Az a baj, hogy a szexet valahogy még mindig erkölcstelennek tartjuk. A vágyaink elhitetik velünk, hogy aljasak az indokaik. Hogy csak az élvezet hajt. Hogy csak nekünk jó: a szexben a nő valamiképpen szenvedő alany, akinek lehet, hogy tetszik a dolog, de azért annak is örül, ha már túl van az aktuson.

- De hát erről beszélgettünk tegnap, nem? - kérdezte Ralph. - Amint elfogadod a szex természetes voltát, amint eljutsz arra a szintre, ahol a partnered is elfogadja a te mindenfajta igényedet, és te is elfogadod az övéit, a szex onnan kezdve eszméletlen jóra vált át.

- Igen - bólintott Ralph. - Mindenképpen ez a titka. Természetessé kell tenni ahhoz, hogy jó legyen. Nora élvezi veled a szexet? - kérdezte hirtelen.

- Igen, azt hiszem.

Bart Ralph szemébe nézett. - Úgy értem, minden alkalommal eljut az orgazmusig?

Ralph vállat vont. - Ezt azért nem mondanám. - Előredőlt, ivott. A dobozt azután az asztalra tette. Egy percig hallgatott.

- Tudod - mondta azután, - amikor összejöttünk, eleinte sohasem sikerült neki. Volt benne valami régi időkből származó gátlás, ami csak nehezen oldódott fel. Jó volt neki minden szeretkezésünk, de képtelen volt az orgazmusra. Azt mondta, az még soha senkivel sem sikerült neki. - Bart karba fonta a kezét, és figyelmesen hallgatott. - Egyik barátjával sem. Azután szépen lassan összeszoktunk, és persze nagyon sokat beszélgettünk a dologról. Elmesélte, hogy az első alkalom meglehetősen elbaltázottra sikeredett. Elmesélte, hogy ifjú titán korában összefeküdt olyanokkal is, akikkel talán nem kellett volna. És ahogy beszélt ezekről a dolgokról, és újra és újra megbeszéltük őket, idővel könnyebben vette a múltat, és megszűntek ezek a problémái. Azután már simábban ment az ügy. Kísérleteztünk, és bátrabban viselkedtünk az ágyban, mint eddig valaha.

- Ezt is megbeszéltétek?

- Úgy valahogy. Én azt mondtam neki, engedje szabadon a vágyait, és ne szégyelljen semmit az égvilágon. Mondja meg, mire vágyik, vagy ha nehezebbre esik a beszéd, akkor ne mondja, hanem tegye. Fogja meg a kezem, és tegye oda, ahol azt akarja, hogy simogassam; húzzon magára, tolja a fejem a lábai közé... Érted? Tegye azt, amit a pillanat követel tőle. Engedjen a vágyainak.

- Értem.

- És az a különös - folytatta Ralph, - hogy ezt elmondtam ugyan neki, de ugyanakkor rájöttem, hogy nekem magamnak is ezt kell tennem. Csak így szabadíthatom fel magamat, - és őt is. Abból, amiket elmondott nekem, amikor arról beszélgettünk, hogy ő mit szeret a szexben, az jött ki, hogy a nők, bár szeretnek néha „felül lenni”, azért jobban szeretik, ha - úgymond -

kihasználják őket. Vonzza őket a nyers erő, vagyishogy a háttérben megbúvó erő. Amikor nem bántod, nem okozol neki fájdalmat, de mégis érvényesíted rajta az akaratodat. Élvezik a gyengeségüket, és a te erődöt.

- Azt az erőt, amely finoman bánik velük, és hódol nekik - bólogatott Bart.

- Igen ez jó megfogalmazás - mondta Ralph. - A finom, óvatos erő, amely ott dolgozik a háttérben, - és nincs előle menekvés.

Ahogy hanyatt döntöm Norát, a vágy mellett látom a szemeiben a belenyugvást is. Egy nő, azt hiszem, mindig jobban akar adni, mint kapni. Ezért van talán az is, hogy az orgazmus elmaradása esetén is azt mondja, hogy nagyon élvezte. És persze a nők valahogy máshogy viszonyulnak magához az aktushoz is.

- Mégpedig?

- Egyszer Nora megkérdezte tőlem, hogy szerintem hol végződik a pusztá becézgetés, és hol kezdődik tulajdonképpen a szeretkezés. Nekem a szex ott kezdődik, amikor a simogatások, ölelgetések, csókok hirtelen bevadulnak, és csak percek választanak el attól, hogy beléhatoljak vagy hogy a szájába vegyen. Nekem ehhez a két dologhoz kapcsolódik a szex. És az egész ott ér véget, hogy elélvezek.

Nora számára, a szeretkezés ott kezdődik, hogy én melléfekszem az ágyba, és átölelem. A simogatások, csókok már a szeretkezés részei. És egészen odáig tart, amíg el nem kezdünk öltözködni.

- Minden nő így látja?

- Ezt nem tudnám megmondani - felelte Ralph. - De azt hiszem, igen. Legfeljebb nem gondolkodnak el ennyire mélységeiben a dolognak.

- Mert az túl veszélyes lenne, nem? - kérdezte Bart.

- Ezt hogy érted?

- Ez egy fegyver a kezünkben, cimbora - jelentette ki Bart. - Nem? Nem így látod?

- Lehetséges - bólintott Ralph. - Igen, azt hiszem, igazad van. Nem tudom, hogy ezt az életkorunk teszi-e, a tapasztalat, vagy minden együtt; de megfigyeltem, hogy manapság sokkal könnyebben bánok egy lánnyal, mint korábban.

- Aha, ezt Nora is biztosan szívesen hallotta volna - vigyorgott a démon.

- Kapd be, faszfej - vigyorgott rá vissza Ralph. - Tudod, hogy értettem. Arra gondolok, hogy amikor beszélgetek egy lánnyal, valahogy sokkal hamarabb leveszem azokat az információkat, amelyek régebben olyan nehezen jöttek, ha jöttek egyáltalán, és amelyek ahhoz kellenek, hogy lefektessem. Érted? - Bart bólintott.

- Arra gondolsz - mondta lassan, - hogy mostanában... - elmélázott egy pillanatra; - értesz a „nők nyelvén”?

- Olyasmire - felelte Ralph. - Mostanában beszélek egy lánnyal, és öt perc alatt leszűröm, hogy kellenék-e neki vagy sem; hogy manipulálható-e vagy sem; és ha igen, már azt is tudni szoktam, mivel. - Elgondolkodva meredt maga elé. - Olyan, mintha bizonyos sémákat követnének. Nem úgy értem, hogy mindegyik kategorizálható, vagy ilyesmi; inkább úgy, hogy az alapok közösek, csak az összetevők változnak. És ezek az összetevők adják a változatosságukat. Ezekből lesznek mindahányan mások és mások. De egyvalami mégis közös mindannyiukban: ha megtalálod azt a pontot, azt a hangot, amely belekotor a lelkük

legmélyébe, akkor nemcsak hogy hagynak téged uralkodni maguk felett, de egyenesen el is várják tőled, hogy megtedd.

- Akkor miért nem vagy még mindig Susannahval? - érdeklődött Bart.

Ralph nem jött zavarba a kérdéstől. - Mert, mint mondtam, erre csak nemrégiben jöttem rá - felelte. - És mert ez az egész inkább az alkalmi kapcsolatokra illik. A hosszú távú dolgoknál már egészen más tényezők is közrejátszanak. Ez inkább azoknak a donjuánoknak a kezében lehet fegyver, akik inkább a hódítás miatt csinálják az egészet, nem pedig azért, hogy párt találjanak.

- Értelek - bólintott Bart. - Bár azt nem tudnám megmondani, igazad van-e ezzel kapcsolatban. A tapasztalat persze mindenképpen számít. Az emberismeret is. Ezeket elismerem. De vajon nem halványul-e el teljesen eme öntömjénező hatalomvágy mellett az egészséges szintű önkritikai érzék? - hunyorított Ralphra.

Ralph megütközve meredt rá. - Ezzel azt akarod mondani, hogy nagyképű vagyok? - kérdezte.

Bart széttárta a karjait. - Ez a beszéd most úgy hangzott, mintha a puszta akaratom tartana vissza attól, hogy naponta cserélgesd a farkadon a jobbnál jobb nőket - mondta. - Nagyszerű hallani, hogy van végre egy kevés önbizalmad, de azért ne feledd az olyan alapszintű közmondásokat, mint például a „kettőn áll a vásár”, meg ilyesmi.

- Én csak azt akartam mondani, hogy ha ismered őket, akkor manipulálhatod is őket. És ha manipulálsz őket, akkor könnyebben megszerezheted valamennyit.

- És te valóban ismered őket? - kérdezte Bart. - Azt állítod, hogy átlátsz rajtuk? Hogy ismered minden reakciójukat, minden vágyukat, álmukat, félelmüket? Nem hinném.

- Elég sokat tudok róluk - mondta Ralph kissé sértődötten.

- Valóban? - Bart megfordult, odasétált az ablakhoz. - Akkor van valami, amiről szeretném, ha tudnál, cimbora - mondta.

Ralph kíváncsian nézett rá.

Bart elfordult, kinézett az ablakon. - Sheila visszajött Spokanebe - mondta végül, és nem nézett Ralphra. - És téged kerestem.

Politika

2001 tele ijesztő váratlansággal tört rá a városra. November elején még napos, száraz idők jártak, és a levegő sem volt hűvösebb, mint kellemes késő őszi napokon. Az ég általában felhőtlen volt, az októberi esők elvonultak, és az emberek már-már elhitték az időjárásnak, hogy az idén nem hozakodik elő a félelmetes ellenséggel, a téllal, és annak kellékeivel, a hóval és a faggyal.

November utolsó hetében azután hirtelen minden megváltozott. Az ég szürkéskékre fakult, majd sötét fellegek jelentek meg rajta, és minden előzetes figyelmeztetés nélkül szakadni kezdett a hó.

Szakadni kezdett, méghozzá olyan mennyiségben, mint a megelőző években soha. A szekrények mélyéről pánikszerű gyorsasággal kerültek elő a kabátok, sapkák, kesztyűk és bakancsok. Ralph régóta hirdette magáról, hogy nagyon is élvezi a telet, de most ő maga is úgy vélte, hogy ez egy kicsit sok, vagy ha sok nem is, hát mindenképpen túl gyors.

Az utakon mindennaposak lettek a hóakadályok okozta dugók. A városi közterület-fenntartók közzétették szokásos közleményüket, amely javarészt mentegetőzésekből és panaszkodásból állt. Ahogy Ralph a felelősök szóvivőjének szavaiból ismét leszűrte, a társaság egyetlen valódi felelőst talált, aki a hóakadályokról tehet, az pedig ismét az időjárás lett.

- Vagyis városunk kiváló vezetői felkészültek a télre - mondta fejcsóválva Norának, - csak a hóra és a nagy hidegre nem számítottak.

- Ez minden évben így van - mondta Nora.

- Ennyit ér minden - morgolódott Ralph. - Fizeted az adót, fizeted a mindenféle hozzájárulást. Ez Amerika. Megvan a pénz, megvan a technika, és erre mit látsz? A legtöbb helyen bürokrata barmok ülnek, akik minden lehetséges és elkövethető hibát elkövetnek. Mert most is mi van: ott áll a garázsokban az a rengeteg hókotró, csak éppen a megfelelő helyen a kutya sem figyelt az időjárás-jelentésekre, és a kutya sem gondolt arra, hogy időben megkezdjék a kocsik felkészítését. Leesett a hó, és megbénult a város.

Ebben a pillanatban csengettek. Nora nyitott ajtót, és eresztette be Bartot. Azután a lány vette a kabátját, és elindult a boltba. Ezen a héten délutános volt.

Bart bejött, köszönt, és leült a kanapéra. - Mi a helyzet, cimbora? - érdeklődött.

- Semmi különös - felelte Ralph. - Éppen azon röhögtünk Norával, amit a közterések nyilatkoztak a télről.

- Aha - bólintott Bart. - Ne is mondd: kitalálom. Mindenki felkészülten várta a telet, csak a hidegre és a hóra nem számítottak.

Ralph nevetett. - Pontosan! - mondta vidáman. - Te, Bart, mondd, csakugyan ennyire idétlen világban élünk? Ez lenne a Nagy Amerikai Álom?

- Nem hinném - csóválta a fejét Bart. - Legalábbis nem hiszem, hogy erről álmodtak dicső eleink, amikor idejöttek. Ők még azt hitték, hogy valami tökéletesnek lesznek a részei.

- Hát - komolyodott el Ralph, - ez nem jött be. Nem tudom, hogy te hogy látod, de szerintem ez a világ egyáltalán nem tökéletes. Komolytalan, zavaros és olyan, mint valami bohózat.

- Helyes a bögs. - Bart felállt, odament a bárszekrényhez, és elővett egy üveg vodkát. - Iszunk?

- Ígyunk - felelte Ralph.

Bart kibontotta az üveget, és meghúzta. Elégedetten csettintett egyet, majd átnyújtotta az üveget Ralphnak. - Igyál hát a Nagy Amerikai Álomra és azokra, akik szétcseszték ezt a világot!

Ralph ivott.

- Szétcseszték - visszhangozta utána Bart, és megrázta a fejét. - Méghozzá alaposan szétcseszték, ha jobban belegondolunk. Olyan dolgok folynak a hátunk mögött, vagyis pontosabban, a fejünk fölött, amelyek sötétebbek, mint a pokol legeslegmélye.

- Mire gondolsz? - kérdezte Ralph.

- Hát erre az egészre - mutatott körbe Bart. - Az egész társadalomra.

- Aha.

- Tudom, hogy te is tudod - nézett Ralph szemébe Bart.

- Mit?

- Hogy valami nincs rendben a világgal. Hogy amit nap mint nap hallasz a tévében, amit mindennap láatsz az újságokban, demagógia. A Nagy Amerikai Álom - humbug. A demokrácia - humbug. Minden hazugság.

- Lehetséges - bólintott beleegyezően Ralph. - De azt hiszem, mégis szívesebben élek itt, mint mondjuk Kínában. Nem?

- Az égvilágon semmi különbség nincs a kínai kommunizmus és az amerikai demokrácia között - mondta Bart. - Kivéve persze az életszínvonalat meg azt, hogy itt nálunk sokkal burkoltabb formában gyakorolják a hatalmat, sokkal inkább a háttérben dolgoznak. De az elv itt is és ott is teljesen ugyanaz, sőt, talán így még sokkal fenyegetőbb. Legyőzhetetlenebb. Maga az elv pedig: szerezd meg a hatalmat, maradj a csúcson, ameddig bírsz. Lopj össze mindent, amit csak lehet, de óvatosan, ne köpj bele más hatalmasságok levesébe. És ami a legfőbb: butítsd el, kábítsd el, ringasd el a népet olyan szinten, hogy az észre se vegye, mit művelsz. Olvastál valaha Orwellt?

- Az 1984-re gondolsz? - kérdezte Ralph. Bart bólintott.

- Igen, arra - felelte. - Az az egyik legigazabb könyv, amit valaha is olvastam. Nézd, cimbora, van benne az a rész, amikor O'Brian elmagyarázza Winstonnak az újbeszéd valódi célját. Emlékszel rá?

- Aha.

- Nos, ha nem is éppen egy új nyelvezet bevezetésével, de szerte a világ államaiban - itt is - pontosan ugyanazt teszik. A vezető pozícióban lévők egyik fő célja, hogy az egyszerű népet annyira elbutítsák agyilag, hogy az meg se tudja fogalmazni magában a lázadó gondolatokat. Nézd csak meg alaposabban! Mi kell a mai világban a boldoguláshoz? Internet, munkabírás, pénz. Ha értesz a számítógéphez, mert most az az aktuális munkaeszköz, és bírod a munkatempót, akkor van pénzed. Nem sok, épp csak annyi, hogy megélj, és hogy tisztában légy vele: elég ennek a törékeny egyensúlynak bármelyik tagját megbontani, s máris felborul

az egész. Úgy van kikalkulálva minden, hogy téged teljesen lefoglaljon a munka, a pihenés két munka között, és annak a pénznek a beosztása, amit a munkádért kapsz.

A mai fiatalok pont ilyenek. Értenek a számítógéphez, és szinte bármire képesek a pénzért. Vess eléjük koncot, lakásvásárlási, kocsivételi lehetőséget - ez bőven elég nekik. Ehhez még vedd be a tömegpszichológia minden fegyverét, és örökké uralkodhatsz felettük.

- Mit értesz te tömegpszichológiai fegyverek alatt?

Bart felsóhajtott. - Ez egy nagyon összetett kérdés. - Visszavette Ralphtól az üveget, a szájához emelte, és nagyokat kortyolva ivott.

- Valami olyasmit - törölte meg a száját, - mint a félig-meddig bizonytalan megélhetési egyensúly kialakítása és folyamatos köztudatban tartása (ezt magyaráztam el az előbb), meg a közbotrányok bevetése. Ilyesmik.

- Ezt nem nagyon értem - vallotta be Ralph.

- Nem a fenét nem - mondta Bart. - Hiszen ebben élsz nap mint nap. Maximum, ha nem is érted, de akkor is érzed. Hogy valami nincs rendben a világban. Igaz?

Ralph bólintott.

- Szóval - folytatta Bart, - Mit látsz a tévében? Miről olvasol az újságokban? Káosz van. Nem? Olyan ez a világ, mint egy nagy majomketrec, ahogy Vonnegut mondaná. Több a hivatalos, vezető pozícióban lévő bohóc, mint a cirkuszban. Mintha az államapparátus célja a nép folytonos szórakoztatása lenne, nem a helyes döntések meghozatala. Szerinted rendben van ez így? Persze, hogy nem.

A középkor tért vissza, cimbora. Ismét szegény szegénynek lenni, és a pénzesek ismét kiskirályokká válnak. Bűnözők mászkálnak szabadon - most a nagykutyákra, például a milliárdos sikkasztások elkövetőire gondolok - mert nincs ellenük, úgymond, bizonyíték. Ő elsuvast kétmillió dollárt, és élvezi. Te nem vallasz be tíz dollár adót - és sítire vágnak gondolkodás nélkül. Nem sántít ez egy kicsit? De továbbmegyek. A jog, a híres amerikai jog szart sem ér. A tévé naponta harsog egy-egy ismert politikus kétes üzelmeiről, meg a „mostmajdlebuktatjuk”-ról; és azután semmi sem történik. Az egész ügyet elsikkasztják valahol. Néha a sikkasztókkal együtt. Ha túl nagy a hírverés, és nem csak álhírről van szó, előbb-utóbb valaki közbeszól, és a média kezére koppint: ereszted el! Te meg, a szavazópolgár, túl fásult vagy ahhoz, hogy utánajárást követelj. Csak a fejed csóválod minden ilyen hír hallatán, és tudod, hogy ez nem helyén való; de ha moccanni kellene, hogy tegyél is valamit ezen dolgok megszüntetése végett, csak legyintesz egyet. Holnap melózni kell menned. És ma már túl fáradt vagy. Nincs időd és energiád. Inkább végignézed a híreket, elolvasod az újságokat, és alszol egyet. Másnapra talán el is felejtetted a dolgot.

Ott a másik típusú baj, a közbiztonság. Mert ugye azt mondhatod, mit érdekel téged, hogy ki mennyit sikkaszt el a saját zsebébe az állami költségvetésből, hiszen te attól még nyugodtan élsz, megkeresed a magadét, satöbbi. - Ralph szemébe nézett. - Szeretted Norát?

Ralphot meglepte a kérdés. - Persze. Nagyon - felelte végül.

- Nos, akkor képzeld el, hogy éppen hazafelé sétáltok, és az egyik sarkon elétek lép egy százhusz kilós, dagadt, zsíros, csimbókos néger állat, neked lebasz egy kurva nagy maflást, Norát pedig felkeni a falra, és nekiáll levetkőztetni. Szemmel láthatóan erőszakra készül. Mit csinálsz?

- Leverem - felelte Ralph.

- Ember, gondolkodj már. Te nyolcvan kiló vagy, ő százhús. A nyaka olyan zsíros, hogy át sem éred, a feje mint a beton. Hogy ütnéd már le? Lehet, hogy megsuhintod, mire ő megfordul szép komótosan, és megint lecsap. Azután, amíg te lábadozol, szépen megkeféli a barátnődet a szemed láttára. Nos? Megint megpróbálsz leütni? Vagy elszaladsz?

- Előveszem a kést, és elvágom a nyakát.

- Helyes - bólintott Bart. - Ezt kell tenni. Ám a bíróság ezután lazán megállapítja, hogy a védekezés mértéke jóval meghaladta a támadás mértékét. Ez már nem önvédelem, hanem gyilkosság. cimbora. Akár villamosszékbe is kerülhetsz miatta. Érted? Még az sem kell, hogy pontos legyél, és a nigger belehaljon. Elég a gyilkossági kísérlet vádja ahhoz, hogy évekre leültesse. Az egész életedet tönkreteszik egy koszos néger miatt.

Tudod, az, hogy ő megerőszakolja a barátnődet, még nem olyan súlyos bűncselekmény, mint az, hogy te nyakon szúrod érte. Hiszen ő nem fogott rád kést, nem fojtogatott, ilyesmi. Ez csak az ejnyebejnye kategória a törvény szemében. De te, te mit képzelsz magadról, hogy csak úgy ukmukfukk nekilátsz vagdalkozni? Tudod, ha csak a kezét találod el, az is sitt, hiszen nála nem volt kés, csak nálad, és te az életére törtél, ő pedig csak egy jót akart dugni. Szegény megtévedt néger, elvesztette a fejét. De te, te egy megfontolt gyilkos vagy, akinek sitten a helye.

És ezt nevezik nálunk közbiztonságnak.

És ott vannak még az álbalhék is. Egy rockénekes titokzatos halála. Gyilkosság vagy öngyilkosság? Soha nem derül ki, de hetekre, hónapokra lefoglalja a közvéleményt. Ez a valódi néphülyítés, Ralph.

És ezt még fokozzák is, Ralph. Biztosra mennek. Hogy még inkább lebeszéljenek a beszélhetnékről, odaállítanak a képedbe egy olyan figurát, mint például Jack Woodvorth, aki igenis beszél helyetted.

- Tehát mégis kibukik az igazság.

- Hát ki, de hogy? Egy pojáca szájából, aki állami televízióban a saját show-műsorában kiparodizálja a híreket. És tudod, mi a legszebb? Hogy egyáltalán nem kendőz. Mi a véleményed Woodvorthról?

- Hogy jól oda szokta mondani a dolgokat. Kedvelem.

- És pont erről beszélek. Te túl fáradt vagy, hogy beszélj ezekről a dolgokról. Woodvorth megteszi helyetted, de felnagyítja őket, s ezzel a húzással a dühös gondolataidat, amit miattuk érzel, röhögéssé transzformálja. A probléma elúszik, és megmarad a poénérték. Érted a dolog mechanizmusát, cimbora? Másnap a melóhelyen a kollegákkal jókat röhögtök az előző napi adáson, és fogalmatok sincs róla, hogy manipuláció áldozatai vagytok egytől-egyig. Woodvorth pedig a műsor után felmarkolja Állam Bácsitól a gázsiját, hazatér, megkeféli az asszonyt, és azután röhög a népen. Él, mint hal a vízben. Engedélye van szólni, sőt, kötelessége szólni a visszasságok miatt. És minden országban van egy ilyen Woodvorth.

- Ez eléggé hihetetlenül hangzik.

- Lehet. És az is lehet, hogy nem igaz. De nekem ez a véleményem a demokráciáról. Mert mi van, ha megkérdezik, boldogan élsz-e? Mit felelsz? Természetesen azt, hogy igen, mert szabad országban élsz, ahol még a kormányt is lehet szidni.

De egyvalamit ne felejts el, Ralph. Ha lecsupaszítod Woodvorth poénjait, és leírod a maradékot, elvesztél. Ha kimész az utcára, vagy be a tévébe, és felolvasod ezt a maradékot,

minden poén nélkül, akkor még a műsor közepéről elvisznek a csúnya, magas, fekete ruhás, egyforma emberek. És akkor soha többé nem fogod nézni a Dallast. Vagyis soha többé nem fogsz nézni sem. Elgőzösítenek. Pedig ugyanazt mondod csak el, amit egy fizetett állami bohóc.

Ez a fogyasztói társadalom végső tanulsága - mondta Bart egy kis szünet után. - Vedd a popcorn-t és bámuld a tévét. Semmi mással nem kell törődnöd. Ne tanulj meg mást, csak ami a munkádhoz feltétlenül szükséges. A többi az Állam Bácsi dolga. Ő szeret téged, gondoskodik rólad, megszülsz és eltemet, - még meg is sirat. Légy buta. A tudatlanság - erő.

A mai gyerekek, cimbora, az egészen kicsik is, gondolkodás nélkül válaszolnak akármilyen kérdésre a Nettel, az akciófilmekkel és a MacDonalds-szel kapcsolatban. De ha megkérdezed tőlük, miről szól a Piroska és a farkas, vagy ki volt Abraham Lincoln, esetleg hogy melyik földrészen van Bulgária, csak állnak kukán. Felgyorsították a Nemzeti Alaptanterv oktatási ütemét, és kiszedték belőle mindent, ami az alapműveltséghez tartozik. Osztás, szorzás fejben - nem fontos. Olvasás - nem fontos. Testedzés - az igen, az kell. Történelem? Minek? Legfeljebb az Állam Bácsi nagyságát hirdető események. A tévébe minél több sorozatot, meg persze Szerencsekereket és lottót - attól izgul a sok zombi. Akkor teljesen lekötöd a figyelmüket, és nem fogják észrevenni, mi folyik a fejük felett.

Állítom neked, hogy amikor a vezetőink egyedül vannak otthon, és úgy vélik, szorul a hurok, felhívják egymást és megbeszélik a világ sorsát az elkövetkező időszakra. Ez egy nagyon merész megfogalmazás, de nagyon is el tudom képzelni, hogy mondjuk Bush felhívja Szaddamot, és azt mondja neki: Halló, amice, képzelj, van egy rakás új fegyverem talonban, meg egy rakás unatkozó, kiképzett katonám. Na most, ha ezek továbbra is itt unatkoznak nekem, akkor előbb-utóbb valami balhét fognak csapni itthon. Úgy hallom, neked is van megint egymillió fanatikus tevehajcsárod, akik szintén unatkoznak, meg egy rakás tábornokod, akik már annyira unják magukat, hogy azt fontolgatják, mi lenne, ha eltávolítanának téged az elnöki palotából. Te, amice, mi lenne, ha ezeket összeugrasztanánk valahol a sivatagban? Ne hozzuk össze ezt a sok unatkozó barmot? Háborúzzunk egy kicsit, és mindenki jól jár: ők se unatkoznak, itthon is nyugi van, kipróbálhatom az új fegyvereimet, te meg, ha elcsitulnak a kedélyek, vehetsz belőlük. Olcsón megszámlálom neked. És ha vége a csatának, a maradék hazatérő el lesz foglalva az élménybeszámolókkal, a vizsgálatokkal meg az új taktikák kidolgozásával és oktatásával. Egy darabig megint nyugtunk lesz. Nos? Megegyeztünk? Ja, persze: én sem lövök az elnöki palotára, te se dobj atomot a Fehér Háza. A többi nem érdekes. Mit szólsz? Áll az alku?

Valami ilyesmi folyik a világban, mindenütt, minden államban, minden szinten. Ezért szarok én régóta magáról a politikára meg a választásokra. Nem ezek az élet igazán fontos dolgai, azt hiszem. Ezek nélkülem, nélküled is rendben lezajlanak. Élek csendesen, és igyekszem kikerülni ezeket a pszichológiai csapdákat, amiket az Állam Bácsi elémpakol. És mondhatom, jobban érzem így magam, mintha milliomos lennék, - és egyben politikailag fontos személy.

Noha Ralph számára ez a beszélgetés meglehetősen megrázó feltevésekkel szolgált, kiderült, hogy mégsem ez az a téma, amely a leginkább foglalkoztatja. Hosszú napokon keresztül gyakran kapta magát azon, hogy Sheila jár a fejében. Arra gondolt, talán azért van ez, mert Nora kezd megszokottá válni a számára, és az ösztönei az újat követelik, a faj másik nőtényét, ha nem is örökre, de egy aktus erejéig biztosan.

Amióta a lány visszatért a városba, összefutottak itt-ott. Néha beültek kettesben egy sörre vagy üdítőre valahová, és Ralph ilyenkor arra gondolt, hogy Nora valószínűleg tombolna, ha

ezekről tudomást szerezne. Volt egy olyan érzése, hogy „ezek az összefutásaik” nem is annyira véletlenek, mint ahogy azt a Sheila arcán felragyogó meglepetés sejtette; de egyenlőre nem bánta a dolgot, és mivel beszélgetéseik sohasem tartottak egy félóránál-óránál tovább, azaz a kontrollálhatatlan szint alatt maradtak, nem szándékozott róluk Norának beszámolni. Magának azzal magyarázta meg a dolgot, hogy Nora nem hinne a dolog ártatlanságában és veszélytelenségében, így minek idegesítse ilyesmivel; ő maga pedig meg volt győződve róla, hogy ezek a találkozások valóban ártatlanok és veszélytelenek.

Egy alkalommal azonban olyasmin kapta magát, amin már nagyon régóta, Norával való együttléte alatt pedig egyáltalán nem: szeretkezés közben is Sheila járt a fejében, és miközben Nora aprókat sikkantott alatt, ő arra gondolt, hogy vajon Sheila is így viselkedne-e, miközben beléhatolna.

Ez a gondolat rányomta bélyegét az egész estéjére; és bár sikerült Nora előtt eltitkolnia zavarát, Ralph mélységesen megdöbbsent. Keresni kezdte azokat az okokat, amelyek e gondolat megszületéséhez vezettek, s végül oda jutott, hogy valami valószínűleg nem stimmel közte és Nora között.

Ralphot bántották ezek a gondolatok; így, amikor jelenlétük kezdett lassan-lassan őrlő lenni, leült, és elgondolkodott indíttatásaik felett. Megoldást ugyan nem talált, de gondolkodás közben megszült egy irományt, melyet először gondosan leködölve elrejtett a gépben; majd meggondolta magát, és felszabadította, hogy Nora is elolvashassa.

Ezt írta:

A szoba rendetlenségének közepette egy férfi és egy nő ült egymással szemben. Mindketten maguk elé meredve cigarettáztak. A hamutálat szinte elborították már a csikkek, jelezve, hogy túl régóta ülnek itt egymásnak feszült akarattal, némán.

- Ezt rendesen elbasztuk - szólalt meg végül nagy sokára a férfi, és ideges pillantást vetett a nőre. A nő szemei ki voltak sírva, és szomorúan bámulták a teli hamutálat.

A nő szája nem mozdult.

- Bár, ha meggondolom... - morfondírozott a férfi, - inkább csak te basztad el. - A mondatban rejlő támadás elérte célját: a nő ajkai megrándulnak, tekintete felemelkedett.

- Én? - kérdezte halkan, csodálkozva, mint aki most tért vissza valahonnan messziről, és a szobájában valami kellemetlen meglepetés várta.

A férfi előrenyúlt, és határozott mozdulattal elnyomta a cigarettáját. Nem nézett a nő szemébe, amikor válaszolt. - Igen, drágám, te. Egyes-egyedül te.

A nő tekintete is megkeményedett: a férfi arcát fürkészte.

- Tudod te egyáltalán, hogy mit csináltál? - kérdezte a férfi, és a nő csodálkozva hallotta ki a gyűlöletet a hangjából. - A szemem láttára ültél bele egy másik férfi - egy meztelen férfi! - ölébe. Ugye tudod, mit mondanak az ilyen nőkre?

A nő is elnyomta a cigarettát. Hátradőlt, összefonta a kezeit a mellén, és erőltetetten figyelmes pillantást vetett a férfira.

A férfi gyűlölte ezt a pillantást. Ilyenkor úgy érezte, hogy sokkal kisebb és gyengébb; vagy nem is, inkább azt olvasta ki belőle, hogy a nő *azt hiszi*, meg van győződve róla, hogy a férfi sokkal kisebb és gyengébb nála.

Megvetés volt abban a pillantásban. Pedig csak a pusztá védekezés szülte.

- Kurvának hívják az ilyet - mondta dühösen. - Te egy ócska, rohadt kis kurva vagy.

- Te találtad ki az egészet - mondta a nő fakó hangon. - A te perverzitásod vezetett odáig, hogy...

- Te beszélsz perverzitásról? - fakadt ki a férfi. A nő ijedten elhallgatott. - Mintha neked annyira ellenedre lett volna a dolog. Úgy tiltakoztál, hogy szóhoz se jutottunk melletted. - Felkapta a cigarettásdobozt az asztalról, előhúzott egy szálat. Megnedvesítette a nyelvvel a papírt, majd meggyújtotta. - Ha jól emlékszem, téged is egészen felizgatott a téma. Gondolom, kíváncsi voltál a srác testére, igaz? Unod már az enyémet, világos. Ezért nem is hibáztatlak. Ezt az idő hozza magával. Egészséges nő vagy, és megnézed a férfiakat.

- Te is a nőket, nem?

- Miért tagadnám? - mondta a férfi felsőbbrendű hangszíjjal. - Én is egészséges férfi vagyok. De akkor sem rohanok mindenféle kis kurva után, és nem vetem magamat rájuk, ahogy te tetted.

- Egyáltalán nem vettem magam rá - mondta a nő. - És ha valóban jól emlékszel mindenre, akkor arra is emlékezned kell, hogy te erőltetted ezt az egészet. Nem? Nem azt mondtad? Hogy na, kedves, tetszik? Bújj oda hozzá, öleld meg, meg efféléket mondtál.

- De csak vicceltem! - üvöltött fel a férfi. - A fene se hitte volna, hogy megteszed!

A nő halványan elmosolyodott. - Hát nesze - mondta negédesen. - Viccélél? Én is.

- Ez neked vicc? Ez egy vicc volt?

- És neked? Neked ez a vicc?

Hallgattak.

- Te nem láttad az arcodat - mondta a férfi kis idő múlva jóval csendesebben. - Nekem kellett végignéznem, hogy te tényleg odalépsz ahhoz a vigyorgó idiótához, és belesimulsz az ölébe. Gondolom, élvezted a felálló farkát, ahogy hozzád ért. És ez még semmi, tudod, mert sokkal inkább az bánt, ahogy ránéztél, ahogy lehunyta a szemed, és... és...

- És? - kérdezte a nő. - És mi? Hiszen te akartad. Mit mondjak erre? Részeg voltam, mindannyian azok voltunk, és egy pillanatra igenis elkaptam valami, ahogy ott éreztem a combomnál a kőkemény farkát, és igen. ha tudni akarod, hirtelen megkívántam, és azt akartam...

- Hagyd abba! - mordult rá a férfi.

A nő idegesen megrázkódott. - Ez egy nagyon hülye szórakozás volt - mondta. - És a te hülye ötleted volt, nem másé... Ez az egész meztelenkedés a parton, meg a közös fürdés. Azelőtt sohasem csináltunk ilyesmit. Zavarban voltam, és csak az ital miatt tudtam megcsinálni. Hidd el, fogalmam sem volt róla, mi fog belőle kisülni. És elvesztettem a fejem. Igen, bevallom, remek teste volt a srácnak, és tényleg meg... - elhallgatott, gyors pillantást vetett a férfira. - Szóval nem kellett volna. Sikerült olyan dolgokba belekontárkodnod ezzel a remek viccel, amik sokkal erősebbek nálam, nálunk. Sajnálom, kedves, hidd el, nagyon sajnálom. De már megtörtént.

- Én csak próbára akartalak tenni - mondta a férfi.

- Próbára? - vonta fel a szemöldökét a nő. - Miféle próbára? Hogy mennyire vagyok hűséges? Hogy mennyire tetszenek az efféle dolgok? - Nem kapott választ; a férfi lehorgasztotta a fejét. A nő hirtelen dühös lett. - És ha szabad tudnom, milyen jogon teszel te próbára engem? Hát mi vagyok én? - A férfi most sem válaszolt. - Csodálatos - mondta a nő. - El vagyok ragadtatva. Mi vagyok én, kísérleti nyúl? Vagy valami játékszer?

- Nem tudom - mormolta a férfi.

- Mit akartál bizonyítani ezzel? - kérdezte a nő. - És kinek? Nekem, hogy mennyire nem ismerem önmagam? Hogy elég egy kis biztatás, és ha meglátok egy faszt, nem bírok magammal? Vagy neked kellett valami bizonyíték? Esetleg a srácnak akartál villogni, mennyire menő gyerek vagy te, hogy a feleséged még akkor sem bukik másra, ha te magad engedted meg neki? Sajnálom, drágám, ez nem jött be.

Elhallgatott, sértődött arcot vágva bámult ki az ablakon. - Ez nem jött be - suttozta azután maga elé, és sírva fakadt.

- Igazad van - mondta egy idő után a férfi. - Valahol igazad van, azt hiszem. Én is hibás vagyok. tényleg az én hülye ötletem volt. És ha elképzelem a dolgot fordított helyzetben, hát lehet, hogy én is megbuktam volna egy ilyen próbán.

- Igen - bólintott a nő. - Én is azt hiszem. Túl messzire merészkedtünk. A hűség és az intelligencia nem ott állít meg, ahol te gondoltad. Sokkal előbb kell meglennie a dolognak, valahol ott, hogy az ember, ha hűséges, bele se megy az efféle próbákba. Mert már előtte megálljt parancsol magának.

- Mindketten hibáztunk - mondta a férfi. - És nagyon elbasztuk.

- Igen - sóhajtott a nő. - Örökre elbasztuk.

- Most már örökre ez a téma marad terítéken? - érdeklődött Nora, miután elolvasta a történetet.

Ralph vállat vont. - Nem tudom. És mielőtt feltennéd a következő kérdésedet - tette hozzá, óvatos pillantást vetve a lány arcára, - előre szólok: nem rólunk szól. Még csak nem is akartam semmiféle utalást belevinni.

Nora felemelte a kezeit, mintha pisztolyt fogtak volna rá. - Eszem ágában sem volt ilyesmit állítani - mondta. Azután sunyi kis mosolyt eresztett meg Ralph felé. - Bár most, hogy mondod... Azt hiszem, ez a szex-téma tényleg kezd egy kicsit az agyadra menni. És ez az írásod sokkal vulgárisabb, mint eddig bármelyik. Ez valahogy olyan... durva.

- Csak hogy életszagú legyen - mondta Ralph. - Olvastad Neil Gaimantól a *Kószolók*-at? Nem? Egy férfi és egy nő végigkeféli az egészet, miközben filozofikus tárgyú beszélgetést folytatnak egész idő alatt, még hozzá olyat, aminek köze sincs a szexhez. Gaiman azt nyilatkozta erről a történetről, hogy az alapötletet az adta hozzá, hogy fogalma sincs, miért nem beszélgetnek az emberek szex közben.

- És mi köze ezeknek a te történetedhez?

- Az égvilágon semmi - mondta Ralph. - Csak az a novella járt a fejemben, amikor ezt írtam. Annak a hangulata... valahogy megfogott. A szexet, vagyis magát az aktust Gaiman teljesen vulgárisan írja le. Érted? Ami történik, az végtelenül reális, közönséges és egyértelmű szavakkal van lefestve. De a dialógus igen magas szintű filozófia. Nagyszerű az a kettősség.

Nora bólintott. - Ezt értem, Ralph. De még mindig az a véleményem, hogy téged nem megfogott az a novella... hanem felhúzott. Nem? Vagy pedig... Sheiláról lenne szó? - kérdezte hirtelen.

- Micsoda? - lepődött meg Ralph.

Nora felhúzta a szemöldökét. - Nem tudod? - érdeklődött gyanakodva. - Hazajött. Sheila hazajött.

Ralph óvatos pillantást vetett a lány arcára. Nem tudta leolvasni róla, hogy Nora mennyit tud a dologról. - Nem, nem hallottam - hazudta, és tudta, hogy ez volt az a mondat, amellyel az egész kapcsolatukat elronthatja.

- Hazajött - ismételte meg Nora. - Bart mesélte tegnap. Befejezte az egyetemet, és most itt dolgozik a könyvtárban. - Érdeklődve, mintegy mellékesen szemlélni kezdte a körmeit, de a válla feszültségéről árulkodott.

- Az jó - morogta Ralph, és imádkozott, hogy átléphessék végre a témát.

- Szerintem hamarosan jelentkezni fog - folytatta Nora kíméletlenül. - Annak alapján, amit meséltetek róla, olyan lánynak tűnik, aki nem mond le egykönnyen rólad.

Ralph elhúzta a száját. - Kedvesem - mondta ingerülten, - te nem is ismered azt a lányt. Még azelőtt elment a városból, mielőtt mi megismertük volna egymást. Évekkel ezelőtt történt a dolog, és azóta sem próbált meg még csak felhívni sem. Miért utálsz te ennyire azt a lányt?

Nora vállat vont. - Nem utálom - mondta kis idő múlva, ahogy Ralph nem vette le róla a tekintetét. - Csak valamiért nem tetszik nekem, hogy egy olyan nő forgolódik körülöttem, aki... aki a múltadból jön elő. Aki régebben ismer, mint én. - Felsóhajtott. - Nyugtalanít a dolog.

Ralph megölelte. - Akkor ne nyugtalanítson - mondta. - Sheila csak egy lány a Társaságból, és már semmi közöm hozzá... Pontosabban: soha nem is volt közöm hozzá.

- Egyszer majdnem megdugtam - figyelmeztette Nora.

Ralph megint ideges lett. - És? - kérdezte. - Akkor mi van? Ha akarod, mutatok neked még néhány nőt itt a környéken, akiket egyszer „majdnem megdugtam”. - Elengedte a lányt, és elkezdett fel-alá járkálni a szobában. - Milliószer átrágtuk már magunkat ezen a múlt-témán, nem? Miért nem vagy hajlandó megérteni végre, hogy nem lehetsz féltékeny azokra a dolgokra, amelyek már régesrégen elmúltak.

Nora szemében harag villant, de csak egy pillanatra. Azután lehajtotta a fejét, és amikor megint felnézett, a harag már elszállt. - Ne haragudj - mondta. - Tényleg nem tudom, miért van ez így. Igazából tényleg idegesít annak a lánynak a jelenléte, és csak bántani akartalak egy kicsit, hogy elriasszalak tőle. Bocs.

- Gratulálok - mondta gúnyosan Ralph, azután ő is lecsillapodott kissé, és legyintett. - Felejtsük el - mondta. Azután, hogy végre témát váltson - hiszen volt még egy kis bűntudata - megkérdezte a lánytól, hogy akkor végül is perverznek tartja-e a novelláját, vagy sem.

- Nem tudom - vallotta be a lány. Szemmel láthatóan ő is megkönnyebbült, hogy másról beszélhet. - Nem azt akartad ezzel az írással mondani, hogy valami baj van kettőnk között? Hogy unsz engem?

- Nem - tiltakozott Ralph, és az égnek emelte a kezét. - Muszáj valami bajt sejteni mögöttem? El sem tudod képzelni, hogy vannak olyan dolgok is, amelyek csak úgy jönnek? Hogy ez csak valamiféle művészet, amelynek nem a mi életünk az alapja? - Elgondolkodva nézett a lányra. - Művészetet akartam csinálni; vulgáris művészetet. Ez valami új lenne nálam, nem?

- A te írásod a vulgaritásra korlátozódik - kötötte az ebet a karóhoz Nora.

- Életszagú akartam lenni - ismételte Ralph.

- Az, hogy nem adtál nevet ennek a két embernek - mondta Nora tűnődve, - hogy csak „férfinak” és „nőnek” tituláld őket, idegenné teszi az egészet. Ha egy kicsit átírnád, és nevekké látnád el mindkettőt, vagy valami más írói eszközzel, mittudomén mivel közelebb hoznád őket, kapnál egy remek, idegekbe és zsigerekbe markoló sztorit. Most ugyanis el tudom képzelni a szituációt, de nem leszek ideges tőle, nem tudok asszociálni vele kapcsolatban, mert olyan idegen. Érted, mire célzok? Írd át, és sokkal jobb lesz.

- Lehet - mormolta Ralph, és kiment a konyhába egy sörért.

Nora elgondolkodva nézett utána. Úgy látta, Ralph megsértődött egy kissé; és eszébe jutott, hogy mostanában mintha egy kissé túl könnyen sértődne meg.

A fejében dúló vihar azután már másnapra elfeledtette Ralphal a történetét és Nora tanácsát; nem foglalkozott többet vele. Kedélyállapotában furcsa változások álltak be, és ő még mindig nem értette, mi okozza ezt. Néha hullámokban tört rá a rosszkezd és a magány utáni vágyakozás; de az is előfordult, hogy a következő pillanatban már rettegett az egyedüllétől. Eszébe jutott, hogy talán mániás-depresszióban szenved, mint Richard Gere a *Mr. Jones*-ban; a lehetőség némi borzongással töltötte el. Azután arra gondolt, hogy egyszerűen csak

hipochonder, és ezeket a dolgokat csak képzei. Azután összevetette ezt a két gondolatot, és megállapította, hogy valami baja egészen biztosan van; nem hitte, hogy normális ember ennyire ki tudja engedni a gyeplőt a kezéből, és ennyire el tudja hagyni magát.

Persze Nora is észrevette, hogy Ralphnál nincs valami rendben. December vége felé, ahogy közeledett a karácsony és a szilveszter, hirtelen meglepő intenzitással lett féltékeny a váltótársára, egy Mary-Anne nevű, fiatal lányra. Mary-Ann csinos volt, csendes és amolyan szende-fajta, akinek hosszú szempillái alól vetett pillantásait a férfiak bujának és ígéretesnek tartották. Így Nora abba a hitbe ringatta magát, hogy Ralphnak tetszik a lány; s ennek a véleményének néha hangot is adott.

Ralph örült, hogy elterelődött a szó Sheiláról, és jogosnak látszó felháborodással utasította vissza Nora vádjait. Volt a dolognak némi ironiája: Ralphnak ugyanis csakugyan nem tetszett Mary-Anne; a lány ígéző pillantását mesterkéltnek, testét mindennaposnak, észbeli képességeit pedig egyenesen lesújtónak találta, így valóban teljes érdektelenséget tudott mutatni a lány iránt. Kapva-kapott hát az alkalmon, hogy hűségét bizonygassa Nora előtt; és mivel *ebben* az ügyben valóban tiszta volt a lelkiismerete, Nora hamarosan megnyugodott.

A dolog másik érdekessége volt, hogy egy ilyen jól sikerült ügy Ralphot magát is megerősítette egy kissé önmaga feddhetetlenségében való hitében.

Ám a nagyobb hullámok, mint az a későbbiek folyamán kiderült, még csak most indultak útnak, hogy mindent elmossanak.

Nem sokkal azelőtt, hogy Ralph minden ígérete és fennen hangoztatott önismerete ellenére mégiscsak megcsalta Norát, a lány viselkedése is alapvető változásokon ment keresztül. Immár több mint két éve voltak együtt, s úgy látszott, Noránál most jött el az az idő, amikor a lángolás valamelyest csillapodni kezd, majd egy rövid időre - a fontossági sorrendek ártértékelésének idejére - halovány parázslássá olvad. Ralph észrevette rajta, hogy igenis megnéz más fiúkat; és, ami mind közül a legjobban gondolkodóba ejtette, az az a pillantás volt, amit Nora nagy ritkán engedett meg magának, s amelynek mindig Bart volt a célpontja. Ralph korábban is sejtette, hogy ha ő nem lenne, akkor Bart volna a legesélyesebb Nora kegyeinek elnyerésében; egyébként ezt a lány el is mondta neki, még ha félig-meddig viccesen is. Mostanában azonban a Caféban, amikor ott voltak valamennyien, Ralph ugyanazt a dolgot vette észre Nora tekintetében megcsillanni, amiről mindeddig azt hitte, hogy csak neki jár. Ám a címzett most Bart volt, és Ralph zavarba jött ettől. Igyekezett kibúvókat, mentségeket találni Nora viselkedésére, és sokat gondolkodott, hogy miképpen lehetséges ez. Felsorolta az összes érvet, ami csak az eszébe jutott; de ezen gondolatok között mindig volt egy fekete bárány, amely idegessé és gyomorszorítóan keserűvé tette, s amelyet mindig csak messziről szemlélgetett, de közelebb hozni, megvizsgálni sohasem mert. Rettegett feltenni Norának a Nagy Kérdést, miszerint kívánja-e Bartot, - mert attól félt, hogy ha rosszkor teszi fel, bizony igenlő választ kap. Az a kérdés lett volna közös sorsukban a vízvázasztó; és Ralph úgy vélte, hogy az emberek életében vannak olyan időszakok, amikor a másik folyamatosan gyötrődik egy efféle kérdésen, amikor mérlegel és jóleső izgalommal eljátszadzik a „mi lenne, ha” kezdetű mondatokkal. Ilyenkor, gondolta, a legtöbb, amit tehet az ember, hogy türelmes marad és kivárja, míg a másiknál elmúlik ez az időszak; és közben persze, amennyire csak lehetséges, igyekszik bebizonyítani, hogy ő az, akire ténylegesen szükség van, aki a nagy Ő, aki a minden.

Amikor ez a vélemény kialakult benne, ismét elcsodálkozott, hogy a kamaszos lángolások emlékeivel ellentétben mi mindenre képesnek tartja immár önmagát pusztán azért, hogy az

azonnali sértődések és a drámai jelenetek felfokozásával ellentétben mégiscsak megtarthassa azt, akit szeret. *Öregszem talán*, állapította meg, de ebben a megállapításban nem a múlandóság felett érzett búbánatán volt a döntő hangsúly, hanem valamiféle elégedettségen. Érettebbnek, toleránsabbnak érezte magát, és ez önbizalommal töltötte el. Ahogy erre is rájött, úgy érezte, mindenképpen győzni fog.

És csakugyan, Noránál hamarosan elmúltak ezek a pillantások, és ez a korszak is lezárult minden különösebb bonyodalom nélkül. Úgy látszott, Nora is meghozott bizonyos döntéseket, és Ralph érezte, hogy ezúttal tényleg győzött, és az ő javára billent a mérleg. Néhány héttel később már abban is biztos volt, hogy kifelé lábalnak a hosszú kapcsolatokra jellemző hullámvölgyek egyikéből; ezek után már csak jó jöhetett. Bár valahogy mind a ketten megváltoztak, Ralph ismét annak a régen eltűnt harmóniának a nyomait vélte felfedezni kettőjük között, ami kapcsolatuk elejét jellemezte; és hitte, hogy ezután rendben lesz minden.

Azután eljött a szilveszter, és Bart összehívta a Társaság régi tagjait, hogy együtt mulassák át az éjszakát. Természetesen Sheila a meghívottak között volt, így Ralph végig azon rettegett, hogy a lány esetleg kikotyogja Norának, hogy találkoztak egypárszor, mióta hazajött. A nagy találkozás azonban zökkenőmentesen zajlott le a két lány között; s mivel Sheilára hamarosan teljesen rászállt egy Fred nevű, meglehetősen kapatos srác, és nem hagyott békét neki, szerencsére nem volt túl sok alkalmuk felszínes beszélgetéseknél többet összehozni.

Nora egy kissé mintha megnyugodott volna szilveszter után. Ralph úgy vélte, ez részben az ő visszafogottságának, részben pedig Frednek köszönhető. A fiút meglepte, mennyire a kezére játszottak a véletlenek, és nagyon örült ennek. Január vége felé azt is megkockáztatta, hogy „hivatalosan” is találkozzon Sheilával. Nora szemrehányó pillantással kísérve, de némán tudomásul vette a dolgot.

- Sheila a barátom - mondta Ralph a lánynak. - Ugyanolyan barátom, mint Johnny vagy Bart. És most szüksége van rám. Vagy ránk, ha úgy jobban tetszik. - Nora erre sem mondott semmit, és Ralph ebből arra következtetett, hogy minden rendben van. - Tudod, van egy-két olyan dolog az életében - az apja, az anyja, meg a hülyébbnél hülyébb kapcsolatai -, amelyekről már annak idején is sokat beszélt nekünk, és most sem tud másnak beszélni róla.

- Szóval lelki szemetesládára van szüksége - szólalt meg Nora.

- Pontosan - felelte Ralph, és maga is hitt ebben a verzióban. - Ahogy az ember egyre idősebb és idősebb lesz, már nehezen beszél az újabb ismerősöknek régi dolgokról. A régiek viszont tökéletesen alkalmasak arra, hogy meghallgassák, és tanácsokat adjanak, ha kell. Mi ismerjük őt, és mi segíteni tudunk neki.

- Miért, végül is mi baja annak a lánynak? - érdeklődött Nora.

Ralph megrázta a fejét. - Sok minden - felelte. - Tudod, ő eléggé zárkózott jelenség. Nagyon nehezen alakít ki kapcsolatot az emberekkel, és általában a már meglévőket is könnyen elbassza. Az efféle embereknek az az egyetlen kapaszkodójuk, hogy néha elbeszélgetnek a barátaikkal. Sajnos - tette hozzá, - az a baj, hogy néha hiába meséljük el neki, hogy mi volna a helyes. Egyetért velünk, de végül mégsem úgy alakítja a dolgait, ahogy kellene, ahogy tanácsoljuk.

- Akkor?

- Mást nem tehetünk érte - mondta Ralph. - De a barátunk... És segítenünk kell, ha bajban van.

Az első ilyen bevallott találkozót azután még követte néhány. Tavaszra Ralph rájött, hogy Norát idegesíti mindez, de addigra azt is látta, hogy ha ezek az alkalmak ritkák, és sohasem zavarják meg közös programjaikat, akkor nincs olyan nagy baj.

Jólesett neki Sheilával beszélgetnie, és eleinte azt tapasztalta, hogy a vágy elmúlt; felülkerekedett rajta a valóban segíteni akarás és persze a kíváncsiság nemes érzete. Sheilában most nem a nőt, hanem a barátot látta, aki mindenféle érdekes jellemvonásával (még ha nem is tud róla), erőteljesen segíti őt abban, hogy jobban megismerje az emberi lélek rejtelseit, s ezáltal önmagát is. Egy-egy találkozásuk után napokig elemezgette magában a beszélgetés minden mondatát, minden pillantását, mozdulatát. A szituáció érdekelte, a saját viselkedésével az élen: Sheila problémái, bár érdekesek voltak, a második helyre szorultak vissza.

Azután, talán a tavasznak köszönhetően, megint eljött egy rövid időszak, amikor Ralph néha beszélgetés közben kétértelmű célzásokat engedett meg Sheila felé; és a lány, úgy tűnt, vevő ezekre a célzásokra. Ralphnak eszébe jutott az a beszélgetés, amikor Barttal megállapították, hogy a manipulálni tudás donjuáni fegyvert ad az ember kezébe; és minden erejével azon volt, hogy visszafogja magát. A gondolatai azonban néha átvették az uralmat a szája felett, és ilyenkor szabályosan küzdenie kellett önmaga ellen, hogy ne jussanak el arra a pontra, ahonnan már nincs visszaút.

Nora eközben, mintha csak megérezte volna ezeket a gondolatokat, ismét a heves ragaszkodás jeleit mutatta Ralph felé. Egy alkalommal heves vitába keveredtek Sheila miatt, és a lány hangot adott azon gyanújának, hogy ezeknek a találkozásoknak nem lesz jó vége. Ralph ismét megpróbálta megnyugtatni, és bár Nora végül lehiggadt, Ralph látta rajta, hogy magában mégsem hisz neki, és fenntartja gyanakodását. Ekkor már ő maga is tisztában volt vele, hogy a végtelenségig nem folytathatja ezt a játékot; valamelyiküknek előbb-utóbb döntenie kell. Azonban Norával való kapcsolata ismét felfelé ívelni látszott, és Sheila megint a háttérbe szorult. A Norával együtt járó biztos háttér erősebbnek bizonyult egy egyéjszakás kaland ígéreteinél; és Ralph egy idő múlva eldöntötte magában, hogy soha nem fog engedni az ösztöneinek, és mindörökre Nora mellett marad.

Ez az egyetlen dolog volt maradt meg az életükben, melynek fenyegetését mindketten ott érezték magukban. Ám pont ez a fenyegetés volt az, amelynek komolysága valamiféle íratlan törvénynek engedelmeskedve megkövetelte tőlük, hogy egyikük se hozza szóba, ha nem muszáj. A béke mögött mindig ott van az a háború, amely megszülte, amely lehetővé tette létezését; s jelen esetben ezt a háborút Sheilának nevezték.

A másik nem

Ralph büntudatos pofát vágva közölte Norával, hogy délutánra találkozót beszélt meg Sheilával. Ahogy megfogalmazta eme közlését, igyekezett minél kevesebb hangsúlyt fektetni azokra a szavakra, amelyek, sejtése szerint, Norát felingerelhették.

Nora elhúzta a száját, és nem válaszolt semmit. Egyetlen szó nélkül ment ki a szobából, és a fürdőszobába lépve készülődni kezdett a délutános műszakra. Ezen a héten végig délutános volt, és keveset találkozott, mivel Ralph javarészt délelőtt intézte a dolgait a szerkesztőségben.

Ralph azonban pontosan tudta, hogy nem ússza meg ennyivel a dolgot. Nora szótlanúsága pontosan az ellenkezőjét jelentette annak, amit mutatott: a fiú tudta, hogy Nora lelkében iszonyatos vihar támadt a bejelentés nyomán. Sheila jó ideje nem létezett már közös kis életükben; a róla szóló beszámolók még Wendy előttről származtak, és sokkal hamarabb véget értek, mint ahogy Ralph és Nora megismerték egymást. Ám pontosan az a beteljesületlen kapcsolat-íze volt az egésznek, amitől Nora úgy érezte, hogy becsapják, és Ralph megnyugtató szavai ellenére Sheila igenis komoly vetélytársat jelent a számára.

Sheila Ralph számára eleinte nem jelentett többet, mint a múlt egy darabját; s így semmi kivetnivalót nem látott abban, hogy találkozgasson vele, ha éppen ráér. Jókat beszélgettek a Társaság egykori tagjai sorsának alakulásáról, a világról, és hogy mi lett belőlük, merre vetődtek. Eleinte egyetlen szó sem esett közöttük arról, ami azon a réges-régi estén történt. Sheilával, legalábbis Ralph szerint - és meglepődött volna, ha megtudja, hogy Norának pont ez böki a szemét -, nem volt semmi más baj, csak annyi, hogy nő volt: fiatal lányként tűnt el Ralph életéből, és felnőtt nőként tért vissza.

- Nem tehetek róla, hogy lány - magyarázta egy alkalommal Ralph Norának, amikor a lány a szemére vetette, hogy feltűnően gyakran találkozik Sheilával. - Szerintem kéthetente egy pár óra nem „feltűnően gyakori”.

Ralph észre sem vette, hogy van némi igazság Nora szavaiban. Sheilával való beszélgetéseik az utóbbi időben észrevétlenül fordultak át pszichológiai tanácsadó órákba; a lány ugyanis sokkal érdekesebbnek bizonyult, mint ahogy arra Ralph emlékezett.

Most már mindketten igényelték a másik társaságát.

- Szerintem pedig igenis az - dacoskodott Nora. - Mi a fenéről tudtok annyit beszélgetni?

- Semmi közöm ahhoz a lányhoz azon kívül, hogy néha meghallgatom, mi a baja, és megpróbálok segíteni rajta - mondta erre Ralph.

Nora azonban tovább duzzogott.

Ralph felsóhajtott. - Féltékeny vagy?

A lány bólintott. - Igen, féltékeny vagyok, ha tudni akarod. Amíg én dolgozom, ti remekül elvagytok egymással. Órákig beszélgettek. Kettesben.

- Soha nem mondtam, hogy ne gyere el egy ilyen beszélgetésre.

- És soha nem is hívtál magaddal. Mire gondolhatnék?

- Miért, mire gondolsz?

Nora vállat vont.

- Mire gondolsz? - ismételte meg a kérdést Ralph. - Hogy dugunk?

- Nem - vágta ki dacosan a lány. - Tudom, hogy nem dugtok. Csak az fáj, hogy valaki mással is ugyanolyan jól érzed magad, mint mondjuk velem. Mi az a téma, amit csak vele tudsz megbeszélni?

Ralph az égre emelte a tekintetét. - Az isten szerelmére, Nora, nem érzem jól magam vele; legalábbis nem úgy, ahogy te gondold! Egyszerűen arról van szó, hogy Sheila beszél, én meg hallgatom, és igyekszem jó tanácsokat adni neki, amik ráadásul koránt sem biztos, hogy valóban olyan jók. Én vagyok Sheila lelki szemetesládája, és ez azért jó nekem, mert a beszélgetéseink során megfigyelhetek valakit, aki másból sem áll, mint frusztrációkból és félelmekből. Nem tetszik nekem az a lány, nem akarnék lefeküdni vele akkor sem, ha meztelenül vonaglana előttem, mert nem kívánom. Soha nem akarnálak otthagyni miatta, mert nem szeretem, és mert veled akarok lenni, nem vele. Bármikor eljöhetsz velem, amikor vele találkozom, és bármikor segíthetsz nekem, hogy segítsünk neki. - Kétségbeesett tekintettel nézett a mennyezetre. - Az Isten szerelmére, ő csak egy régi ismerős. Te még csak képen sem voltál, amikor őt már ismertem a Társaságból.

Nora szeme megvillant erre az utolsó mondatra, de azután mégsem ezt hozta elő. - Tudtommal bölcsész szeretnél lenni, nem pszichológus - mondta. - Az Bart asztala. Miért nem ő foglalkozik Sheilával?

- Mert Sheila nem tud úgy megnyílni Bart felé, mint felém. Erre pedig nincs egyértelmű magyarázat, Nora. Ezernyi oka lehet. Például Bart feleannyira sem szimpatikus neki, mint én.

- Ralph azonnal rájött, hogy ezzel a mondattal nem javított a helyzeten. - Úgy értem, látszana rajta, ha tetszem neki és ki akar kezdeni velem - magyarázta. - A legelső ilyen jelnél beszüntetném a vele való beszélgetést. De - és ezt vedd tudomásul - még soha nem vettem észre ilyesmit rajta. A barátjának tekint, akinek el mer mondani mindent, ami bántja. És hidd el, van miről beszélnie.

Nora megrázta a fejét. - De az is lehet, hogy csak nem veszed észre azokat a bizonyos jeleket, nem? - Ralph nemet intett, de Nora nem hagyta annyiban. - A nők ezerféleképpen tudják megfogni azt, akit kiszemelnek. Észre sem veszed, és már élni sem tudsz nélküle. Észre sem veszed, és egyszer csak ott van beékelődve közted és a párod között. És még ha hiányoznak is a „jelek”, hidd el, hogy tudja, mit csinál. Nagyon is tudja.

- Lehet - bólintott Ralph. - De ne hidd azt, hogy nem veszem észre, ha valaki így ármánykodik. Tudod jól, hogy rühellem az ilyen dolgokat, akárcsak azt, ha egy nő felajánlja magát nekem. Ugyanúgy reagálok mindkét esetben: teljes elzárkózással. - Kiegyenesedett a széken, és a szeme megvillant. - Engem senki lánya nem manipulálhat! - mondta dühösen. - És megvan hozzá a kellő tapasztalatom, hogy észrevegyem, ha manipulálni akarnak. Akárhogy rejtitek is el a dolgot.

Nora nem felelt.

Ralph előredőlt, és megsimogatta a lány kezét. Nora keze azonnal rászorult a fiú öklére, és a szorításában Ralph megérezte a rettegést. A lány rettegett attól, hogy elveszíti őt -, és Ralph ettől jobban szerette, mint valaha.

- Senki nem kell rajtad kívül, kicsim - suttogta, és megcsókolta a lány száját. - Senki. Nagyon szeretlek.

- Én is nagyon szeretlek - felelte Nora.

Ralph elmosolyodott. - De ne akarj kalitkába zárni, mert akkor ösztönösen a szabadságra fogok törekedni. Ezek olyan problémák, amiket meg kell beszélnünk, és meg kell oldanunk valahogy. Még hozzá úgy, hogy egyikünk se érvényesítse kizárólagosan az akaratát. Mindkettőnknek engednie kell valamennyit a maga igazából, hogy valamiféle kompromisszumot köthessünk.

- Rendben - mondta a lány, és nem engedte el a fiú kezét. - Mit javasolsz hát, professzor?

Ralph nevetett. - Nem tudom. Azt hiszem, többféle megoldás is lehetséges. Gyere el velem legközelebb, hogy lásd a saját szemeddel, mi folyik ott, a beszélgetések alkalmával. Vizsgáld meg te Sheila viselkedését, és ha olyasvalamit látsz, ami nem tetszik neked, csak szólj. - Nora lassan bólintott egyet. - Cserébe itt és most megígérem neked, hogy csak addig folytatódik mindez, míg nem lesz több tanácsom a számára. Oké?

- Oké.

Ám a legközelebbi alkalommal, amikor Sheila felhívta Ralphot, hogy találkozzanak, Nora épp dolgozott.

Ralph fejében megfordult a gondolat, hogy talán nem is kellene elmondania a lánynak, hogy hová megy és kivel találkozik; és, bár homályosan sejtette ugyan, hogy ha ez kiderül, az csakugyan alapot adhat Norának a gyanakvásra, mégis titokban lépett le otthonról.

Sheila egy néhány metróállomásra lévő pizzériában várta. Ralph úgy vélte, hogy ha valaki nem ismeri egyiküket sem, akkor az habozás nélkül bujkáló szeretőknek titulálja őket. A Nora megkerülése miatt érzett büntudat úgy lengte körbe, mint egy kopott, rossz köpönyeg. De a lelkiismeretét sokkal könnyebb volt megnyugtathatni azzal, hogy mindezt egy nemesebb cél érdekében teszi, mint hogy szembenézzen a jövővel, ami elkerülhetetlenül ott állt az efféle kalandok végén.

Sheila már rendelt, mire Ralph befutott. Egy fél pizza hevert előtte és egy nagy pohár kóla.

- Bocs, de ma még semmit sem ettem - magyarázkodott a fiúnak.

- Semmi baj - felelte Ralph. - Én nem vagyok éhes, de azt hiszem, iszom valamit. Közben elmesélheted, mi történt.

- Honnan tudod, hogy történt valami? - kérdezte a lány, és egy pillanatra abbahagyta az evést.

- Mert gondolom, nem véletlenül hívtál ide - felelte a fiú.

Sheila bólintott. - Apám - mondta. - Találkoztam vele.

- Aznap este majdnem éjfélig voltunk fent apámmal. Alaposan beborozgattunk, amit már jó régen nem csináltunk, hiszen nem volt igazán időnk egymással törődni. - Sheila előrenyúlt, megragadta a poharát, és felemelte. A keze félúton a szája felé elakadt. Ralph szeme odavillant, de nem szólt egy szót sem. A lány megbámulta a poharat, és mintha valami

kellemetlen emlékkép bújt volna elő belőle, elhúzta a száját, és visszatette az asztalra anélkül, hogy ivott volna.

Ralph felsóhajtott, észrevétlenül, halkan. Sheila arcán egy pillanatra azt a kifejezést látta átsuhanni, amely akkor jött elő, ha a lány sírni készült.

De Sheila most összeszedte magát.

- Odakint teljesen sötét volt - folytatta halkan. - Mindenféléről beszélgettünk, ami csak eszünkbe jutott; anyámról, a testvéreimről, a világról... Apám is és én is egyre nehezebben ejtettük ki a szavakat.

- Sokat ittatok? - kérdezte Ralph, és Sheila bólintott.

- Eleget - mondta. - Apám rendszeren, vagyis ha egyedül volt otthon, minden este bevert két liter bort. Attól berúgott annyira, hogy le merjen feküdni, és ne kelljen gondolkodnia.

- Mitől félt annyira? - kérdezte Ralph, pedig nem erre volt valójában kíváncsi. Azonban látta a lányon, hogy a felidézett emlék roppant nyomással bír rá; minden egyes kérdést, amellyel időt kapott, hálásan fogadott.

- A gondolataitól. Az emlékektől, amelyeket az anyám hagyott hátra. Meséltem már neked, nem? Anyám tizenvalahány év után lépett le tőle, majd hozzám az egyik kollégájához, és két gyereket is szült neki. Azóta attól az ürgétől is elvált, és most együtt él egy másik kollégájával. - Sheila keserűen elmosolyodott. - Ha összejön a család, három apám, egy anyám és két testvérem van. A nagymamáknak utána sem merek számolni.

- És apádnak mi fáj vajon jobban: anyád hiánya, vagy az, hogy anyád másokkal is tud boldogan élni?

- Nem vagyok biztos benne, hogy anyám boldogan él - rázta meg a fejét a lány. - Nagyon érdekes asszony, azt hiszem; de azt semmiképpen nem mondanám róla, hogy nagyszerű anya. Tudod, nagyon makacs, és erős az akarat. Én a gimnázium végéig azokat a ruhákat hordtam, amiket ő vett nekem.

- Hát miért nem vettél magadnak?

- Ó, nem így értem. Anya tizennyolc éves koromig minden áldott reggel kikészítette nekem a szekrényből, hogy mit vegyek fel aznap.

Ralph elképedt. - Jézusom.

Sheila bólintott. - Én is ezt mondom. És tudod, a sulis annyira lefoglalt - mert követelmény, az volt, mert a négyes anya szemében olyan volt, mintha máris bukásra állnék -, hogy mire ennek a következményeire rájöttem, már késő volt.

Anyáék úgy vélte, hogy az anyai gondoskodás kimerül abban, ha reggel kikészíti a ruháimat, este pedig kikérdezi a leckét. Egész álló nap ott ült a suliban, és óráról-óra gyerekek százait kellett „megfékeznie”. Mikor hazaért, a saját gyerekei nevelésére már nem jutott energiája. Szigorú volt, de soha nem volt következetes. Soha nem lehetett tudni, hogy aznap milyen napja lesz, hogy mire számítsak.

Azt mondják, a nevelési instrukciók a szülőidtől ellesett mintákból alakulnak ki. Szerintem anyáék soha semmit nem lesett el az anyjától. Vagy az is lehet, hogy csak nem érdekelt a téma. Mintha az ösztöne csakis a szülésre terjedt volna ki, a többire nem.

Apám nagyon megsínylette anyám távozását. A kapcsolatunk egy időre majdnem teljesen megszakadt, hiszen engem anyám magával vitt az új párjához. Apámat azokban az időkben

nem nagyon láttam, mert túl kicsi voltam ahhoz, hogy egyedül elmehessek hozzá. Anyám pedig nem volt hajlandó meglátogatni őt. Egyszerűen elzárkózott minden olyan lehetőségtől, ami a múltját juttatta volna az eszébe. Mintha szégyellte volna, hogy egykor azzal a férfival élt.

Ez az állapot nagyjából tizenhat éves koromig tartott. Akkor aztán egy napon fogtam magam, felültem a buszra, és elmentem hozzá.

Később gyakran meglátogattam apámat, bár volt bennem némi ellenérzés vele kapcsolatban. A gyermekkori emlékeim között nem szerepelt olyasmi, hogy az én apám minden este leissza magát. Nem mintha részegen agresszív lett volna; de mindenképpen megváltozott. Honnan tudhattam volna akkor még, hogy ezek az események, mármint anyám távozása és az alkohol összekapcsolhatók? Csak annyit láttam, hogy az apám, aki egy egyetem, egy jó nevű egyetem professzora, esténként nekilát lerombolni az agysejtállományát, és mindez ráadásul kurvára nem is érdekli.

Apám sok tekintetben frusztráltabb, mint én. Én megtanultam cinikusan szemlélni azokat a dolgokat, amik fájdalmat okozhatnak. Senkit nem engedek közel magamhoz. Senkihez nem tartozom. Így senkit nem veszíthetek el. Apám ugyanezt teszi. Jóképű, értelmes ember, két diplomája van és még nem is túl öreg. Ráadásul még jól is keres. Ideális célpontja a harmincöt-negyven éves nőknek; és tudod mit? Tapadnának is rá jó páran, még a kolleganői közül is, de ő nem hagyja. Udvariasan és mereven elzárkózik minden közeledési kísérlet elől. Nem mondom, nyilván akadnak egyéjszakás kalandjai, hiszen a test megköveteli a magáét; de még azoknak sem ad egy hangyányi esélyt sem a folytatásra, akik valószínűleg megérdemelnék.

Néha, amikor a munkahelyén járok, látom egy-két kolleganője tekintetét, ahogy ránéznek az apámra. Ha a felesége lennék, ölnöm kellene azoknak a pillantásoknak a láttán, a saját nyugalmam érdekében. Így viszont csak a szívem facsarodik el, mert mindig eszembe jut, hogy apám valószínűleg örökre bezárta magát egy olyan kalitkába, amiből nincs többé szabadulás.

Álomvilágban él. Még mindig szereti azt a nőt, akit gyermekkorában ismert meg, kamaszkorában szeretett meg és fiatalkorában vett nőül. Azt a nőt, aki az anyám lett, és aki, még ha fáj is kimondani, egyáltalán nem érdemli meg egy ilyen ember szerelmét.

- Nem ítélezhetsz senki felett, Sheila - mondta Ralph. - Nem azért mondom most ezt, mert az anyádról beszélsz, hanem mert így van. Nem ismerheted senki lelkét annyira, hogy megértsd az indokait. Lehet, hogy anyád szempontjai...

- Az anyám szempontjai nem érdekelnek! - fakadt ki a lány. - Milyen jogon vonja meg valaki a szeretetét attól, akit a világra szült?

Ralph megrázta a fejét. - Nem hinném, hogy anyád nem szeret - mondta. - Valami más oka lehet annak, hogy így viselkedik. Valami elzárja benne a szeretet normális felszínre áramlását. Valami meggátolja abban, hogy felszabadult legyen.

Sheila lehajtotta a fejét. Ralph látta rajta, hogy valami nagyon bántja.

- Az apám... - mondta Sheila, és elsírta magát, - az apám annyira részeg volt, hogy megpróbált lefektetni.

- Nem hiszem, hogy magánál volt - mondta Sheila valamivel később, amikor már megnyugodott egy kisére. - Nem hiszem, hogy tisztában volt vele, ki vagyok. - Ralph némán

hallgatta: hagyta, hadd adja ki magából a lány a dolgokat. - Azt hiszem, nem is az a szörnyű, amit tett, hanem inkább az, ahogy idáig jutott.

Megijedtem, Ralph, úgy, ahogy még sohasem. Átkarolt és megpróbált megcsókolni. Én kiabáltam vele, és akkor láttam a szemében, hogy hirtelen rájön, hogy a saját lányát öleli; és akkor elengedett, és összeroskadt a fal mellett. Sírni kezdett, én meg a sarokba menekülve figyeltem, ahogy a sírás kifárasztja és elalszik ott helyben, a földre csúszva. - Sheila szeme megint megtelt könnyekkel. - Az apám, Ralph! Hogy süllyedhetett idáig?

Valamivel később már arról beszélgettek, hogy miért viselkednek néha úgy az emberek, mintha a nemiségük irányítana mindent. Sheila szerint a nemiségnek sokkal nagyobb a jelentősége a világ működésében, mint ahogy azt általában gondolnák -, vagy beismernék.

- Például - fejtegette, - van valakid, akit nagyon szeretsz, és akivel a szex is rendben van. Mégis, ismerek egy lányt, aki, bevallása szerint, halálosan szerelmes a barátjába, de amikor néha összefut egy sráccal, akit évekkorábban elhagyott, nem képes ellenállni neki.

- Aranyos - vetette közbe Ralph.

- Azt mondja, évente nagyjából kétszer-háromszor történik ez - mesélte a lány. - És hogy sohasem beszél meg előre a dolgot. Megy a városban, a lehető leghülyébb helyen és időben meglátja a srácot, és kész. Vége. A srác valamiféle ellenállhatatlan vonzerővel bír felé, mert ahogy meglátja őt, máris rohan hozzá, és amellett, hogy megbeszéli, kivel mi történt az eltelt hónapok alatt, szinte azonnal ágyba bújnak, és kefélnek megállás nélkül. A barátjának persze semmit nem mesélt el ebből, mert retteg tőle, hogy az elhagyja; és szilárdan állítja, hogy egy-egy efféle félrelépés mit sem változtat a helyzeten, és ugyanúgy szereti a barátját, mint régen. Soha nem hagyná el őt azért a másik srácért; de nem mondana le azokról az órákról sem, amikor ezzel a másikkal lehet.

- Van ez így - mormolta maga elé Ralph. - Nem tudom. Talán tényleg létezik valami olyasmi, hogy két ember ennyire vonzza egymást szexuálisan.

- Lehet - bólintott a lány, és a haját babrálva meredt maga elé. - Furcsa egy dolog a szex, annyi szent.

- Furcsa? - Ralph csodálkozást tettetett, hogy beszédre kényszerítse Sheilát.

- Az - esett bele a csapdába a lány. - Azt hiszem, vannak benne bizonyos... törvényszerűségek.

- Mire gondolsz?

- Nem is tudom - felelte Sheila. - Nehéz lenne megfogalmazni őket. - Egy pillanatra elgondolkodott. - Valami olyasmire, mint például ha egy egészséges lány meg egy egészséges fiú valamiképpen összekerül, és kénytelen hosszabb időt egymás társaságában eltölteni, akkor annak előbb-utóbb szex lesz a vége. Még akkor is, ha eleinte ki nem állhatják egymást.

- Mint a filmekben - bólintott Ralph.

- Igen, mint a filmekben.

- Talán ezt teszi velünk a fajfenntartási ösztön - mondta Ralph. - Lehet, hogy az az a dolog, amelynek nem tudunk ellenállni... még ha muszáj lenne is.

- Egy csomó ember például - folytatta Sheila, - sokkal szabadabban kezeli ezt a kérdést, mint a normális emberek. A művészekre gondolok, azokra, akik gyakran rendeznek orgiákba torkolló bulikat. Vajon nekik van igazuk? Vagy ők már az erkölcstelen kategóriába tartoznak?

- A fene se tudja - mondta bizonytalanul Ralph. - Azokon a bulikon nyilván valamiért előtérbe kerülnek az ösztönök, a vágyak. Ők valahogy könnyebben eljutnak abba az állapotba, ahol az ember képessé válik teljesen kivetközni önmagából. És ne felejtsük el, hogy az orgiákat követő reggeleken általában a megbánás és az önutálat az általános hangulati jellemző. Gondolj csak a régi Rómára! Sienkiewicz szerint a cézárak uralkodásának a végét az az erkölcsi fertő okozta, amelyben a római nemesség kollektíve hempergett; fiúk, lányok vegyesen. A féktelen zabálások, meg az azt követő bujálkodás tette kényelmessé és nemtörődömmé a quiriseket; és ez okozta a vesztüket is. A keresztényi tisztaság pont azért kapott létjogosultságot, mert a novíciusok ráuntak az önmaguktól való undorodásra.

- Mégsem tudták abbahagyni, nem? - kérdezte a lány.

- Végül mégis abbahagyták - replikázott Ralph vigyorogva.

- De a szex akkor is örök téma maradt - ellenkezett Sheila. - A szex és a halál: a két örök mûzsa.

- Hát igen - vélte Ralph. - Egyiknek sem lehet igazán ellent mondani.

- De vajon hol van az a határ, ahol megálljt kell parancsolnod magadnak? - kérdezte később Sheila, amikor odakint lassan besötétedett, és már mindketten becsíptek egy kicsit; a komolynak indult beszélgetés pedig immár javarészt egymás sikamlós tréfákkal való ugratásába váltott át. - Vagy éppen... a másiknak?

Ralph felsóhajtott. - Ezt meg hogy érted? - kérdezte, hogy az időt húzza, pedig pontosan tudta, hogy mit ért ezalatt a lány.

A lányéka táján a jól ismert bizsergést érezte. Beszélgetésük egy idő óta - észrevétlenül - veszélyes területekre siklott, ahol, ahogy azt Ralph finoman megfogalmazta magában, a gyökércsakra kezdte átvenni a test irányításának jogát a koronacsakrától.

Sheila óvatos pillantást vetett rá. Azután szemmel láthatóan összeszedte a bátorságát. Ebben, minden bizonnyal, nagy segítségére volt az elfogyasztott alkoholmennyiség is. - Úgy értem, Ralph - mondta teljesen komoly arckifejezéssel, - hogy órák óta beszélgetünk itt mindenféléről, és elérkeztünk addig a pontig, amikor már kizárólag csak a szex a központi téma. - Tartott egy kis szünetet, majd folytatta. - Most már szinte mindent tudok rólad, és te is ugyanúgy tudsz dolgokat rólam. Olyan dolgokat mondtunk el egymásnak, amit valószínűleg senki másnak még. - Egyenesen a fiú szemébe nézett. - Szerinted mi szokott követni egy ilyen beszélgetést?

Ralph vállat vont. - Nem tudom. Csakugyan sosem beszélgettem még senkivel ilyesmikről. - Ez persze koránt sem volt igaz. És valahol mélyen, odabent a fiú lelkében ébredezni kezdett a bűntudat: Vajon nem ő irányította-e így a beszélgetésük menetét, akár tudatosan, akár szándéktalanul? Vajon nem kellene-e beismernie végre magának, hogy jelen pillanatban igenis kívánja a lányt?

Biztos volt benne, hogy elég lenne egyetlen szó, egyetlen mozdulat, és akár rá is feketne Sheilára, a lány egyáltalán nem tiltakozna. Ez a tudat kellemesen csiklandozta Ralph hiúságát, és most minden erejével azon volt, hogy ellenálljon ennek a kísértésnek.

Tíz perce még nevettek, és remekül érezték magukat. Most pedig komolyabbá vált a hangulat, mint az este folyamán bármikor is. A szavak súlyt és élt kaptak. A sikamlós tréfák kezdtek túl egyértelművé válni.

De vajon nem ezért jöttem ma ide? tette fel a kérdést magának Ralph.

- Teszem azt - mondta Sheila tűnődve, - ha most fognám magam, és hirtelen letérdelnék eléd - Ralph nyelt egyet; torka kiszáradt az izgalomtól; - ellent tudnál állni nekem?

- Azt hiszem, igen - hazudta a fiú.

Sheila elmosolyodott. - Kipróbáljuk, Ralph? - kérdezte. - Akarod?

Ralph összefonta a kezeit, pusztán csak azért, hogy megmoccanjon, és a mozdulat megszabadítsa a pillanatot kínálta rabságból. Ez már nem tréfa volt. Ezt biztosan tudta. - Nézd, Sheila - mondta, és döntött. - Nekem van egy barátnőm. És nagyon szeretem. Igazán kíváncsi lány vagy, és igazán remekül érzem magam veled. De annak idején megegyeztünk, hogy csak beszélgetünk, semmi egyéb. Elismerem, az utóbbi órákban olyan dolgokról folyt szó, amelyek felizgattak téged, és... és engem is. De az embernek mérlegelnie kell, és el kell tudnia dönteni, hogy mi a fontosabb. - Zavarba jött, mert bár a megfogalmazás remekre sikeredett, egyáltalában nem fedte a valóságot. - Az a lány, akit szeretsz, többet ér annál, mint hogy ilyesmivel bántsam meg. Amit te adnál nekem, az nem lenne több a pillanatnyi élvezetnél. - Sheila összeszorította az ajkait, és hátradőlt. - Nem akarlak megbántani - folytatta Ralph. - És szeretnék a barátod maradni. Ne rontsuk el.

A lány bólintott.

Egy darabig csend volt. Azután Sheila megint közelebb hajolt.

- Tartozom egy vallomással, Ralph - mondta halkán. - Csak hogy tisztán lásd a helyzetet. Tudod, azóta kívánlak, amióta megláttalak ott a Társaságban. Az első alkalom óta. Mintha valamiféle kisugárzásod lenne, amit egyenesen az én felizgatásomra terveztek az égiek. Ha a közelemben vagy, elfog a vágy, hogy hozzád érjek, hogy megcsókoljalak, hogy magamban érezzelek. És erre - fitorodott el a lány, mintha valami fájdalom kínozná, - nem kellek neked. - Ralph felsóhajtott. - Nem mondj semmit - mondta a lány. - Megértelek. Teljesen megértelek. Legalábbis azt a felét a dolgoknak, hogy neked ott van Nora, akit szeretsz. Csak azt mondd meg nekem - emelte fel egy kissé a hangját, és ebből Ralph rájött, hogy igenis megbántotta a lányt, - hogy akkor miért mész bele egy ilyen beszélgetésbe?

Ralph nem felelt.

- Ismersz - folytatta a lány. - Tudom, hogy ismersz, talán még jobban is, mint én saját magamat. Bár ez mostanában, minél többet vagyunk együtt, lassan változik. Olyan dolgokat mondasz el nekem, rólam, hogy az valami félelmetes. Hát honnan tudjam, hogy mit akarsz tőlem? Honnan legyek biztos benne, hogy amikor arra tereled a szót, hogy mennyire szereted, ha egy lány szex közben a szájába vesz, akkor nem arra célzol, hogy azt akarod, hogy itt helyben leszopjalak? - Sheila, saját bátorsága feletti elégedettséggel dőlt hátra. - És tudom, hogy tudod, hogy csak egy szavadba kerül, és megteszem, mert alig várom már, hogy megtehessem. - Hangja már-már hisztérikus felhangokba csapott át. - A szemed ezt sugallja, akármit mondasz is. Látom, hogy erekciód van, noha Nora nevével védekezel. - A lány meg-rázkódott, félrenézett, és kissé le is higgadt. - Vagy lehet - kérdezte hirtelen, - hogy esetleg nem csak én vagyok az, aki nincs teljesen tisztában önmagával?

Ralph nem felelt. Sheila valahol igazat beszélt, és meglepően jó rálátása volt a dolgok menetére. A beszélgetés témája, az, ahogy kielemezték egy férfi és egy nő élvezetét, a gyönyör természetét, eszméletlenül felizgatta. Ösztönei üvöltve követelték, hogy kielégítse őket; és tudta, hogy ezen a szinten Sheilának már nincs köze igazán a dolgokhoz. Az izgalomnak azon fokára jutott, ahol már teljesen mindegy, hogy ki ül vele szemben; annak a jelentősége, hogy Sheila fiatal és csinos, és hogy eléggé jól ismerik egymást, eltörpült amellet az egyszerű tény

mellett, hogy egy fajtájabeli nőtény ül vele szemben, akinek vulvája van, akinek a feromonjai ingerlően hatnak rá, és akit meg lehet termékenyíteni.

Ralph tudata olyan ősi ösztönökkel küzdött, melyek ott voltak a bolygó minden hímnemű élőlényében. A fajfenntartás kívánt hatalmat gyakorolni a társadalmi szokások, - vagyis az értelem alkotta szabályok felett.

Szinte pillanatról pillanatra változott a hangulata. Az egyik másodpercben hidegen szemlélte a lányt, teljesen idegennek látta, aki veszélyt jelent Norára és őrá. Gonosznak, betolakodónak érezte. A következő pillanatban azonban égni kezdett az arca, és reszketni a teste: a nőt látta, akinek minden rezdülése követeléseket sugárzott feléje, édes és lebírhatatlanul erőszakos vágyat, amely legyőzte őt, pontosan azzal, hogy valamiféle birtokló hatalommal ruházta fel. Minden együtt volt: a tudat, hogy ez a lány kizárólag az ő tulajdona; az érzés, amely a nadrágja feszülésében jelentkezett; és a büntudat kéjes ébredése, amely arra biztatta, hogy tegye, amit akar, és titkolja el örökre. A csábítás beteljesedett.

És, szerencséjére pont akkor, amikor a vér elborította a testét, Sheila hirtelen felpattant, és elindult az illemhely felé. Ralph kábán nézett utána.

Az alatt a pár perc alatt, amíg Sheila távol volt, Ralph összeszedte minden maradék épelméjének tűnő gondolatát, és megfogadta, hogy csak azért sem nyúl a lányhoz. Rémülten jött rá, hogy itt már nem is igazán Noráról van szó. Nora most csak egy távoli fogalom volt a fejében, egy olyan idealizált életkép kivetítése, amit homályosan bár, de szeretett volna a szélről is megóvni; de az igazi ellenség ebben a helyzetben egyes-egyedül önmaga volt. Nem Nora miatt kellett megtartóztatnia magát, hanem önmaga miatt.

Ahogy elindultak, és kiléptek az utcára, hatalmas zápor öntötte nyakon őket. Futva tették meg az utat Sheila lakásáig, néha be-beugorva egy nyitott kapualjba, hogy megpihenjenek. Egyetlen szó sem esett közöttük, hiszen az ügy még mindig nem volt megoldva, és a szavak, amelyek ehhez a megoldáshoz szükségeltettek volna, sehol sem voltak. *Az este gyümölcseként*, gondolta Ralph, *leszüretelhetjük a végkövetkeztetést. Eljutottunk arra a pontra, ahol vagy az ágyban kötünk ki, vagy soha többé nem találkozhatunk.* Ez a beszélgetés - legalábbis a barátságukra vonatkoztatva - örökre megváltoztatott mindent. Ralph tisztában volt vele, hogy nem szerelmes a lányba, és soha nem is lenne az. Sheila csak szexuálisan vonzotta. Vajon le kellene feküdnie vele, jól kitombolnia magát, és elfelejteni mindörökre ezt az egyetlen éjszakát? Megéri ez? Vagy jobb lenne csendben elfelejteni, és nem találkozni többé vele, hogy ne álljon elő még csak a kísértés lehetősége sem?

A zápor pont akkor kezdett el csendesedni, amikor odaértek a ház kapujába. Sheila magától értetődőnek találta, hogy felhívja a fiút magához. Ralph először nemet mondott, de azután mégis felment, hogy kissé megszárátkozzon. Mindketten tisztában voltak vele, hogy ez miféle következményeket vonhat maga után.

De az a játék, amit így üztek, erősebb volt minden másnál. A lehetőségek, és azok elúsztatása örökké vonzani fogja az embert, míg világ a világ.

Sheila egy törülközőt nyomott Ralph kezébe, majd eltűnt a fürdőszobában. A fiú elképzelte, hogy utána megy, és szeretkezik vele a kádban; de végül nem moccant meg, csak a haját szárogatta a kanapén ülve.

Tíz perc telhetett el, amikor Sheila kikiabált neki.

- Ralph!

- Igen?

- A bal felső szekrényben találsz tiszta törülközőket - mondta a lány. - Hozz nekem egyet, légy szíves!

Ralph felállt, odament a szekrényhez. Kinyitotta, kiválasztott egy tűzpiros frottírt, és elindult a fürdőszoba felé. Útközben eszébe jutott, hogy mit fog akkor csinálni, ha Sheila odabent meztelenül várja

a számmal esek neki

de azután elhessegette a gondolatot: hiszen megbeszélték, hogy semmi sem fog történni közöttük.

Sheila a fürdőkád előtt állt. Anyaszült meztelen volt, úgy várta a fiút; és Ralph, ahogy a tekintete végigsiklott a lány alakján, érezte, hogy elveszett. Elejtette a törülközőt, és közelebb lépett. Keze, mintha önálló életre kelt volna, előrenyúlt, és megsimogatta a lány mellét: kitapintotta a keményen előremeredő mellbimbót és gyengéden simogatni kezdte. Nem csókolták meg egymást; legalábbis egyenlőre nem.

Sheila csak nézte, nézte a fiút, és a szemében a vágy lassan könnyörgésbe fakult. A keze megmoccan; Ralph matatást érzett a siccénél, és a lány kezeit, ahogy rátalálnak a péniszére, és előhúzzák a nadrágból.

Megköszörülte a torkát.

- Ne tiltakozz - suttogta Sheila, és Ralph elnémult. Már nem akarta a lányt, és rájött, hogy elvesztette ezt a csatát. Nem, mégsem Ralph Clendon volt az, aki legyőzte a vágyat, hanem Sheila rontotta el a győzelmét ezzel az utolsó pillantásával: mert Ralph meglátta benne azt, hogy a lánynak a lelki társra van szüksége, nem a testire; hogy Sheila soha nem fog megelégedni egyetlen szeretkezéssel, mert ő Ralphot akarja, bármi áron és örökre. Az őszintétlenséget látta Ralph azokban a szemekben, és azt, hogy Sheila mindenre képes, csak hogy megszerezze és megtartsa őt.

A lány megérezhette a visszahúzódást, mert hirtelen leereszkedett elé, és hozzáhajolt.

- Ne - suttogta Ralph, és megfogta a lány fejét. - Légy szíves, ne csináld ezt.

- Kérlek - suttogta a lány, és nyelve hegye végigfutott Ralph péniszén. - Szeretném. És tudom, hogy te is ezt szeretnéd. Emlékszel arra az estére, amikor egyszer hazáig kísértél? Akkor megkaphattalak volna, ha üres a lakás, nem? Ne tagadd. Tudom, hogy az lett volna a vége.

Ralph megingott. Sheila erőszakosan előrebb hajolt, és a szájába vette; Ralph megborzongott a kéjtől, és tudta, hogy ha most nem állítja meg, akkor többé nem lesz ereje hozzá.

- Ne csináld! - mondta valamivel hangosabban, de Sheila szája megállíthatatlanul mozgott felle a péniszén, és a kéj egyre erősebb és erősebb lett.

Ralph felsóhajtott, és a szorítása meggyengült. A lány mohón kényeztette a szájával, és - bár Nora arcának képe még egy utolsó, szemrehányóan rövid pillanatra fellobbant előtte, - a fiú lehunyta a szemét, és már nem létezett más, csak az a gyengéd, kényeztető száj, a nyelv, amely borzongató kellemességgel siklott végig néha rajta; és érezte, hogy másodperceken belül el fog élvezni. Az este gyümölcse immár végleg beérni készült.

Azután eltelt egy kis idő, és már minden mindegy volt.

A következő napokban Ralph szerencsére csak ritkán találkozott Norával. E találkozások főleg az éjszakára korlátozódtak, amikor mindketten fáradtan zuhantak be az ágyba. Ralph tisztában volt vele, hogy amit tegnap tett Sheilával, - vagy, mert ez a megfogalmazás jobban feküdt neki: Sheila övele - az bizony pontosan az volt, amit nagyon nehéz volt bevallania önmagának. Tudta, hogy megcsalta a lányt, és éppen ezért az eseményt követő nap éjszakáján órákon át szeretkezett vele; valamiféle ösztönös megtisztulási kényszer hajtotta, és persze az a vágy, hogy bebizonyítsa magának, még mindig Norát szereti, és még mindig vele a legjobb az ágyban. Nora, bár kissé fáradt volt és nem is igazán értette ezt a fiatalos lendületet, örömmel állt Ralph rendelkezésére. Szeretkezéseik az utóbbi időben kissé megszokottak és fantáziátlannak tunk a lány szemében. Régen volt már az az idő, amikor még csak ismerkedtek egymás szokásaival, és szinte naponta beszélgettek a szexről; és Nora, miután kifulladásra várt, hogy a szíve normális ütemre csillapodjon, ahogy Ralph mellén pihentette a fejét, arra gondolt, hogy talán mindig van megújulás, és talán a hosszan tartó kapcsolatok mind így működnek.

Ralph pedig keveset beszélt, és többet csókolta: de a Sheila keltette feszültség érezhetően ott lebegett körülötte és egy éjszakán elmondta Norának, hogy Sheila megpróbálkozott vele. Bűntudata annak ellenére jelentősen enyhült, hogy elhallgatta a saját szerepét az ügyben, mint ahogy azt is, hogy sokkal több történt ott, mint amit elmondott.

Nora még így is kikészült Ralph meséjétől. Másnap reggel közölte Ralphal, hogy ha vele akar maradni, akkor soha többé nem találkozhat Sheila Johnsonnal; Ralph ebbe feltűnően hamar bele is egyezett. Mentségére legyen mondva, ezt az ígétét maradéktalanul be is tartotta: hátralévő életében soha többé nem látta viszont Sheilát, és még csak hírt sem kapott felőle; a lányt úgy zárta ki az életéből, mint valami szégyenletes titkot, amelyet jobb elásni az erdőben, és azután felgyújtani a fákat.

Egy pár napig mosolyszünet volt, majd életük lassan visszarázódott a normális kerékvágásba.

Ez a kerékvágás azonban, mint ahogy azt Ralph kissé rosszkedvűen tapasztalta, nem ugyanaz volt, mint jó egy évvel ezelőtt. *Egy napon majd, gondolta, lehet, hogy bánni fogjuk, hogy egymáshoz kötöttük magunkat, hogy nem maradtunk még egy kis ideig szabadok, és nem mentünk mindketten másfelé.* Ez a gondolat napokig rabul ejtette, és voltak olyan pillanatok, amikor a lelki válság annyira sötét mélységeibe ereszkedett alá, ahol már nem volt egy halovány fénysugara sem a reménynek. Ilyenkor legszívesebben hazaballagott volna, megkeresni Norát, és közölni vele, hogy vége mindennek.

Megrémült ettől a lehetőségtől, és nem értette magát. Kutatott az emlékei között, és tudta, hogy minden hosszabb kapcsolatban törvényszerűen eljönnek ezek a percek. Az embernek ilyenkor mérlegelnie kell, és persze türelmesnek önmagához és a másikhoz is. Történetek jutottak az eszébe, amelyek hasonló helyzetben lévő emberekről szóltak; de azok az emberek végtelenül idegennek tunk a számára, és akár keserűen végződött a sorsuk, akár boldogságban, nem segítettek rajta.

Emlékezett, hogy Susannahval, Wendyvel kapcsolatban is átélt hasonló helyzeteket; de mivel mindkét lány messze-messze eltávolodott az időben, nem volt biztos benne, hogy ez az érzés ugyanaz az érzés lenne-e; s így ezek a gondolatok sem vitték előre. Megmagyarázhatatlan ragaszkodás fűzte Norához

és mégis megtettem

és tudta, hogy azokban a hülye, nyálas slágerekben, amikben lenyalt hajú fiúk vinnyogják „se veled, se nélküled”-szövegüket, mégiscsak van valami.

Ha otthagya Norát, talán

biztosan

soha nem talál még egy ilyen lányt, akit ennyire tudna szeretni. Mégis, jólesett neki eljátszozni a gondolattal: mi lenne, ha egészen egyszerűen lelépne? Mit tenne akkor Nora? És mit tenne ő maga? Lehetséges, hogy belátható időn belül remekül érezné magát, még talán előbb is, mint illene. Vagy épp ellenkezőleg, lehet, hogy feladna mindent, amiben hisz, és egy napon csotrészegen leugrana valami kőfejtő tetejéről, mint Daniel Webster. Ki tudhatná?

Eszébe jutottak azok az idők, amikor sokáig nem volt tartós kapcsolata, vagy egyáltalán: semmilyen kapcsolata sem. Eszébe jutottak a gyötrődések, amikor megtetszett neki egy lány, és ideges rángó gyomorral találgatta éjszakákon át, elképzelve előre minden lehetséges dialógust, hogy miképpen szólítsa meg. Nora léte ezt a bizonytalanságot is örökre megszüntette, - feltéve, ha mindketten komolyan veszik az „örökre” szót. Mert ezen a ponton arra is rádöbrent, hogy nem szabad megfélekeznie arról az egyszerű tényről, miszerint egy párkapcsolat mindig két emberen múlik. Mi van, ha Nora pont ugyanezekkel a problémákkal küszködik, miközben lemér két kiló narancsot valamelyik háziasszonynak? Mi van, ha egy napon vacsora helyett azzal fogadja, hogy beszélniük kell?

És mi van akkor, ha Nora máris keres valakit magának?

Ralph belátta, jobb, ha elhessegeti magától ezeket a gondolatokat, mert máris érezte előtörni lelke mélyéből a híres-hírhedt szörnyeteget, aki többek között arról is ismert, hogy ragyogó zöld szeme van. Fájt neki arra gondolni, hogy Nora másnál keresse azt, amit jelenleg ő ad neki; és ugyanebben a pillanatban megvilágosodott előtte, hogy nem Nora az, aki meg fogja őt büntetni azért, amit Sheilával közösen elkövetett ellene, hanem ő maga. *A bűn mindig magában hordozza a büntetést*, gondolta, és félelmetesen igaznak érezte most ezt a mondatot.

Elrontottam volna?

A hülye frusztrációim lennének még mindig az urak? Azok, amelyek telebeszélnek a fejemet azzal, hogy muszáj megdugnom minden felajánlkozó nőt, mert soha nem tudhatom, melyik az utolsó? Vagy mert a lelkem mélyén még mindig ott van az a pattanásos kamaszgyerek, akinek az önzősége odáig terjed, hogy mindent meg akar kapni, pusztán bizonyításvágyból? Hogyan lehetne leküzdeni ezt a fajta motivációt?

Ralph ekkor még egyszer arra gondolt: *Elrontottam volna? Örökre elrontottam volna?*

- Igazából valahogy mindig attól félttem, hogy elrontok valamit, vagy nem tudok valami alapvetően fontos dolgot, és egészen egyszerűen kiröhögnek a többiek - mondta később Ralph Norának, amikor a vészterhes gondolatokkal teli nap végén a lány végre hazaérkezett.

Addigra Ralphban semmi más vágy nem maradt, csak a ragaszkodás és a frusztrációtól való megszabadulás óhaja.

- A többiek? - kérdezte Nora, és leült mellé.

- Hát mindenki, aki jelen van. - Ralph elgondolkodva meredt maga elé. - Még a barátok, az igazi barátok jelenléte sem oldotta mindig ezt az állapotot. És hidd el, ez roppant kínos tud lenni. És még az is, hogy tudod, hogy ez az érzés önmagát generálja, hiszen könnyen lehet, hogy pont azért fogsz elszúrni valamit, mert nem ott jár az eszed, ahol kell, hanem azon, hogy

csak el ne ronts valamit. Érted? Igazi ördögi kör ez az egész. És te végig a tudatában vagy ennek az ördögösségnek. És mégsem tehetsz semmit. Ott ácsorogsz, folyik rólad a víz, mintha nyakon öntöttek volna, és ha megszólítanak, alig érted meg, hogy mit akarnak tőled, mert olyan zavarban vagy; erőlködsz, nehogy elpirulj, és összerándul a gyomrod az idegtől, és közben átkozod magad, hogy milyen hülye vagy, mert úgy érzed magad, ahogy. Tiszta ciki. És képtelenebbnél képtelenebb dolgok jutnak az eszedbe, hogy mi mindent baszhatsz el menet közben -, még akkor is, ha csak annyiról van szó, hogy szaladj le a sarokra egy liter tejért.

- Azt hiszem, tudom, miről beszélsz - jegyezte meg Nora. - Ez a tej jó példa. Néha - főleg kiskoromban - én is úgy éreztem, hogyha lezavartak tejért, hogy valami baj lesz -; nem is, inkább hogy valami bajnak *kell* történnie, hiszen *én* megyek a boltba, *én* megyek tejért, *nekem* kell beszélnem a boltossal. Szinte szégyellem kimondani, hogy hányféle hülyeségtől rettegve tettem meg azt a húsz métert az éjjelnappaliig. Ezerszer is megszámláltam a pénzt, amit anyám a kezembe nyomott, hogy biztosan elég lesz-e. Mert mi van, ha besétálok, leemelem a tejet a polcra, végigvárom a sort a kasszánál - mögöttem még ezer ember -, és ott kiderül, hogy a tej árát felemelték, vagy elhagytam a pénzt, és a boltos csak bámul rám mérgesen, az emberek mind elhallgatnak és rám néznek, és ők is mérgesek, és szinte hallom a gondolataikat, hogy tűnjek már el a picsába, kis hülye liba, pénzt se hozott, vagy olyan sötét, hogy nem tudja, hogy a tej ára felment, mit képzel ez, hol él?

És persze aztán rendben volt minden, semmi sem történt, de addigra én a poklok poklát jártam meg. Egy szimpla tejbvásárlás közben.

- Szociofóbia - szólalt meg Bart.

- Az - helyeselt Ralph, és Nora is bólogatott.

- Az bizony - mondta a lány. - Tudom, hogy az.

- Szinte mindenkinek van - folytatta Bart nyugodtan. - A túlszűfolt társadalom, a pénzhajhászás, satöbbi. Hadd ne soroljam fel. A lényege, hogy az egyén fél a megszégyenüléstől, attól, hogy feltűnést kelt a közösségben, és hogy az kineveti vagy kutasítja magából. - Egy pillanatra eltűnődött, mintha magát gyözködné. - Szóval a lényeg: sokunknak van és nehéz leküzdeni. És nincs más módszere, csak az önmagunkkal való szembenézést, és a többi szociofóbiás megfigyelése. Analízis, ez az, ez a kulcsszó. De ebben az esetben nem a pszichológusunknak kell analizálnia minket -, hanem még az is lehet, hogy nekünk kell elemeztetnünk őt.

- Ezt hogy érted? - kérdezte kíváncsian Ralph.

Bart elvigyorodott. - Úgy, hogy ne hagyd magad elemezni. Tedd te is azt övele. És az sokkal hatásosabb terápia. Az a beszélgetés ugyanis, a pszichológia őseredeti alapfegyvere. - Odafordult Norához, és rákacsintott. - És ha nem vennétek észre, akkor szólok: éppen azt csináljuk, mindhárman.

- Nem vagy a pszichológusom - mondta Ralph. Eszébe jutott, mit mesélt egyszer régen Bart a Társaságról. - És ne is akarj annak látszani.

- Eszembe sincs, cimborá - vont vállat Bart. - Csak azt mondtam, hogy ezzel a laza beszélgetéssel ismét hatalmas lépésekkel haladtunk előre önmagatok megismerésének rögzös országútján. Nemde?

- És mi köze ennek hozzád? - érdeklődött Nora.

Bart rámosolygott. - Nem sok, szívem, hacsak annyi nem, hogy én hívtalak meg titeket, és én vetettem fel a témát. Vagy nem?

Ralph és Nora összenéztek. Bart mosolya szemtelen vigyorgásba csapott át. A másik kettő pedig hirtelen megértette, hogy a fiúnak megint igaza van. Csakugyan ő terelte a beszélgetést ebbe az irányba.

És Ralph, ismeretségük folyamán először úgy érezte, hogy Ralph talán egyáltalán nem azért számító, mert rosszat akar neki. Mintha most minden egy kicsit más megvilágításba került volna. Mintha a démon nem a lelkére törne, vagy legalábbis azt nem gonosz szándékkal cselekedné.

Ez a gondolat befészkelte magát Ralph fejébe, és nem moccant onnan. Közelebb húzta a vodka-köláját, meglötyögtette az italt a pohárban, és belebámult. Lelki szemei előtt ott peregtek az elmúlt év eseményei; és hirtelen rádöbbsent, hogy sokkal többet fejlődött lelkileg, amióta Bartot megismerte, mint előtte egész élete folyamán.

A démon ebben a pillanatban mint valami hatalmas és szeretetreméltó tanító tűnt fel előtte. Mint egy buddha, egy szenszei, egy srí, egy guru... Ralph felemelte a fejét, belenézett Bart szemébe, és rájött, hogy szereti a barátját, a legbarátabb barátot mind között.

Azután meglátta Bart vigyorát, amely most, mint a démon belelátott volna a fejébe, még szemtelenebb lett.

- Kapd be - suttogta Ralph a fiú felé. Nora felkapta a fejét. - Egyszer majd rájövök, hogyan csinálod, és akkor lekörözlek, barátom.

Bart nem felelt.

Nora felhúzta a szemöldökét. - Most miről is beszélünk? He?

- Pszichológiáról - felelte Ralph, bár egy pillanatra megfordult a fejében, hogy felrúgja a megállapodásukat, és elmondja a lánynak, kicsoda is Bart tulajdonképpen.

Annak a réges-régi éjszakának a képei villantak fel előtte, a Wendy halálát követő éjjel álomszerű emlékei, amikor Bart egyszer csak a levegőbe emelkedett a szeme láttára. Amikor megtudta, hogy az igazi neve Szenoj, és valamikor az idők kezdetén született a Mennyországban. Ahol most Wendy van, hacsak még vissza nem tért ide közéjük, a Földre.

- Pszichológiáról? - kérdezett vissza a lány, és megrázta a fejét. Felsóhajtott. - Amikor már úgy érzem, hogy tökéletesen ismerlek, Ralph Clendon, mindig szolgálsz valami újdonsággal. Mióta érdekel a pszichológia? Azt hittem, bölcsész vagy, és író akarsz lenni.

- A kettő egyáltalán nem zárja ki egymást, Nora - mondta Bart, és végre abbahagyta a vigyorgást. - Sőt, nézeteim szerint a jó író jó pszichológus is. Másképpen nem megy. Semmilyen szempontból nem. Sem megírni nem tudna egy regényt, sem eladni.

- Szóval a jó üzleteket kizárólag jó pszichológusok kötik? - kötekedett a lány. - Nem hinném.

- Nem csak az a pszichológus - akár jó, akár rossz -, akinek papírja van róla, és az áll a névjegyen is - magyarázta Bart. - El sem hinnéd, hány kitűnő pszichológus van például a reklámszakemberek között. Pedig olykor még ők maguk sem tudják saját magukról, hogy mit művelnek. És hogy miféle alapokra építve. - Felsóhajtott. - Az, hogy valaki pszichológus, hivatásos pszichológus lesz, nem mást jelent, mint hogy az illető ezt főállásban akarja csinálni, és valószínűleg azt is, hogy utál kétkezi munkát végezni; sokkal többre értékeli egy jó beszélgetést, mint mondjuk kiganajozni a disznók alól.

A pszichológusok furcsa lények, Nora. Nagyon-nagyon furcsák. A legtöbbjük csak egy-egy dologban profi, és koránt sem olyan kiváló emberismerő, mint ahogy azt hiszi magáról. És sokuk ugyanolyan főbiákkal küzd, mint akármelyik ember az utcán; csak azzal a

különbséggel, hogy ők megtanulják ezeknek a főbiáknak a neveit, a tüneteit, s ezáltal a felismerésüket is. A főbiák kezelésében a felismerés a nehezebb, úgy értem, a valódi kiváltó ok megtalálása, nem pedig maga a tényleges kezelés. A szociofóbiát ma már gyógyszerrel is lehet kezelni, noha én ezt egy oltári nagy baromságnak tartom. Minek vegyszerekkel tömni a testet a lélek betegsége miatt? Szerintem megéri az a kis szenvedés az eredményt. A gyógyszer ugyanis a tüneteket szünteti meg, nem magát a betegséget. Ha egyáltalán szabad ezt betegségnek nevezni. Én jobb szeretem sérülésnek hívni.

- Sérültek vagyunk - jelentette ki Ralph, és ivott egy kortyot az italból.

- Azok bizony - helyeselt Nora.

- De kigyógyíthatjuk magunkat mindenből - tette hozzá Bart. - Feltéve, ha van érzékünk a dologhoz.

- A pszichológia veszélyes fegyver - mondta Ralph bölcselkedő hangsúllyal. Bart bólintott.

- De még mennyire, hogy az - felelte. - Nem is hinnéd, mekkora igazságot mondtál.

- Mert? - érdeklődött Ralph.

- Mert azt - felelte Bart. - Gondolkodj. Ott van Hitler. Ott van Lenin. És ott vannak a pedagógusok.

- A pedagógusok? - csodálkozott Nora.

- Azok bizony - mondta Bart. - És ha hiszed, ha nem, ők a legveszélyesebbek mind közül. Mert ők a tanulásra legfogékonyabb korban támadják meg az ember pszichéjét. Elég csak egy hajszálnyi elkúrás, és később a felnőtt, aki a szerencsétlenül járt kisgyerekből lesz, nem tudja, miért perkál le alkalmankénti kétszáz dollárt az analitikusának. És ha olvastál történelmi könyveket, világosan kell látnod, hogy kik voltak azok, akik a diktatúrákat valójában megalkották. Hitler mögött ott állt egy sereg szakember, akik ellátták tanácsokkal azt a nyomorék lelkű zsenit.

- Na ja - morogta Ralph.

- És aztán ott van például az irodalom - folytatta Bart. - Tele van egy rakás baromsággal, amit verselemzésnek hívnak. - Egy lapos pillantást vetett Ralphra. - Ralph barátunk a megmondhatója, mennyi mindent képesek összehozni a tanárok egy néhány soros versből semmi perc alatt, hivatkozva annak jelentéstartamára és analízisére. Igazam van?

Ralph bólintott.

- Itt van például ez - mondta Bart, és váratlanul szavalni kezdett.

*- Dombok között, nyílt ég alatt
Poros-sárga ösvény szalad;
poros-sárga ösvényen túl
Egy világnak bealkonyul.*

*Bealkonyul, lemegy a nap,
Esti imát mormol a pap;
Én meg csöndben tovább megyek:
Várnak magas, hideg hegyek.*

Nehéz léptem hangja dobban,

*Fény vagyok az alkonyatban.
Fénylő lámpás -; sötét álom
Közeleg egyre halálom.*

*Közeleg és nem ereszt el,
Mindent akar, és nem felel
Semmire sem, pedig kérdés
Annyi, mint csillag az égen:*

*Köskeresztek állnak sorban
Az út mentén, sárga porban,*

Ki tudhatná, milyen régen.

- Ralph, elemezd, kérlek - mondta végül, ahogy befejezte, és kényelmesen hátradőlt.

Ralph felsóhajtott. - Muszáj? - Bart lelkesedést mímelve hevesen bólogatott.

Ralph elgondolkodott. Végül megint sóhajtott egyet, és nekigyürkőzött. - Hát, ha jól értettem, a költő épp egy képzeletbeli utazást írt le, amelynek a színtere egy sehol sem létező táj; de az is lehet, hogy valamiféle régebbi emlékéből merít. Ez egy korosodó ember verse, akit már megérintett az idő múlásának első hűvös szélfuvallata. Ez a vers nem más, mint szembenézés a költő saját életével; egyfajta számadásféle, aminek a végeredménye nem túl lelkesítő. Rejlik benne némi ellentmondás is, hiszen a vers hangvétele rendkívül békés, nem áraszt semmiféle nyugtalanságot, sem szemrehányást a sorssal szemben; a költő belenyugodott a megváltoztathatatlanba, de mégis, e módon ad hangot annak, hogy mégsem ért vele egyet. Nem alkalmaz sem metaforákat, sem hasonlatokat, még megszemélyesítéseket sem. Ez is az egyszerűséget, a békességet erősíti. A költő igyekszik a mélyebb emberi érzelmeket úgy elérni, hogy azokhoz a pusztá szavak erejével jut el, mindenféle körítés és cselezés nélkül. - Ralph elhallgatott, és kérdve nézett rájuk. - Elég ennyi?

- Ez még kevés - rázta a fejét Bart. - Tovább. Ne hagyd magad. Mit látsz még benne?

- Elmondanád még egyszer az utolsó versszakot?

Bart bólintott, és elmondta.

- Nos - folytatta Ralph, - az utolsó sorok arra utalnak, hogy ez az utazás nem más, mint a költő saját kálváriájának megjárása; hiszen sorban álló köskeresztekről ír, amelyeket kérdésekként azonosít. Kereszteket - egészen pontosan tizenkettőt - a kálváriákon szokás felállítani, melyek Jézus keresztvivő útját szimbolizálják. Az ember, aki ezt írta, játszik ezzel a kettősséggel: a téma és a forma kettősségével.

- Tehát? - kérdezte Bart.

- Tehát ez egy búslakodó, szomorkás számadás saját magad felé. Az élet értelmetlensége és lassúsága, de legfőképpen a múlandósága felett. A költő saját halandóságával néz szembe, nem messze a végtől.

Bart elégedetten nevetett. - Gratulálok, professzor - mondta. - Ez egy kitűnő elemzés. - Rákacsintott Norára, azután visszafordult Ralph felé. - Mindemellet biztosíthatlak, cimbora, hogy egyetlen szavad sem igaz. Ezt a verset én írtam, vagy két évvel ezelőtt, és pontosan arról szól, amit hallottál. Se kálvária, se haldoklás, semmi. Egy olyan helyen túráztam éppen, ahol a lemenő nap egy hatalmas kereszt mögé bukott le, persze csak abból a szögből nézve, ahonnan

én láttam. Semmi többet nem állt szándékomban elmondani vele, mint amit beleírtam. - Egy pillanatra elgondolkodott. - Bár igaz, ami igaz, csakugyan nincs benne se metafora, se egyéb körmönfontság.

Ralph savanyú pofát vágott. - Pedig egész jó voltam, nem?

- Sőt, remek - mondta Bart elkomolyodva. - Pont erről beszélek. Hogy a pedagógusok, akiktől egyébként ezt a verselemzési stílust ellested, ilyenekkel töltenek tele. Ilyenek alapján alakítják ki az ízléset, a gondolatvilágodat -, feltéve, ha hagyod. - Odafordult a lányhoz. - Nora, leszögeznéd így, eme tények tudatában Ralph elemzésének tömör lényegét?

A lány bólintott. - Baromság - mondta.

- Úgy van! - rikkantotta Bart boldogan. - Baromság, elejétől a végéig. És milyen hatással van ez rád? Úgy értem, milyen hatással volt rád, amikor még nem tudtad, hogy ez az én versem, és csak hallgattad, hallgattad a mesét?

- Lenyűgözött - felelte Nora. - Tetszett, hogy ez az egyszerű vers ennyi mindent rejthet, és hogy Ralph ennyi mindent ki tud szedni belőle.

Bart vigyora még elégedettebbé vált. - Íme - mondta. - Azt hiszem, nem kell semmit mondanom.

- Másrésről - mondta Ralph kis idő múlva, - azt nem tagadhatod, hogy sok értelmes dolgot is tanultunk az évek során a tanárainktól.

- Na ja - mondta Nora. - De nem biztos, hogy erről ők is tudtak.

- Azaz nem biztos - pontosította Bart, - hogy ezt ők tudatosan érték el, hogy tudatosan alakították így a dolgokat. Az, hogy te megfigyeled őket, hogy rájössz arra, ők is csak emberek, még nem az ő érdemük, ha mindezekből levonod a megfelelő tanulságot. Ha szerencséd van, akkor alkalmad van megfigyelni és elemezni egy igazán jó embert; és még akkor sem az ő érdeme a te fejlődésed; - hanem kizárólag a tiéd. *Te* vagy a megfigyelő, *te* vagy az analízáló, *te* vagy a végső konklúzió megalkotója. Te vagy a nyertes. Ő ettől még ugyanaz marad, aki előtte volt.

- De instrukciókat adhat, nem?

Bart bólintott. - Igen, instrukciókat adhat. De vajon kivétel nélkül beválnak-e?

- Ez óriási felelősséget jelent - mondta Nora. - Egy pedagógusnak gondosan ügyelnie kell minden kimondott szavára.

- Ez a rossz pedagógus - figyelmeztette Bart. - A jó pedagógus nem tesz mást, mint önmagát adja. És akkor válik jóvá, amikor valóban jó ember. Amikor tud uralkodni magán. Türelmes. És ahogy a katedrára lép, nem változik át tanárrá: ugyanaz az ember marad, aki az utcán vagy otthon volt. Akkor valóban igazi a dolog, és valóban hasznos a tanulók számára. Minden egyéb - suhintott a levegőbe, mintha füstöt kergetne szét, - humbug.

Egy percre mindannyian némán hallgattak; majd Bart megint megszólalt.

- És ez még mind semmi - mondta. - Ha belegondoltok, a modern pszichológia néhány alapvető dologra sem képes válaszolni. Vajon ha nem lennének madarak, eszébe jutott volna-e valaha is az embernek, hogy repülni akarjon? Hol gyökereznek a vágyaink? Kizárólag ellesett vagy irigyelt dolgokban?

- Jó kérdés - bólogatott Ralph.

- És még van néhány ilyen - folytatta Bart. - Meg aztán ott van a tanulási folyamat eldeformálásának a kérdése is.

- Nem erről beszélgettünk eddig? - kérdezte Nora.

- Dehogynem - felelte Bart. - De dramatizáljuk egy kicsit túl a dolgot, és máris meglátod, mennyire nagyon súlyos dolgok ezek. - Előredőlt, és az asztalra könyökölt. - Mert képzeld csak el például, hogy te meg Ralph összeházasodtok, és elköltöztök egy kicsiny, eldugott, isten háta mögötti farmra, ahol megszülsz az első gyermekedet. Képzeld el, hogy ez a farm annyira eldugott, hogy talán még helyrajzi száma sincs. Senki, soha senki sem jár arra. Zárt közösséggé váltok, és ahogy a trónörökös cseperedik, ti merő szórakozásból beavatkoztok a fejlődésébe oly módon, hogy néhány alapvető ismeretet felcserélve adtok át neki. Megtanítjátok például arra, hogy a kék színnek valójában zöld a neve; úgy értem, eleve ezt tanítjátok meg neki, hogy a „kék” szót még hírből se hallja. Megtanítjátok, hogy a késnek nem hegye van, hanem lyuka; hogy az a nagy, végtelen tér a feje fölött pedig maga a föld, és ráadásul milyen gyönyörű zöld az egész. Nos?

Ralph döbbenten meredt rá. - Ennyire nem tudod elzárni a külvilágtól - mondta, de Bart gonoszán vigyorogva bólogatni kezdett.

- Dehogynem - mondta. - Már miért ne tudnám? Nincs tévé, nincs rádió. Nem jön a postás sem. A kutya sem néz felénk. Önellátóak vagyunk. Mi kell még? A környezet gyönyörű, a tó iható és persze zöld; az idő remek, a föld odafent zöld, közepén ott ragyog és melegít minket a hold; és a lyukas késsel anya éppen kenyeret ken a vajra. Nos, mi lesz ebből a gyerekből?

- Egy szörnyeteg - morogta Nora.

Bart ismét bólintott. - Feltéve, ha előre megmagyarázzátok neki, hogy ő egy kiválasztott, és azok az emberek, akikkel akkor fog találkozni, ha mondjuk úgy húszéves kora körül először elviszitek a nagyvárosba, valamennyien gonoszak és örültek. És persze ezek a csúnya, gonosz emberek igyekeznek majd megmagyarázni a gyereknek, hogy ő az örült a szüleivel együtt, de ezt csak azért teszik, mert ők nem tudják az igazságot.

- És mi az igazság? - kérdezte Ralph.

- Amit ti tanítottatok neki. És amit élete végéig meg kell, hogy őrizzen, hiszen ő a kiválasztott.

- Ez hülyeség - sóhajtotta Nora. - Ennek semmi értelme.

- Igazad van - mondta Ralph, és hirtelen rosszkedvű lett. - Ennek csakugyan semmi értelme.

Néhány nappal később, teljesen váratlanul, Sheila Johnson telefonált Ralph otthoni számára.

Ralph éppen leszaladt a sarokra néhány állandó apróságért, ami épp kifogyott otthonról (ilyen volt többek között a Coca-cola és a chips), így Nora emelte fel a kagylót. Az első hallózással egyidejűleg a lány érezte, hogy valami odabent, mélyen a homloka mögött elszabadul; mint amikor a duzzasztógát már nem bírja tovább visszatartani a vizet, és az fellázad ellene; és haragja mindent, ami az útjába kerül, elsöpör.

- Te vagy az? - kérdezte ridegen Sheilától, és azon gondolkodott, nem fog-e Ralph megharagudni rá, ha Sheila esetleg elmeséli majd neki, milyen hangon beszélt vele.

Azután rájött, hogy nem is igazán érdekli, Ralph haragudni fog-e vagy sem.

- Nem akarlak zavarni - mondta Sheila óvatosan. - Ralph nincs otthon?

- Nincs - mondta Nora. - És nem is lesz egyhamar. Mit akarsz már megint tőle? Vagy titok?

- Nem, nem titok. - Sheila hangja alapján Nora úgy vélte, hogy a lány meglepődött és zavarban van.

A szívét valami távoli balsejtelem fogta el.

- Akkor? - érdeklődött tovább, ugyanolyan kellemetlenkedő hangon.

- Csak... Csak beszélni szerettem volna veled, mert...

- Miért, nincs kivel beszélgetned? - vágott közbe Nora.

Sheila hallgatott egy darabig. - Nézd, Nora - mondta végül. - Tudom, hogy te nem kedvelsz engem...

- ...az nem kifejezés...

- És tudom, hogy féltékeny is vagy rám. Hadd mondjam el neked, hogy nem kell annak lenned. Higgy nekem. Igen, bevallom, Ralph kellett volna nekem, és... és egy alkalommal mindent meg is tettem, hogy megkapjam. Azt akartam, hogy megkívánjon. Hogy engem kívánjon, ne téged. De...

- De?

- De én nem kellek neki - mondta Sheila, és Nora egy pillanatra meghallotta a hangjában a bánatot. - Ő téged szeret, Nora. Jobban, mint hinnéd. Én bármit is...

- Valóban? - Nora egy pillanatra úgy érezte, sokkal kényelmesebb lenne hinni Sheilának, és megnyugodni végre. De azután ez a pillanat elmúlt, és a féltékenység egy újabb csontot vetett eléje: mi van, ha Sheila és Ralph tudatosan hazudik? Ha Sheila most így próbálja meg elaltatni a gyanúját? - Örülök, hogy neked ezt így elmondta - mondta a lánynak. - Velem mostanában elfelejti ezt az apróságot közölni. Tudod, elmesélte nekem, hogy mi történt legutóbb, és meg kell hagyni, azóta a szememben valóban csak egy ócska kis kurva vagy. És hidd el nekem, drágám, kurvára elegendem van már belőled.

- Nora, én...

- *Ne Norázz itt nekem!* - süvöltötte a lány a telefonba, és a düh végleg eluralkodott rajta. - Hagyj végre békén minket! Érted?! Hagyd békén Ralphot! Kevés vagy te őhozá! - És lecsapta a kagylót.

A telefon azonban szinte azonnal megcsörrent újra. Nora, égve a dühtől, lecsapott rá. - Igen?

Sheila telefonált ismét. És bosszúvágytól remegő, el-elakadó hangon elmesélte Norának, mi történt azon az estén, amikor Ralph hazakísérte őt.

- Valami baj van, kicsim? - kérdezte Ralph, amikor mit sejtve hazaért, és Nora arcára pillantva érezte, hogy valami nagyon nincs rendben.

- Semmi, kedves - mondta Nora.

Pedig baj már megvolt.

Nora - másodszer

Johnny és Ralph a tábortűz mellett ültek, és egyiküknek sem volt túl jó hangulata.

Johnny barátnője, Moira egy osztálytalálkozón vett részt éppen Ogdenben egy rakás másik lány társaságában. A meghívón Johnny legnagyobb bánatára szigorúan ki volt kötve, hogy Moira egyedül érkezzen: a ogdeni Szent Teresa Leánygimnázium még most, a huszonegyedik század küszöbén sem engedett egy tapodtat sem a koedukáció irányában.

Moira alaposan felpakolt bőrönddel és némi büntudattal (amit azonban jócskán csökkentett a már majdnem elfeledett barátnők közeli viszontlátásának eufórikus öröme) szállt fel a szürke buszra, hogy három napra búcsút mondjon a városnak és benne párjának. Johnny egy fél napot átunatkozott, majd felhívta Ralphot, és megkérdezte, nincs-e kedvük kimenni egy kicsit az erdőbe, ketten, lányok nélkül, mint a régi szép időkben.

És mit tesz Isten, Ralphnak nagyon is volt kedve. Előző esti veszekedésük Norával megint Sheila miatt tört ki. Nora még mindig nem volt képes felfogni, hogy Ralphot a pusztá kíváncsiság vezette, amikor újra meg újra találkozott a lánnyal. Az ügy, úgy látszott, még mindig nem volt lezárva.

Az utóbbi hetekben gyakran összekaptak emiatt: ha nem is fajult el a dolog veszekedésig, mint tegnap este, azért Ralph minden esetben ott látta a lány szemében azt a bizonyos haragos pillantást, ha a Sheila név szóba került.

Volt valami megfoghatatlanul baljós ebben a pillantásban. Ralph nem kételkedett benne, hogy ha Nora Sheila közelébe kerülne, valószínűleg egyszerűen felpofozná.

Valami történhetett tegnap este, amíg ő a sarki közértben járt. Nora nem volt hajlandó elárulni, mi az; de Ralph sejtette, hogy Sheila kereshette, és arra is rájött, hogy Nora kissé keményebben reagálhatott a dologra, mint illet volna.

Nora így (bosszúból), bár ezt nem mondta ki, meglátogatta egy régi barátnőjét az egyetemről, aki még mindig kollégiumban lakott és épp most volt túl egy keserű szerelmi csalódáson. Azt mondta Ralphnak, hogy ha a beszélgetésük belenyúlik az éjszakába, akkor ott is alszik, és csak reggel jön haza. Másnap szombat volt: egyiküknek sem kellett dolgozni menni, így Ralph csak egyszerűen közölte a lánnyal, hogy ez esetben ő meg elmegy sátorozni az erdőbe Johnnyval.

- Menjetek csak - mondta erre Nora, de a hangja nagyon furcsa volt.

Ralph ekkor ellágyult egy pillanatra: érezte, hogy csak egy megfelelő szó, vagy egy megfelelő pillantás kellene ahhoz, hogy ölébe kapja a lányt, és elfeledjen mindenki mást. Ha mindez megtörténik, akkor minden olyan lesz talán, mint régen, mint

Sheila előtt

amikor még senki más nem létezett a világon a másikon kívül egyikük számára sem. De a pillanat elmúlt, a lökés nem jött meg; - és Nora kora délután elment otthonról, mindössze egy futó csókot lehelve Ralph arcára.

- Valami megromlott közöttünk - mondta Ralph este a tűznél Johnnynak. - Mintha most valahogy... olyan idegenek lennénk egymásnak. Nora teljesen máshogy viselkedik. Reggel elmegy dolgozni, este megjön. Lezuhanyzunk, vacsorázunk, fürdünk... Néha szeretkezünk, néha nem. De már ez sem az igazi. - Egy letört ág végével rajzolgatott a tűz köré kiszóródott hamuba. - Olyan megszokottá vált minden, de olyan feszült is minden esténk. Mint a vihar előtti csend, ahogy mondani szokás.

- Hát, nem is tudom, öregem - mondta Johnny, de nem nézett a szemébe, mintha zavarná, hogy Ralph szóba hozta a témát. - Nekem inkább úgy tűnik, hogy egy kicsit tényleg túl sokat voltál ezzel a Sheilával. Már-már azt hinné az ember, hogy megdugtad.

- Ugyan már! - tiltakozott Ralph. - Ne gyere te is ezzel. Ezer éve ismerjük egymást, Johnny, és nagyon jól tudod, hogy te lennél az első, akinek elújságnám, ha megdugnék valakit. - Közelebb húzta magához a hátizsákját, és előkotort belőle egy doboz sört, de nem bontotta ki. Szórakozottan forgatta a kezében a dobozt, és a tűzbe bámult. Johnny nézte a barátját, és megfordult a fejében, hogy Ralph ebben a pillanatban talán nem mond igazat.

- Elmondanám neked - mondta végül Ralph halkán, mintha csak meghallotta volna Johnny gondolatát. - De hidd el: nem dugtam meg. Akartam, de nem jött össze. Vagy talán nem is akartam igazán. Csak egy pillanatnyi vágy volt, ami ugyanolyan hamar elmúlt, mint ahogy jött. Érted?

- Nagyjából. De a helyedben egy olyan nő mellett, mint Nora, még ezeket a „pillanatnyi vágyakat” is messzire száműzném az agyamból.

- Nem tehetek ellene semmit - mondta Ralph, és ez úgy hangzott, mintha saját maga előtt mentegetőzne. - Ott voltunk Sheila szobájában. A lakótársa sehol. Szarrá áztunk az esőben. Kiment a fürdőszobába, hogy megtörölközzön és átöltözzön. Egyszer csak kikiabált, hogy legyen szíves bevinni neki egy törülközőt a szekrényből. Bevittem. Eszembe sem jutott, hogy meztelen lesz. - Ez persze nem volt igaz, de Ralph valami miatt még most sem akart mindent bevallani. - Beléptem, és ott állt a kád előtt, anyaszült meztelenül. Önkéntelenül is végignézttem rajta, és szó ami szó, remek teste van. Ő meg ott állt, és mosolygott. És tudod, mi a legfurcsább? Hogy nem azt a fajta bizonytalanságot láttam a mosolyában és a szemében, amit kellett volna, hanem...

- Miért, milyen fajta bizonytalanságot kellett volna látnod? - vágott a szavába Johnny.

Ralph vállat vont. - Hát azt, amit akkor látsz, amikor egy nő arra gondol: íme, felajánlkoztam. De vajon kellek-e neki? Vajon tetszem-e? Vajon mit fog tenni? És vajon mennyire gyorsan tudok majd felöltözni, ha kiröhög?

De Sheilánál szó sem volt ilyesmiről. Azt hiszem, Sheila szerelmes, és elkönyvelte magában, hogy én is ugyanolyan szerelmes vagyok belé. Ez azonban nem igaz. Megkívántam, csak-ugyan, ahogy ott állt meztelenül; Johnny, látnod kellett volna. Te sem tudtál volna azonnal hátat fordítani neki.

Megkérdezte, emlékszem-e arra az estére, amikor félig részegen hazáig kísértem. Az még Wendy előtt volt, Johnny, amikor éppen nem volt barátnőm. Akkor még megtehettem volna, hogy megdugom, de nem jött össze, mert a szülei is otthon voltak. Másnapra pedig kijózanodtam, és megláttam Wendyt. Az pedig egyből elfeledtette velem Sheilát. Ha emlékszel még rá, akkor tudod, hogy ő utána tűnt el; és ma már tudom, hogy félig-meddig miattam.

Ahogy aztán ott álltunk a fürdőszobájában, megérintettem a mellét, és akkor jöttem rá, ahogy láttam lecsukódni a szemeit, hogy ezt nem tehetem meg. Nem kefélek meg, mert van otthon valaki, aki csak rám vár, és akit szeretek, még ha mostanában egy kicsivel többet is

veszekszünk, mint kellene. Uralkodnom kell magamon, ott kell hagynom ezt a lányt, aki csak azért volt egy kicsit tanácstalan, mert nem tudta, melyiküket választom majd. Azt hitte, Nora fogva tart engem -, már hogy úgy értem, rabszolgaként; és fogalma sem volt róla, hogy ez nem így van, és én egyáltalán nem akarok pont őhöz, vagy bárkihez elmenekülni. Azt hitte, csak azért viselkedem vele olyan tartózkodóan, mert félek otthagyni Norát. Az meg sem fordult a fejében, hogy ő lenne az, aki nem érdekel engem. És valahol igaza van, mármint az ő szemszögéből. hiszen vele sokkal többet beszélgetek, mint Norával, főleg az utóbbi időben. - Egy pillanatra elhallgatott, majd folytatta. - De Sheila félreértett mindent. És azt hiszem, alaposan megfizetett érte.

- Ezt hogy érted?

- Hát úgy, hogy amilyen frusztrált a szerencsétlen, ez a visszautasítás kajakra a földig alázta. Tudod, Sheila szemében a világ folyton azon mesterkedik, hogy őt minél jobban lealázza és összetörje.

- Magának csinálja. Azt hiszem, ez a te kedvenc mondatod.

- Igen. Ezt magyarázom neki több mint egy éve. De most nem ez a lényeg. Gondold el, az ő mentalitásával, mióta készülhetett erre az eseményre: hogy összeszedve minden bátorságát, életében először ő kezdeményezzen, vagyishogy fogja magát, és odaálljon egy fiú elé pucéran, ráadásul egy olyan elé, akiről azt hiszi, hogy csak azért nem fektette le mindeddig, mert fél megtenni ezt a lépést. Sheila, azt hiszem, úgy hitte, hogy én megőrülök érte. És most merészen felajánlotta magát: erre én fogom magam, és lelépek.

Azonnal átláttam rajta, Johnny, de már nem volt mit tenni. - Ralph elgondolkodva meredt a tűzbe. Azután halkán hozzátette: - És azt hiszem, tegnap mindezt elmesélte Norának.

- Mindent?

- Szerintem igen - bólintott Ralph. - Nora tett érdekes célzásokat ebbe az irányba. Én meg bedühödtem, és a fejéhez vágtam, hogy addig emlegeti ezt a dugás-témát, amíg valóban meg nem dugom Sheilát.

- Te tiszta hülye vagy - állapította meg Johnny. - És bevallottad neki azt a fürdőszobás dolgot?

Ralph nemet intett. - Nem mondtam el neki, hogy meg is érintettem. Azt sem, hogy megfordult a fejemben, hogy lefektetem.

Mint ahogy azt sem, hogy leszopott, gondolta. Bocs, Johnny, de ennek titokban kell maradnia.

- Erről jobb, ha nem tud, azt hiszem - folytatta. - Akkor valóban lenne oka rá, hogy haragudjon. De ő így is haragszik, és ezt nem értem. A nők, azt hiszem, a lelki megcsalástól sokkal jobban félnek, mint a testitől. Én viszont mindkettőtől félek, Johnny, és szerintem ha jobban belegondolsz, te is.

És persze ott van az is, hogy ismét nem értem magamat. Évek óta remekül megvagyunk Norával, minden tekintetben. A szex is olyan, mint még soha senkivel nem volt, így nincs okom arra, hogy mást keressek. De úgy látszik, félreismertem magam. Elém áll egy ilyen hülye kis lotyó, és én máris rámásznék, csak mert tudom, hogy megtehetem.

Miért van az vajon, hogy egy férfi meg egy nő ennyire vonzza egymást? Hogy ha össze-kerülnek, és eljutnak a beszélgetésig; ha csak egy kicsit is megértik egymást, akkor szinte törvényszerűen eljutnak a szexig? Ez lenne a fajfenntartási ösztön örök győzelme az értelem fölött? Miért van az, hogy a szex mindenhová betolakszik?

- Szerintem akkor is te vagy a nyerő - mondta elgondolkodva Johnny. - Hiszen megtehetted volna, de mégsem tetted meg.

- Igen - bólintott Ralph, és aljasnak érezte magát. - De amíg hazafelé tartottam tőle, az is megfordult a fejemben, hogy visszamegyek, és megdugom. Vagy hogy majd néhány nap múlva dugom meg, amikor már lehiggadtam egy kicsit. És még anyáztam is egy keveset magamra, hogy hogy lehetek ekkora barom, hogy ott áll előttem egy remek nő, alig várja, hogy rámásszak, én meg elszaladok. Férfi vagyok, vagy buzi? Azután persze elmeséltem a dolgot Norának, és azóta nem beszéltem Sheilával.

- Ettől talán még nem vagy buzi - vélte Johnny.

- Remélem is. De azért érted a problémámat? Eddig abban a hitben éltem, hogy egyfelől kiöltem már magamból minden ilyen vágyat, minden kontrollálhatatlan megmozdulást, minden megingást. Azt hittem, senki emberlány a nem képes a puszt a bájaival felgerjeszteni bennem az öntudatot. Másfelől, és ez a súlyosabb, azt hittem, a szerelem arról is szól, hogy a páromon kívül eszembe sem jut bárki más megkívánni. Most akkor melyik a bibi? Én vagyok mégiscsak túl farokpárti, vagy a szerelemben hibázik valami? Mi a véleményed?

Johnny hümmögött. - Fogalmam sincs. Soha nem gondolkodtam még el ilyesmiken. Én és Moira remekül megvagyunk, bár mindenki azt mondta, hogy baromság újrakezdeni a dolgot. Ám én azt hiszem, hogy kellett ez a két év szünet ahhoz, hogy mindketten rájöjjünk, a szex nem minden. Ezalatt az idő alatt kitomboltuk magunkat, elég rendesen, és most ismét szeretjük egymást. Bár azt hiszem, mi ketten mindig is egymást szerettük. Csak túl korán kötöttük le az életünket, az lehetett a hiba. - Johnny feltekintett az égre, majd ismét Ralphra nézett. - Moira az én *basevojom*, a lélektársam. Soha senkivel nem lenne olyan jó, mint vele. Meg aztán mi nem tulajdonítunk a szexnek akkora jelentőséget, mint te. És valószínűleg Nora sem.

Ralph rávigyorgott a barátjára. - Bírom a zsidó dumádat, öregem, de szerintem nincs igazad. Egyáltalában nem tulajdonítok a szexnek többet, mint amennyit kell. Fontos, nem mondom, fontos az ember életében, és igencsak meghatározó egy kapcsolatban, de...

- De túl sok jelentést viszel be, Ralph. Többnek képzeled, mint ami. Ha még ennél is egy kicsivel többet foglalkoznál vele, azt már akár betegesnek is mondhatnánk.

- Hülyeség - morogta Ralph.

Nora ezalatt odaért a kollégiumba, ahol tapasztalnia kellett, hogy a barátnője már nem szenved annyira a szakítástól. A kollégiumi szoba ajtaján egy cetli fogadta, amely bocsánatkéréssel kezdődött, boldog magyarázkodással folytatódott, és még több bocsánatkéréssel és ígéretéssel végződött. A barátnő visszatalált a barátjához, s mivel e visszatalálás némi időt vett igénybe, így el kellett mennie egy hosszú hétvégére vidékre a régi-új baráttal.

Nora ott állt hát a kollégium kapujában, és azon gondolkodott, mit kezdjen magával egész nap. Rágyújtott egy cigire, és arra gondolt, hogy hazamegy, összepakol, és meglepi Ralphot az erdőben, hiszen tudta, hol ütötték fel a tanyájukat a fiúk; de azután az jutott az eszébe, hogy talán most Ralphnak nincs pont órá szüksége, sőt, amilyen hidegen és idegenül viselkedik mostanában, talán

nem is ott van

jót tesz neki Johnny

Sheila

társasága.

Ahogy végül, jobb ötlete nem lévén, elindult hazafelé, egy sarokkal arrébb hirtelen Bart jött vele szemben. Nora megörült a fiúnak. Az előző gondolatoktól terhelt rosszkedve egy csapásra elszállt.

Tudta, hogy ma már talán nem fog egyedül unatkozni otthon.

Egész este a Perk Caféban ittak. Vodka ittak és tojáslikört, mert Nora azt szerette. Komoly és komolytalan dolgokról beszélgettek, és remekül érezték magukat.

Nora elmesélte Bartnak, hogy Sheila mit mondott a telefonban. Bart nem foglalt állást sem Ralph mellett, sem ellene. Azt mondta, hogy ez a dolog kizárólag kettejükre tartozik, és hogy Nora dolga eldönteni, kinek hisz.

A lány szeme csillogott, és tudta magáról, hogy enyhén szólva becsípett; de ekkor már nem érdekelte semmi. Jónéhány hét feszültsége oldódott fel most benne az alkohol jótékony hatásának következtében; és vele együtt, bár erősen tiltakozott ellene, jónéhány gátlás is. Ralph járt a fejében, és persze Sheila is; de maga előtt a vidám Bartot látta, aki ránevetett csillogóan fehér fogaival és erős keze beszélgetés közben néha megszorította az övét. És mire a Café tulajdonosa a zárórára készült, Nora tudta, hogy ma este szabadnak fogja érezni magát, és elfelejti Ralphot, aki - és ebben azokban a percekben halálosan biztos volt - valószínűleg hazudott neki, és talán most is Sheilával van. Jólestek neki Bart szavai, az, hogy végre valaki foglalkozik vele, és aki néha megérinti őt: ezek az érintések borzongatóak voltak és kellemesek.

És ekkor már tudta, hogy le fog feküdni Barttal, aki kedves, jóképű, és sokkal jobban megérti őt, mint Ralph.

Nora persze azt is tudta, hogy igazából ma este Ralphra lenne szüksége, hogy elpanaszolja és megbeszélje vele a problémáikat. Ez lett volna a korrekt és ésszerű megoldása a dolgoknak. De Ralph túl messze volt, Bart pedig túl közel. Mintha valami láthatatlan és mindenható

démon

isten rendezte volna el ezt az egész estét.

Azt viszont a lány nem tudta, hogy ha nem Barttal iszik, akkor valaki mással; és akkor valaki máshoz megy fel ma este. Semmiképpen nem akarta egyedül tölteni az éjszakát. És ott motoszkált benne a gondolat, hogy nem muszáj megtennie, talán elég az is, ha eljátszadozik a lehetőség gondolatával, és csak ott alszik Bartnál a földön, egy külön hálósákban, ahogy már máskor is megtették Ralphal.

De amikor felálltak az asztaltól, és elindultak az utcára, már döntött. Közölte Barttal, hogy mivel a fiú lakik közelebb, most oda kell menjenek, és be kell szerezniük valami piát is, mert még inni akar. Belenézett Bart szemébe, és tudta, hogy a fiú megértette, mire készül. Az első pillanatban megrémült a saját viselkedésétől, de azután már nem volt megállás. Bár nem mondták ki, az alku megkötött. Te hazaviszel, én lefekszem veled.

És Bart csak tessék-lássék tiltakozott.

- Fogalmam sincs, miért csinálod ezt - mondta később Bart, amikor ő meg Nora már nála voltak, az előszobában, és a lány váratlanul hozzásimult.

Nora meghallotta Bart hangjában a visszafojtottságot. Tudta, hogy a fiú igenis megkívánta őt, és amikor a keze merészen Bart farmerjének cipzárjához nyúlt, érezte is. - Felesleges az ellenállás - Suttogta, és kitolta a melleit. A második szó kellő információt nyújtott a fiúnak arról, hogy Nora is izgatott, bár az ő izgalmanak az alapjait inkább a megtörténni készülő dolog tilalmas volta szolgáltatta. Volt valami kellemesen perverz a lány számára abban, hogy így álljon bosszút Ralphon: egy ismerőssel, egy baráttal, akivel kapcsolatban haloványan felsejlett előtte a biztos lebukás elkerülhetlensége.

- Nem szabadna ezt tennünk. - Bart hangja pontosan az ellenkezőjét jelentette annak, ami a szavaiból következett.

De ezt már Nora szinte nem is hallotta. Ujjai fűgőn lecibálták azt a cipzárt, és keze becsusszant Bart alsónadrágjába.

A büntudat szinte azonnal az orgazmus pillanata után bukkant fel. Nora legurult Bart testéről, hátat fordított neki, és ahogy a kábulat eltűnt a fények élesebbé válásával, azonnal meg is bánt mindent. *Úristen, mit tettem*, gondolta magában, *a barátom legjobb barátjával feküdtem le*. Megalázónak érezte a helyzetet. *Ócska kurva vagyok*.

Egy perc múlva azután dühösen szorította össze a száját. *Bart tette*, gondolta. *Ő a hibás. Elcsábított*. De a lelke mélyén már meg is felelt az igazságot firtató kérdésre. Tudta, hogy nem igaz, amit gondol. Tudta, hogy ő akarta így. És félt attól, ami előtte állt, akár Ralphra gondolt, aki távol volt, akár Bartra, a szükségesnél közelebb.

Bart nem mozdult, és szerencsére nem is ért hozzá. Nora nem tudta, hogy direkt teszi-e, de hálás volt neki ezért. Úgy vélte, felsikolt, ha még egyszer megérintik; ugyanakkor felrémlt előtte a kéjes gondolat, hogy egyetlen perccel ezelőtt még pont az ellenkezőjétől sikkantott fel;

(meg kellene ismételni, annyira jó volt)

és hogy egyetlen perc alatt mennyire megváltozhat az ember véleménye valamiről.

Fogalma sem volt róla, mennyi ideig fekhettek egymás mellett némán. Nora rettegve gondolt a pillanatra, amikor mozdulniuk kell, beszélniük kell, és neki el kell indulnia hazafelé, ahol Ralph várja. *Ezt a testem akarta, ez az önző állat*. A teste, amely nemrég még örömet okozott neki, most nedvektől csöpögő, visszataszító valamivé változott

le kell zuhanyoznom, mert megőrülök

ami valami olyasmiben vett részt, amit ezer zuhanyozás sem fog lemosni róla. Utálta magát, utálta Bartot, és utálta Ralphot is, aki előidézte mindezt. Ha nem teszi azt Sheilával, amit tett, ez sem történik meg; de Nora azt is érezte, hogy mindez csak olcsó kifogások keresése, ami nem méltó hozzá.

- Fel kell vállalnod, amit tettél - szólalt meg akkor Bart, és Nora egy pillanatra arra gondolt, hogy a fiú meghallotta a gondolatait.

Nem felelt semmit. Azzal, hogy Bart megszólalt, elérkezettnek látszott az idő, hogy nesztelenül kicsusszanjon mellőle az ágyból, és elinduljon a fürdőszoba felé. Erőt kellett vennie magán, hogy ne takarja el a testét, mint valami szégyenlős, taknyos cačka; pedig legszívesebben azt tette volna. Odaadta magát Bartnak, mégis zavarta, sőt, dühítette, hogy a fiú

meztelenül látja. Mégis igyekezett megőrizni a maradék méltóságát, és emellett villámgyors, határozott léptekkel eltűnni a szobából.

A fürdőszobában az első, amit meglátott, egy jókora tükör volt. És ahogy Nora bezárta maga mögött az ajtót, és megbabonázva bámulta a saját tükörképét - összeborzolt haj, vörös-álmos szemek, keskeny, hideg száj -, az a tükörkép megelevenedett, és megszólította.

Hogy nézel ki, kérdezte szavak nélkül a tükör, bár Nora képmásának az ajkai megmozdultak, mintha valóban beszéltek volna hozzá abban a távoli, átellenes világban.

Miért, hogy nézek ki? kérdezett vissza a lány kihívóan. Semmi sem látszik rajtam.

Félrekeféléltél, vágta a szemébe a tükör. Ez kefélt volt, baszás, dugás, nem pedig szeretkezés. Jólesett? Élvezted? Élveztél egy nagyot?

Így van, élveztem egy nagyot. Na és? Mit számít ez?

Nagyon is számít, felelte a tükör. Az a másik ügy még nincs végleg lezárva. Vagyis nem volt végleg lezárva, amíg meg nem tetted ezt. Megérte? Megérte ez a csere? Végleges ez a döntés?

Nem kell megtudnia, mondta Nora. Ha nem akarom, nem fogja tudni.

Rád van írva, bogaram. Ha végigmész az utcán, mindenki látni fogja rajtad. És Ralph úgy fogad majd, hogy már mindent tudni fog, mire hazaérsz. Ha te nem is, hát majd Bart úgyis elmondja neki.

Nem tenne ilyet, nyugtatta meg magát Nora. Semmi sem indokolná, hogy ezt tegye.

Hazudni akarsz Ralphnak?

Szerinted hazudnom kell neki?

A tükörkép elvigyorodott. Gonosz, idegesítő vigyorral, amelyben Nora legnagyobb rémületére Bart vigyorának halvány nyomait vélte felfedezni.

Egy másik fiú farka volt benned, mondta a vigyor, ráadásul egy közös barátotoké. Van ennél nagyobb aljasság? Bosszú, mondod, holott ha magadba nézel, Nora - és itt a tükör megvonaglott, mintha valami távolit készülné megmutatni. Nora lelke volt látható a képen, - tudod, ugye? Tudod, hogy tévedtél? Mert csak gyanítod, hogy Ralph megtette, de nem vagy biztos benne.

Megtette, felelte Nora, de ez már nagyon halvány tiltakozás volt. A lány érezte, hogy pillanatokon belül megtörik, és sírni kezd.

És ha megtette volna is, folytatta a tükör kíméletlenül, az feljogosít-e téged ilyen bosszúra? Tudod mit, ezzel csak önmagadat aláztad le, akárhogy is nézzük. Ha nem hiszel neki, hagyd ott, de ne vedd el a barátját is tőle!

- Nem veszem el - suttogta Nora. - Nem veszem el. Csak mondd meg akkor, hogy mit tegyek?

De a tükör többé nem szólalt meg.

Nora nyomorultul érezte magát, amikor a kulcsot a zárba illesztette. Egy pillanatra megtorpant, keze mozdulatlanul szorongatta a kulcs tollát, és azon töprengett, mit tegyen. Legszívesebben elrohant volna valahová máshova, de hová is mehetne? Szembe kellett néznie Ralphfal, és ami még rosszabb, önmagával is; és tudta, hogy még ha most innen el is megy, és

soha többé nem tér vissza, akkor csak tovább rontja a helyzetet. Önmaga elől ugyanis soha többé nem menekülhetne el.

A kulcs kétszer fordult körbe a zárban: Ralph nem volt otthon. Éppen akkor itta meg a második pohár whiskyjét a Perk Caféban a Társaság maradék tagjaival, amikor a lány belépett a lakásba, és némileg megkönnyebbülve tapasztalta, hogy nyert egy kis haladékokat, s így némi gondolkodási időt.

Ralphnak pedig éppen fogalma sem volt róla, hogyan viszonyuljon a jelen helyzetben Norához. Rá kellett jönnie, hogy jobban szereti a lányt, mint gondolta, és ha mélyen magába tekintett, akkor elfogta némi büntudat. Milliószer papolt már arról a lánynak, hogy az olyan intelligens ember, amilyen saját magát is tartotta, uralkodni tud az ösztönein, és mindig képes mérlegelni a dolgok súlyát; ám odabent kutakodva csak büntudatot talált, hiszen valóban megkívánta Sheilát, és bizony megfordult a fejében, hogy Norát kijátszva lefeküdjön a lánnyal. Nem tudott rájönni, miért játszódtott le mindez így benne, és nem tudta, hogy a gondolat egyenértékű-e ebben az esetben a tettel. Azt sem tudta, hogy ha kicsivel több idejük lett volna rá, mielőtt Nora rájött, hogy mi készül, akkor kapva kapott volna-e az első adandó alkalmon, és megteszi, amire vágyott; vagy képes lett volna-e nemet mondani, és hűséges maradni. Éppen ez a kételkedés és bizonytalanság táplálta benne a büntudatot, és ha arra gondolt, hogy végül is semmi sem történt, nem lehetett eldönteni, hogy ez az ő érdeme vagy Noráé.

E remekbe szabott gondolatmenet után azonban arra is rájött, hogy mindez nem más, mint mentegetőzés önmaga előtt. *A szopás is szex, döntötte el, és én megcsaltam Norát. Egy másik lány testét élveztem, és egy másik lány töltötte be a gondolataimat. Egy másik lány kapta meg azt, ami jog szerint kizárólag Norát illeti.*

Elhatározta, hogy hazamegy, és lesz-ami-lesz-alapon megbeszél mindent a lánnyal. Úgy érezte, ez az utolsó esélye: ha leül Nora elé és őszintén bevall neki mindent. Nora értelmes lány, talán meg fogja érteni őt, és megbocsát. És akkor újrakezdehetik az egészet.

Ám Nora nem volt otthon, amikor Ralph hazaért.

Az a gondolat, hogy Nora nem jött haza, hanem

(másvalakivel van)

valahol máshol, talán az anyjánál vagy valamelyik

(barátjánál) (Bartnál)

barátnőjénél alszik, egyáltalán nem volt elégséges Ralph lehiggadásához. A fejében az alkohol őrzöngve követelte, hogy azonnal menjen és keressen egy lányt magának, így álljon előre is bosszút, vagy üljön vissza a kávézóba és folytassa az ivást hajnalig, amikor majd Joe úgy fogja kidobni onnan; de egészen egyszerűen rettegett attól, hogy bárhová is elmenjen, hiszen Nora bármelyik pillanatban beállíthat, és ki tudja, mit mond majd. Azonban ha elmegy, lemaradhat egy fontos beszélgetésről. Halvány sejtelve sem volt róla, hogy a lány néhány perccel azelőtt szökött meg otthonról, hogy ő hazaért; lelke mélyén azonban megsejtette, hogy történt valami, valami gyomorfacsaró, visszavonhatatlan dolog, ami talán örökre megváltoztatja a kapcsolatukat.

Néha rápillantott a telefonra, és arra gondolt, fel kellene hívnia valakit, hogy kiderítse, merre jár a lány; de ezt a vágyát erősen gátolta az a gondolat, hogy akkor akaratlanul is a külvilág elé tárja kettőjük problémáját. Ez az ügy pedig egyenlőre nem tartozik senkire.

Fel-alá mászkált egy darabig a lakásban, majd leült a tévé elé, de rájött, hogy hiába bámulja, úgysem fog fel semmit belőle. Az agya teljesen elfoglalt volt. A szeme pedig kezdett elfelhősödni.

Baj van, gondolta, és fel sem fogta, hogy egyszer régen már megtörtént vele ugyanez. Egyszer régen már elfogta ez a rémület, és akkor ugyanezt a két szót fogalmazta meg magában. *Baj van*.

Végül Ralphot elnyomta a whisky. A kanapén aludt el, és a földön ébredt valamikor délelőtt, jóval a munkaidő kezdete után, és még mindig egyedül. Nora nem volt sehol.

Sínek

A magányos vagy megbántott ember számára a hegyek jelentik az egyedüli vigasztalást, vélte Ralph, aki egészen fiatal kora óta járta a környékbeli rengeteget és ismerte az Északnyugati Turistaút minden zegét és zugát; a fákat, a bokrokat, a hatalmas köfajtákat. Az erdő jó ismerőse volt, és mind közül ő volt az egyetlen, akire bármikor számíthatott.

Most, ezen a napfényes délelőttön, amikor Nora és Bart nélkül, egymagában indult útnak, ahogyan már régóta nem, fogalma sem volt, merre szeretne menni, hová szeretne eljutni; - még abban sem biztos, hogy egyáltalán valahová el kellene jutnia.

Ralph csalódott volt.

Az a világ, amelyet a háta mögött hagyott, amikor elhagyta a város utolsó, kültelki házait és belépett az erdőbe, mindenestül az ellenségévé vált. Úgy érezte, soha többé nem akar visszamenni oda,

ahol Bart és Nora

mert nincsen semmi, ami odakötné. Arra vágyott, hogy békén hagyják, hogy ne találkozzon senkivel és semmivel; de, még ha ez az előbbi vágya könnyen teljesült is, hiszen hétköznapi lévén senki sem mászkált az erdőben, az utóbbi már nehezebben ment.

Ahogy ott állt a turistaútnak azon pontján, ahol az egy éles kanyarral a Witch's Dog Hill felé indult, eszébe jutott a múlt és benne Wendy, akivel annak a hegynek az oldalába vájt sziklafalon üldögélve nézték a naplementét, és persze a Való Világot.

Vajon mennyivel lenne most jobb, ha Wendy nem hagyja egyedül? A gondolatot valahogy morbidnak és mégis, ebben a helyzetben különösképpen helyénvalónak érezte; de eltelt egy perc, majd még egy, és Ralph már tudta, hogy a múltat úgy kell elfogadnia, ahogy az megtörtént; változtatni, a változtatásról ábrándozni felesleges. Wendy elment, Nora megjött és elment, és ő, Ralph megint csak egyedül maradt.

A kanyartól nem messze vált ki az útból az az ösvény, amely egy másik táborhelyükhöz vezetett, ahol ő meg Bart oly sokat beszélgettek a világ dolgairól.

Ezek a helyek - és nem csak ez a kettő volt, hanem rengeteg a környéken - most valahogy egyszerre vonzották és taszították. Szeretett volna mindegyikhez odamenni, de a lába mégsem volt hajlandó nekiindulni és odavinni bármelyikhez is; mert a szíve mélyén érezte, hogy jobb lesz, ha most elkerüli azokat a helyeket, amelyekhez emlékei fűződnek.

Vagy húsz percig álldogált a turistaút elején a fából ácsolt padok és asztalok mellett, ahol szombaton és vasárnap a város elpuhult „hétvégi” turistái szoktak családosan megebédelni. Ralph sohasem szerette, és mellette egy kissé le is nézte őket, hiszen az általuk oly sokat hangoztatott egészséges életmód sok-sok mérföld kocsitútból állt, és tizedannyi vagy még kevesebb valódi túrából. *Valódi túra? Ha egy kicsit beborul, vagy egy kicsit hidegebbre fordul az idő, ezek az emberek behúzódnak a házukba, és az orrukat sem dugják ki a természetbe.*

Végül mégiscsak leült, elszívott egy cigarettát, és azon gondolkodott, hogy inkább hagyja az egészséget, és hazamegy. Körülötte a padok üresen árválkodtak; ettől olyan érzése támadt, hogy csak ő nem dolgozik ilyenkor az egész világon, és így valamiképpen rossz helyen és rossz időben van. Elfogta a vágy az otthona iránt, ahol bezárkózhat, pontosabban, ahonnan kizárhatja a világot és mindent, amit nem szeret benne. De ugyanakkor az eszébe jutott, hogy valószínűleg nem lenne képes elviselni azoknak a szobáknak a látványát, ahol annyi időt töltött Norával.

Miért kellett ezt tennie a lánynak?

Elhessegette a rossz szájjú gondolatot, de az nem ment elég messzire tőle: Ralph bármennyire is tiltakozott ellene, egy idő múlva megint visszaszállt hozzá, és rátelepedett a gondolataira.

Felállt, rágyújtott még egy cigire, és találmra elindult az úton észak felé. Később a harmadikként becsatlakozó ösvényen nyugatnak fordult - erre talán csak egyszer járt, de az is lehet, hogy egyszer sem - és megsaporázta a lépteit. A vállán a hátizsák súlya kevés volt ahhoz, hogy elterelje a gondolatait arról, amiről kellett volna.

Sheila hívta fel, két nappal ezelőtt, délután. A lány mondta el neki, hogy Bart és Nora lefeküdtek egymással. Ralph a mai napig sem tudta, honnan értesült Sheila ilyen gyorsan az eseményekről: így utólag úgy vélte, lehetséges, hogy Sheila egyfolytában őket figyelte, hogy az első adandó alkalommal árthasson valamelyest Norának, és szerezzon egy jó pontot Ralphnál. A fiú tudta, hogy Sheila gyűlöli Norát, és azt is, hogy őmiatta gyűlöli, és kizárt, hogy ebből bármi más kisülhetett, mint valami baj.

Először nem hitt neki, persze, hogy nem hitt; de azután Nora az érthetetlenül távol töltött éjszaka után reggel mégis csak hazajött, és ahogy Ralph ránézett, már a lány tartásából látta, hogy a hír igaz. És akkor értelmet nyert minden: ahogy Bart az utóbbi időben került őt, és sokkal többet beszélgetett Norával, mint vele vagy akárkivel a Társaságból; hogy Nora hetek óta lehangolt volt és mérges Sheila miatt; és hogy Johnny hamarabb látta előre a bajt, mint ő maga. Tisztában volt vele, hogy még ha Nora tette gusztustalan lépés is volt, azért ő maga is tehetett arról, hogy így alakultak a dolgok. Ha másképpen viselkedik, és észreveszi, mit okozott mindez Norában; - akkor ma nem bolyongana itt egyedül ebben az ismeretlen erdőben ezen a ki tudja hová vezető ösvényen, amelyen valójában - és ezt csak most kezdte felismerni - soha életében nem járt még.

Ralph rájött, hogy ott hibázott, amikor elmesélte a lánynak Sheila felajánlkozását. Pontosabban, hogy ha már belevágott, akkor mindent el kellett volna mesélnie, és felajánlani Norának, hogy döntse el a további sorsukat. Ám ő megpróbálta elsumákolni a dolgot, és ezzel Norát alázta meg, hiszen Nora szemében később, amikor mindenre fény derült, úgy tűnhetett, Sheila minden hibája ellenére tud valami olyasmit nyújtani Ralphnak, amit ő nem, s éppen ezért olyan fontos a fiúnak. Kevesebbnek és mellékesebbnek érezte magát, noha Ralph gyakran nyugtatgatta, hogy ez nem így van. És mi mást adhat egy nő egy férfinak, mint szerelmet? Nora valószínűleg ezért állt bosszút: mert azt hitte, hogy Ralph továbbra is, rendszeresen megcsalja Sheilával.

Mindazok az elvek és eszmények, amelyekről Ralph olyan büszkén beszélt, most az értelmüket veszítették. Most már úgy vélte, hogy mindez Sheila fondorlatos, előre kitervelt hadjáratának csúcsa volt, amely persze Nora ellen irányult. Ebben az esetben azonban be

kellett volna ismernie, hogy semmit sem tud sem a nőkről, de még saját magáról sem; és ez nem nagyon akaródzott neki.

Megfordult a fejében persze az is, hogy ezek után talán mégiscsak Sheila mellett kellene döntenie; - de ugyanakkor azt is tudta, hogy mivel nem szereti azt a lányt, nincs értelme belevágnia ebbe az új kapcsolatba.

Végül Ralph, akárhogy csűrte-csavarta a dolgot, rájött, hogy még mindig szereti Norát. Hogy még mindig kell neki.

A büszkesége kemény harcot vívott a vágyaival. Már nem a testéről volt szó. Egyes értékek a világnézetében a mélybe süllyedtek; mások hihetetlen magasságokba törtek fel. Nora lénye volt az, ami hiányzott neki: és ahogy a lányra - pontosabban: a hiányára - gondolt, a világ lassan omladozni látszott körülötte.

Nora szerencsére volt annyira intelligens, hogy meg sem próbálta eltagadni a dolgot. Bart egyszerűen nem jelentkezett; és Ralph sem törte össze magát azért, hogy elérje és beszéljen vele. Ahogy Norával beszélgettek - Ralph úgy vélte, kissé sokkos állapotot okozott nála a bizonyosság, hogy megcsalták, - a lány egy alkalommal sírva fakadt. Azután este mégis visszament arra az egyetemi szállásra, ahol előző éjjel is aludt, méghozzá egy barátnőjénél. Ralph nem tudott mit mondani neki. Először egy pár napot kért, hogy átgondolhassa a dolgot; de amikor Nora már az ajtóban volt, Ralphot elöntötte valami keserű düh, és közölte a lánnyal, hogy nem szeretne többet találkozni vele.

Azután eszébe jutott az régi álma is, amelyben valami ismeretlen szörny ragadta el a szerelmét -, és rádöbbsent végre az álom értelmére. Mennyit elemezgették akkoriban, ő is, Nora is és Bart is! És mennyire képtelenül egyszerű a megoldás! Most már tudta, honnan jöttek azok a képek. Nem regresszív álom volt, mint korábban hitte, hanem progresszív: a jövőt vetítette előre a lényről, amely sokkal nagyobb erejű, mint ő, és amely elragadja tőle Norát. És ez a lény nem Bart volt, ahogy azt először gondolta, hanem ő maga; az egyetlen, aki elérhetetlen távolságokba menekülhet előle, s pontosan azért, mert olyan közel van.

A démont legyőzheti, megölheti, megalázhathatja. Megvan hozzá a hite és az ereje. De hogyan győzze le azt az önmagát, aki fittyet hány minden elvre és fogadalomra? Akit talán soha többé nem fog elérni és uralma alá hajtani?

Hogyan győzhet az ember a tudatalatti felett?

Mindemellett, még ha neki magának is sok szerepe volt ebben az elragadásban, Ralph megállapította, hogy ez volt az egyetlen dolog, amiről úgy érezte, hogy soha nem tudná megbocsátani lánynak. A tény, hogy valaki más kellett Norának, nem pedig ő, porig alázta, és igazából ez a szégyen volt az, amellyel, vélte, nem tudna többé együtt élni. Ha Norával marad, akárhányszor csak ránéz, eszébe fog jutni mindez. Éppen ezért úgy döntött, hogy nem éri meg; még Nora sem éri meg,

hülyeség! hülyeség, Ralph!

hogy ennyire megalázza magát, vagyishogy ennyire feladja azokat a bizonyos másokkal-szemben-elvart-elveit, és ennyire megváltoztassa a véleményét a világról.

Mindeközben, amíg ezeken a dolgokon gondolkodott, Ralph elért egy újabb kereszteződést: keletről egy még keskenyebb ösvény keresztezte azt, amelyiken ő gyalogolt. Ez az új ösvény enyhén emelkedve vészett bele a fák sűrűjébe; és Ralph szinte észre sem vette, úgy tért le rá és vágott neki az emelkedőnek. Ahogy előrehaladt, az ösvény egyre meredekebb lett: a fák

lombjain keresztülszűrődő napsugarak és a hátizsák súlya megizzasztották a fiút. Odafent a hegyoldalba, amerre az ösvény tartott, makacsul emelkedve, valamiféle tisztást vélt látni, mert ott erősebb volt a fény; de az még koránt sem a hegy csúcsa volt. Ralph, bár nem volt oda a meredeken emelkedő utakért, most jólesően konstata, hogy az erő kifejtés segít elterelni a gondolatait Noráról.

Előhúzta az övébe fűzött kendőt, egy pillanatra megállt, és letörölte az izzadságot az arcáról. Azután felnézett, a fény felé, és továbbindult.

A meredek kaptató nemsokára elért egy széles szerpentinutat, és ahogy belécsatlakozott, egyúttal meg is szűnt. A szerpentin vasúti sínek voltak lefektetve: Ralphnak fogalma sem volt róla, honnan jönnek és hová mennek. Még sohasem járt itt.

Megállt, körülnézett. A sínek iránya alapján megpróbálta kikövetkeztetni, mely városokat kötheti össze; de akárhogy is törte a fejét, nem sikerült kitalálnia. A nagyváros, ahonnan jött, a háta mögött volt valahol - ezt biztosan érezte -, Everett és Whitefish a kanadai határral együtt pedig jobbra és balra, de nagyon messze innen, oda nem mehetek a sínek. Így egy kis idő múlva feladta a találgatást, és inkább a helyszínt vette szemügyre.

A sínek túloldalán meredek, mohos sziklafal emelkedett a hegyoldalba. Legalább negyven méter magasra becsülte. A fiú megállt, megcsodálta. Úgy vélte, nem érdemes megpróbálkozni felmászni rajta, mert messziről látszott, hogy túl omladékos a szikla. A fal tövében kisebb-nagyobb szikladarabok heverték egymáson, csillogva az éles fényben; jó méternyire tőlük, a sínek mentén egy omladékmegfogó drótkerítés emelkedett.

Balra Ralphtól a sínek enyhe ívben elkanyarodtak, és úgy jó száz méter megtétele után eltűntek egy alagút fekete torkában. Onnan, ahol Ralph állt, nem lehetett látni az alagút túloldalát.

Az alagutat a nyers sziklába vájták. Szádaja talán tíz méter magas lehetett. Nem volt benne semmi más, csak a sínek és a vasút villanyvezetéke a mennyezetre rögzítve; ezen kívül csak kellemes hűvös és sötétség. Ralph kíváncsian ballagott be a hegy gyomrába, és fejlámpáját elővéve elhatározta, hogy keresztülmegy a teljes hosszában.

A kanyar íve odabent is folytatódott. Legalább hetven lépést tett meg, amikor az alagút végén beszűrődő fényt végre meglátta; de még ekkor is messze volt tőle. Megborzongott a levegő nyirkosságától, és eszébe jutott, hogy ha most jönne egy vonat, azonnal meghalna, hiszen a sínek mellett egyik oldalon sem volt annyi hely, hogy biztonságosan lelapulhasson a falhoz. Ralph rájött, hogy ennél szűkebb alagútban még soha életében nem volt - nem mintha olyan sokban járt volna. De itt az egykori építők vagy kisebb vonatokra tervezték a méreteket, vagy csak mókás kedvükben voltak. Egy száguldó expressz szélörvényei azonnal magukkal ragadnának bárkit, egyenesen a vonat alá, mint egy tollpihét.

Eszébe villant egy részlet valami másodosztályú, régi filmből, amiben két mániákus repülés-irányító srác kipróbálja a turbulenciát, méghozzá oly módon, hogy odaállnak a leszálló repülőgép fara alá. A légörvény legalább tíz méter magasra és harminc méter messzire vitte el őket. Egy vonatnak persze nincs ekkora ereje, de éppen elég van ahhoz, hogy az alagút falához lapuló embert a kerekek alá csavarja.

Megfordult, és megállt. Félrehajtott fejjel hallgatózott bele a levegőbe: mintha az előbb vonatfütyöt hallott volna a távolból. Talán egy percig is így várakozott, amikor rájött, hogy csak képzelődött, és jobban járna, ha minél hamarabb eltűnne innen. Jobb nem kísértetni a szerencséjét, ha nem muszáj.

Megint körbenézett. A sziklafalak közelsége hirtelen nyomasztóvá vált. Felmérte az alagút két végének távolságát. Az, ahol bejött, még mindig sokkal közelebb volt, mint a kijárat. Már majdnem visszafordult, amikor eszébe jutott, hogy ez bizony tiszta szégyen: öreg erdőjáró léte nem áttalna visszafordulni egy kis veszély láttán. Habozott hát egy pillanatig, azután szapora léptekkel csak azért is nekivágott a hosszabb útnak.

Odakint a napfény hirtelensége szinte elvakította. Talán ez a magyarázata annak, hogy nem vette észre azonnal Norát és Bartot, akik ott várták az alagút kijáratánál, a fűben ülve.

Ralph jobban meglepődött, mintha egy tehervonattal találta volna szembe magát. Bart barátságosan

szemtelenül

rávigyorgott, ami majdnem dührohamot váltott ki Ralphból.

- Ti meg? - kérdezte, miután magában lassan elszámolt tízig, és lehiggadt. Látszólag.

Bart továbbra is vigyorgott.

- Nem megmondtam, hogy beszélünk mi még, cimbora? - kérdezte. - És most...

- Eltűnhetnél inkább a picsába - közölte vele Ralph, és Norára nézett. - Mi a fenét keresel te itt? És pont vele?

Nora vállat vont. - Én csak tudni szerettem volna, hogy merre vagy. És Bart azt mondta, tudja. Beszélni akartam veled, Ralph. Mindenáron.

Ralph félrelépett a sínekről, kibújt a hátizsákjából, és nekitámasztotta a drótkerítésnek. Övéből kihúzta a kendőt, és megtörölte izzadt homlokát. A napfény most, hogy kiért a hűvös alagútból, hirtelen nagyon átmelegítette.

- Nem tudom, miről kellene beszélnünk - mondta, és elfordult. A sötétbe bámult.

Léptek hallatszottak a háta mögött, és hirtelen a lány kezének érintését érezte meg a vállán. - Ralph....

A fiú ingerülten lerázta Nora kezét a válláról, és odébb lépett.

- Ezzel nem oldasz meg semmit - mondta a lány. - Kérlek... Beszélj velem...

- Már megoldottunk mindent, nem? - kérdezte Ralph, és hirtelen szembefordult vele. - Mi a fenét akarsz még tőlem? Voltam annyira intelligens, hogy balhé nélkül tudomásul vettem a dolgokat, és szakítottunk. Szintén balhé nélkül. Ez már két alkalom. Többször nem vagyok képes ezt eljátszani. Ahhoz még túlságosan... - elhallgatott.

- Nem akarok veszekedni veled - mondta Nora, és sírva fakadt. - Én... Én nagyon megbűnhődtem már ezért... - hüppögte.

Ralphban felébredt a vágy, hogy gúnyosan felkacagjon, vagy lekurvázza, vagy bármi más módon alázza meg a lányt, de ugyanakkor rájött, hogy azzal aztán végképp lezárna mindent.

És Ralph rádöbbsent, hogy egyáltalán nem szeretné még végképp lezárni ezt a dolgot.

Minden mondat veszélyes ilyenkor, gondolta magában keserűen. Minden gondolatot meg kell fontolni, mielőtt kiejtené az ember a száján, hiszen minden gondolat végzetes lehet. Ralph

Clendon, te a történetek ellenére szerelmes vagy ebbe a lányba, és nem szeretnéd, ha nem a tiéd lenne.

De a történetekért bűnhődnie kell.

Majd ha térden csúszva könyörög, majd ha hajlandó bármire, amire megkérem - mit kérem, parancsolom -; majd akkor, de csakis akkor bocsátok meg neki.

De vajon mi lesz benne az erősebb? A büntudat és a szerelem, vagy a büszkeség?

Hol az a határ, amely elválasztja a kettőt egymástól?

Meddig mehetnek el?

- Semeddig - szólalt meg egy sziklán ücsörögve Bart, és egyenesen Ralph szemébe nézett. - Hát még nem érted, cimbora? Ennek az egésznek semmi jelentősége a zsigereid szintjén. Ez sokkal kozmikusabb dolog. éppen ezért erőlted meg magad, és hagyd abba a harapást.

Ralph közelebb lépett hozzá. Egy pillanatra felvillant előtte a kép, ahogy belemászik Bart vigyorgó, ördögi képébe (milyen más volt most, mint amikor megismerte!), de azután megint lehiggadt. *Ha valaminek nincs semmi értelme ebben az ügyben, akkor az erőszak pontosan az a valami.*

De azért nem akarta azt mutatni, hogy kínosnak érzi ezt az egész találkozást.

- Ne gyere nekem a hülye dumáddal, Bart - mondta figyelmeztető hangsúllyal. - Sokkal jobb lenne, ha inkább eltűnnél innen. A barátom voltál - érted, *voltál*, - és most nem akarlak látni.

A fiú azonban nem moccant. - Sokkal több jogom van itt lenni, mint hinnéd - felelte. Ralph Norára pillantott, aki még mindig sírt, úgy figyelte őket. Azután visszanézett Bartra. Az arca elvörösödött.

- Nem, nem az ő jogán - mondta Bart sietve, és az arcáról eltűnt a vigyor. Egy pillanatra mintha ijedtség ült volna ki rá, mintha attól tartana, hogy elront valamit. De azután ez a kifejezés is eltűnt; épp csak addig volt látható, hogy Ralph kissé megzavarodjon tőle. - Inkább amiatt, amit mondani akarok neked, pontosabban nektek.

- Így is eleget mondtál már - mondta Ralph, még mindig vörös arccal. - Nem tudom, mi az, amit hallani akarnék tőled. - Azután hozzátette: - A fejed, az igen. Azt szívesen elfogadnám.

- A fejem már régóta a tiéd, Ralph Clendon, még ha nem is tudsz róla - felelte Bart, és felállt. Odalépett Ralphhoz, megragadta a kezét. Azután villámgyorsan megragadta Nora kezét is, és Ralph tenyerébe helyezte.

Ezután, mint egy elégedett művész, hátrább lépett egy lépést, és megszemlélte őket.

Ralph döbbenten állt. Erre nem számított.

De nem eresztette el Nora kezét.

Bart e mozdulatától hirtelen elhomályosult minden, ami Ralph fejében jelenleg keringett. A démon egyetlen érintéssel visszaadta neki a lányt, és eltávozott valahová nagyon messzire, ahol olyan fogalmak, mint test, szex és bántalom, nem értek semmit. Mintha sohasem ismerték volna, és soha nem állt volna közük.

- Így - közölte Bart. Most már nem vigyorgott. Rápillantott Ralphra, és felnevetett. - Te vagy a legszeretetre méltóbb hülyegyerek, akit csak valaha is megismertem, pedig lehúztam már néhány évet ezen a világon - mondta nevetve; és Ralph csodálkozva tapasztalta, hogy talán még sosem látta ilyen őszintének Bart arcát. Mintha eddig végig álarcot viselt volna.

Vagy én szemellenzőt.

Bart mosolygott. És várt.

De akkor is... Elcsábította a barátnőmet!

- Valakinek meg kellett tennie - mondta erre Bart. - És hidd el, csak azért tettem én, mert én legalább pontosan tudtam, hogy mit csinállok, és azt is, hogy miért. A világ leghülyébb mondata következik, Ralph, hacsak nem értetted meg végre, hogy miről beszélek.

- Halljam.

- Jó. A te - pontosabban a ti - érdekekben tettem.

Ralph egy pillanatig értetlenül nézett, majd hirtelen nevetni kezdett. Nora könnyes arccal, döbbsen bántott rá, de már abbahagyta a sírást. - Te hülyébb vagy, mint hittem - mondta Ralph Bartnak.

- Lehet - felelte a démon. - Lehet. Mert ilyen hülye vagyok, most, hogy egy alkalomra elvettem tőled azt a lényt, akit, mint tudjuk, a Teremtés Kezdeté óta szeretsz, szóval most örök időkre neked adom.

- Miről beszélsz? - kérdezte Nora.

Bart rácsodálkozott. - Ó, hát még most sem mondta el neked? Azt hittem, végre beveti a totális őszinteséget, mert meg akar tartani. - Tettetett sajnálkozással rázta meg a fejét. - Fuccs az egész kísérletemnek.

- Mondott valamit - suttogta Nora halkán. - Csak nem tudom, mennyire komolyan mondta.

- Ralph? - villant meg a démon szeme.

Ralph kényszeredetten elmosolyodott. - A legkomolyabban, Nora.

Csend lett.

- Hölgyeim és uraim - kiáltotta akkor Bart színpadiasan, - íme, itt látható az Emberiség Leghülyébb Példánya, aki hisz, de fél; aki fél, de hinne; aki inkább veszít, mint hogy valljon. - Meghajolt feléjük, mintha megbolondult volna. Ralph már semmit sem értett. - Trará! - tette hozzá harsogva a démon.

Ralph Norára nézett. A lány tekintete kérdően nézett vissza rá.

- Nora, én... - kezdte Ralph, de elakadt. Bart, úgy, ahogy volt, meghajolva lesett fel rájuk.

- Nos? - sürgette Ralphot. - Hiszen tudod, mit kell mondanod, nem? Mentsd meg a kísérletemet, könyörgöm, cimbora. Tedd meg, és üdvözlés, meglátod. Rajta!

Ralph idegesen gyűrögette a kendőjét. Nem tudta, mi történik velük, de érezte, hogy valami nagyon furcsa.

Talán elvarázsolt minket, gondolta. Hiszen a hatalmában áll. De akkor miért nem törli ki egyszerűen az emlékezetünket? Mire jó ez az egész?

Úgy ismer minket, mint ahogy mi magunk sem magunkat. Játszik? Nem hinném. Az a tekintet... Nem, nem hinném. Inkább...

Tanít.

Ez a gondolat most mintha kívülről jött volna.

Igen, ez történt, sugallta Ralph fejében egy hang. És igen, én vagyok az, cimbora. Értsd már meg: segíteni akarok.

Bart?

Igen, az, fogd már fel. Azért így, mert nem akarom, hogy Nora hallja. Szóval a lényeg: emlékezz, mit beszéltünk meg a karmával kapcsolatban. Emlékszel? A Törvény alól senki sem kivétel; még a legfejlettebb szinten álló lelkek sem. Még a démonok és az angyalok sem. Még te sem. És Nora sem. Kapisgálsz már? Mi volt az utolsó bűn, amit még nem kaptál vissza, amit még nem éltél át szenvedő alanyként? A megcsalás, nem? Hát tessék. És hogy miért én? Mert azt akartam, hogy elejétől a végéig lássam, hogyan élitek át, hogyan győzitek le ezt is, mint a többi problémátokat. A totális őszinteség nagy dolog, Ralph. Nagyon nagy dolog. Csak az segít, bárki bármit is mond. És ti már majdnem eljutottatok odáig. És most már az utolsó bűnön is túl vagytok. Együtt kell maradnotok mindörökre. Érted már?

Nálam jobban senki sem szeret titeket, Szuaj, öreg barátom. Talán még Isten sem.

Ralph hallgatott. Nora várt.

- Mondd már ki - mondta akkor szelíden Bart, és felegyenesedett.

És Ralph kimondta.

- Szeretlek, Nora. - A lány szeme elkerekedett a csodálkozástól és az örömtől. A nyakába borult, és megint sírva fakadt. Közben össze-vissza csókolgatta Ralphot -, és a fiú is őt. Csók csókot és szó szót követett, mintha semmi és senki más nem létezne a világon rajtuk kívül.

A szülő beérett. Bart elégedetten állt.

- Szeretlek, szeretlek, örültem szeretlek, te lány - hadarta Ralph. - Nem érdekel, mit tettél, nem érdekel, kivel, nem érdekel az sem, hogy mikor. Csak az érdekel, hogy most itt vagy, és hogy már ezer éve kereslek mindenütt, és végre itt vagy velem. És többé nem eresztelek el, mert öröktől fogva az enyém vagy. Bántalak, és te is bántasz: de most már tudom, hogy ez is a karmánk része, és így kell megtanulnunk mindent, amit tudnunk kell ahhoz, hogy egyszer hazamehessünk. Érték már mindent.

- No, mindent azért még nem - szólt közbe a démon.

Ralph ránézett, és vállat vont. - Most az sem érdekel. - Nora a vállába temetkezett, és remegett a boldogságtól. Átélt a világ egyik legnagyobb csodáját: bocsánatot nyert és szerették.

- Pedig jobb lenne, ha érdekelne - folytatta Bart. - Ugyanis ugyanolyan könnyen elveszíthetsz mindent, mint ahogy most megkaptál mindent. Vagy, ha pontosabb akarok lenni, akkor azt mondom: könnyen veszíts el mindent, hogy könnyen megkapj mindent.

- Ez nekem zavaros - közölte Ralph, és visszafordult Norához.

- Persze, hogy az - dörmögte Bart a háta mögött. - Hiszen most már csak egy ember vagy, minden jó tulajdonságod ellenére. - Ralph nem látta, hogy a fiú rápillant a karórájára, és megint elvigyorodik azzal a szemtelen vigyorával, amit Ralph néha gyűlölt, néha pedig csodált. - De éppen azért vagyok itt, hogy kitisztítsam, ami zavaros. Vagy hogy a zavarosban halásszak, ahogy a fajtámhoz illik? Nem is tudom. Olyan bizonytalan vagyok ma. Mint mindig a történelem folyamán, ha valami nagy dologra készültem.

Csettintés hallatszott. Elképesztő erejű orkán zúdult elő valahonnan, és besöpörte őket az alagútba. Egyetlen másodperc alatt történt az egész, de Ralphnak perceknek tűnt: kissé kóvályogva ott állt Norával az oldalán a sötétben; - fogalma sem volt, hogyan, de tudta, hogy ezt Bart csinálta.

És rájött, hogy most ez sem érdekli.

Milyen más így a világ, gondolta magában. Nem történt semmi, és mégis más lett minden. Mintha új évezred kezdődne ettől a perctől fogva. Nem kell már félnem semmitől, bár még nem értem, miért. Vajon az őszinte gondolatok teszik? Ez volna a szatori? Olyan, mintha meghaltam és feltámadtam volna. Vagy a halál jön most?

Zúgott a füle, és ismét megszédült. Nora is erősen kapaszkodott belé. - Mi az isten történt? - kérdezte.

Bart vigyorgott. - Ó, csak én voltam az, szép hölgy, bár nem jársz messze az igazságtól. - Körbefordult. Pontosan az alagút közepén álltak, egyenlő távolságra a kijáratoktól. - Íme, barátaim, a pokol kapuja.

- Ő egy démon - szólalt meg akkor Ralph. Nora értetlen pillantást vetett rá.

- Micsoda?

Ralph megrázta a fejét. - Bart nem ember, hanem egy démon. De ez most nem számít. Nem érdekes.

- És itt, a pokol kapujában - folytatta Bart vidáman, - már csak egy dolgot szeretnék, úgyis mint kalauzotok, elmondani nektek. Én most meghalok. Nem először persze, és terveim szerint sajnos nem is utoljára. Hosszú vezeklésnek nézek még elébe azért, ami most fog történni.

- Te érted, miről beszél? - kérdezte Nora. - Mi a fene...

Ralph bólintott.

- És te is nagyon jól érted, ifjú hölgy, csak nem vagy hajlandó elhinni - mondta Bart jóval csendesebben. - A karma Törvénye: a bűnért bűnhődés jár. Ez az egyetlen törvény, amely alól semmiféle módon nem lehet kibújni. Ha kis bűnt követsz el, csak egy kicsit vetnek vissza a hazafelé tartó úton. Ha nagyot, akkor előről kell kezdened az egészet. Világos, mint a nap.

És én most, barátaim, nagy bűnt készülök elkövetni, hogy ti örökké szerethessétek egymást. Nem itt persze, ahol most éltek: mert ez most itt bűntelen pillanatotok, és ideje, hogy kiszálljatok, amíg még tiszták vagytok. Ez az én nászajándékom nektek. És ez az én testamentumom is.

Ralph ebben a pillanatban rájött, hogy nem a füle zúg.

- Soha ne felejtsetek el a jó Bart Wilsont - mondta a démon olyan stílusban, mintha valami középkori lovag lenne. - És soha nem felejtsetek el Szenojt, a demont, aki mindig is visszavágyott a mennybe.

Odakintről dübörgés rontott be. A hang, mint valami pokolbéli vihar, úgy közeledett feléjük, és visszhangot kavарva száguldott végig az alagútban.

Nora felsikkantott.

Az alagút túlsó végén hirtelen felizzott valami vad, éles fény. Ralph megfordult, hogy lássa, mi az; mellette Nora ugyanezt tette. A lány valószínűleg azonnal rájött, mi történik, mert Ralph, mielőtt elnézett volna az alagút vége felé, még látta, hogy Nora arcából kiszökik a vér. A lány olyan sápadt lett, mint Wendy azon a bizonyos napon; - és ez kellemetlenül rémült gondolatokat ébresztett Ralphban.

A következő pillanatban azután benne is tudatosult, hogy egy vasúti alagút közepén állnak, - vajon mi más jöhetne erre?

Hallotta, ahogy Bart talpa alatt megcsikordulnak a kövek, és ez a hang hirtelen elébe villantott egy oda nem illő, sokkal korábbi emlékképet: amikor Nora meg ő a hegyi tó jéghideg vizébe merülve kavicsokat hoztak fel a felszínre, és a parton, a napsütésben ülve dideregve-nevetve próbáltak meg velük zsonglörködni. Az egymáshoz súrlódó, nedves kövek adtak ki olyan hangot, mint most ezek itt, az alagút felszört talaján.

Az egy nagyon szép pillanat volt, gondolta Ralph.

Bart most szorosan mögéjük lépett, és kezeit a vállukra tette. - Mea culpa, barátaim - mondta halkán. - Bocsássatok meg érte. És mindenért.

A vonat éleset sípolt, ahogy túlhaladt az alagút elején. Reflektorának fénycsóvája messze megelőzte, de még mindig nem érte el őket. Ralph rájött, hogy mire a vonat vezetője egyáltalán észreveszi, hogy ott álldogálnak a síneken, már nem fog tudni lefékezni a szerelvényt. *Erősebb reflektorokat kellene tervezniük a vonatok elejére*, gondolta, de érezte azt is, hogy nem ezen kellene most gondolkodnia.

Odakint, az alagút bejáratán túl a napfény tisztasága élesen elválasztotta a két világot: az erdő és az alagút világát. Ralph csodálkozva fedezte fel, mennyire egyszerű és békés lett minden; a közelben ólálkodó halál sodorta rémült gondolatoknak a nyomát sem látta. *Ettől vagyunk másabbak*, jött rá, és várta, hogy valamiféle büszkeség töltse el; de a pillanat egyszerűsége nem engedett szabad utat az efféle érzéseknek sem. *A tökéletesség egyenlő az ürességgel*. Ralph üresnek és valahogy mégis tökéletesen felkészültnek érezte magát; ez a gondolat azután megrekedt a fejében, és úgy visszhangzott benne, mintha kikiabálta volna az alagút szikláinak.

A szerelvény zúgása egyre erősebb lett.

Bart felnevetett. Ralph hátrafordult, és ránézett.

A fiú hátralépett egy lépést, és színpadias mozdulattal a közlgő vonat felé intett. - Érted már, Ralph? - kérdezte, és hirtelen, nagyon hirtelen elkomolyodott. - Ennél többet senki sem adhat nektek - mondta jóval halkabban, és ismét mosolygott. - És ennél többet senki sem vehet el tőletek.

Ralph bólintott, bár a szavak igazi jelentése csak néhány másodperccel később jutott el a tudatáig. De ahogy Bart kimondta őket, sőt, még inkább az, *ahogy* mondta őket, és ahogy mosolygott közben, Ralph megérezte az egyszerű szavak mögött rejlő igazságot. Bartnak nem kellett megmagyaráznia. És Ralph tudta, hogy Bart is tudja, hogy megértett mindent. - Ez most *az* az alagút, Ralph.

Bart a visszájára fordított mindent ezzel az utolsó tetteivel. Idecsalta őket, pontosan a vonat elé, hogy elvegye tőlük minden eljövendő közös percüket, amit boldogan tölthettek volna el ezen a földön, *ebben az életben*; s ugyanakkor megajándékozta őket a lehető legnagyobb ajándékkal, amely csak kevesek kiváltsága a mindenségben. Minden, amit eddig tett, új jelentést kapott. A harag, amit iránta érzett, egy szempillantás alatt köddé foszlott; és Ralphnak eszébe jutott, hogy ha most halnak meg, akkor örökké együtt maradhatnak odaát; és

azt is tudta most már, hogy ennek a soha többé el nem válásnak egy másik lény önfeláldozása az ára. A kör, az egymást követő életek köre másodperceken belül örökre bezárul. A démon pedig ezen a percen ismét az lett, aki valaha, sok ezer évvel ezelőtt volt, amikor még odafent lakott, a teremője mellett, és még nem voltak gonosz gondolatai. És ezzel a tetteivel most valami olyan dolgot vállalt fel, amely ismét sok ezer évre előre megszabta a sorsát.

A Törvény alól senki sem kivétel.

- Köszönöm - mondta halkan Ralph, ahogy mindezt megértette, és Bart bólintott.

Nora érintését érezte meg hirtelen a tenyerében. A lány ujjai rákulcsolódtak a kezére, és őrjítő erővel szorították meg. Ralph egy pillanatra visszaadta a szorítást, hogy a lány tudja, vele van és ugyanazt érzi, amit ő. Odafordult Nora elé, hogy eltakarja előle a vonatot, és hogy a szemébe nézhessen.

- Nem lesz semmi baj, Ralph - suttogta Nora olyan halkan, hogy a fiú először nem is értette. - Nincs semmi baj - ismételte ő is, és hirtelen megölelte a lányt. Most már rendben volt minden. Megcsókolta Nora nyakát - egy pillanatra felvillant előtte a lány bőrének íze és a vágy, ami mindig elfogta ilyenkor -, és akkor a vonat még egyszer, utoljára felsikített, és már ott is volt.

Azután egy ideig nem volt semmi.

Budapest, 2000-2002

UTÓSZÓ

Amikor nekifogtam ennek a regénynek, azt hittem, sikerül valami korszakalkotót, valami megfoghatatlanul eredetit és vigasztalót írnom; - nos, ez a szándékom talán nem valósult meg, de egy biztos: a történet hosszabb lett és menet közben sokkal több váratlan fordulatot vett, mint amire eredetileg számítottam.

Mint ahogy azt már az előszóban is elmondtam, a szereplők mind-mind valós személyek. Erre a kijelentésre persze azonnal fel lehetne háborodni, és azonnal a fejemhez lehetne vágni Bart démoni voltának kérdését; nagyon remélem azonban, hogy ezt senki sem teszi. Van ugyanis egy rész a történetben, amikor Bart azt mondja, hogy még ő, a démon sem lehet biztos a saját maga démonságában. Szerintem ez pontosan így van mindenkivel ezen a bolygón, aki csak tudatos tudattal rendelkezik. Születésem óta bolyongok ezen a helyen, járom az erdőket és kutatok nagy titkok után a saját fejemben, de nem találtam soha egyetlen választ sem. Igenis léteznek olyan kérdések, melyekről ezerféle véleményt mondhatunk, százféle „ha” közbeszúrásával, - és biztosak lehetünk benne, hogy még csak a közelében sem járunk az igazi válasznak.

Nekem írnom kell, hogy ne bolonduljak bele a fejemben láncokat csörgető gondolat-kísértetek erőszakos zsivajába; Önnek pedig olvasnia kell, pontosan ugyanezért. Remélhetőleg emiatt értjük majd meg egymást. Mi értelem lenne a másikunk hitvilága felett vitát nyitni?

És hogy hol vannak az igazi válaszok? Valahol azon a vidéken rejtőznek, ahol a valóság szövete szelíden felbomlik, és a résen beszivárognak a mi világunkba a dolgok valódi színei; ahol a tűz körül minden egyes kőnek megvan a maga helye, és ahol kimondhatatlan formájú lények sietnek el a szemlélő mellett a maguk dolgait intézve. A válaszok, ahogy Bart mondaná, ott vannak az orrunk előtt, csak még nem találtunk rá arra az egyetemes szemléletmódra, ahogy a Látók a Való Világot szemlélik.

Így hát nincs mit tenni, mint elfogadni a dolgokat olyannak, amilyenek, és tovább keresgélni a válaszokat.

Ígérem, ezt fogom tenni.